

Państwowe
Muzeum Etnograficzne
w Warszawie

Studium wykonalności projektu

**„Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych,
warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym
w Warszawie”**

Opracowanie:
BUK Invest Sp. z o.o.
ul. Św. Wawrzyńca 15
31-060 Kraków

SPIS TREŚCI:

1. Wnioskodawca	5
2. Tytuł projektu	6
3. Opis projektu	7
3.1. Typ projektu	7
3.2. Uprawnieni beneficjenci	8
3.3. Geneza projektu	8
3.4. Lokalizacja.....	17
3.5. Zakres projektu	32
3.6. Komplementarność i synergia projektu	41
3.7. Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	45
3.8. Cele projektu (logika interwencji)	48
3.9. Wskaźniki	56
3.9.1 Wskaźniki produktu	56
3.9.2 Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	58
3.9.3 Miejsca pracy	60
4. Opis istniejących uwarunkowań	60
4.1. Zdolność beneficjenta do realizacji projektu	61
4.1.1 Zdolność organizacyjna	61
4.1.2 Zdolność finansowa	67
4.1.3 Doświadczenie beneficjenta	68
4.2. Prawna wykonalność inwestycji	71
4.3. Opis techniczny – stan aktualny przedmiotu projektu	72
4.4. Ocena istniejącego systemu pod kątem zgodności z prawem polskim i UE	73
4.4.1 Polityka rządowa/regionalna	73
4.4.2 Zgodność z politykami i prawem wspólnotowym	95
5. Analiza popytu	98
5.1. Zdefiniowanie obszaru objętego analizą popytu	98
5.2. Popyt zgłaszany na produkty/usługi objęte projektem	107
5.2.1 Bieżący popyt	107
5.2.2 Przyszły popyt	118
5.3. Oferta kulturalno-edukacyjna	144
5.3.1 Bieżąca oferta kulturalno-edukacyjna	144
5.3.2 Oferta kulturalno-edukacyjna po zakończeniu realizacji inwestycji	168
6. Definiowanie zakresu przedsięwzięcia	181

6.1 Analiza potrzeb inwestycyjnych	181
6.1.1. Opis potrzeb inwestycyjnych	181
6.1.2. Identyfikacja niezbędnych działań dla usunięcia zidentyfikowanych braków	184
6.2. Analiza opcji technicznych	189
6.2.1. Metodyka analizy	189
6.2.2. Alternatywne rozwiązania lokalizacyjne, technologiczne i organizacyjne	193
6.2.3. Wstępna selekcja wariantów realizacji inwestycji	194
6.3. Wskazanie zakresu przedsięwzięcia	197
6.3.1 Opis inwestycji	197
6.3.2 Innowacyjne rozwiązania	217
6.3.3 Rozwiązania dla osób niepełnosprawnych	219
6.3.4 Rozwiązania dla osób wykluczonych	220
6.3.5 Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu	221
6.3.6 Potencjał turystyczny projektu	227
7. Plan wdrożenia i funkcjonowania projektu	228
7.1. Harmonogram realizacji	228
7.2. Plan finansowania	230
7.3. Ocena długoterminowej trwałości finansowo-instytucjonalnej projektu	231
7.3.1 Struktura zarządzania	231
7.3.2 Sposób funkcjonowania powstałej infrastruktury	236
7.3.3 Koszty funkcjonowania i źródła ich pokrycia	237
7.3.4 Dywersyfikacja źródeł finansowania.....	240
7.3.5 Efektywność kosztowa.....	241
7.4. Promocja i informacja	242
8. Analiza finansowa	246
8.1. Określenie założeń do analizy finansowej.....	246
8.2. Zestawienie przepływów pieniężnych projektu.....	247
8.3. Ustalenie wartości wskaźników finansowej efektywności.....	249
8.4. Metodyka szacowania maksymalnego poziomu pomocy.....	250
8.5. Określenie źródeł finansowania projektu.....	251
8.6. Analiza trwałości finansowej.....	252
9. Opis długotrwałych efektów społeczno-ekonomicznych.....	253
9.1. Bezpośrednie efekty ekonomiczne	253
9.2. Pośrednie efekty ekonomiczne	255
10. Analiza ryzyka	255

11. Analiza oddziaływania na środowisko	257
11.1. Ocena oddziaływania na środowisko	257
11.2. Efektywność energetyczna	260
12. Podsumowanie	261
13. Załączniki	265
Spis tabel, wykresów i rysunków.....	265

Słownik skrótów stosowanych w dokumencie:

Projekt	Projekt pn. „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”
Studium	Studium wykonalności ww. projektu
Muzeum	Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie
Wnioskodawca/Beneficjent	Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.
PZP	Prawo zamówień publicznych
MPRW	Miejski Program Rewitalizacji Warszawy

1. Wnioskodawca

Nazwa	Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie
Adres (w tym do korespondencji)	ul. Kredytowa 1, 00-056 Warszawa
Telefon	+48 22 827 76 41-46 wew. 230 lub 231
Faks	+ 48 22 827 66 69
Adres e-mail	sekretariat@ethnomuseum.pl
Strona www	http://www.ethnomuseum.pl
NIP	5260008691
REGON	016289130
Status prawny	Samorządowa instytucja kultury
Osoba upoważniona do reprezentacji	dr Adam Czyżewski Dyrektor Muzeum
Osoba do kontaktu w sprawie projektu	Aneta Gielo Główna Księgowa Kontakt: Aneta.Gielo@ethnomuseum.pl

2. Tytuł projektu

„Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

Przedmiotem niniejszego Studium wykonalności jest **wieloobszarowa analiza inwestycji realizowanej w projekcie przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie**, uwzględniająca aspekty techniczne, prawne, rynkowe, organizacyjne, finansowo-ekonomiczne i środowiskowe, a jednocześnie dostarczenie szczegółowych informacji nt. przedmiotu inwestycji, jej opłacalności oraz niezbędności w kontekście zdefiniowanych potrzeb i problemów. Poprzez dokładne określenie przedmiotu projektu, formuły realizacji, jak również parametrów inwestycji, Wnioskodawca wskazuje zakres i sposób rozwiązania kluczowego problemu, jakim jest brak kompleksowego wyposażenia, które ogranicza możliwość wykorzystania ogromnego potencjału Muzeum oraz wdrożenia nowoczesnej kompleksowej oferty kulturalno-edukacyjnej.

W związku z tym w dokumencie przedstawiono analizę strategiczną wraz z uzasadnieniem konieczności wykonania inwestycji – nie tylko w kontekście oddolnych potrzeb infrastrukturalnych Wnioskodawcy, ale także oczekiwań odbiorców usług oraz szeregu dokumentów strategicznych i branżowych, w które inwestycja się wpisuje. Studium zawiera również plan organizacyjny, dokładnie opisujący sposób przeprowadzania inwestycji oraz późniejsze funkcjonowanie przedsięwzięcia. Z uwagi na charakter i cel inwestycji, w dokumencie przedstawiono też szeroki opis programu kulturowego i edukacyjnego, który dzięki inwestycji zostanie wdrożony, stanowiąc odpowiedź na zapotrzebowanie ze strony społeczeństwa. Istotną częścią Studium jest też oszacowanie nakładów inwestycyjnych, harmonogramu realizacji i finansowania inwestycji oraz źródeł pokrycia nakładów inwestycyjnych.

Przedstawione w Studium wykonalności analizy wstępne pozwalają na ocenę zasadności realizacji inwestycji, możliwości jej przeprowadzenia i późniejszej eksploatacji oraz wybór najlepszej opcji inwestycyjnej.

Studium wykonalności projektu przygotowane zostało zgodnie z Wytycznymi do przygotowania studium wykonalności dla projektów w ramach VIII osi priorytetowej POIS 2014-2020

Niniejsze Studium Wykonalności jest częścią składową dokumentacji aplikacyjnej, wymaganej jako załącznik do wniosku o dotację ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura I Środowisko 2014-2020, VIII OŚ PRIORYTETOWA Ochrona

dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury, w ramach Działania 8.1., w konkursie organizowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

3. Opis projektu

3.1. Typ projektu

Projekt, z uwagi na cel, zakres rzeczowy inwestycji oraz koszty poszczególnych działań (zgodnie z wykazem poniżej), wpisuje się w Główny, III Typ Projektu.

Typ projektu: Sprzęt i wyposażenie:

z uwagi na cel, zakres rzeczowy oraz koszty działań (zgodnie z wykazem poniżej), wpisuje się w Główny Typ Projektu określony Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko:

- **Sprzęt i wyposażenie:** dotyczy działań polegających na zakupie trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej oraz do realizacji prac konserwatorskich (100% udział kosztów w kosztach całkowitych projektu). W ramach tego Głównego Typu Projektu można ponosić wyłącznie koszty zakupu, dostawy, montażu i uruchomienia ww. sprzętu i wyposażenia.

Projekt Wnioskodawcy dotyczy zakupu trwałego wyposażenia, sprzętu do prowadzenia działalności kulturalnej oraz edukacyjnej dla różnych grup odbiorców.

Projekt, ze względu na zakres, dotyczy **następującego typu projektów** określonych w Regulaminie konkursu:

- zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej oraz realizacji prac konserwatorskich.

W ramach Projektu planowany jest zakup nowoczesnego sprzętu niezbędnego do prowadzenia działalności, w tym:

- zakup sprzętu wystawienniczego
- zakup sprzętu multimedialnego
- zakup trwałego wyposażenia dla działalności edukacyjnej.

Szczegółowy opis projektu znajduje się w dalszej części niniejszego Opracowania, w tym w części 3.5 oraz w Rozdziale 6 niniejszego Studium.

3.2. Uprawnieni beneficjenci

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, zwane dalej „Muzeum” jest samorządową instytucją kultury i działa w szczególności na podstawie:

1. ustawy z dnia 25 października 1991r., o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm.) zwanej dalej „Ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej”,
2. ustawy z dnia 21 listopada 1996r., o muzeach (Dz. U. z 1997r. Nr 5, poz. 24; z późn. zm.) zwanej dalej „Ustawą o muzeach”.

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie podlega wpisowi do rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez organizatora oraz posiada osobowość prawną. Organizatorem muzeum jest Samorząd Województwa Mazowieckiego. Nadzór nad działalnością muzeum sprawuje Zarząd Województwa Mazowieckiego.

3.3. Geneza projektu

W 2008 r. Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie obchodziło jubileusz 120-lecia swojego istnienia. Niewiele instytucji etnograficznych może pochwalić się taką rocznicą. To najstarsze w Polsce i jedno z największych muzeów etnograficznych w Europie powstało w 1888 r. Pierwsze kroki jego założycieli nie były łatwe. Zabory i upadek powstania styczniowego to wydarzenia, które przekreśliły narodowo - wyzwolenicze marzenia Polaków, ale jednocześnie otworzyły nową kartę w dziejach tego kraju zwaną epoką pozytywizmu. Z okresem tym nierozzerwalnie wiąże się rozwój nauk społecznych, do których zaliczana jest współczesna etnografia. Z inicjatywy Jana Maurycego Kamińskiego i Jana Karłowicza w 1886 r. zawiązał się komitet organizacyjny, którego staraniem w dwa lata później otwarto Muzeum Etnograficzne przy ówczesnym ogrodzie zoologicznym. Do takiego usytuowania zbiorów przyczyniły się przepisy carskie, które pozwalały na organizowanie wystaw tylko przy instytucjach już istniejących, oraz wciąż żywa tradycja klasyfikowania antropologii i etnografii jako integralnych części „historii naturalnej”, jak również zdobywające wówczas coraz większe wpływy deterministyczne koncepcje antropogeografii. Muzeum otrzymało pomieszczenia w pałacyku przy ulicy Bagatela, a kustoszem placówki został Stanisław Ciszewski, późniejszy kierownik pierwszej polskiej katedry etnografii na Uniwersytecie Lwowskim. Energiczne działania twórców Muzeum, liczne przekazy darczyńców oraz egzotyczne kolekcje ofiarowywane przez polskich podróżników zdecydowały o szybkim rozwoju placówki. Niestety, początkowe sukcesy skończyły się wraz z bankructwem i likwidacją Warszawskiego Ogrodu Zoologicznego. By udaremnić wywiezienie kolekcji do

Petersburga, gdzie miał powstać oddział polski przy Muzeum Carskim, założyciele Muzeum na własny koszt wykupili zbiory. Zostały one przeniesione do pałacyku Frascati przy ul. Wiejskiej. Po stanowczym sprzeciwie władz carskich wobec ponownej legalizacji Muzeum zrezygnowano z nazwy „muzeum” i w 1892 r. w gmachu przy Krakowskim Przedmieściu 17 otwarto „Stałą wystawę etnograficzną”. To ponowne upublicznienie zbiorów zbiegło się w czasie z powrotem Leopolda Janikowskiego z Afryki (udział w wyprawie Stefana Szolc-Rogozińskiego) i przekazaniem do Muzeum zbiorów afrykańskich. Przekaz ten wiąże się z historią polskiej kolonii w Kamerunie, gdzie przez chwilę Polsce, której oficjalnie nie było na mapie Europy, udało się zrealizować aspiracje kolonialne.

Po krótkim pobycie na Krakowskim Przedmieściu zbiory wróciły w gościnę do hr. Branickiego, do pałacyku Frascati, a następnie zostały przeniesione do wynajętego lokalu przy ulicy Nowy Świat 26. W tym czasie kolekcja liczyła już 6600 obiektów. Aby zapobiec częstym jej przenosinom, J. Karłowicz, L. Janikowski i E. Majewski wraz z Gronem Miłośników Etnografii postanowili w 1897 r. ulokować ją w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, przy Krakowskim Przedmieściu 66. Był to zasadniczy zwrot w historii placówki. Muzeum Etnograficzne noszące od tej pory oficjalnie nazwę Zbiory Etnograficzne przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa korzystało odpłatnie z części obiektu, zajmując powierzchnię ok. 1000 m². Działalność instytucji finansowana była z dobrowolnych składek Grona Miłośników Etnografii. Rosnąca liczba zbiorów i konieczność ich utrzymania zmusiły zarząd do szukania trwałych i bardziej skutecznych źródeł finansowania. Ich brak spowodował, że w 1902 r. postanowiono przekazać wszystkie kolekcje na własność Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. W ten oto sposób zbiory etnograficzne stały się działem MPiR wyodrębnionym w strukturze organizacyjnej tej instytucji. Cały czas rosła liczba obiektów muzealnych i osób zwiedzających Muzeum, których według zapisków Stanisława Poniatońskiego, pracownika Muzeum, w 1908 r. było ok. 11 600. Pogrupowano i skatalogowano zbiory, zakupiono nowe wyposażenie, wydano niewielki katalog, który cieszył się ogromną popularnością. W 1912 r.z inicjatywy i pod kierownictwem wspomnianego St. Poniatońskiego powstała Pracownia Etnologiczna, przed którą jako główny cel postawiono prowadzenie badań naukowych wraz z systematycznym opracowywaniem kolekcji etnograficznych. Wybuch I wojny światowej na kilka lat przerwał owocny okres w działalności Muzeum. W 1921 r. kierownictwo Zbiorów Etnograficznych przy MPiR objął Eugeniusz Frankowski. Dzięki jego staraniom placówce przywrócono nazwę Muzeum Etnograficzne. Od tego czasu działalność placówki była finansowana przez Wydział Nauki Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. W rezultacie Muzeum Etnograficzne stało się państwową instytucją muzealną i zyskało rangę placówki centralnej.

Pod zarządem wybitnego etnografa i menedżera, jakim okazał się dyrektor Frankowski, Muzeum szybko się rozwijało. Nowoczesne spojrzenie na techniki wystawiennicze (wystawa stała z 1925 r.) oraz wszechstronna działalność naukowa i edukacyjna przeobraziły Muzeum w nowoczesną placówkę. Świadczy o tym najlepiej wzrost liczby gromadzonych obiektów (1922 r.–8954 szt., 1939 r. ok.–30 000). Biblioteka Muzeum Etnograficznego, obok biblioteki Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, należała do najbogatszych bibliotek etnograficznych w kraju. Równie ważne i wartościowe były zbiory archiwum i fonoteki. Pod kierunkiem Frankowskiego kręcono filmy krótkometrażowe o Muzeum, które były wyświetlane jako dodatek do kroniki na terenie całego kraju. Muzeum zgromadziło wokół siebie wybitnych etnografów i społeczników. Byli wśród nich m.in: prof. Maria Frankowska, wybitna amerykanistka, inicjatorka interdyscyplinarnych badań amerykanistycznych, która prowadziła prace nad ikonografią buddyjską i braministyczną m.in. w Berlinie i Paryżu, Janina Tuwan, znawczyni kultury polskiej i pozaeuropejskiej, podróżniczka i badaczka Japonii. Z placówką związana była także Irena Sendlerowa, później znana światu jako Matka Dzieci Holocaustu. Dwa lata przed wybuchem wojny objęła stanowisko kustosa po Tadeuszu Dziekońskim. Wcześniej pracowała w Muzeum społecznie jako stażystka. Wspomniany T. Dziekoński od marca 1939 r. pełnił funkcję dyrektora po E. Frankowskim, który objął w tym czasie katedrę na Uniwersytecie Poznańskim.

Na przełomie 1937 i 1938 r. decyzją prezydenta Stefana Starzyńskiego Muzeum otrzymało stałą siedzibę w budynku przy ulicy Podwałe 15. Po planowanym na 1939 r. remoncie miało nastąpić przeniesienie placówki, co – jak wiemy – nigdy nie nastąpiło. We wrześniu 1939 r. w wyniku lotniczego bombardowania i wywołanego przez niego pożaru gmach Muzeum Przemysłu i Rolnictwa przy Krakowskim Przedmieściu 66 uległ całkowitemu zniszczeniu. Pożoga kampanii wrześniowej i walki powstańczej 1944 r. sprawiły, iż cały dorobek warszawskiego Muzeum Etnograficznego został bezpowrotnie utracony. W archiwum muzealnym odnajdujemy notatkę kustosa Muzeum, dr Janiny Tuwan, która w pełni oddaje ogrom tej katastrofy i zbrodni agresora: We wrześniu 1939 r. część zbiorów została przeniesiona przy pomocy Ignacego Kochańskiego, do podziemi i biur Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. Część spakowana w koszach stała przy wyjściu z sal Muzeum: nie można jej było znieść z powodu tłumu bezdomnych ludzi zalegających schody Muzeum. Po pożarze Muzeum ocalały tylko zbiory umieszczone w podziemiach. Inwentarz, katalog działowy i rysunki schowałam u siebie; w 1940 oddałam p. prof. Frankowskiemu katalog rysunkowy, reszta pozostała u mnie do powstania. W ciągu października i częściowo listopada zgłiszcza Muzeum

Etnograficzne zostały bardzo dokładnie przejrzone, również przy pomocy Ignacego Kochańskiego, i wydobyto znaczną ilość okazów. Były to głównie wyroby metalowe indochińskie oraz porcelana chińska, która niespodziewanie ocalała w kiosku, w którym była wystawiona, dzięki belkom, które, padając, stworzyły nad nią rodzaj sklepienia. Okazy całe zostały zabezpieczone w gmachu Muzeum, potłuczone natomiast przeniósł do siebie I. Kochański i w ciągu lat wojny z niebywałą pieczołowitością kleił poszczególne przedmioty. Powojenną odbudowę Muzeum rozpoczęto już w 1946 r. Kierowanie pracami wstępnymi przy organizowaniu etnograficznej placówki muzealnej w Warszawie powierzono Janowi Żołnierzy Manugiewiczowi, doświadczonemu etnografowi i muzeologowi. Na tymczasową siedzibę Muzeum Kultur Ludowych, bo taką nazwę otrzymała powojenna instytucja, wyznaczono zabytkowy XVIII-wieczny pałac Brühla w Młocinach. Pałac był w opłakanym stanie, dlatego w początkowym okresie skupiono się na pracach remontowo – budowlanych, które udało się ukończyć w 1947 r. Manugiewicz wspomina: mały ten pałacyk działaniami wojennymi silnie dotknięty a nawet przez wojsko użytkowany, jako obora, wymagał gruntownego remontu. Miał on jednak tę dobrą stronę, że leżał w centrum terenów projektowanych dawniej na pomieszczenie zabytków architektury wiejskiej. Rzeczywiście, Muzeum zabiegało o utworzenie centralnego polskiego parku etnograficznego na terenie swojej siedziby. W Młocinach, później także w otrzymanym w 1952 r. pałacu w Tarchominie, mieściły się pracownie, sale wystawowe i magazyny. Dyrekcja i Biblioteka zajmowały zabytkową kamienicę na Starym Mieście przy ul. Szeroki Dunaj 5.

Kształt i zakres działań placówki były szeroko dyskutowane w gronie specjalistów, także na szczeblu państwowym. Ogólnopolska Konferencja Etnografów zwołana przez Naczelną Dyrekcję Muzeów i Ochrony Zabytków w grudniu 1947 r. nadała merytoryczny kształt nowopowstałej placówce i określiła jej miejsce w nowej rzeczywistości. Warszawskiemu Muzeum, o co od początku zabiegał ówczesny dyrektor, wyznaczono rolę centralną i zalecono gromadzenie zbiorów ze wszystkich dziedzin kultury ludowej z całej Polski, krajów europejskich i kontynentów. W ten oto sposób nie tylko podkreślono ciągłość organizacyjną Muzeum, ale też zachowano jego dotychczasowy charakter. Muzeum organizowane w stolicy miało za zadanie obrazować całość kultury narodowej w jej ludowym wydaniu, uważano bowiem, że polska sztuka ludowa jest najatrakcyjniejszym działem dla wszelkich akcji zagranicznych, tym samym doskonale wpisywało się w ówczesne zapotrzebowania propagandowe. Z powodu problemów administracyjnych i lokalowych systematyczną działalność, zgodnie z uchwalonymi założeniami, rozpoczęto dopiero w 1948 r. Ambicją dyrektora Manugiewicza było stworzenie placówki na światowym poziomie. Zabiegał więc o

najlepszych współpracowników, nawiązywał kontakty z naukowcami i specjalistami z zakresu etnografii i nauk pokrewnych w innych ośrodkach, tworząc w ten sposób sieć współpracowników terenowych w całym kraju. Oprócz pracowników merytorycznych, którzy zajmowali się opracowywaniem kolekcji i opieką nad magazynami, zatrudniano też tzw. eksploratorów terenowych do tzw. akcji kolektorskiej, których głównym zadaniem było wykonywanie kwerend, przeprowadzanie badań i zbieranie eksponatów. Pracownicy kursowali po całej Polsce, pan Jarecki motorem, zimą często w nie ogrzewanych pociągach, dalej saniami, żeby pozyskać cenne eksponaty jak najszybciej, żeby zafunkcjonowała placówka i żeby wykorzystać zapał ludzi do pracy. Początkowe działania kolekcjonerskie skupiały się na pozyskiwaniu obiektów reliktowych związanych z polską kulturą ludową (szczególnie strojem) i gromadzeniu eksponatów egzotycznych rozproszonych w różnych instytucjach na terenie całej Polski, zgodnie z planem zatwierdzonym w 1947 r. przez Ministerstwo Kultury i Sztuki.

Przeprowadzono szeroką akcję kwerend, która zaowocowała licznymi przekazami eksponatów. Dzięki temu udało się w niespełna rok zebrać dużą kolekcję i mimo trudnych warunków lokalowych uruchomić 22 maja 1949 r. pierwszą, choć prowizoryczną wystawę „Polski strój ludowy”. Położenie Muzeum na terenie zabytkowych parków dawało szansę na dodatkowe uatrakcyjnienie oferty dla zwiedzających. Jak czytamy w jednym z pism do Komisji Akcji Socjalnej: (...) zwiedzanie Muzeum można doskonale połączyć z ciekawą wycieczką turystyczną (...). Muzeum otwarte jest od 10 do 18. Dla wycieczek zbiorowych, po uprzednim porozumieniu, jest możliwość uruchomienia w parku altany z kawą i kanapkami. Do dyspozycji zwiedzających są też leżaki, na których można wygodnie wypocząć”. Aby zdobyć więcej przestrzeni ekspozycyjnej, przed 1950 r. na terenie przynależącym do pałacu w Młocinach wybudowano pawilony wystawowe, w których niedługo później otwarto pierwszą prezentację kolekcji pozaeuropejskiej „Sztuka ludów Afryki murzyńskiej i Oceanii”. W 1952 r. poszerzono ją niemal dwukrotnie, dodając zbiory indonezyjskie i wstęp stanowiący także samodzielną wystawę „Polscy badacze i obrońcy ludów kolonialnych”. Dwa lata później w przejętym i odbudowanym pałacu w Tarchominie otwarto wystawę stałą „Wiejskie wnętrza mieszkalne”. Urządzano także wystawy czasowe poza własnymi siedzibami. W 1952 r. uruchomiono filię Muzeum na pływającej, specjalnie przystosowanej do celów wystawienniczych barce towarowej Bat. Umieszczono na niej wystawy „Sztuka Mazowska”, a następnie „Polski strój ludowy”. Odbyła trzy rejsy z biegiem Wisły w latach 1952–1954 i została zamknięta z powodu złego stanu technicznego.

Stale rosnąca liczba zbiorów i trudne warunki lokalowe sprawiły, że w 1955 r. podjęto decyzję o zamknięciu wystaw stałych i przeznaczeniu wszystkich dotąd używanych pomieszczeń na magazyny. Starano się jednak tak je zorganizować, aby były dostępne dla pracowników, specjalistów współpracujących z Muzeum, i publiczności. Wystawy urządzano w filiach Muzeum, a także wznowiono rejsy barką-wystawą Złota Kaczka, która pomiędzy 1955 a 1967 r. dotarła do 180 miejscowości nad Wisłą, Notecią, Odrą oraz na Mazurach. Oprócz specjalnego etalazu miała urządzenia radiofoniczne, dzięki którym organizowano koncerty i audycje informacyjne. Wzdłuż trasy barki (także tej pierwszej) prowadzono intensywne badania terenowe, które przyniosły dalsze powiększenie kolekcji oraz bogaty materiał dokumentacyjny. Obok działalności popularyzatorskiej i wystawienniczej Muzeum nawiązało współpracę z wieloma muzeami i instytucjami kultury w Polsce i za granicą. Brało udział w różnego rodzaju inicjatywach naukowo-badawczych, popularyzatorskich, jak również w przedsięwzięciach międzyinstytucjonalnych, ściśle etnograficznych, takich jak gromadzenie materiałów do Polskiego Atlasu Etnograficznego czy Atlasu Strojów Ludowych.

W 1955 r. zmieniono nazwę na Muzeum Kultury i Sztuki Ludowej. Rok później stanowisko dyrektora objął prof. Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie Ksawery Piwocki. Od początku starał się, podkreślając centralny charakter tej instytucji, o przeniesienie jej do centrum Warszawy, zrazu upominając się o dawne pomieszczenia w gmachu byłego Muzeum Przemysłu i Rolnictwa przy Krakowskim Przedmieściu 66. Debaty i walki o lokal dla Muzeum toczyły się nie tylko w oficjalnych pismach, ale także na łamach wielu warszawskich gazet. W 1960 r. uchwałą Prezydium Rady Narodowej przyznano Muzeum stałą lokalizację w gmachu byłego Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, usytuowanego u zbiegu ulic Kredytowej i Mazowieckiej. Jego odbudowę ze zniszczeń wojennych zaplanowano na lata 1962–1972. W miarę postępu prac przenoszono kolejne działy i pracownie. Równocześnie z pracami nad organizacją swojej struktury i administracji Muzeum stale prowadziło eksploracje terenowe, pozyskując kolejne eksponaty i zajmując się popularyzacją zbiorów. Od 1960 r. zaczęto wydawać Zeszyty Muzealne – rocznik poświęcony sprawom muzealnictwa etnograficznego publikowany w językach obcych (głównie w celach zagranicznej współpracy). Czasopismo ukazywało się do 1982 r.

W 1964 r. wraz ze zmianą nazwy na Państwowe Muzeum Etnograficzne nadano placówce nowy statut określający cele, zadania oraz formy działalności i strukturę organizacyjną. Muzeum stało się placówką naukowo-badawczą zajmującą się gromadzeniem, przechowywaniem, konserwacją i udostępnianiem zbiorów z zakresu etnografii i dziedzin

pokrewnych prowadzącą badania naukowe oraz działalność oświatową i wydawniczą, współdziałającą w upowszechnianiu nauki z różnymi instytucjami.

Pierwsza wystawa zorganizowana w 1967 r. w części odbudowywanego gmachu od ul. Mazowieckiej 13 (z okazji Kongresu Kultury Polskiej w 1000-lecie Państwa Polskiego) nosiła tytuł „Polskie stroje ludowe”. W 1971 r., po oficjalnym przejęciu gmachu przy ul. Kredytowej 1 rozpoczęto przeprowadzkę Muzeum, trudne przedsięwzięcie logistyczne obejmujące przeniesienie wszystkich zbiorów i agend, urządzenie magazynów oraz przygotowanie wystaw stałych. Otwarcie Muzeum w nowym miejscu nastąpiło w grudniu 1973 r., a koordynatorem prac był dr Kazimierz Pietkiewicz piastujący urząd dyrektora od 1969 r.. Zaprezentowano nowe wystawy stałe: „Tło historyczne formowania się polskiej kultury ludowej”, „Tkactwo i strój”, „Galeria sztuki ludowej”, „Zdobnictwo chaty wiejskiej”, „Polskie obrzędy doroczne” oraz „Kultura ludów pozaeuropejskich”, na której pokazano obiekty z Afryki, Azji Południowo-Wschodniej, Australii, Oceanii i Ameryki. W 1974 r. dyrektorem został dr Jan Krzysztof Makulski, afrykanista. W kolejnych latach kontynuował rozpoczęte przez poprzedników prace, szczególnie w zakresie działalności naukowo-badawczej, umacniając współpracę z instytucjami w kraju i za granicą. Kontakty te były źródłem dopływu eksponatów i materiałów dokumentacyjnych (zakupy i dary od prywatnych kolekcjonerów i podróżników, udział pracowników Muzeum w wyprawach eksploracyjnych).

Pozyskiwanie obiektów odbywało się także w formie przekazów, depozytów wieczystych oraz umów o wymianie między instytucjami. Jednak największą część kolekcji, szczególnie z dziedziny etnografii Polski, zdobywano poprzez systematyczne badania terenowe prowadzone do końca lat 80., realizowane niekiedy we współpracy z innymi instytucjami, m.in. Katedrą Etnografii Uniwersytetu Warszawskiego.

W ich trakcie przeprowadzano wywiady, pozyskiwano obiekty i sporządzano dokumentacje w formie rysunków i fotografii, później także i filmu (jako pierwszy zrealizowano w 1967 r. film „Garnki ze Studzianego Lasu”). Kolejne zapisy filmowe dokumentowały głównie kulturę materialną, jej zanikające formy oraz rzemiosło i obrzędowość. Oprócz funkcji ściśle naukowych stanowiły ciekawe uzupełnienie przywożonych do Muzeum eksponatów, pełniły także funkcję dydaktyczno-popularyzatorską i w takich celach wykorzystywane są do dziś. W latach 80. Muzeum organizowało dużo wystaw czasowych w miejscu, w kraju i za granicą. Za swoje działania otrzymało dyplomy i wyróżnienia m.in. Grand Prix za cykl wystaw i imprez związanych z obchodami 100-lecia Muzeum zorganizowanymi w 1988 r. Z tej okazji przygotowano dwie wystawy czasowe, w tym jedną prezentującą otrzymaną w roku

jubileuszowym kolekcję afrykańską. Jej otwarcie uświetnił gość honorowy – król plemienia Bakuba z Zairu – Kwete M’Bokashanga ze świtą.

W 1989 r. zmarł Jan Krzysztof Makulski. Stanowisko dyrektora objął dr Jan Witold Suliga, który pełnił tę funkcję do 2006 r. Kryzys gospodarczy lat 80. oraz przemiany społeczno – polityczne po 1989 r. postawiły Muzeum w obliczu trudnej sytuacji ekonomiczno-prawnej. W ciągu następnej dekady szybko postępowała degradacja techniczna budynku Muzeum. Pomimo to zespół pracowników placówki podjął wiele udanych prób unowocześnienia oferty wystawienniczej i popularyzatorskiej. Tworzono projekty interdyscyplinarne, analityczne, ujmujące kulturę w szerszym kontekście, nie ograniczając się tylko do jej ludowego aspektu. Włączano problemy i zjawiska kulturowe obecne w myśli antropologicznej oraz te dziedziny i formy artystycznej wypowiedzi, do których rzadko sięgała etnografia w jej klasycznym rozumieniu. Oprócz ekspozycji organizowanych w siedzibie własnej corocznie realizowano kilkadziesiąt wystaw w placówkach terenowych oraz za granicą. W latach 90. Muzeum otrzymało kilka wyróżnień i nagród za działalność wystawienniczą w konkursie na „Najciekawsze Wydarzenie Muzealne Roku”, w tym nagrodę zespołową dla twórców ekspozycji „Spotkanie świętych obrazów” oraz „Krocząc drogami aniołów”.

W 1992 r. Muzeum uzyskało status narodowej instytucji kultury, co pociągnęło za sobą zmiany statutowe dostosowane do aktualnych przepisów o prowadzeniu działalności kulturalnej. Z kolei w 1998 r. decyzją MKiS zostało wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów. Tegoż roku w związku z reformą administracji publicznej stało się wojewódzką, samorządową instytucją kultury, dla której organem założycielskim jest Marszałek Województwa Mazowieckiego. Kolejne lata przyniosły dalsze zmiany w zakresie organizacji i działalności placówki, podyktowane zmieniającą się rzeczywistością. Od stycznia 2008 r. dyrektorem Muzeum jest dr Adam Czyżewski, antropolog kultury, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, uczeń prof. prof. Mieczysława Porębskiego i Czesława Robotyckiego, autor prac z dziedziny antropologii miasta, kultury wizualnej i antropologii przedmiotu. W dziejach Państwowego Muzeum Etnograficznego zaczął się nowy rozdział. ¹

---

¹ tekst pochodzi z publikacji wydanej z okazji jubileuszu 120-lecia Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie "ZWYKŁE - NIEZWYKŁE. FASCYNUJĄCE KOLEKCJE W ZBIORACH PAŃSTWOWEGO MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO W WARSZAWIE" pod. red. Adama Czyżewskiego

Frekwencja w Muzeum Etnograficznym na przestrzeni lat 2011-2016 była bardzo zróżnicowana. Działo się tak, ponieważ Muzeum funkcjonowało w zmiennych warunkach – liczba wystaw i działań edukacyjnych różniła się w każdym roku, co było pochodną dostępnej powierzchni wystawienniczej. Z tego powodu by móc wykreślić trendy widoczne w zmianach frekwencji należy w pierwszej kolejności ustandaryzować wartości frekwencji. Ze względu na to, iż wartości w poszczególnych latach były mocno różnicowane przez liczbę organizowanych wydarzeń, dokonano poprawki ze względu właśnie na ich liczbę.

Poniższa tabela prezentuje frekwencję na wystawach w poszczególnych latach.

Frekwencja na wystawach w Muzeum Etnograficznym w latach 2011-2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
styczeń	1450	201	1741	1109	3077	4447
luty	2885	55	2264	1816	4986	5663
marzec	2314	12	3860	1806	6163	9386
kwiecień	2426	0	1205	2240	4666	5768
maj	7561	7	5020	4860	6291	8779
czerwiec	899	1	968	1012	1624	3881
lipiec	1853	0	482	807	717	2904
sierpień	1551	0	583	924	4	3938
wrzesień	1059	0	649	723	1352	7368
październik	1710	0	1089	3529	3407	12380
listopad	1829	0	1066	3506	4828	13044
grudzień	991	0	2607	4687	8914	20185
Razem	26528	276	21534	27019	46029	97743

W latach 2011-2012 dostępna była jedna wystawa stała, w latach 2013-2014 już dwie, zaś w roku 2015 aż 3, co spowodowało wzrost frekwencji. Ponadto wzmożone działania podjęte przez muzeum w pozyskiwaniu środków na infrastrukturę przyniosło wyraźny blisko dwukrotny skok odwiedzających w stosunku do roku poprzedniego.

Poniższa tabela prezentuje bardzo nierównomierne frekwencje w poszczególnych latach spowodowane zmieniającą się liczbą działań edukacyjnych.

Frekwencja w działaniach edukacyjnych w Muzeum Etnograficznym w latach 2011-2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
--	------	------	------	------	------	------

styczeń	0	598	160	2649	2183	7328
luty	0	0	911	2043	4404	8736
marzec	0	0	1311	4909	8462	6760
kwiecień	0	0	1489	3682	4141	4952
maj	0	0	1814	2370	3360	2766
czerwiec	0	0	906	1690	1452	1932
lipiec	0	0	541	989	33	576
sierpień	0	0	173	545	12	500
wrzesień	0	0	509	1028	654	779
październik	1041	0	3150	3662	3512	4336
listopad	1498	0	3061	3140	4751	3427
grudzień	1106	0	1742	4037	10493	7513
Razem	3645	598	15767	30744	43457	49605

Biorąc pod uwagę sukces Muzeum w zakresie pozyskania większej ilości publiczności odwiedzającej wystawy, Wnioskodawca chce zwiększyć również możliwości działań edukacyjnych, czego wynikiem jest przygotowanie działań opisanych w niniejszym wniosku.

3.4. Lokalizacja

Województwo mazowieckie

Województwo mazowieckie zajmuje na mapie Polski miejsce szczególne, nie tylko w kontekście turystyki i kultury. To województwo o największej powierzchni, najliczniejszej populacji mieszkańców, mające na swoim terenie miasto stołeczne Warszawę – największe polskie miasto i zarazem znaczącą metropolię europejską. Według danych na dzień 30 czerwca 2014 r. województwo zamieszkiwało 5,32 mln mieszkańców, co stanowiło blisko 14% ludności Polski. Najliczniejszą grupą mieszkańców województwa są osoby z przedziału wiekowego 30-39 lat. Administracyjnie województwo podzielone jest na 37 powiatów, 5 miast na prawach powiatu oraz 314 gmin – 35 miejskich, 50 miejsko-wiejskich i 229 wiejskich. Region posiada znaczący potencjał intelektualny, gospodarczy i społeczny, który jest bezpośrednio związany z potrzebami kulturalnymi mieszkańców oraz rozwojem infrastruktury kulturalnej. Motorem rozwoju województwa jest położenie w jego granicach stolicy kraju, Warszawy.

źródło: www.mir.pl

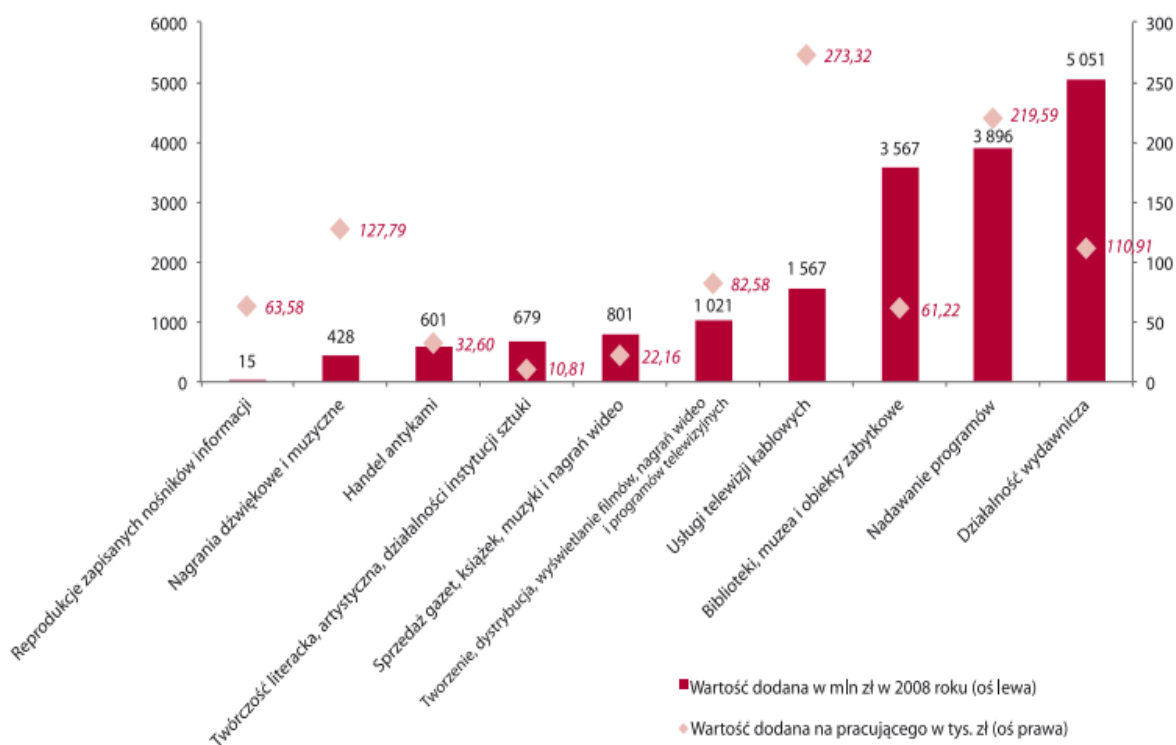
Warszawa jest największym (ok. 517 km²) oraz najbardziej zaludnionym (ok. 1,74 mln mieszkańców) miastem Polski. Miasto jest siedzibą wielu instytucji rządowych, gospodarczych, finansowych, kulturalnych i naukowych. Siedziba Muzeum położona jest w dzielnicy Śródmieście.

Według danych GUS z 01.01.2015 r. dzielnica posiada powierzchnię 15,57 km² i liczy 120 091 mieszkańców. Dzielnica obejmuje swym obszarem najstarszą część miasta (Stare Miasto i Nowe Miasto), a także zabudowę powstałą po II wojnie światowej w miejscu zniszczonych dzielnic. Śródmieście jest najbardziej reprezentacyjną dzielnicą Warszawy. Mieszczą się tu między innymi najbardziej luksusowe warszawskie hotele, najczęściej odwiedzane instytucje kultury, a w ostatnich latach budowane są najnowocześniejsze biurowce w mieście.

Znaczenie gospodarcze sektora kultury²

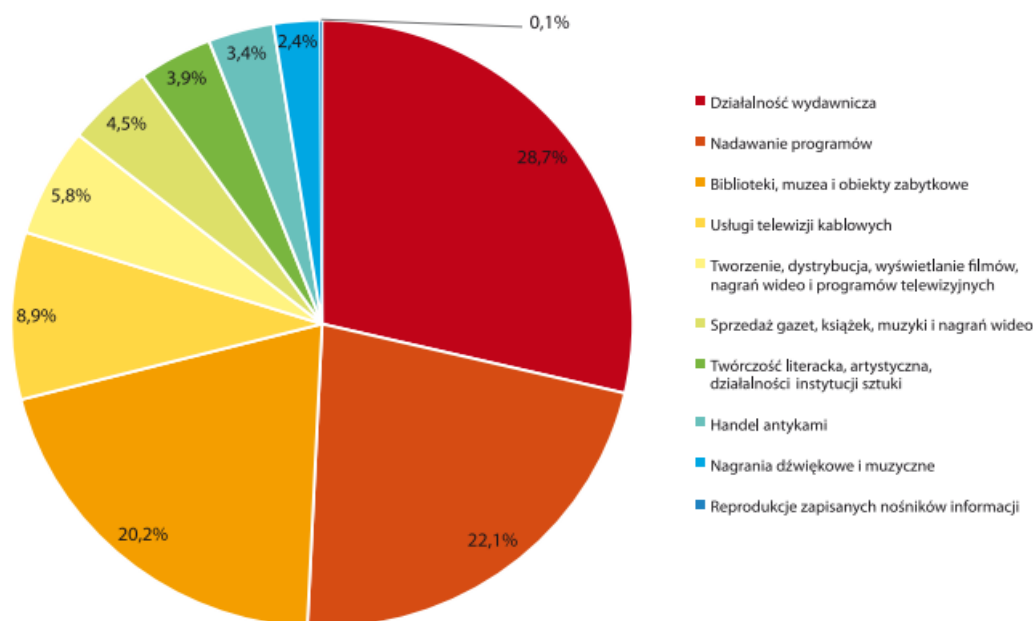
Jak wynika z analiz przeprowadzonych przez Instytut Badań Strukturalnych w oparciu o dane za 2008 r. produkt wytworzony w sektorze kultury wyniósł ok. 17,6 miliardów złotych. Wartość dodana szerzej definiowanych przemysłów kreatywnych była o 54 proc. większa i przekroczyła 27,5 miliardów złotych. W tym czasie w sektorze kultury zatrudnionych było ponad 260 tysięcy osób, natomiast liczba pracujących w przemysłach kreatywnych była wyższa o 44 proc. i wyniosła niemal 375 tysięcy. Wielkości te przekładają się na udział w produkcji krajowego brutto Polski w 2008 roku rzędu 1,6 proc. dla sektora kultury oraz 2,5 proc. dla przemysłów kreatywnych. W przypadku zatrudnienia udział ten ocenia się odpowiednio na 1,9 proc. i 2,7 proc. pracujących. Prawie 75 proc. produktu sektora kultury zostało wytworzone przez działalność wydawniczą, nadawanie programów oraz biblioteki, muzea i obiekty zabytkowe. Dwie pierwsze branże wniosły w 2008 roku ponad połowę wartości dodanej całego sektora kultury. Dominującą rolę w strukturze wartości dodanej sektora kultury odgrywają sekcje związane z udostępnianiem dóbr kultury masowemu odbiorcy: działalność wydawnicza, nadawanie programów oraz biblioteki i muzea.

Wykres 1. Wartość dodana (lewa oś, w mln zł) oraz wartość dodana na pracującego (prawa oś, w tys. zł) w sektorze kultury wg branż w 2008 roku

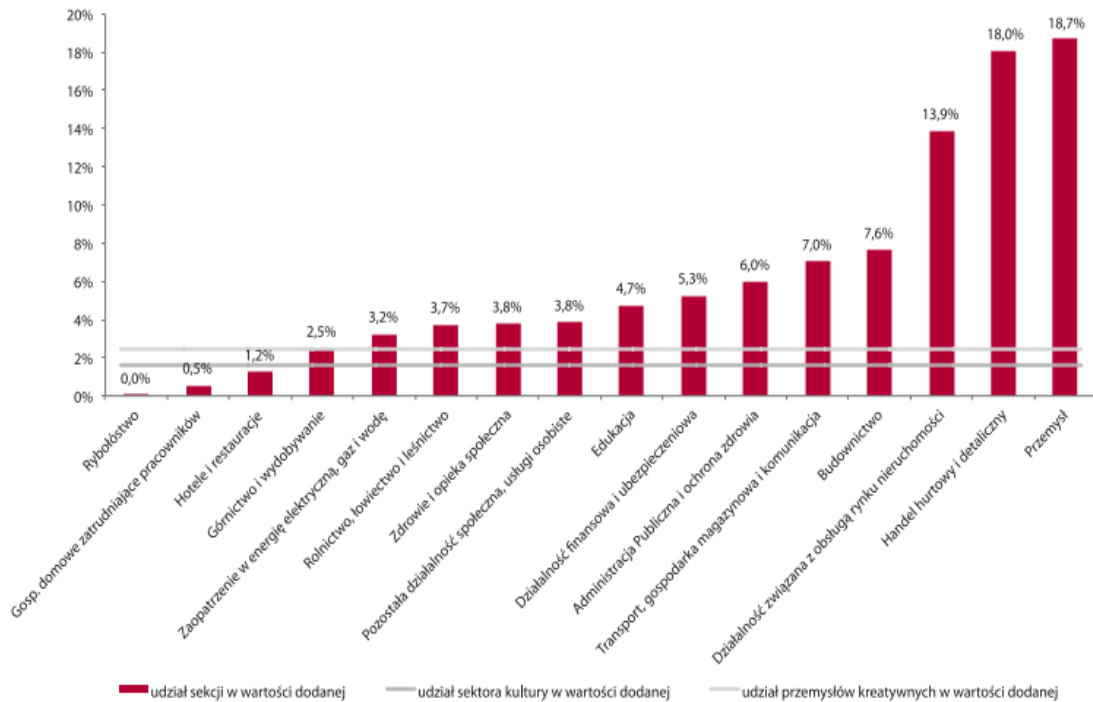
² „Znaczenie gospodarcze sektora kultury. Wstęp do analizy problemu, Raport końcowy”, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2010 r.

Wykres 2. Struktura wg branż dla wartości dodanej w sektorze kultury w 2008 r.

Udział sektora kultury i przemysłów kreatywnych w produkcji i zatrudnieniu w kontekście struktury sektorowej gospodarki wskazuje, że w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych w 2008 r. powstała większa część PKB niż w każdym z następujących sektorów: rybołówstwie, hotelach i restauracjach oraz gospodarstwach domowych zatrudniających pracowników. W przemysłach kreatywnych wytworzono o zaledwie 0,03 punkt procentowego mniejszy odsetek PKB niż w górnictwie i wydobywaniu. Warto odnotować, że sektor kultury i przemysłów kreatywnych tworzą (przynajmniej w dominującej części) dobra konsumpcyjne, podobnie jak branża hotelowo-restauracyjna, która wnosi mniejszy wkład do PKB niż sektor kultury. Niewielka różnica w wytwarzaniu wartości dodanej dzieli sektor kultury i przemysłów kreatywnych od sektora ubezpieczeniowo-finansowego (4,1% do 5,3%). W przypadku zatrudnienia, sektor kultury zatrudniał więcej osób niż rybołówstwo, górnictwo i wydobywanie oraz zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę, zaś przemysły kreatywne – więcej także niż hotele i restauracje oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa.

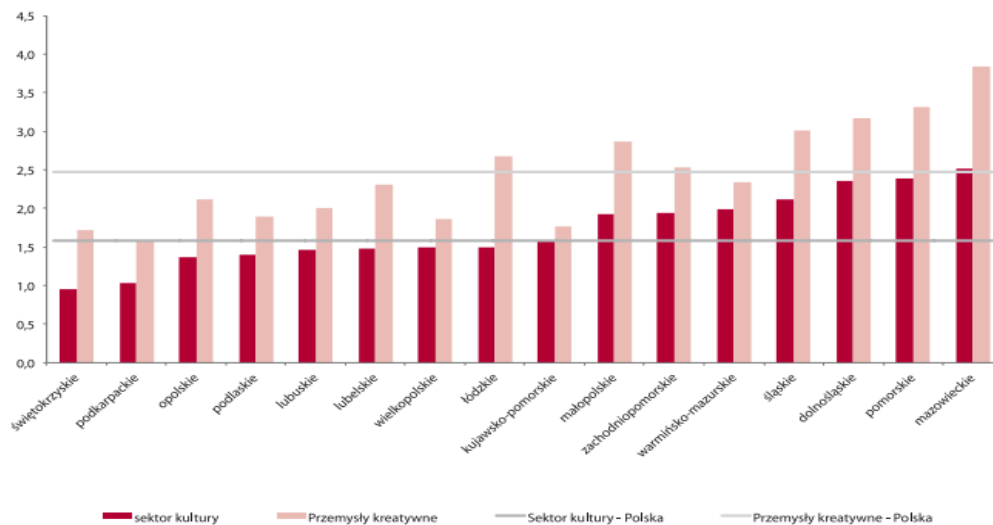
Wykres 3. Udział sekcji gospodarki w wartości dodanej w 2008 roku

Uwagi: linie wskazują udział sektora kultury (1,58 proc.) i kreatywnych (2,47 proc.) w wartości dodanej ogółem

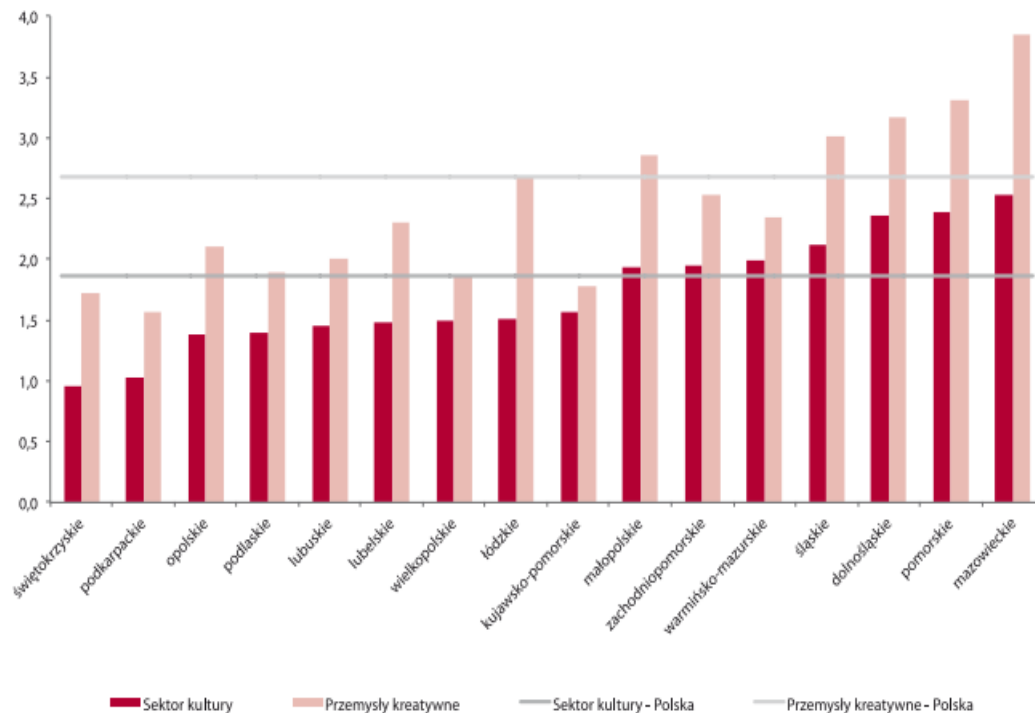
Znaczenie gospodarcze zarówno sektora kultury, jak i przemysłów kreatywnych największe było w najwyżej rozwiniętych regionach – województwach mazowieckim, pomorskim, dolnośląskim i śląskim, gdzie ich udział sektorów był wyraźnie wyższy niż przeciętnie w kraju. W pierwszych trzech udział sektora kultury w zatrudnieniu sięgał 2,5 procent, a w wartości dodanej – przekraczał 2 procent. Udział przemysłów kreatywnych sięgał w nich 3 procent zatrudnienia i podobnie dla wartości dodanej, w mazowieckim było to niemal 4 procent.

Wykres 4. Udział sektora kultury i przemysłów kreatywnych w wartości dodanej na poziomie województwa w 2008 roku

Uwagi: linie wskazują udział przemysłów kulturowych (1,58 proc.) i kreatywnych (2,47 proc.) w wartości dodanej ogółem

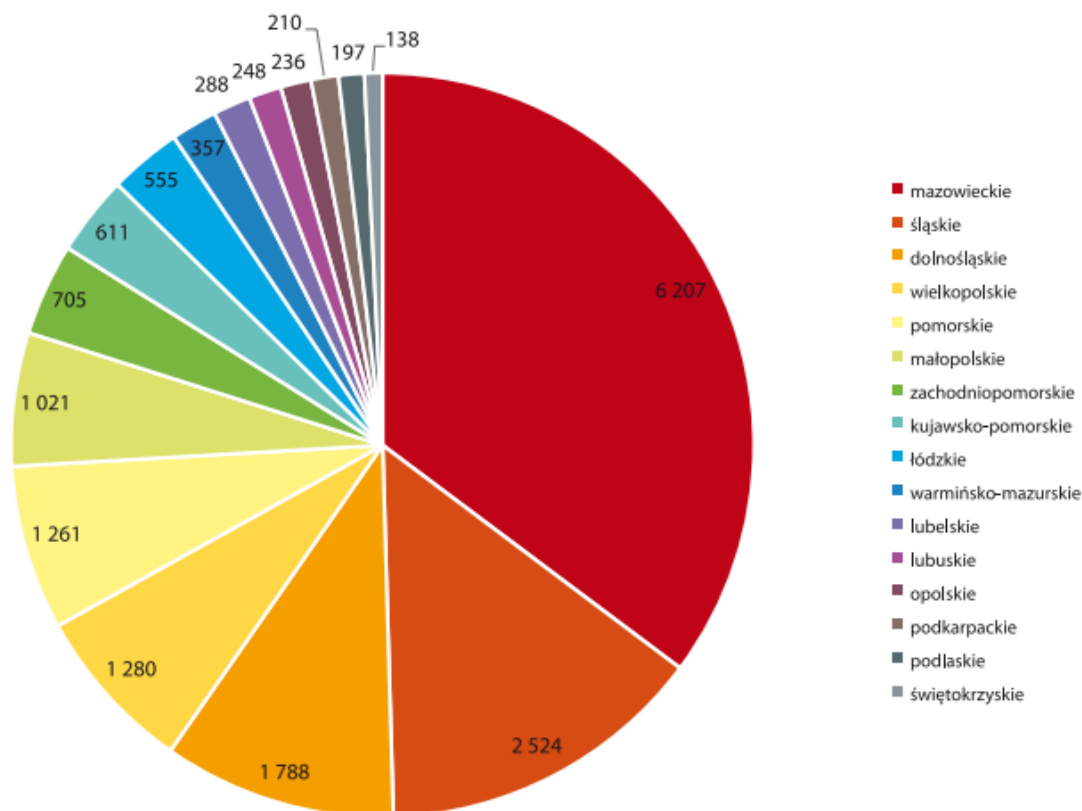
Wykres 5. Udział sektora kultury i przemysłów kreatywnych w zatrudnieniu na poziomie województwa w 2008 roku

Uwagi: linie wskazują udział przemysłów kultury (1,86 proc.) i kreatywnych (2,68 proc.) w zatrudnieniu ogółem

Na uwagę zasługuje fakt, że województwo mazowieckie odpowiadało za ponad 20 procent zatrudnienia i ponad 35 procent wartości dodanej obu kategorii sektorowych, a wraz z trzema kolejnymi województwami – śląskim, małopolskim i dolnośląskim – za ponad 50 procent zatrudnienia. Skalę koncentracji działalności podmiotów z sektora kultury i przemysłów kreatywnych unaocznia to, że pięć województw o największym znaczeniu w ich produkcji w skali kraju tworzyło 75 procent produkcji krajowej, a pięć o najmniejszym znaczeniu – podkarpackie, lubuskie, podlaskie, opolskie, świętokrzyskie – stanowiło razem o mniej niż 10 procentach zatrudnienia i ok. 5 procentach wartości dodanej ogółem.

Wykres 6. Wartość dodana w sektorze kultury wg województw w 2008 roku (w mln pln)

Jak wynika z powyższych wyników badań, sektor kultury i przemysłów kreatywnych jest istotnym sektorem gospodarki z uwagi tak na stosunkowo wysoki poziom PKB oraz poziom zatrudnienia, a największy wkład w te wskaźniki wnosi województwem mazowieckie. Dlatego też kolejne inwestycje w rozwój kultury przyniosą rozwój społeczno-gospodarczy regionu.

Uczestnictwo Polaków w kulturze w 2014 roku³

Uczęszczanie do instytucji organizujących spektakle sceniczne i koncerty (teatr, opera, operetka, filharmonia), prowadzących działalność wystawienniczą (muzeum, galeria sztuki) lub oferujących różnorodne imprezy w oparciu o działalność własną albo zaproszonych artystów (domy i ośrodki kultury oraz kluby) jest jedną z podstawowych form tzw. konsumpcji oferty kulturalnej, czyli uczestnictwa w kulturze instytucjonalnej.

³ „Uczestnictwo ludności w kulturze w 2014 roku”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2016.

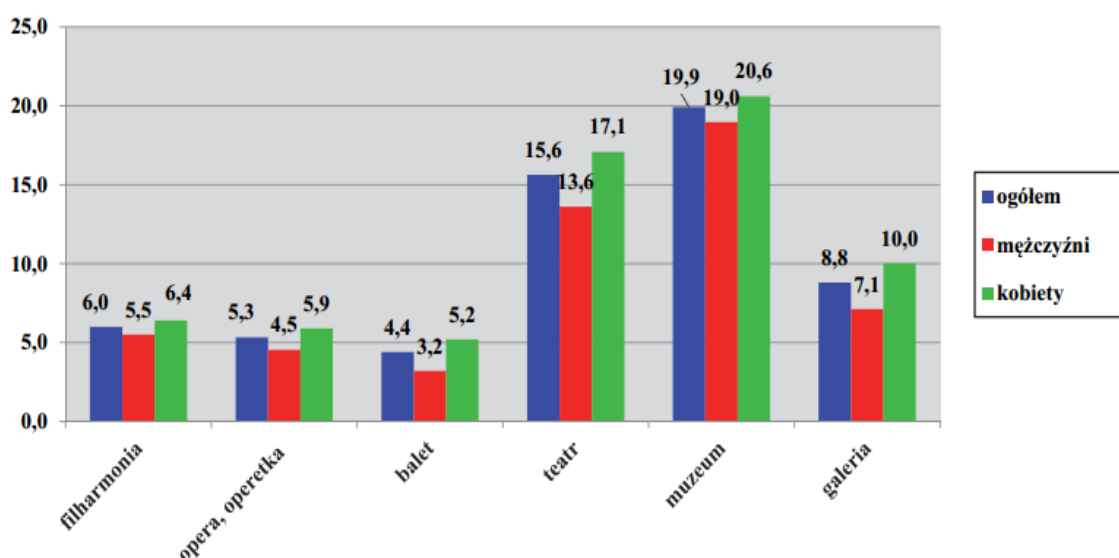
Tab.1 Frekwencja w instytucjach kultury i paramuzealnych w 2009 i 2014 r.

Wyszczególnienie	Przedstawienia, koncerty, wystawy		Widzowie, słuchacze, zwiedzający	
	2009	2014	2009	2014
Teatry dramatyczne i lalkowe	30 366	31 476	5 329,0	5 826,7
Opery i operetki	4 205	5 066	1 968,6	1 997,6
Filharmonie, orkiestry, chóry	20 495	19 052	3 753,2	4 145,8
Zespoły pieśni i tańca	392	487	447,9	292,2
Przedsiębiorstwa estradowe	4 230	2 609	2 380,3	2 997,9
Muzea	4 747	4 935	20 655,1	30 609,4
Galerie	4 232	4 273	3 990,0	5 083,3
Ogrody zoologiczne	17	44	4 279,9	4 858,2
Ogrody botaniczne	80	84	907,5	1 388,1
Inne instytucje paramuzealne ^a	208	104	3 014,2	2 996,8

a Planetaria, miasteczka i centra nauki i techniki, pomniki historii, podziemne trasy turystyczne itp.

Muzea w kraju zwiedziło 19,9% osób (o 0,3 p. proc. więcej w porównaniu z 2009 r.) – 19,0% mężczyzn i 20,6% kobiet. Liczba zwiedzających zwiększyła się niemal o połowę(48,2%). Spośród grona osób deklarujących zwiedzanie muzeów 94,1% odwiedziło je od 1 do 4 razy w roku. Należy również pamiętać, że blisko 1/5 zwiedzających muzea (19,1%) to młodzież szkolna, wśród której przeważają osoby w wieku poniżej 15 lat, a więc nie są objęte badaniem. Muzea odwiedziło 25,0% mieszkańców miast i 11,9% osób mieszkających na wsi.

Wykres 7. Uczęszczający do wybranych instytucji kultury wg płci (w odsetkach)

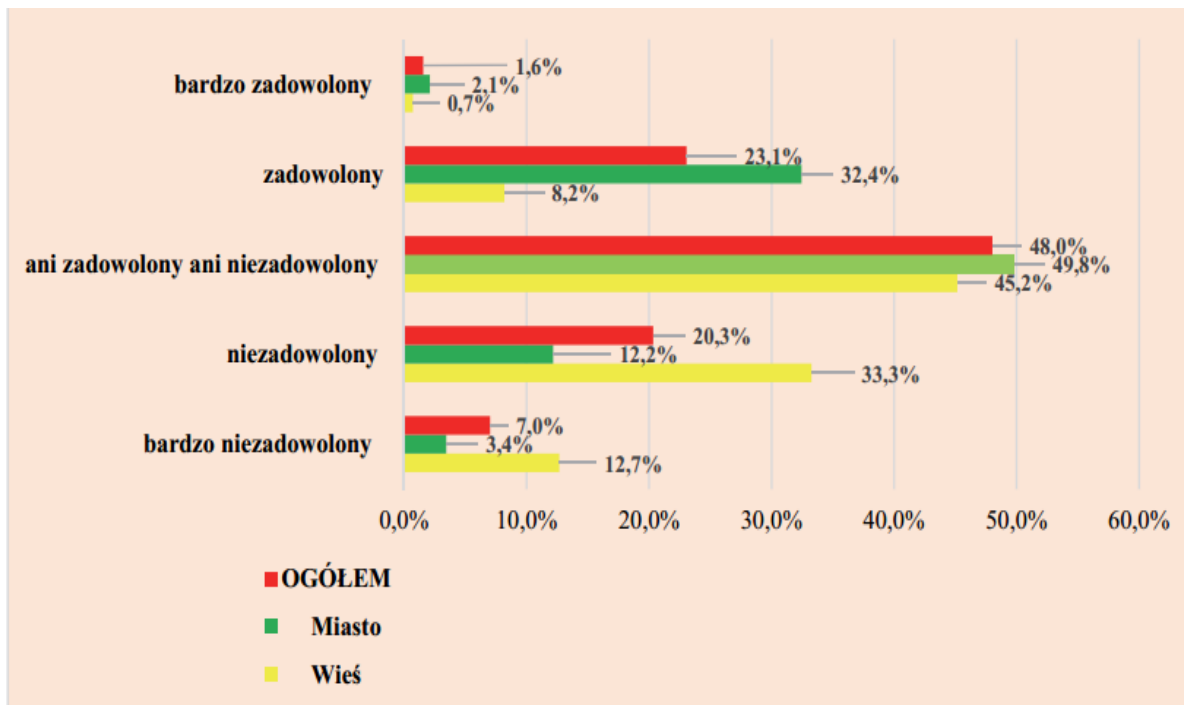

Tylko ok. ¼ respondentów (24,7%) była zadowolona lub bardzo zadowolona z oferty kulturalnej w miejscu swojego zamieszkania (25,6% kobiet i 23,3% mężczyzn). Wyższy były

odsetki osób z tej oferty niezadowolonych lub bardzo niezadowolonych (ogółem – 27,3%, kobiety – 26,9%, mężczyźni – 28,1%).

Wykres.8. Zadowolenie z oferty kulturalnej w miejscu zamieszkania

Opinie dotyczące dostępu do kultury w miejscu zamieszkania respondenta najkrócej można scharakteryzować mówiąc, że w miastach przeważały oceny pozytywne, a negatywne – na wsi. Podkreślenia wymaga jednak fakt, że w przypadku pytań dotyczących ocen, około połowa osób ankietowanych nie potrafiła sprecyzować swoich opinii dotyczących zadowolenia lub niezadowolenia zarówno w odniesieniu do sieci instytucji prowadzących działalność kulturalną i ich oferty.

Rola turystyki w gospodarce⁴

Turystyka jest dynamiczną gałęzią gospodarki o dużym wpływie na wzrost gospodarczy oraz zatrudnienie w Europie i w Polsce. Po pierwsze, w skali całego świata, przemysł turystyczny stanowił w 2011 r. około 3% światowego PKB oraz 3,3% światowego zatrudnienia generowanego przez sam tylko przemysł turystyczny. Udział gospodarki turystycznej w

⁴ „Raport o stanie gospodarki turystycznej w latach 2007-2011”, Ministerstwo Sportu i turystyki, Warszawa, luty 2013 r.

światowym PKB szacuje się na 9,1%⁵, zaś udział gospodarki turystycznej w światowym zatrudnieniu to około 8,7% (ok. 260 mln miejsc pracy)⁶.

Jak podaje Światowa Rada Podróży i Turystyki (*World Travel & Tourism Council, WTTC*) – pomimo trudności w światowej sytuacji gospodarczej, sektor turystyki i podróży jest jedynym, który w roku 2011 zanotował wzrost. Z tego względu, turystyka może tworzyć „parasol ochronny” generując systematycznie nowe miejsca pracy, szczególnie poprzez powstawanie nowych mikroprzedsiębiorstw (obecnie w gospodarce turystycznej znajduje zatrudnienie około 8,5% całkowitej siły roboczej UE – 18 mln miejsc pracy⁷).

Oprócz wpływu na wydatki, turystyka generuje także dodatkowe miejsca pracy w sektorach pokrewnych. Szacuje się, że 1 miejsce pracy w sektorze turystyki generuje dodatkowo do 3-4 miejsc pracy w infrastrukturze okołoturystycznej. Zgodnie z przewidywaniami WTTC, turystyka jest jednym z kluczowych sektorów gospodarki, którego znaczenie ponadto będzie wzrastać w kolejnych latach.

W Polsce udział gospodarki turystycznej w PKB ulegał w latach 2007-2011 nieznacznym wahaniom, jednak utrzymywał się na wysokim poziomie wnosząc wkład do PKB na poziomie ok. 5-6%. W 2007 r. wyniósł 6%, zaś w 2011 r. – około 4,9% – przy jednoczesnym wzroście wpływów z gospodarki turystycznej. W analizowanym okresie największe wpływy z gospodarki turystycznej zarejestrowano w 2008 r. (wyniosły one 75 mld zł) oraz w 2010 r. (74,2 mld zł). W 2011 r. wydatki w gospodarce turystycznej wyniosły w sumie 72,7 mld zł i były o 2,7 mld zł większe niż w roku 2007.

Spadki i wahania w latach 2008-2010 były wynikiem światowego kryzysu gospodarczego. Turystyka jest sektorem bardzo wrażliwym na zmiany gospodarcze – dlatego tak ważne dla jej rozwoju jest stymulowanie i realizacja działań inwestycyjnych, które zapewnią jej ciągłość rozwoju. Jednocześnie, turystyka w polskiej gospodarce zaczyna być dostrzegana jako znaczący i dynamicznie rozwijający się sektor. Zgodnie z prognozami WTTC przed Polską stoi perspektywa rozwoju sektora turystycznego tak, aby udział gospodarki turystycznej zwiększył

---

⁵ Udział przemysłu motoryzacyjnego w globalnym PKB szacuje się na 8,5%, sektora bankowego – 11%. *Travel & Tourism Economic Impact 2012. World*, World Travel & Tourism Council WTTC 2012, http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/world2012.pdf, s. 3.

⁶ *Ibidem*, s. 11.

⁷ *Travel & Tourism Economic Impact 2012. European Union*, World Travel & Tourism Council WTTC 2012, http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/european_union2012.pdf, s.3-4.

się do 5,8% PKB – wzrost z 72,7 mld zł do ponad 120 mld zł (w 2022 r.)⁸. Ilustruje to znaczący potencjał tego sektora w stymulowaniu wzrostu PKB Polski w kolejnych latach.

Turystyka kulturowa

W skali globalnej wzrasta zapotrzebowanie na usługi turystyczne, ponieważ coraz większa część współczesnych społeczeństw jest dobrze sytuowana, rośnie średnia długość życia oraz zwiększa się ilość czasu przeznaczanego na wypoczynek. Wzrasta liczba turystów, którzy swój wolny czas chcą spędzać aktywnie, a nie biernie, w sposób symbolizowany przez 3 x „s” (sea, sun, sand- morze, słońce, piasek). Coraz bardziej powszechna wśród turystów staje się zasada podróżowania ujęta w 3xE (entertainment, excitement, education - rozrywka, emocje, edukacja). Wzrastają wymagania turystów. Oczekują oni nowych przeżyć i doświadczeń, wymuszając w ten sposób powstawanie nowych, zróżnicowanych ofert turystycznych⁹.

Miasta, regiony, państwa zaczynają rywalizować ze sobą w rozwoju turystyki, traktując ją, jako ważną gałąź gospodarki. Skuteczną metodą w „wyścigu po turystów” jest tworzenie nowych produktów turystycznych i szlaków tematycznych. Ważną rolę do odegrania mają samorządy terytorialne, które powinny stymulować i koordynować rozwój turystyki w swoich regionach.

Turystyka kulturowa jest pojęciem definiowanym obecnie bardzo szeroko. Nie polega ona tylko na odwiedzaniu zabytków i muzeów, obiektem zainteresowania turystów są także nowoczesne budynki architektury, centra rozrywkowe, imprezy muzyczne¹⁰. Turystyka jest dzisiaj dla polskich miast ważnym mechanizmem rozwoju. To nie tylko podróże do dużych miast, ale także oglądanie walorów tradycji, historii, dziedzictwa narodowego w najbardziej nieoczekiwanych, niespodziewanych miejscach. Kreowanie Polskiej kultury, tradycji, historii, czy folkloru w połączeniu z walorami historyczno-krajoznawczymi polskich miast tworzy specyficzny dla Polski produkt turystyczny, tzw. „*City and Culture*”.

Turystyka kulturowa jest jednym z najszybciej rozwijających się segmentów rynku turystycznego doby globalizacji. W raporcie Europejskiej Komisji Turystyki (*European Travel*

---

⁸ *Travel & Tourism Economic Impact 2012. Poland*, World Travel & Tourism Council WTTC 2012, http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/poland2012.pdf, s. 3.

⁹ *Małopolska. Kierunki Rozwoju Turystyki na lata 2008-2013*, Kraków 2008.

¹⁰ A. Kowalczyk, M. Derek, „Turystyka kulturowa w świetle koncepcji klastra turystycznego,” *Kultura i turystyka. Wspólnie zyskać*, A. Stasiak (red.), Wydawnictwo WSTH w Łodzi, Łódź 2009, s. 47.

Commission) opracowanym we wrześniu 2006 roku, pt. „Trendy w europejskiej turystyce” podkreśla się wzrost przeciętnego poziomu wykształcenia ludności. Bezpośrednią konsekwencją tego faktu jest, i w najbliższej przyszłości obserwować się będzie, wzrost popytu na produkty turystyczne, w których sztuka, kultura i historia odgrywać będą znaczącą rolę.

Prognozy WTO dot. produktu turystycznego potwierdzają rosnące zapotrzebowanie na usługi związane z turystyką kulturową spełniającą oczekiwania współczesnych odbiorców oferty turystycznej:

- zmiana struktury produktu turystycznego – w coraz większym stopniu produkt będzie zbudowany z modułów do indywidualnego skompletowania przez klienta (nadanie wyjazdowi turystycznemu cech indywidualnych);
- powstawanie produktów, wykorzystujących w sposób zrównoważony specyficzne walory regionów Polski i Europy, prowadzić będzie zarówno do umocnienia znanych polskich destynacji turystycznych, jak i do rozwoju turystyki w regionach mniej rozwiniętych i peryferyjnych;
- wzrost popytu na produkty dla osób podróżujących pojedynczo;
- regionalny charakter destynacji zyska na znaczeniu.

Potencjał Polski pod względem dziedzictwa kulturowego jest bardzo znaczący. W rankingu konkurencyjności krajów pod względem turystycznym (*The Travel & Tourism Competitiveness Index*) Polska pod względem zasobów kulturowych uzyskała w roku 2011 (*The Travel & Tourism Competitiveness Report 2011. Beyond the Downturn*) wysokie, bo aż 17. miejsce w rankingu na 139 analizowanych państw¹¹.

Turystyka w województwie mazowieckim¹²

Polacy odbyli w 2013 r. 42,45 mln podróży turystycznych, o 5,0% więcej niż w 2012 r. zgodnie z szacunkami Activ Group wykonanymi na zlecenie MSiT. Geograficzne rozmieszczenie tych podróży według województw prezentuje się, jak poniżej.

---

¹¹ Więcej nt. wskaźnika konkurencyjności krajów pod względem turystycznym: patrz rozdział 7.

¹² „Szacunek wielkości ruchu turystycznego w Warszawie 2014”, Ipsos Loyalty, Warszawa 2015

Tabela 2. Turystyczne podróże Polaków wg województw w latach 2011-2013 (w mln osób)

Województwo	2011	2012	2013
Dolnośląskie	2,7	3,7	3,9
Kujawsko-Pomorskie	1,6	2,3	2,1
Lubelskie	1,8	1,7	2,2
Lubuskie	0,8	1,0	1,0
Łódzkie	1,2	1,4	1,7
Małopolskie	2,8	5,2	7,2
Mazowieckie	3,4	5,4	4,7
Opolskie	0,4	0,5	0,7
Podkarpackie	1,4	2,4	3,1
Podlaskie	1,5	0,9	1,4
Pomorskie	2,8	5,3	6,0
Śląskie	2,5	3,3	3,4
Świętokrzyskie	1,0	1,2	1,7
Warmińsko-Mazurskie	1,8	2,2	2,5
Wielkopolskie	1,6	3,1	2,6
Zachodniopomorskie	2,8	3,2	2,8
Łączna liczba podróży	29,6	40,5	42,45

W zgodzie z tym zestawieniem Mazowsze (z Warszawą) lokuje się na trzeciej pozycji jako cel krajowych podróży turystycznych, za Małopolską i Pomorzem. Z kolei rozmieszczenie zagranicznego ruchu turystycznego w Polsce według regionów prezentuje się, jak poniżej:

- małopolskie – 2,5 mln,
- dolnośląskie – 2,2 mln,
- pomorskie – 1,7 mln,
- zachodniopomorskie – 1,6 mln,
- mazowieckie – 1,3 mln.

Łącznie ruch turystyczny krajowy i zagraniczny w województwie mazowieckim w roku 2013 wyniósł 6 mln osób.

Największy udział w ruchu turystycznym w województwie mazowieckim ma Warszawa.

Tab.3 Szacunek wielkości ruchu turystycznego w Warszawie w 2014 r.

Rodzaj pobytu	w tys.	udział w %
Odwiedzający zagraniczni	125-140	1,7
Turyści zagraniczni	2375-2660	31,8
łącznie turyści i odwiedzający zagraniczni	2500-2800	33,5
Odwiedzający krajowi	1250-1400	16,8
Turyści krajowi	3750-4100	49,7
łącznie turyści i odwiedzający krajowi	5000-5500	66,5
łącznie odwiedzający	1400-1600	19,0
łącznie turyści	6100-6700	81,0
łącznie turyści i odwiedzający	7500-8300	100,0

Zmiany w porównaniu z szacunkiem z roku 2012 sięgają kilku mln turystów i odwiedzających. W odsetkach spadł przede wszystkim udział odwiedzających, zarówno krajowych, jak zagranicznych przy wzroście udziału turystów (osoby z noclegiem).

Tab.4 Szacunek ruchu turystycznego w Warszawie w latach 2009-2014 (dla 2014 wartości średnie)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rodzaj pobytu	w tys.	w tys.	w tys.	w tys.	w tys.	w tys.	w tys.
Odwiedzający zagraniczni	120	110	115	120	130	133	140
Turyści zagraniczni	2 300	2 100	2 150	2 250	2 390	2 420	2 550
łącznie turyści i odwiedzający zagraniczni	2 420	2 210	2 265	2 370	2 520	2 563	2 690
Odwiedzający krajowi	1 300	1 200	1 220	1 240	1 280	1 292	1 360
Turyści krajowi	3 300	3 200	3 280	3 450	3 600	3 752	3 950
łącznie turyści i odwiedzający krajowi	4 600	4 400	4 500	4 690	4 880	5 044	5 310
łącznie odwiedzający	1 420	1 310	1 335	1 360	1 410	1 425	1 500
łącznie turyści	5 600	5 300	5 430	5 700	5 990	6 172	6 500
łącznie turyści i odwiedzający	7 020	6 610	6 765	7 060	7 400	7 597	8 000
Dynamika w %	-	-5,8	2,3	4,4	4,8	2,7	5,3

Jak wynika z powyższej tabeli ruch turystyczny w Warszawie systematycznie rośnie, a kluczowym jest ruch krajowy ze znaczącą przewagą turystów nad osobami odwiedzającymi.

Przeprowadzona analiza otoczenia projektu wskazuje na zaistnienie następujących tendencji:

- 1. Warszawa i Mazowsze w czołówce regionów najczęściej odwiedzanych w Polsce**

W roku 2013 Mazowsze wraz z Warszawą zajęło trzecie miejsce w rankingu najczęściej odwiedzanych regionów przez turystów (4,7 mln turystów krajowych, 1,3 mln turystów zagranicznych). W roku 2011 Mazowsze i Warszawę odwiedziło 3,4 mln turystów krajowych, a w 2012 – 5,4 mln. Należy jednak określić, że rok 2012 był rokiem organizacji w Polsce Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej dlatego nastąpił tak znaczący wzrost liczby odwiedzających Mazowsze, a zwłaszcza Warszawę. Liczbę turystów z roku 2013 nie należy więc wprost porównywać z danymi za rok 2012, gdyż z uwagi na Euro dane za rok 2012 nie przedstawiają typowego ruchu turystycznego dla Mazowsza i Warszawy, aczkolwiek organizacja mistrzostw zdecydowanie przyczyniła się do osiągnięcia bardzo wysokiego wskaźnika odwiedzin w roku 2013 (w porównaniu do 2011 r.). Najwięcej turystów odwiedzających Mazowsze kierowało się do Warszawy.

Znacząca liczba turystów oznacza możliwość dotarcia z ofertą wnioskodawcy do większej ilości odbiorców oraz zapewnia korzystne warunki do osiągnięcia długoterminowych celów.

2. Najwyższy udział Mazowsza w PKB wytwarzanym przez sektor kultury.

Województwo mazowieckie odpowiada za ponad 20 procent zatrudnienia i ponad 35 procent wartości dodanej wytwarzanej przez sektor kultury i przemysłów kreatywnych. Udział Mazowsza w wartości dodanej ogółem dla sektora kultury wynosi 2,55% (wartość dla kraju 1,58%). Oznacza to, że istnieje popyt na tego rodzaju usługi, a więc inwestowanie w ten sektor jest uzasadnione.

3. Ogólnoswiatowa tendencja wzrostu liczby odbiorców oferty turystyki kulturowej

Wzrasta liczba turystów, którzy swój wolny czas chcą spędzać aktywnie, a nie biernie, w sposób symbolizowany przez 3 x „s” (sea, sun, sand- morze, słońce, piasek). Coraz bardziej powszechna wśród turystów staje się zasada podróżowania ujęta w 3xE (entertainment, excitement, education - rozrywka, emocje, edukacja). Wzrastają wymagania turystów. Oczekują oni nowych przeżyć i doświadczeń, wymuszając w ten sposób powstawanie nowych, zróżnicowanych ofert turystycznych.

Obserwowane trendy rozwoju turystyki na świecie wskazują na wzrost zainteresowania turystyką miejską, zwłaszcza turystyką kulturową, która stanowi jedną z podstawowych form turystyki w Małopolsce. Oferta turystyki kulturowej powinna jednakże uwzględniać oczekiwania współczesnego turysty – obserwuje się spadek popytu na produkty

standardowe, wobec wzrostu zapotrzebowania na autentyzm, indywidualizm i wrażenie wyłącznieści. Skutkuje to wzrostem popytu na podróże integrujące elementy m.in. kultury, historii, edukacji, realizacji oraz możliwość rozwoju osobistego.

Projekt przygotowany przez Wnioskodawcę wpisuje się w ogólnoświatowe tendencje w zakresie preferencji turystów.

4. Pozytywny wpływ rozwoju oferty kulturalnej na rozwój regionu

Wzrost wydatków na kulturę w połączeniu z promocją wydarzeń kulturalnych w danym mieście, czy regionie może pomóc poszczególnym obszarom w budowaniu własnej marki – tym samym w rozwoju turystyki. Wydatki budżetowe na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2011 r. wyniosły 8 077,3 mln zł, z czego 83% tej kwoty wydatkowano z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

5. Pozytywne tendencje w zakresie uczestnictwa Polaków w kulturze

Jak wskazują wyniki badań Głównego Urzędu Statystycznego muzeum jest najczęściej wybieraną instytucją kultury. Co więcej liczba odwiedzających muzea systematycznie rośnie: w roku 2009 liczba odwiedzających muzea wyniosła 20,65 mln, by w ciągu pięciu lat odnotować 50% wzrost do poziomu 30,6 mln. Jest to największy przyrost ze wszystkich typów instytucji kultury. Dodatkowo należy podkreślić fakt, że niezadowolenie oferty kulturalnej w miejscu zamieszkania występujące częściej na terenach wiejskich czy mniejszych miejscowościach, jest szansą dla dużych ośrodków na pozyskanie nowych odbiorców swoich propozycji programowych

3.5. Zakres projektu

a. zakres przedmiotowy projektu

Projekt będzie składał się z trzech etapów realizowanych kolejno w latach 2017-2018-2019.

I etap w 2017 roku dotyczyć będzie refinansowania kosztów za przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej i obsługi pierwszych przeprowadzonych postępowań przetargowych w ramach projektu.

II etap projektu będzie realizowany w 2018 roku i składać się będzie z:

- 1) Wyposażenie nowopowstałej na II piętrze pracowni działu naukowo-oświatowego (zakup mebli, multimediiów, i niezbędnego sprzętu do działalności edukacyjnej)
- 2) Wyposażenie pracowni ceramicznej w piwnicy Muzeum – zakup kół garncarskich, pieca na potrzeby przeprowadzania warsztatów edukacyjnych.
- 3) Wyposażenie Magazynu Zbiorów meble, nawilżacze system włamania i napadu. W 2016 roku przeprowadzono modernizację pomieszczeń magazynowych sfinansowanych ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Pomieszczenia zostały przygotowane lecz nadal brakuje odpowiednich mebli do przechowywania eksponatów i sprzętu który stworzy odpowiedni mikroklimat dla przechowywanych zbiorów m.in. nawilżacze i osuszacze. Zbiory też wymagają odpowiedniego systemu zabezpieczenia z uwagi iż żaden z obecnych brokerów ubezpieczeniowych nie chce ubezpieczyć zbiorów muzealnych. W związku z powyższym zalecane jest montaż systemu włamania i napadu.
- 4) Zakup przenośnego sprzętu fotograficzno-filmowego na potrzeby Działu Komunikacji i Promocji oraz Zakup sprzętu przenośnego do badań terenowych, i na potrzeby pracowni fotograficzno-filmowej. Z uwagi iż z roku na rok Muzeum aplikuje i otrzymuje kilka dotacji celowych które polegają często na wyjazdach terenowych, potrzebnym jest niezbędny sprzęt przenośny do filmowania i udokumentowania wydarzeń towarzyszących wyjazdom.
- 5) Zakup sprzętu multimedialnego na potrzeby wystawy stałych, Sali kinowej i patio. Z uwagi iż w Muzeum brakuje wciąż nowoczesnych rozwiązań multimedialnych które można spotkać w Muzeach na całym świecie, planowany jest zakup nowoczesnych projektorów, głośników oraz przebieralni 3 d, hologramów czy drukarek 3 d. Jest to niezbędne aby oferta muzeum była ofertą nowoczesną dostosowaną do potrzeb każdego zwiedzającego bez względu na wiek.
- 6) Zarządzanie projektem. Z uwagi iż wymagania i wytyczne dotyczące przeprowadzania postępowań i obsługi projektem w ramach programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko są bardzo restrykcyjne niezbędne jest zaangażowanie w projekt firm mających doświadczenie w realizacji tego typu projektów.

Ostatni **etap III** realizowany w 2019 składać się będzie:

- 1) Dostosowaniem ścieżek zwiedzania poprzez zakup sprzętu dedykowanego dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu. Ponieważ Muzeum zakupiło kilka lat temu do jednej wystawy stałej rozwiązania dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu, to z uwagi na rozwój sprzętu dla tej grup zwiedzających jest szybki zaleca się zakupienie sprzętu który będzie miał charakter ponadczasowy i będzie mógł służyć

osobom niepełnosprawnym w całym muzeum a nie tylko na jednej wystawie stałej, co pozwoli stworzyć kompleksową ofertę dla osób niepełnosprawnych.

- 2) Zakupem sprzętu i wyposażenia do wystawy Afryka
- 3) Zakupem sprzętu i wyposażenia do wystaw czasowych
- 4) Zarządzania projektem.

W ramach projektu Muzeum udostępni dla zwiedzających nową przestrzeń wystawową na I piętrze w której powstanie wystawa stała Afryka.

Najważniejszym celem stworzenia wystawy stałej – Afryka jest udostępnienie zwiedzającym bogatej kolekcji artefaktów obrazujących kultury i cywilizacje Afryki Subsaharyjskiej. Kolekcja ponad 10 tys. muzealiów o unikalnych walorach historycznych, artystycznych i edukacyjnych przez ostatnie lata była prezentowana tylko na wystawach czasowych. W tym czasie wzbogaciła się o wiele przekazów, darów oraz obiektów pozyskanych na miejscu w Afryce przez pracowników warszawskiego Muzeum. Na wyróżnienie zasługuje dokumentacja powstała w trakcie wypraw do Kamerunu.

Zwiedzających wystawę powita hologramowy obraz jednej z afrykańskich budowli. Będzie to Pałac Królewski Bamun. Obok w masywnych przeszklonych gablotach publiczność będzie mogła obejrzeć zbiory broni. Centralną część ekspozycji wypełni kopia Sali Tronowej z Pałacu królestwa Bamun w Foumban. Znajdą się w niej kopie trzech tronów władców Bamun, wiernie odwzorowane kolumny, sklepienie oraz posadzka. Ponadto zachowana zostanie kolorystyka pierwotnego oraz w miarę możliwości wykorzystany zostanie oryginalny materiał. Obiekty do tej części zostaną pozyskane podczas badań terenowych w Królestwie Bamun oraz dzięki współpracy z Muzeum Królewskim w Foumban. Po przeciwnej stronie umiejscowiona zostanie ściana masek rytualnych w liczbie 100- 150, pochodzących z różnych regionów Afryki. Również w tej części Sali znajdzie stół inspirowany afrykańską stylistyką i materiałami. Stół będzie pełnił funkcje miejsca do odpoczynku, spotkań oraz warsztatów. Kolejna część Sali została zaprojektowana jako labirynt zbudowany w przeszklonych gablot w których umieszczone będą najcenniejsze i najciekawsze obiekty z kolekcji PME. W labiryncie na obiekty skierowane będzie światło punktowe.

Całość zbiorów afrykańskich PME liczy nieomal 12000 obiektów.

Najważniejszymi kolekcjami są:

- kolekcja kongijska licząca około 1500 obiektów. Składają się na nią obiekty zakupione, bądź otrzymane w darze od Klasaa de Jonge, Cypriana Kosińskiego oraz Krystyny Jankowskiej. Kolekcje te charakteryzują się dużą różnorodnością. Znajdują się wśród nich maski, fetysze, przedmioty użytku domowego oraz obiekty związane z epoką kolonializmu. Kolekcje zostały pozyskane w „terenie” co świadczy o ich wysokiej autentyczności.
- kolekcja Wacława Korabiewicza licząca około 1500 obiektów. Do najważniejszych elementów tego zbioru należy 29 masek Mapiko (lud Makonde) pochodzących z lat 50. XX wieku.
- kolekcja brązów z królestwa Beninu pochodząca ze zbiorów rodziny Bojarskich. Niektóre z obiektów są datowane na XVIII w. co czyni je jednymi z najstarszych w Polsce.
- kolekcja figurek bliźniąt Ibeji licząca 120 sztuk. Jest to jeden z najciekawszych i najbardziej efektownych kultów afrykańskich
- kolekcja broni licząca 1200 obiektów.
- kolekcja etiposka licząca 500 obiektów. W jej skład wchodzi m.in. krzyże pectoralne i procesyjne zebrane przez Wacława Korabiewicza i prof. Stanisława Chojnackiego, manuskrypty oraz obrazy historyczne
- kolekcja obrazów Tinga-tinga pochodzących z Tanzanii zebranych przez Wacława Korabiewicza w latach 50. XX wieku.

Ponadto w zbiorach PME znajdują się maski, fetysze biżuteria, ceramika z różnych regionów Afryki (także z północnej w tym obiekty berberyjskie i tuareskie).

Muzeum po dużej modernizacji która została przeprowadzona w 2012 roku, ma problemy z otwieraniem kolejnych wystaw stałych i prezentacji zbiorów z uwagi na brak odpowiedniego sprzętu wystawienniczego i sprzętu multimedialnego poczynając od głośników po bardziej unikatowe rozwiązania jak hologramu czy wirtualna przebieralnia.

	RODZAJE KOSZTÓW	KATEGORIA WSKAZANA W TABELI W PKT. C. WNIOSKU, DO KTÓREJ PRZYPISANO TE KOSZTY	KOSZT CAŁKOWITY	KOSZT KWALIFIKOWANY	KOSZT NIEKWALIFIKOWANY
Koszty bezpośrednio związane z inwestycją	Opracowanie wniosku i Studium Wykonalności	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	60 680,82	49 334,00	11 346,82
	Analiza popytu	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	18 450,00	15 000,00	3 450,00
	Przygotowanie postępowań przetargowych i ich obsługa prawna	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	123 000,00	100 000,00	23 000,00

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

	Wyposażenie pracowni działu naukowo-oświatowego (meble, multimedia)	Urządzenia techniczne i maszyny	2 192 492,22	1 782 514,00	409 978,22
	Wyposażenie pracowni ceramicznej - zestaw piec, koła garncarskie	Urządzenia techniczne i maszyny	184 500,00	150 000,00	34 500,00
	Dostosowanie ścieżek zwiedzania poprzez zakup sprzętu dedykowanego dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu	Urządzenia techniczne i maszyny	386 054,34	313 865,32	72 189,02
	Zakup sprzętu i wyposażenia do wystawy Afryka	Urządzenia techniczne i maszyny	1 029 128,70	836 690,00	192 438,70
	Wyposażenie Magazynu Zbiorów: meble	Urządzenia techniczne i maszyny	476 714,11	387 572,45	89 141,66
	Zakup przenośnego sprzętu fotograficzno-filmowego na potrzeby Działu Komunikacji i Promocji	Urządzenia techniczne i maszyny	183 087,32	148 851,48	34 235,84
	Zakup sprzętu przenośnego do badań terenowych i na potrzeby pracowni fotograficzno-filmowej	Urządzenia techniczne i maszyny	44 777,01	36 404,07	8 372,94
	Zakup sprzętu i wyposażenia do wystaw czasowych	Urządzenia techniczne i maszyny	341 854,00	277 930,08	63 923,92
	Zakup sprzętu multimedialnego na potrzeby wystawy stałych, Sali kinowej i patio	Urządzenia techniczne i maszyny	2 078 407,26	1 689 762,00	388 645,26
	Promocja projektu	Informacja i promocja	61 500,00	50 000,00	11 500,00
Suma kosztów bezpośrednio związanych z inwestycją			7 180 645,78	5 837 923,40	1 342 722,38
Koszty zarządzania	Obsługa finansowa projektu (zarządzanie projektem przez firmę zewnętrzną)	Pomoc techniczna	246 000,00	200 000,00	46 000,00
Suma kosztów zarządzania			246 000,00	200 000,00	46 000,00
Razem			7 426 645,78	6 037 923,40	1 388 722,38

b. zakres podmiotowy projektu.

Struktura organizacyjna po zakończeniu projektu i uruchomieniu działalności w nowych warunkach infrastrukturalnych

Po zakończeniu realizacji projektu i w całym okresie trwałości efektami projektu zarządzać będzie Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, jako samorządowa instytucja kultury, reprezentowana przez Dyrektora. Działalność merytoryczna oraz administracyjna prowadzona w obiekcie po zakończeniu realizacji projektu będzie podlegała ogólnym zasadom stosowanym w instytucji. Nad prawidłowością funkcjonowania obiektu i nad prawidłowością wykorzystywania zakupionego trwałego wyposażenia, nowych i zmodernizowanych technologii wystawienniczych oraz dla prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej będzie czuwał Dyrektor Muzeum jako osoba odpowiedzialna za funkcjonowanie instytucji, w tym za właściwą koordynację działań i osoba zarządzająca obiektem oraz mieniem jednostki.

TRWAŁOŚĆ PROJEKTU zgodna z art. 71 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013

Zachowanie trwałości projektu obowiązuje w odniesieniu do współfinansowanej w ramach projektu infrastruktury lub inwestycji produkcyjnych.

Zgodnie z postanowieniami art. 71 rozporządzenia ogólnego, trwałość projektu współfinansowanego ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności musi być zachowana przez okres 5 lat (w odniesieniu do projektów realizowanych przez podmioty nie będące MŚP, z którymi związany jest wymóg utrzymania inwestycji lub miejsc pracy) od daty płatności końcowej na rzecz beneficjenta, z zastrzeżeniem pkt. 7, a w przypadku, gdy przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej wprowadzają bardziej restrykcyjne wymogi w tym zakresie, wówczas stosuje się okres ustalony zgodnie z tymi przepisami.

Właścicielem trwałego wyposażenia oraz sprzętu do prowadzenia działalności kulturalno – edukacyjnej będzie Wnioskodawca – późniejszy beneficjent projektu – Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Podmiotem odpowiedzialnym za utrzymanie i eksploatację inwestycji będzie również Wnioskodawca.

Wnioskodawca projektu posiada pełną zdolność do utrzymania trwałości rezultatów i wyników w perspektywie określonej w dokumentach programowych POiS. Wnioskodawca

ponosić będzie koszty związane z utrzymaniem wyposażenia. Zdolność Wnioskodawcy do zapewnienia trwałości projektu wynika z jego wieloletniego doświadczenia w prowadzeniu działalności kulturowej, posiadania odpowiedniego zaplecza kadrowego w tym zakresie, posiadania odpowiedniej struktury organizacyjnej oraz procedur zapewniających właściwą realizację, a następnie zarządzanie projektem i jego wynikami, jak również stabilnego zaplecza finansowego do realizacji i utrzymania produktów, powstałych w wyniku realizacji projektu. Projekt nie ulegnie znaczącym modyfikacjom, które mogłyby zmienić jego charakter. Nie istnieje także ryzyko zaprzestania działalności przez Wnioskodawcę z uwagi na charakter instytucji samorządowej i działalność prowadzoną nieprzerwanie od wielu lat.

Tym samym brak jest zagrożeń, opisanych w art. 71 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 dotyczących ewentualnego zwrotu nakładów z EFSI, gdyż nie zajdzie żadna z poniżej określonych okoliczności, a mianowicie:

- a) zaprzestanie działalności produkcyjnej lub ją relokowano poza obszar wsparcia PO;
- b) zmiana własności elementu infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści;
- c) istotna zmiana wpływająca na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jej pierwotnych celów.

Trwałość organizacyjna

Prawidłową i efektywną eksploatację trwałego wyposażenia, sprzętu do prowadzenia działalności kulturalno – edukacyjnej umożliwi struktura organizacyjna Muzeum, uwzględniająca m.in. racjonalne zwiększenie liczby etatów oraz podjęcie starań w zakresie pozyskania środków na realizację planowanych zadań w obrębie oferty edukacyjnej i kulturowej ze źródeł regionalnych, krajowych i unijnych.

Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych w przyszłości będzie możliwe w oparciu o pracowników Muzeum, którzy będą rozwijać umiejętności w zakresie pozyskiwania środków na realizację projektów edukacyjnych i artystycznych.

W dniu 21.04.2017 r. Dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie wydał **Zarządzenie wewnętrzne Nr 15/2017 w sprawie powołania zespołu realizującego projekt pn. „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”** Zgodnie z zarządzeniem pracami całego Zespołu kieruje **Kierownik Projektu – Dyrektor Muzeum,**

pełniący jednocześnie rolę koordynatora wszystkich działań podejmowanych w ramach projektu, zarówno w ramach powołanego zespołu, jak również w całej instytucji. Kierownik organizuje prace Zespołu, deleguje zadania dla poszczególnych członków Zespołu, nadzoruje posiadane zasoby rzeczowe, osobowe i finansowe związane z projektem.

W skład zespołu wchodzi:

Zespół kuratorski w projekcie odpowiedzialny za opracowanie koncepcji wystaw stałych i czasowych wraz z zespołem kuratorskim, dotyczących części Etnografii Polski i Europy, oraz części Etnografii Pozaeuropejskiej oraz zespół zarządzania Projektem.

Zespół kuratorski:

- Adam Czyżewski- kierownik zespołu
- Aleksander Robotycki
- Magdalena Guziejko
- Dariusz Skonieczko
- Paweł Matwiejczuk
- Elżbieta Czyżewska
- Anastazja Stelamacg

Zespół Zarządzania Projektem

- Aneta Gielo
- Kamila Końska
- Dominika Sowa
- Sławomir Jasiński

Łącznie jest to 11 osób, będących pracownikami Muzeum. Wszystkie osoby posiadają duże doświadczenie, były zaangażowane w realizację innych projektów, posiadają też wiedzę w zakresie obowiązków, które pełnić będą w ramach zespołu projektowego. W części 4.1.1 Studium wykonalności szczegółowo opisano strukturę zespołu, jak również doświadczenie poszczególnych członków zespołu. Do prac przy projekcie będą także zaangażowani inni pracownicy instytucji.

Szczegółowy zakres i podział kompetencji omówiono w dziale **7.3.1 SW pn Struktura zarządzania.**

Trwałość finansowa

Zgodnie z zapisami Statutu Muzeum, instytucja prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Muzeum gospodaruje samodzielnie przydzieloną i nabytą częścią mienia oraz prowadzi gospodarkę w ramach posiadanych środków, kierując się zasadami efektywności ich wykorzystania.

Muzeum pokrywa koszty bieżącej działalności i zobowiązania z uzyskiwanych przychodów. Są to przychody z prowadzonej działalności, w tym dotacja podmiotowa z budżetu Organizatora, dotacje celowe z budżetu państwa i/lub jednostek samorządu terytorialnego, środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł.

Organizator przekazuje Muzeum środki finansowe w formie dotacji:

- 1) podmiotowej na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów,
- 2) celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji,
- 3) celowej na realizację wskazanych zadań i programów.

Podstawą gospodarki finansowej Muzeum, jest roczny plan finansowy ustalony przez dyrektora, z zachowaniem wysokości dotacji z budżetu organizatorów.

Muzeum sporządza plan finansowy zgodnie z przepisami prawa w zakresie finansów publicznych. Roczne sprawozdanie finansowe Muzeum zatwierdza Organizator – Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.

3.6. Komplementarność i synergia projektu

Projekt jest **komplementarny względem innych projektów i przedsięwzięć infrastrukturalnych realizowanych przez Wnioskodawcę** wskazanych w poniższej tabeli. Wszystkie te projekty, łącznie z aktualnym, przyczyniają się do osiągnięcia kluczowego dla działalności Muzeum efektu – zakończenia przystosowania całej infrastruktury do potrzeb nowoczesnej instytucji kultury, umożliwiając jednocześnie świadczenie szerokiej oferty kulturalno-edukacyjnej na jak najwyższym poziomie. Każdy z projektów stanowi niezależnie realizowaną inwestycję/przedsięwzięcie, łączy je jednak wspólny mianownik jakim jest sukcesywny rozwój Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Tytuł projektu	Podmiot realizujący inwestycję	Lata realizacji	Koszt całkowity	Źródła finansowania	Zakres projektu	komentarz
„Zwiększenie dostępności do infrastruktury kultury poprzez modernizację budynku Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie”.	Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie	od 04.01.2010 r. do 31.12.2010r	19 888 440,00 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013, środki Samorządu Województwa	kompleksowa modernizacja zabytkowego budynku, wpisanego na listę zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Podjęcie działań modernizacyjnych podyktowane było potrzebą; - zwiększenia dostępności do infrastruktury muzealnej i ogólnokulturalnej dla zwiedzających, w tym dla osób niepełnosprawnych, seniorów, osób z małymi dziećmi i dla przedstawicieli mniejszości narodowych, etnicznych i środowisk artystycznych, - poprawę warunków lokalowych pod kątem prezentowania i przechowywania zgromadzonych eksponatów, - intensywny rozwój oferty kulturalnej i działalności Muzeum, - stworzenie systemu promocji i informacji kulturalnej, -	Projekt inwestycyjny został zrealizowany w ramach priorytetu VI RPO WM - Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji. Oba przedsięwzięcia realizują zatem cele strategiczne programu i priorytetu. Projekt przygotowany do realizacji stanowi rozszerzenie i uzupełnienie działań podjętych w ramach zrealizowanego przedsięwzięcia. Projekty są również komplementarne w aspekcie celów: stanowią działania na

				Mazowieckiego	spełnienie standardów obowiązujących w instytucjach kultury Unii Europejskiej. Dzięki działaniom modernizacyjnym zwiększono powierzchnię użytkową, wprowadzono nowe rozwiązania funkcjonalno użytkowe dla zwiedzających i pracowników. Podniesiono standard budynku pod względem technicznym zgodnie z obowiązującymi przepisami przeciwpożarowymi i standardami sanitarnymi. Dokonano również zakupów sprzętowych: wyposażenie kina cyfrowego, dostawy mebli i wyposażenia do zmodernizowanych pomieszczeń, zakupiono sprzęt multimedialny. Powstały multimedialne punkty informacyjne między innymi wirtualny spacer po Muzeum. Zakupiono do Muzeum dla Dzieci między innymi multimedialną podłogę interaktywną.	rzecz zwiększenia liczby odbiorców oferty Muzeum – kulturowej i turystycznej.
„Wzmocnienie walorów turystycznych i kultury Mazowska poprzez realizację wystawy stałej <i>Czas</i>	Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie	2013-2014			Projekt zakładał podjęcie działań mających na celu utworzenie i wdrożenie kompleksowej, całorocznej oferty turystycznej – dla turystów krajowych i zagranicznych w oparciu o wystawę stałą „Czas świętowania w kulturach ludowych Polski i Europy” w Muzeum: prezentującą kulturę i tradycje ludowe. W ramach projektu stworzono 8 produktów turystycznych pozwalających odbiorcom na kompleksowe zapoznanie się z dziedzictwem	Projekt z zakresu turystyki jest komplementarny z planowanym przedsięwzięciem ze względu na działania mające na rzecz podniesienie atrakcyjności ekspozycji muzealnej. Podobnie jak w przypadku przedmiotowego projektu jednym ze środków dotarcia do zwiedzających jest wykorzystanie nowoczesnych technologii multimedialnych.

Świętowania w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”					<p>kulturowym Mazowsza.</p> <p>Turystom udostępniono ścieżki edukacyjne zwiedzania wystawy oraz informacje udostępnione za pośrednictwem infokiosków i aplikacji mobilnej na smartfony. Stworzono multimedialny przewodnik i stronę internetową. W ramach programu towarzyszącego zorganizowano także warsztaty dla zwiedzających.</p>	
Wystawa "Bogowie - instrukcja obsługi"	<p>Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie</p> <p>Wystawa została zrealizowana we współpracy z Muzeum Europy z Brukseli.</p>	<p>01.06.2012 do 23.12.2012</p>	<p>500 000,00 zł.</p>	<p>dotacja Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego 200 000,00 zł, dotacja Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy 100 000,00 zł, dotacja Samorządu Województwa Mazowieckiego 200 000,00 zł.</p>	<p>Wystawa składa się z 3 części:</p> <p>1. Moduły wystawiennicze „Tempo Cases”, w skład których wchodzi: panele z nadrukowanymi tekstami i fotografiami, ekrany zwykłe i dotykowe, na których wyświetlane są filmy i gry interaktywne, słuchawki, urządzenia sterujące do gry interaktywnej, gabloty z eksponatami. Moduły prezentują następujące obszary tematyczne wystawy: Punkty odniesienia, Bogowie, Zaświaty, Przejścia, Cykle, Kultury, Miejsca, Ciało, Pośrednicy.</p> <p>2. Przedstawienie teatralne „Wierzący” („Religieux”), które stanowiło integralną część wystawy i jej ostatni obszar tematyczny: Konflikty i współistnienie. Spektakl odegrany został na żywo w dniu otwarcia wystawy, na co dzień prezentowany był w przestrzeni wystawy w formie filmu, zrealizowanego przez PME.</p> <p>3. Ekspozycja zbiorów PME.</p>	<p>Zrealizowany projekt wykorzystuje potencjał Muzeum wytworzony w wyniku przeprowadzenia kompleksowej modernizacji siedziby Muzeum. Oba projekty podejmują stanowią działania na rzecz upowszechnienia dziedzictwa kulturowego oraz korzystają z nowoczesnych form prezentacji</p>

Z uwagi na fakt, że Muzeum jest samorządową instytucją kultury, dla której organizatorem jest Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, warto również zwrócić uwagę na **komplementarność przedmiotowego projektu z innymi inwestycjami w zakresie kultury, które prowadzone były w ostatnich latach przez Urząd Marszałkowski.**

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego – w ramach działalności związanej z kulturą i dziedzictwem narodowym – ma za zadanie gromadzić i chronić dziedzictwo kulturowe, w tym rewitalizować zabytkowe części województwa, a także stwarzać jak najlepszą ofertę kulturalną dla mieszkańców Mazowsza oraz turystów. Województwo ma tworzyć warunki materialne i instytucjonalne dla rozwoju kultury. Wsparcie samorządu polega przede wszystkim na finansowaniu działalności instytucji kultury, współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność w zakresie kultury, a także na realizacji własnych projektów kulturalnych. Ponadto samorząd prowadzi inwestycje w obiektach kultury oraz dba o ochronę zabytków w województwie i mieście. Realizuje to albo poprzez projekty, w których jest wnioskodawcą, albo projekty poszczególnych jednostek kultury, dla których jest organizatorem. Projekt jest jednym z przykładów takich działań.

W ostatnich latach Województwo wraz z instytucjami kultury zrealizowała szereg projektów inwestycyjnych z zakresu kultury, które są **komplementarne względem przedmiotowego projektu Muzeum, bowiem związane były również z inwestycjami w sektor kultury w Warszawie i na Mazowszu.**

3.7. Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu

Definiując główne potrzeby przemawiające za realizacją projektu i dające odpowiedź na pytanie, dlaczego akurat ten projekt powinien być wdrażany, w pierwszej kolejności przygotowana została szczegółowa analiza problemowa. Została ona przeprowadzona wielopoziomowo w zależności od obszarów czy grup, których dotyczą problemy uzasadniające konieczność i potrzebę realizacji projektu. Analiza ta jest ściśle powiązana z częścią 3.3 Studium, gdzie zaprezentowano genezę projektu.

Przeprowadzona analiza bliższego i dalszego otoczenia projektu pozwala wyselekcjonować problemy, do których rozwiązania przyczyni się realizacja projektu. Problemy te, dotyczące

bezpośrednich i pośrednich beneficjentów projektu, zdefiniowane zostały na następujących poziomach: ogólnopolskim, regionalnym/lokalnym oraz na poziomie Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Analiza bazuje przede wszystkim na danych dotyczących stanu kultury prezentowanych w licznych raportach z badań, wnioskach z badania popytu, analizie stanu infrastruktury w Muzeum.

To, co należy podkreślić, to fakt, iż przedmiotowa inwestycja realizowana przez Państwowe Muzeum Etnograficzne, nie ma charakteru odtworzeniowego. Wnosi bardzo istotny wkład w rozwój nowej oferty kulturalnej i edukacyjnej, co zostało szczegółowo zaprezentowane w części 5.3 Studium. Wdrożenie tej oferty poprzedzone jest analizą potrzeb beneficjentów i analizą popytu na tę ofertę, co prezentuje w szczegółach Rozdział 5 Studium.

Potrzeby zidentyfikowane na poziomie ogólnopolskim i regionalnym/lokalnym:

Niżej wymienione potrzeby wynikają w większości z dokumentów strategicznych i głównych celów oraz założeń jakie z nich wynikają dla sektora kultury. Szczegółowe odniesienie do dokumentów zostało zawarte w części 4.1.1 niniejszego Studium.

- **Niewystarczający poziom powiązań sfery kultury, dziedzictwa kulturowego i turystyki kulturowej z innymi dziedzinami gospodarczego rozwoju kraju.** O ile w przypadku turystyki te powiązania są bardziej akcentowane, o tyle w przypadku kultury poziom powiązań jest wciąż zbyt niski w stosunku do potencjału. Interdyscyplinarny charakter turystyki kulturowej powoduje, że jej tempo rozwoju jest ściśle uzależnione od rozwoju infrastruktury turystycznej i innych sektorów gospodarki zaangażowanych w obsługę turystów i zwiedzających.
- **Wciąż zbyt niski poziom wykorzystania ogromnego potencjału i dziedzictwa kulturowego Krakowa** na rzecz rozwoju turystyki kulturowej i zwiększenia przychodów w sektorach związanych z kulturą.
- **Wciąż niewystarczający poziom inwestycji w zakresie rozwoju infrastruktury kultury,** wpływający znacznie na jakość i zakres realizowanych działań kulturalnych i edukacyjnych, powodujący niedoinwestowanie infrastruktury muzealnej, często uniemożliwiające oferowanie nowoczesnych produktów kulturalnych, realizowanie funkcji jaką ma pełnić w społeczeństwie, tj. w szczególności popularyzacji kultury, edukacji kulturowej, jak również ochrona dziedzictwa narodowego. Braki w finansowaniu powodują, że wiele z inwestycji związanych z zachowaniem, rozwojem, unowocześnieniem oferty w sferze kultury i turystyki kulturowej, zgodnej z oczekiwaniami odbiorców i dopasowanej do trendów, zbyt rozciąga się w czasie, oddalając moment uzyskania efektywności finansowej i utrudniając promocję oferty poszczególnych instytucji. Wsparcie ze środków Unii Europejskiej w poprzedniej perspektywie finansowej 2007-2013 wpłynęło na poprawę sytuacji infrastrukturalnej instytucji kultury, jednak wciąż wiele potrzeb inwestycyjnych

pozostaje nie zrealizowanych, co wpływa negatywnie na działalność poszczególnych instytucji.

- **Niewystarczająca promocja polskiego dziedzictwa kulturowego oraz polskich atrakcji kulturalnych**, dla turystów zagranicznych, w tym dla turystów o większych aspiracjach poznawczych i zainteresowanych tzw. turystyką kulturową, która opiera się na sprawnym funkcjonowaniu i nowatorskiej ofercie placówek kultury, prezentujących atrakcyjny program kulturalny i edukacyjny.

Potrzeby zidentyfikowane na poziomie Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie:

Główna grupa problemów zidentyfikowanych na poziomie Muzeum dotyczy jakości obecnej infrastruktury, która w bardzo dużym stopniu ogranicza pełne wykorzystanie potencjału Muzeum, w tym udostępnienie zbiorów, które Muzeum posiada w swych zasobach.

- Brak odpowiedniej ilości nowoczesnego wyposażenia i sprzętu pozwalającego na rozwój oferty kulturalnej i edukacyjnej.
  - Zbyt niski poziom wykorzystania przez Muzeum nowoczesnych narzędzi technologicznych – bardzo niekorzystny w obliczu postępującej cyfryzacji społeczeństwa. Muzeum działające współcześnie powinno być instytucją korzystającą z multimediiów i techniki.

Szczegółowy opis stanu obecnego infrastruktury Muzeum oraz kluczowych potrzeb inwestycyjnych został przedstawiony w częściach 4.3 oraz 6.1 Studium.

Zdiagnozowane powyżej braki wyposażeniowe, a tym samym potrzeby związane z realizacją projektu na poziomie Muzeum, przekładają się na znacznie niższy poziom konkurencyjności Muzeum w stosunku do ogromnego potencjału jaki posiada. Braki te mają wpływ na odbiór Muzeum jako obiektu dziedzictwa kulturalnego wśród grup docelowych projektu, nie pozwalając na wykorzystanie w pełni potencjału kulturalnego i edukacyjnego tego obiektu.

Na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i ogólnopolskim, braki przekładają się na mniejszy od oczekiwanego poziom atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa w kontekście regionalnym i ogólnopolskim.

Zapotrzebowanie na projekt potwierdzają także dane z przeprowadzonej analizy popytu. Szczegółowe wnioski z analizy zawarto w Rozdziale 5 niniejszego Studium.

3.8. Cele projektu (logika interwencji)

Na potrzeby projektu opracowano analizę SWOT, która obejmuje: mocne i słabe strony (Strengths and Weaknesses), szanse i zagrożenia (Opportunities and Threats).

Poszczególne czynniki, składające się na analizę SWOT projektu, ułożono w układzie hierarchicznym w zależności od ważności i wpływu na aktualną sytuację Wnioskodawcy oraz możliwości realizacji projektu i utrzymanie jego efektów. Hierarchizacja uwzględnia także dynamikę oddziaływania inwestycji na jej otoczenie w Warszawie oraz rozwój społeczno-gospodarczy na Mazowszu.

Wynik analizy przedstawia się następująco:

Tabela 5. Analiza SWOT – Mocne i słabe strony

L.p.	Mocne strony	Słabe strony
1.	Silna marka kulturowa Warszawy oraz wysoki potencjał instytucji kultury w regionie	Często zły stan infrastruktury (obiekty, wyposażenie) instytucji kultury, obiekty o charakterze zabytkowym implikujące określony typ opieki i ochrony oraz prowadzenia działalności
2.	Dobra dostępność komunikacyjna Warszawy jako stolicy Polski zarówno dla mieszkańców Mazowsza, jak i turystów	Duży ciężar odpowiedzialności Muzeum za sposób modernizacji obiektu z uwagi na lokalizację w zwartej zabudowie centrum miasta – Śródmieścia, co sprawia, że każda inwestycja w tym rejonie znajduje się pod szczególną obserwacją ze strony społeczeństwa, władz miasta i regionu, mediów i innych interesariuszy zewnętrznych projektu
3.	Zaawansowane przygotowanie projektu do realizacji od strony organizacyjnej i technicznej.	Obecnie - słaba, niewystarczająca infrastruktura związana z prowadzeniem działalności edukacji kulturalnej i wystawienniczej nowych technologii wymagająca pilnej interwencji (m.in. brak wyposażenia w zakresie technologii cyfrowych, multimedialnych)
4.	Wyraziste osadzenie rozwoju funkcji Muzeum jako instytucji ważnej dla dziedzictwa i rozwoju kulturalnego mieszkańców miasta i województwa	Potrzeba znacznych nakładów finansowych na realizację różnorodnych form działalności kulturalnej i edukacyjnej
5.	Brak odpowiedniego poziomu finansowania działalności merytorycznej przy niedostatecznych wpływach z	Zmniejszająca się liczba konkursów grantowych na działania nieinwestycyjne (tzw. miękkie), w których możliwe byłyby

	<p>prowadzonej działalności.</p>	<p>aplikacje ze strony Muzeum na pozyskanie środków na działalność oraz konieczność zapewnienia finansowego wkładu własnego; uzależnienie od finansowania ze środków publicznych.</p>
--	----------------------------------	---

Tabela 6. Analiza SWOT – Szanse i zagrożenia

L.p.	Szanse	Zagrożenia
1.	Rozwój usług publicznych w dziedzinie kultury oraz turystyki kulturowej w Warszawie i regionie Mazowsza	Możliwy kryzys finansów publicznych państwa, niski poziom wpływów z podatków CIT i PIT, niedostateczne środki finansowe na kontynuację inwestycji, w tym inwestycji w dziedzinie kultury i ochrony zabytków, utrzymania obiektów i sektora usług publicznych
2.	Napływ środków finansowych z programów UE, w tym z funduszy strukturalnych	Niska zdolność wykorzystania środków finansowych i kapitału myśli UE
3.	Promocja regionu Mazowsza poprzez wykorzystanie walorów kultury, sztuki, dziedzictwa kulturowego oraz wzrastające zainteresowanie ofertą przemysłów czasu wolnego bazującą na endogenicznych zasobach/potencjałach	Wysokie bezrobocie i ograniczona chłonność oferty kulturalnej/edukacyjnej
4.	Poprawa stanu komunikacji krajowej i międzynarodowej z Warszawą i regionem Mazowsza – drogi, autostrada, lotnisko, kolej pendolino	Oslabienie rozwoju sektora MSP – naturalnego sprzymierzeńca sektora kultury i „przemysłu czasu wolnego”
5.	Rozwój gospodarki opartej na wiedzy – promocja edukacji i wykorzystanie wysoko kwalifikowanej kadry	Rosnąca konkurencyjność innych miast i regionów Polski w zakresie przyciągania i obsługi ruchu turystycznego
6.	Wzrost znaczenia ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego w kraju	Spadek liczby turystów na skutek międzynarodowych i krajowych sytuacji kryzysowych (terrorizm, wojna, klęski żywiołowe)
7.	Bogacenie się społeczeństwa, szukanie potrzeb duchowych, zainteresowanie rozwojem osobistym, aspiracje edukacyjne dzieci	Wzrost zainteresowania społeczeństwa kulturą wysoką

Dziedzictwo kulturowe oraz zasoby kultury i ich oferta programowa z dziedziny sztuki są ważnym czynnikiem tworzenia postaw kreatywnych w społeczeństwie, powiązane są z potrzebami edukacyjnymi i samorozwoju, wpływają na wspieranie działań innowacyjnych, a tym samym pozytywnie oddziałują na rozwój gospodarczy. Jednocześnie, dziedzictwo kulturowe i zasoby kultury istotnie wpływają m.in. na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej regionów, determinują rozwój turystyki, wpływają na poprawę dostępu do kultury, tworzą rynek pracy, wpływają na rozwój przemysłów kultury i kreatywnych, a także współokreślają funkcje metropolitalne miast w układach ekonomicznym i przestrzennym. Co więcej, dziedzictwo kulturowe i zasoby kultury mają wpływ na rozwój społeczny przyczyniając się do rozwoju kompetencji społecznych i wzrostu integracji społecznej – tu ogromną rolę odgrywają instytucje edukacji kulturalnej i artystycznej, które kształcą przyszłych odbiorców kultury. Dziedzictwo kulturowe i zasoby kultury należy więc widzieć w szerokim kontekście czynników wspierających rozwój zrównoważony: gospodarczy, społeczny i środowiskowy, tak z uwagi na konieczność zachowania i rozwoju jego tkanki materialnej, komplementarnej wobec dziedzictwa naturalnego i przyrodniczego, jak również w kontekście związków kultury z celami rozwoju ekonomicznego i społecznego, do których wnosi znaczący wkład.

Logika interwencji projektu jest bezpośrednio związana z: przedstawionym w Rozdziale 3.7 uzasadnieniem realizacji projektu, zawartą w Rozdziale 5 analizą popytu, a także wynika bezpośrednio z założeń **Działania 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury.**

Projekt w pełni odpowiada założeniom Programu Operacyjnego INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020, a w szczególności Osi priorytetowej VIII *Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury*, która jest ograniczona do jednego priorytetu inwestycyjnego w ramach celu tematycznego 6. Jest to priorytet 6 C – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Główny cel projektu jest analogiczny w stosunku do celu szczegółowego priorytetu, jakim jest lepsza dostępność infrastruktury kultury i dziedzictwa kulturowego oraz wzrost kompetencji kulturowych społeczeństwa jako ważnych elementów konkurencyjności gospodarki.

Realizowany projekt związany z zakupem wyposażenia trwałego dla działalności kulturalnej i edukacyjnej najważniejszego muzeum etnograficznego w Polsce, będzie miał na celu efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego oraz sektora kultury, działań

edukacyjnych w osiąganiu korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze krajowym, jak regionalnym i lokalnym.

Stanowi ona bowiem kompleksowe zadanie związane z ochroną i udostępnieniem, w tym **turystycznym, podejmowanym w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie, mającym znaczenie ogólnopolskie ze względu na wieloletnią historię i renomę w działalności, w obiekcie znajdującym się w śródmieściu stolicy kraju. Projekt jednocześnie dotyczy rozwoju zasobów kultury jako miejsc prezentacji dziedzictwa kulturowego, z uwagi prognozowaną poprawę standardów funkcjonowania instytucji, pełniącej rolę kulturotwórczą jako ważnego ośrodka życia kulturalnego Warszawy i Mazowsza.**

Określając długofalowe konsekwencje realizacji projektu wykraczające poza natychmiastowe efekty sformułowano następujący cel strategiczny projektu:

Głównym celem projektu jest zakup trwałego wyposażenia, sprzętu do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Cel ten będzie służył zwiększeniu dostępu do zasobów kultury poprzez rozwój kompetencji kulturowych społeczeństwa jako ważnych elementów konkurencyjności gospodarki.

Efekt realizowanego przedsięwzięcia przyczyni się do realizacji celów Osi priorytetowej VIII: zachowania dziedzictwa kulturowego Polski, jak również stworzenia i poprawy warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej w obszarze kultury.

Przy formułowaniu zarówno celów projektu, jak też prognozowaniu spodziewanych efektów, które powstaną w wyniku realizacji projektu, kierowano się przede wszystkim znaczeniem kultury i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionalnego, szczególnie w województwie tak bogatym w niezwykle świadectwa przeszłości i ceniącym swoje dziedzictwo, jak Mazowsze oraz znanym ośrodkiem niezwyklej, ważnej i jakościowo udanej aktywności artystów i sztuki.

Należy pamiętać, iż kultura jest wartością warunkującą tożsamość i zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, ale także istotnym sektorem gospodarki turystycznej regionu. Ponieważ dziedzictwo kulturowe oraz oferta kulturalna na Mazowszu są strategiczną wartością wpływającą na jej atrakcyjność i rozwój społeczno-gospodarczy, jednym z kluczowych elementów polityki trwałego rozwoju regionu, jest zachowanie, ochrona i wzbogacanie środowiska kulturowego, dlatego trzeba o niego dbać, chronić przed degradacją, zniszczeniem czy też zapomnieniem oraz stale modernizować te zasoby jednocześnie rozwijając atrakcyjną, oczekiwaną ofertę działań programowych w obszarze kultury i edukacji.

Na poziomie zgodności z celami Działania 8.1 **Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury** celem strategicznym projektu jest:

Zakup trwałego wyposażenia, sprzętu do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Realizacja Projektu pozwoli na **stworzenie trwałej i nowoczesnej instytucji kultury** oraz upowszechnianie w regionie dziedzictwa kultury polskiej i światowej.

Długofalowe konsekwencje realizacji projektu wykraczają poza natychmiastowe efekty dla Warszawy a nawet dla Mazowsza.

Realizacja projektu przyczyni się do uzyskania następujących **korzyści**:

- poszerzenie oferty programowej Muzeum;
- wzrost liczby odwiedzających, poprzez ułatwienie dostępności do wartości kulturalnych;
- dotarcie do nowych grup odbiorców i przybliżenie im świata etnografii;
- zaznajomienie nowych środowisk z etnografią, dzięki zastosowaniu nowych technologii;
- rozwój edukacji kulturalnej w regionie, zwłaszcza dzieci;
- stworzenie okazji do spotkań rodzinnych i lokalnej społeczności;
- umożliwienie wymiany myśli twórczej i współpracy środowiskowej;
- podniesienie roli regionu w sferze kulturalnej i turystycznej;

- wzrost liczby turystów w regionie;

Muzeum zakłada, że mając właściwe zaplecze technologiczne w pełni będzie mógł realizować takie cel, jak:

- upowszechnianie polskiego i światowego dorobku etnograficznego;
- rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych społeczeństwa;
- zapewnienie publiczności powszechnego dostępu do sztuki i kultury na najwyższym poziomie wynikającym w udziale w światowym obiegu kultury;
- wychowywanie i edukowanie widza poprzez sztukę;
- kreowanie postaw estetycznych u wszystkich grup społecznych;
- ułatwienie porozumiewania się kultur i społeczności;
- wspomaganie integracji w obrębie światowej kultury związanej z etnografią,
- prowadzenie działalności dydaktycznej w zakresie sztuki i kultury a także estetycznej oraz humanistycznej.
- Promocja czytelnictwa, dotąd marginalne działanie instytucji.

W strategii Muzeum jednym z najważniejszych kierunków rozwoju jest **maksymalne wykorzystanie istniejącej powierzchni, jej racjonalne wykorzystywanie oraz wykorzystywanie nowych technologii dla wspomagania procesu odbioru oferty kulturalnej i edukacyjnej**. W Muzeum stwierdzono brak profesjonalnego sprzętu nowoczesnych technologii umożliwiającego profesjonalną prezentację oferty skierowanej do współczesnego społeczeństwa cyfrowego.

Realizując Projekt Wnioskodawca będzie mógł w pełni wykorzystywać potencjał jakim jest sama kultura i jej oddziaływanie na miejscową społeczność, zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, a przez to stwarzanie warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego. W wyniku realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców regionu do osiągnięć kultury.

Do celów szczegółowych Muzeum, zależnie od realizacji projektu zakupu nowego, niezbędnego wyposażenia dla działalności kulturalnej i edukacyjnej należy:

- stworzenie i promowanie uporządkowanej profilowo oferty turystyczno –kulturalnej;
- realizacja atrakcyjnych warsztatów;
- zainspirowanie działań podnoszących standard usług kulturalnych;

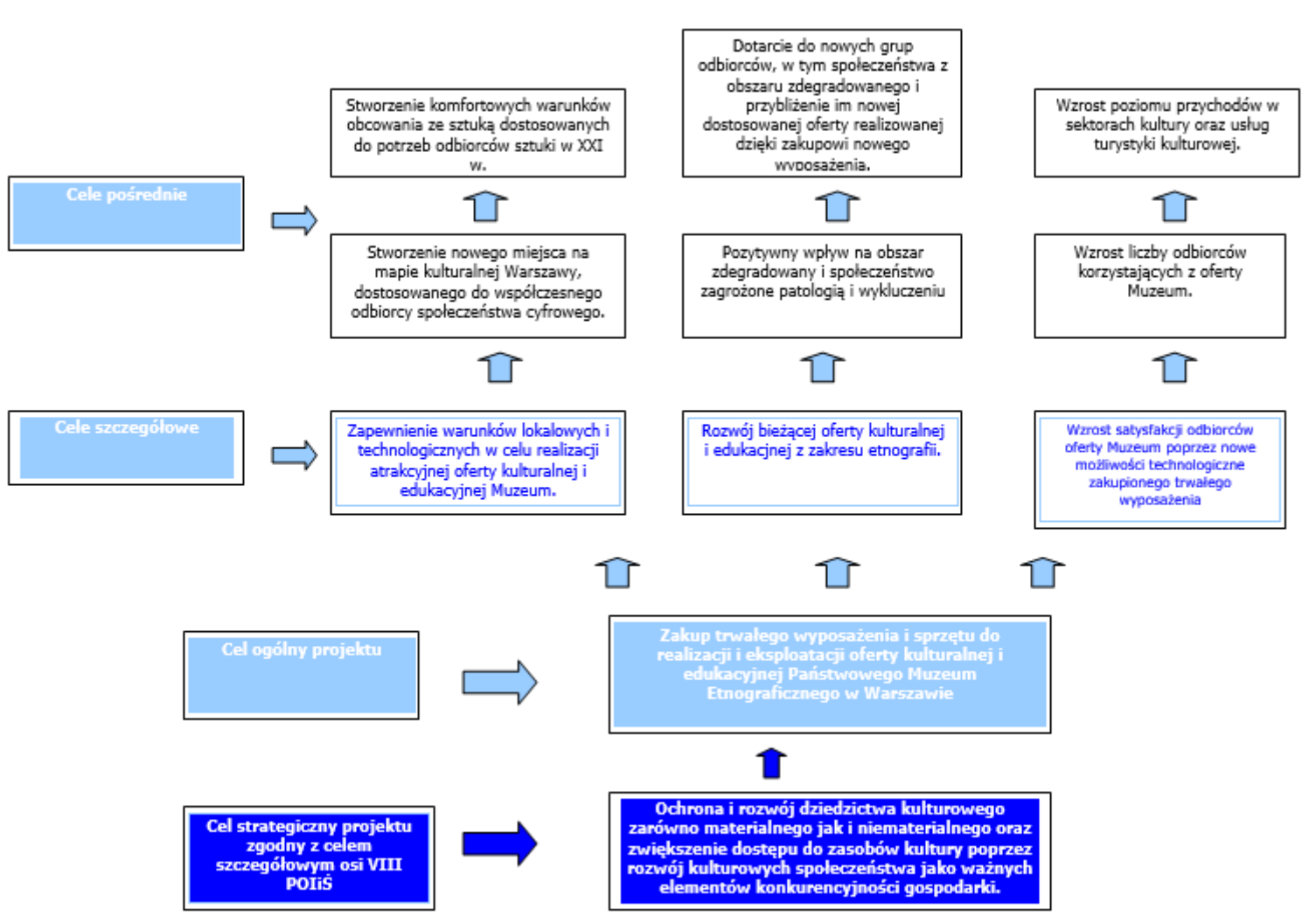
- stymulowanie i kreowanie przedsięwzięć uatrakcyjnających okres sezonu turystycznego w Warszawie oraz w innych miastach, zwłaszcza regionu oraz miastach partnerskich Warszawy.

W celu określenia podstawowych celów Projektu sformułowano **drzewo celów** zaprezentowany poniżej, w którym sformułowano cel strategiczny, zgodny z założeniami Programu POiS, cel ogólny projektu, cele szczegółowe i cele pośrednie.

Z analizy celów wynika, że Wnioskodawca zamierza w ramach Projektu kupić niezbędne nowe wyposażenie trwałe służące własnej działalności programowej w zakresie kultury i edukacji, ale ma na uwadze szerokie oddziaływanie efektów Projektu i formułuje cele szczegółowe i pośrednie związane z dostępem do kultury, ochroną zasobów kultury, tworzeniem warunków do obcowania ze sztuką, zapewniania warunków pracy dla pracowników obsługi oraz wszelkich stymulujących rozwój społeczny i gospodarczy.

Założona przez Wnioskodawcę oferta kulturalno-edukacyjna, która powstanie w wyniku realizacji projektu, w porównaniu z dotychczasową działalnością kulturalno-edukacyjną, zapewni różnorodną (w tym wzbogaconą o nowe elementy) jakość merytoryczną programu. Oznacza to, że zaproponowany program ma na celu stworzenie nowej formy uczestnictwa w kulturze, wprowadzić nowe elementy merytoryczne, zostać skierowany do nowych grup odbiorców, przyczynić się do budowania świadomości i edukacji kulturalnej, wzrostu kompetencji kulturowych oraz do wzrostu kreatywności społeczeństwa. Wprowadzone nowe elementy do oferty kulturalno-edukacyjnej nie mają stanowić pojedynczych wydarzeń, tylko znaczącą ofertę kulturalną.

Wykres 9. Drzewo Celów.

W przypadku wskaźników rezultatu bezpośredniego dla Projektu są to: „wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne” oraz „liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem”. Wskaźnikami produktu dla Działania 8.1 są: „liczba obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem, w tym liczba zabytków objętych wsparciem, liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem”. Jak wynika z opisów zawartych w części 3.9, projekt realizuje te wskaźniki dla Działania 8.1.

3.9. Wskaźniki

W tej części Studium przedstawiono wskaźniki produktu (część 3.9.1) oraz rezultatu bezpośredniego (część 3.9.2), które zostaną osiągnięte w efekcie realizacji przedmiotowego projektu. Są to wskaźniki zgodne z Katalogiem Wskaźników Obowiązkowych dla Działania 8.1 POIŚ. Dla każdego wskaźnika zdefiniowano jednostki miary, wartości, metodę oszacowania wartości poszczególnych wskaźników, jak również sposób weryfikacji poziomu osiągnięcia wskaźników.

Zarówno wskaźniki produktu jak i rezultatu zostały zdefiniowane **dla jednego z typów projektów**, w które wpisuje się przedmiotowy projekt Wnioskodawcy, tj.:

zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej oraz realizacji prac konserwatorskich.

3.9.1 Wskaźniki produktu

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki produktu w odniesieniu do czterech typów projektów, w które wpisuje się przedmiotowy projekt.

Tabela 7. Wskaźniki produktu projektu

Nazwa wskaźnika produktu	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Sposób weryfikacji
Liczba zakupionego trwałego wyposażenia	Wskaźnik informacyjny	szt	2366	Umowy z dostawcami, protokołu odbioru oraz faktury za zakupione wyposażenie, zestawienie środków trwałych Szkoły
Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem	Wskaźnik istotny dla realizacji celów interwencji	szt	1	Dokumentacja techniczna prezentująca zakres inwestycji w ramach projektu, umowa z wykonawcą,

				dokumentacja fotograficzna
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Wskaźnik informacyjny	szt	1	Dokumentacja techniczna prezentująca zakres inwestycji w ramach projektu, umowa z wykonawcą, dokumentacja fotograficzna
Liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem	Wskaźnik informacyjny	szt	0	-

Metodologia oszacowania poszczególnych wskaźników produktu:

- 1) Liczba zakupionego trwałego wyposażenia: wartość wskaźnika oszacowano na podstawie zestawienia sprzętu niezbędnego do zakupu w ramach projektu, który umożliwi osiągnięcie zakładanego efektu i celu projektu, a tym samym wdrożenie na odpowiednim poziomie oferty kulturalnej i edukacyjnej. Wnioskodawca oszacował potrzeby w tym zakresie na podstawie rozpoznania oferty rynkowej. W trakcie realizacji projektu wartość tego wskaźnika może ulec niewielkim zmianom wskutek postępu technologicznego i postępowań konkurencyjnych przy dokonywaniu zakupów.
- 2) Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem - w projekcie wsparciem objęty zostanie zabytkowy budynek siedziby Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.
- 3) Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - Opracowana oferta jest dużo bardziej otwarta na potrzeby osób niepełnosprawnych. Wdrożona będzie oferta dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcjami wzroku, mowy, słuchu, a także osób cierpiących na autyzm. Podczas opracowywania scenariusza wydarzeń edukacyjnych brane będą pod uwagę wymagania osób z ograniczeniami fizycznymi i psychicznymi.

Wszystkie zaplanowane w ramach projektu wydatki znajdują swoje odzwierciedlenie w powyżej zaprezentowanych i skwantyfikowanych wskaźnikach produktu. Ponadto zaplanowane zakupy w bezpośredni sposób przełożą się na osiągnięcie zaplanowanych wskaźników rezultatu, zaprezentowanych w części 3.9.2 Studium.

Bezpośrednim efektem realizacji projektu będzie **wyposażenie muzeum w sprzęt do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej.**

3.9.2 Wskaźniki rezultatu bezpośredniego

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźnik rezultatu bezpośredniego w odniesieniu do typu projektu, w które wpisuje się przedmiotowy projekt.

Tabela 8. Wskaźniki rezultatu bezpośredniego projektu

PO (CCI)	OŚ PRIORYTOWA	NAZWA WSKAŹNIKA	TYP WSKAŹNIKA (PRODUKT/ REZULTAT BEZPOŚREDNI)	TYP WSKAŹNIKA: 1. WSKAŹNIK ISTOTNY DLA CELÓW INTERWENCJI 2. WSKAŹNIK INFORMACYJNY NALEŻY WPISAĆ 1 LUB 2	JEDNOSTKA POMIARU	WARTOŚĆ DOCELOWA W ODNIESIENIU DO PROJEKTU	ROK DOCELOWY
CCI 2014PL1 6M1OP00 1	VIII OŚ PRIORYTOWA Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego	1	Odwiedziny / rok	30 451	2019
CCI 2014PL1 6M1OP00 1	VIII OŚ PRIORYTOWA Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego	1	Osoby/rok	96 368	2019
CCI 2014PL1 6M1OP00 1	VIII OŚ PRIORYTOWA Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego	2	%	0	2019
CCI 2014PL1 6M1OP00	VIII OŚ PRIORYTOWA Ochrona	Liczba nowo otworzonych miejsc pracy – pozostałe formy.	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego	2	Liczba (EPC)	0	2019

PO (CCI)	OŚ PRIORYTE- TOWA	NAZWA WSKAŹNIKA	TYP WSKAŹNIKA (PRODUKT/ REZULTAT BEZPOŚRE- DNI)	TYP WSKAŹNIKA: 1. WSKAŹNIK ISTOTNY DLA CELÓW INTERWENCJI 2. WSKAŹNIK INFORMACYJNY NALEŻY WPISAĆ 1 LUB 2	JEDNOSTKA POMIARU	WARTOŚĆ DOCELOWA W ODNIESIE- NIU DO PROJEKTU	ROK DOCE- LOWY
1	dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury		ego				
CCI 2014PL1 6M1OP00 1	VIII Oś Priorytetowa Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	Wskaźnik produktu	1	Liczba (EPC)	3	2019

Metodologia oszacowania poszczególnych wskaźników rezultatu bezpośredniego:

- 1) Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne: Wartość wskaźnika oszacowano na podstawie przeprowadzonej analizy popytu (opisanej w Rozdziale 5 Studium). W analizie przyjęto ogólną standaryzację danych, gdzie liczba odwiedzin jest równoznaczna z liczbą osób korzystających z obiektu objętego wsparciem.
- 2) Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem: Wartość wskaźnika oszacowano na podstawie przeprowadzonej analizy popytu (opisanej w Rozdziale 5 Studium).
- 3) Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji - Projekt realizowany będzie na terenie Śródmieścia, które charakteryzuje się znacznym stopniem degradacji społecznej, kulturowej, gospodarczej lub środowiskowej.
- 4) Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy/ Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)- W wyniku realizacji Projektu będą tworzone 3 nowe miejsca pracy.

Realizacja Projektu implikuje konkretne korzyści dla odbiorców. Wśród kluczowych korzyści należy wymienić wzbogacenie oferty kulturalnej Warszawy o nowe działania kulturalne i edukacyjne, a także zwiększenie udziału społeczności w wysokiej jakości kulturze.

3.9.3 Miejsca pracy

W wyniku realizacji Projektu będą tworzone nowe miejsca pracy. Ponadto wiele miejsc pracy skorzysta z efektów projektu, w tym poprzez doskonalenie swoich kwalifikacji związanych z obsługą zakupionego nowego wyposażenia.

Poniższa tabela prezentuje informacje nt. utworzonych miejsc pracy, wyrażone w ekwiwalencie pełnego czasu pracy (EPC).

Tabela 9. Miejsca pracy w ramach projektu

Liczba miejsc pracy utworzonych bezpośrednio:	Liczba (EPC)	Średni czas trwania takiego zatrudnienia (miesiące)
Podczas etapu realizacji	0	Nie dotyczy
Podczas etapu operacyjnego	3	36

Projekt wpłynie także pośrednio na **wzrost liczby miejsc pracy w gospodarce**, poza miejscami pracy u Wnioskodawcy w Muzeum. Realizacja zakresu rzeczowego Projektu przez wykonawców / dostawców wyposażenia wyłonionych przez Wnioskodawcę wymaga bowiem zapewnienia odpowiedniej liczby kadry, która zrealizuje wszystkie zdefiniowane zamówienia w określonym terminie. Będzie to bez wątpienia wartość dodana projektu, który uzyskał dofinansowanie ze środków europejskich.

4. Opis istniejących uwarunkowań

W tej części Studium przedstawione zostały informacje nt. obecnych uwarunkowań potwierdzających **wykonalność prawną oraz formalną projektu**. Projekt nie jest realizowany w partnerstwie, jedynym **Wnioskodawcą jest Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie**. Muzeum jest inicjatorem projektu. Przy wdrażaniu projektu istotną rolę odgrywać będzie też **Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego**, które jest organizatorem Muzeum, który współfinansuje jego działalność bieżącą i inwestycyjną, a ponadto wspiera instytucję w działaniach promocyjnych.

4.1. Zdolność beneficjenta do realizacji projektu

4.1.1 Zdolność organizacyjna

O zdolności organizacyjnej Wnioskodawcy do realizacji projektu świadczy stojące za nim zaplecze organizacyjne, doświadczona kadra, jak również bogate doświadczenie w realizacji działań muzealnych, a przede wszystkim prowadzeniu działalności kulturalno-edukacyjnej. Wnioskodawca posiada również doświadczenie w prowadzeniu prac modernizacyjnych i zarządzania projektami infrastrukturalnymi dotyczącymi obiektu szkoły i jej wyposażenia.

ANALIZA INSTYTUCJONALNA WNIOSKODAWCY:

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie podlega wpisowi do rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez organizatora oraz posiada osobowość prawną. Organizatorem muzeum jest Samorząd Województwa Mazowieckiego. Nadzór nad działalnością muzeum sprawuje Zarząd Województwa Mazowieckiego. Ogólny nadzór sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie utworzone zostało na mocy Zarządzenia nr 106 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 22 października 1964r, zmieniającego nazwę Muzeum Kultur Ludowych, powstałego z polecenia Ministra Kultury i Sztuki w 1946r, na Państwowe Muzeum Etnograficzne.

Muzeum jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego pod nr 23/99.

Muzeum jest wpisane do rejestru Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod numerem 13.

Podstawę prawną funkcjonowania Muzeum stanowią przede wszystkim:

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej,
- ustawy z dnia 25 października 1991r., o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm.) zwanej dalej „Ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej”,
- 2. ustawy z dnia 21 listopada 1996r., o muzeach (Dz. U. z 1997r. Nr 5, poz. 24; z późn. zm.) zwanej dalej „ Ustawą o muzeach”.

- Statut Państwowego Muzeum Etnograficznego stanowiący załącznik do uchwały nr 172/14 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 16 czerwca 2014r.

Siedzibą Muzeum jest miasto Warszawa a terenem jego działania obszar Rzeczypospolitej Polski ze szczególnym uwzględnieniem województwa Mazowieckiego oraz zagranicy.

Przedmiot działalności

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie gromadzi świadectwa różnorodności i bogactwa kultur całego świata, czyniąc je wartością ogólnonarodową i dobrem powszechnym społeczeństwa otwartego.

Muzeum prowadzi działalność edukacyjno - kulturalną oraz naukową, współdziała w upowszechnianiu nauki i sztuki z innymi podmiotami realizującymi cele i zadania związane z działalnością kulturalną.

Celem działania Muzeum jest:

- 1) poznanie naukowe, gromadzenie, opracowywanie i trwała ochrona dóbr kulturowego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym ze szczególnym uwzględnieniem muzealiów oraz innych obiektów i źródeł pomocniczych o istotnym znaczeniu dla badań etnograficznych i antropologicznych
- 2) informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów,
- 3) upowszechnianie wiedzy oraz edukacja w zakresie etnografii, antropologii kulturowej i dziedzin pokrewnych
- 4) upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej
- 5) kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej
- 6) udostępnianie zgromadzonych zbiorów.

Muzeum realizuje swoje cele poprzez:

- 1) gromadzenie zabytków oraz dokumentacji i innych obiektów, także współczesnych, pochodzących z Polski i całego świata, z zakresu etnografii, antropologii kulturowej i dziedzin pokrewnych, a w szczególności:
  - a) przedmiotów codziennego użytku
  - b) wyposażenia wnętrz i gospodarstwa domowego
  - c) narzędzi i warsztatów pracy

- d) dzieł sztuki
  - e) wytworów rzemiosła i sztuki zdobniczej
  - f) strojów świątecznych i uroczystych
  - g) ubiorów codziennych
  - h) kostiumów obrzędowych i scenicznych
  - i) zabawek
  - j) akcesoriów religijnych
  - k) obiektów archeologicznych
  - l) dokumentacji badawczej i muzealnej
  - m) dokumentacji ikonograficznej, filmowej i ikonograficznej
  - n) archiwaliów, książek, czasopism, druków ulotnych, plakatów, kartografii, obiektów współczesnych służących wyposażeniu przestrzeni pracy, wewnątrz domowych i publicznych, zagospodarowaniu czasu wolnego, współczesnym obyczajom i obrzędom, praktykom religijnym, modzie, wychowaniu, edukacji, zdrowiu, reklamie, komunikacji wizualnej.
- 2) inwentaryzowanie, katalogowanie i merytoryczne opracowywanie zbiorów
  - 3) przechowywanie gromadzonych zabytków w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych
  - 4) zabezpieczanie i konserwację przechowywanych zbiorów
  - 5) organizowanie wystaw stałych, czasowych i objazdowych
  - 6) organizowanie konferencji naukowych i popularno – naukowych
  - 7) organizowanie i uczestniczenie w krajowych i międzynarodowych programach naukowo- badawczych i ekspedycjach naukowych
  - 8) organizowanie krajowych i międzynarodowych wyjazdów i wymiany osób w ramach stypendiów, stażów, podróży studialnych i pozostałych form współpracy naukowej
  - 9) organizowanie i prowadzenie działań edukacyjnych z zakresu etnografii, antropologii kulturowej i dziedzin pokrewnych oraz szkoleń, gier i zajęć warsztatowych rozwijających ogólne zdolności intelektualne i organizacyjne odbiorców kultury,
  - 10) organizowanie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę w dziedzinach:
    - a) kinematografii dokumentalnej, naukowej i popularno-naukowej, fotografii i innych sztuk wizualnych,
    - b) teatru
    - c) muzyki
    - d) sztuk plastycznych i projektowych

- e) literatury
  - f) sztuki narracji
  - g) sztuk multimedialnych
  - h) architektury, urbanistyki i kształtowaniu krajobrazu kulturowego
- 11) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych
  - 12) zapewnienie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji
  - 13) prowadzenie działań badawczych i dokumentacyjnych w celu ochrony lub rewitalizacji dóbr kultury pozostających poza terenem Muzeum i nie należących do jego zbiorów
  - 14) prowadzenie działalności wydawniczej w zakresie działalności statutowej Muzeum
  - 15) prowadzenie Centrum Informacji Bibliotecznej i Archiwalnej
  - 16) inicjowanie, wspieranie i prowadzenie projektów związanych z zakresem działalności Muzeum
  - 17) organizowanie lub współorganizowanie spotkań, zjazdów, konferencji związanych z zakresem działalności Muzeum.

Zarządzanie projektem

W dniu 21.04.2017 r. Dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie wydał **Zarządzenie wewnętrzne Nr 15/2017 w sprawie powołania zespołu realizującego projekt pn. „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”**

W skład zespołu wchodzi:

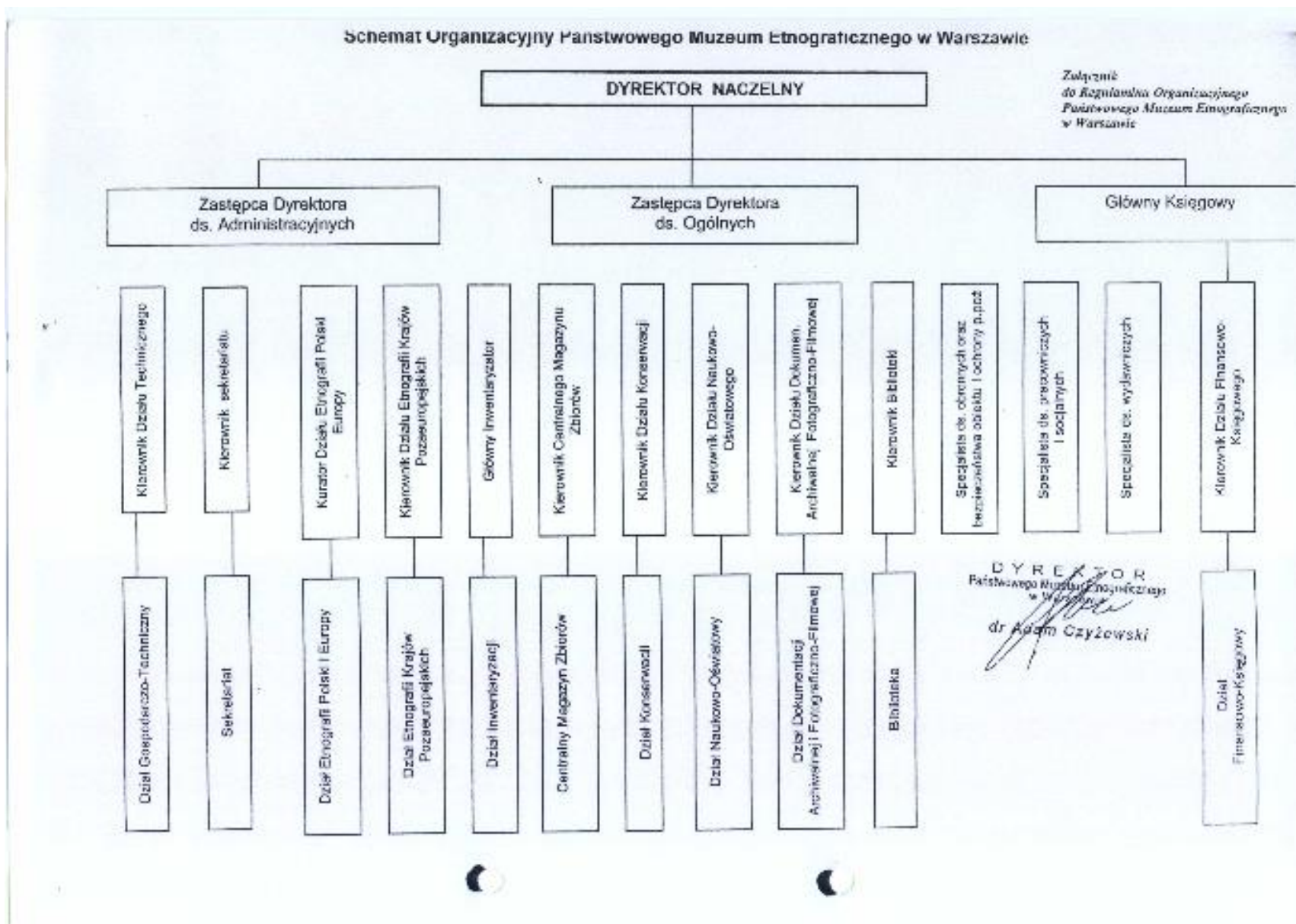
Zespół kuratorski w projekcie odpowiedzialny za opracowanie koncepcji wystaw stałych i czasowych wraz z zespołem kuratorskim, dotyczących części Etnografii Polski i Europy, oraz części Etnografii Pozaeuropejskiej oraz zespół zarządzania Projektem.

Łącznie jest to 11 osób, będących pracownikami Muzeum. Wszystkie osoby posiadają duże doświadczenie, były zaangażowane w realizację innych projektów, posiadają też wiedzę w zakresie obowiązków, które pełnić będą w ramach zespołu projektowego. W części 7.3.1 Studium wykonalności szczegółowo opisano strukturę zespołu, jak również doświadczenie poszczególnych członków zespołu. Do prac przy projekcie będą także zaangażowani inni pracownicy instytucji.

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

Poniżej przedstawiamy schemat Organizacyjny Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie oraz schemat zespołu zarządzania projektem.

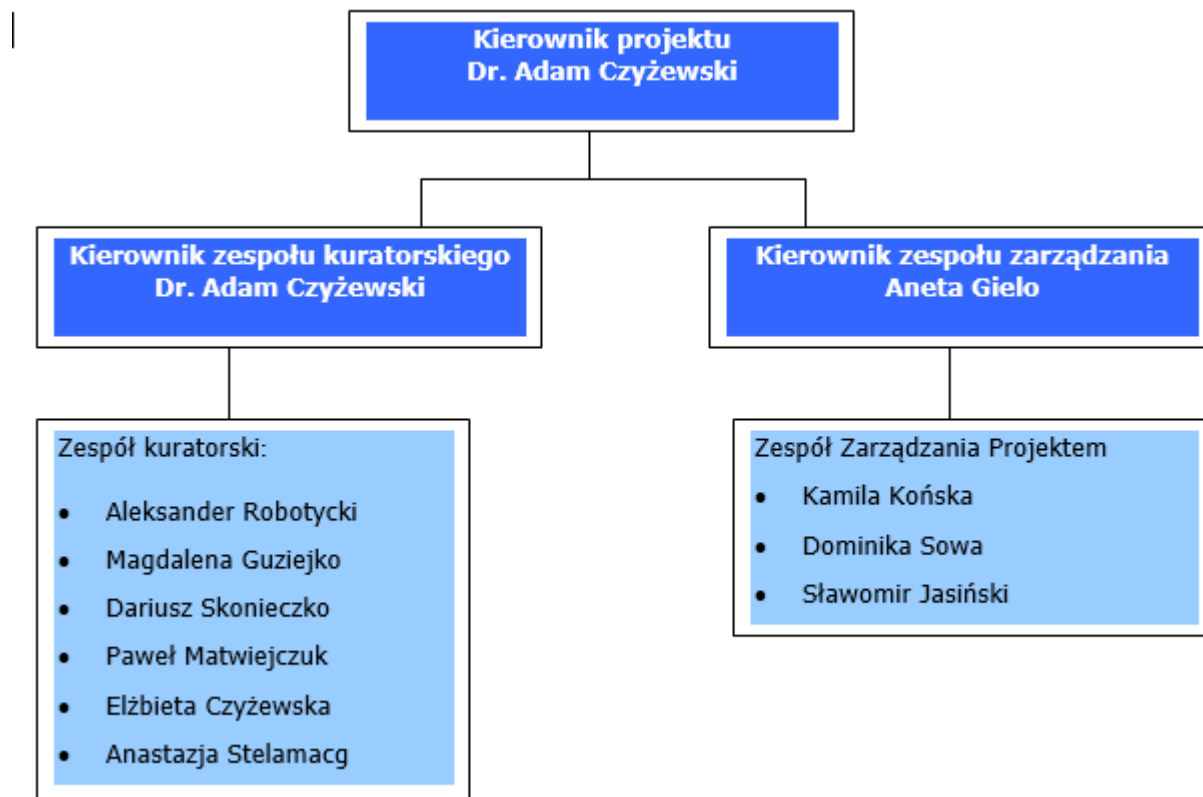
Zespół kuratorski:

- Adam Czyżewski- kierownik zespołu
- Aleksander Robotycki
- Magdalena Guziejko
- Dariusz Skonieczko
- Paweł Matwiejczuk
- Elżbieta Czyżewska
- Anastazja Stelamacg

Zespół Zarządzania Projektem

- Aneta Gielo
- Kamila Końska
- Dominika Sowa
- Sławomir Jasiński

Wykres 10. Schemat zespołu zarządzania projektem.

Szczegółowy zakres i podział kompetencji omówiono w dziale **7.3.1 SW pn Struktura zarządzania.**

4.1.2 Zdolność finansowa

Zasady finansowania Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

- Muzeum prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych ustawą z dn.25 października 1991 r o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej
- koszty działalności bieżącej Muzeum pokrywane są z uzyskanych przychodów, którymi są: dotacje z budżetu, wpływy z prowadzonej działalności oraz najmu /dzierżawy składników majątku, środki otrzymywane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł

Podstawą gospodarki finansowej Muzeum jest plan działalności, zatwierdzony przez dyrektora Muzeum z zachowaniem wysokości dotacji organizatora (art. 27 ust. 3 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej).

Dochód z działalności gospodarczej Muzeum wykorzystuje wyłącznie w celu finansowania działalności statutowej.

Zasady finansowania wnioskowanego projektu Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Wnioskodawca posiada zdolność finansową do realizacji projektu. Koszty kwalifikowane projektu zostaną sfinansowane dotacją ze środków EFRR oraz wkładem własnym. Źródłem pokrycia wkładu własnego są w całości środki z budżetu jst. Potwierdzeniem zabezpieczenia środków pieniężnych jest promesa wydana przez Samorząd Województwa Mazowieckiego nr 4/NW/2017-UE z dnia 24.04.2017 stanowiąca Załącznik nr 10 do wniosku o dofinansowanie.

Wydatki związane z kosztami niekwalifikowanymi projektu (podatek VAT, który w 100% podlega odliczeniu) zabezpiecza Wnioskodawca własnymi środkami pieniężnymi pochodzącymi od organizatora Muzeum, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.

W realizację projektu jest zaangażowany jedynie Wnioskodawca – Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. W projekcie nie będzie występował przypadek partnerstwa projektowego. Nie będzie też występował inny niż Wnioskodawca operator odpowiedzialny za eksploatację projektu.

4.1.3 Doświadczenie beneficjenta

Tytuł projektu	Podmioty zaangażowane w realizację	Lata realizacji	Koszt całkowity	Źródła finansowania	Zakres projektu
----------------	------------------------------------	-----------------	-----------------	---------------------	-----------------

<p>„Zwiększenie dostępności do infrastruktury kultury poprzez modernizację budynku Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie”</p>	<p>Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie</p>	<p>01.01.2010 31.12.2012</p>	<p>20 103 564,59</p>	<p>Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Działanie 6.1 Kultura oraz ze środków budżetu województwa mazowieckiego. Projekt został rozliczony i znajduje się w fazie okresu trwałości projektu. Wszystkie wskaźniki są utrzymane.</p>	<p>W wyniku realizacji projektu zabytkowy, neorenesansowy budynek, w którym mieści się Państwowe Muzeum Etnograficzne przeszedł gruntowną modernizację oraz rozbudowę. Wykonano prace ogólnobudowlane, konserwatorskie, stolarskie i malarskie, a także instalatorskie (elektryczne, wentylacyjno - klimatyzacyjne, wodno-kanalizacyjne, ciepła technologicznego, p.poż, sanitarne i kanalizacji deszczowej). PIWNICA Adaptacja istniejących pomieszczeń na kameralną salę wielofunkcyjną z zapleczem do zajęć warsztatowych i aneksem kuchennym • Budowa nowej kubatury Magazynów Zbiorów z nowoczesnym systemem składowania Budynek został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych wyposażony w podnośniki dla osób niepełnosprawnych panoramicznej windy osobowej -toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych Powstało Muzeum dla dzieci wraz przeszklony patio Zmodernizowano m.in. salę kinową Powstały nowe powierzchnie wystawowe m.in. Czas Świętowania I piętro Adaptacja powierzchni na pomieszczenia biurowe •Modernizacja sanitariatów •Stworzenie nowoczesnego Centrum Informacji Bibliotecznej i Archiwalnej II PIĘTRO •Adaptacja powierzchni na pomieszczenia biurowe •Adaptacja powierzchni na salę wystawową PODDASZE •Modernizacja pomieszczeń pracowni konserwatorskich, pracowni specjalistycznych, pokoi biurowych i węzła socjalno-sanitarnego</p>
--	---	----------------------------------	----------------------	---	--

					<p>W pomieszczeniach na I piętrze we wschodniej części budynku utworzono nowoczesne Centrum Informacji Bibliotecznej i Archiwalnej – umieszczono komputery z dostępem do informacji o zbiorach w wersji elektronicznej oraz stoisko z materiałami promującymi muzeum. Na tym poziomie zlokalizowano także: bibliotekę. Sale wystawowe na I i II piętrze zostały wyposażone w wentylację. Zakupiono wyposażenie m.in. do sali kinowej (wielofunkcyjnej sali konferencyjno - wystawowej), Muzeum dla Dzieci, Biblioteki i Czytelni, Pracowni Konserwatorskiej oraz sal wystawowych holu głównego.</p>
--	--	--	--	--	---

<p>Termomodernizacja zabytkowego budynku Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie”.</p>	<p>Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie</p>	<p>29.01.2015 30.09.2015</p>	<p>5 714 151,04</p>	<p>Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 , Priorytet 4.3 Ochrona powietrza, energetyka oraz ze środków budżetu województwa mazowieckiego. Projekt został rozliczony i znajduje się w fazie okresu trwałości projektu. Wszystkie wskaźniki są utrzymane</p>	<p>W ramach inwestycji wykonano audyt energetyczny, dokumentację projektową i kosztorysową, roboty związane z modernizacją systemu centralnego ogrzewania; modernizacją systemu ciepłej wody użytkowej (w tym instalacji solarnej); wymianą i renowacją stolarki okiennej i drzwiowej. Ponadto w zadaniu ujęto wydatki za usługi związane z nadzorem inwestorskim, autorskim i konserwatorskim, obsługą prawną i finansową projektu oraz jego promocją. Otrzymanie środków finansowych pozwoliło stworzyć nowoczesną, energooszczędną i proekologiczną infrastrukturę kulturalną w województwie mazowieckim, w samym centrum Warszawy ekologiczną instytucję kultury, w której dzięki odnawialnym zasobom energii montaż solarów (służących do podgrzewania wody oraz modernizacji centralnego ogrzewania, zredukowano koszty ogrzewania. Ze względu na zabytkowy charakter budynku wymieniono i podano konserwacji okna w całym budynku, dzięki którym ubytek ciepła został ograniczony.</p>
---	---	----------------------------------	---------------------	--	---

4.2. Prawna wykonalność inwestycji

Projekt w aspekcie inwestycyjnym zostanie zrealizowany w siedzibie Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Siedzibą Muzeum jest odbudowany po II Wojnie Światowej zabytkowy gmach byłego Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego zlokalizowany przy ulicy Kredytowej 1, wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/259 w dniu 1 lipca 1965 r.

Projekt realizowany będzie na działce nr 39 zlokalizowanej przy ul. Kredytowej 1, w Śródmieściu Warszawy, w obrębie 5-03-07 o powierzchni 4280 m², będącej w użytkowaniu wieczystym Państwowego Muzeum Etnograficznego od dnia 15 września 1992 roku. Na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. *przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną* w związku z ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. *o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa* ta nieruchomości (grunt) została przekazana na własność Województwu Mazowieckiemu w dniu 1 stycznia 1999 do prowadzenia jako zadanie własne jednostki organizacyjnej – Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Na działce znajduje się trzykondygnacyjny, podpiwniczony budynek z poddaszem o powierzchni 9400 m². Prawo własności gruntu, na którym mieści się Muzeum jest zabezpieczeniem, zapewniającym trwałość przedsięwzięcia.

Pod względem formalno-prawnym **Wnioskodawca jest w pełni przygotowany do realizacji inwestycji objętej projektem.**

Muzeum opracowało dokładny zakres planowanych zakupów środków trwałych, wyposażenia umożliwiającego prowadzenie działalności kulturalnej i edukacyjnej. Dokonano rozpoznania rynku w tym zakresie oraz przygotowano kosztorys inwestorski.

Zakupy będą realizowane w rygorze **Ustawy Prawo zamówień publicznych.**

Projekt obejmuje swoim zakresem zakup, a w części przypadków: montaż, trwałego wyposażenia, sprzętu do prowadzenia działalności kulturalno – edukacyjnej. Dla działań objętych wnioskiem nie są wymagane żadne **decyzje o charakterze administracyjnym.** Projekt nie zakłada wykonywania robót budowlanych w rozumieniu ustawy Prawo

budowlane. Dla działań objętych projektem nie ma konieczności (brak jest możliwości) uzyskiwania takich decyzji jak: Pozwolenie konserwatorskie, Pozwolenie na budowę ani prowadzenia czynności administracyjnych związanych ze zgłaszaniem rozpoczęcia robót budowlanych.

4.3. Opis techniczny – stan aktualny przedmiotu projektu

Obecnie w Muzeum brak nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych umożliwiających realizację i rozwój programu kulturalnego. Dzisiejszy postęp nauki i rozwój techniki otwiera ogromne możliwości wykorzystania nowoczesnej technologii w wielu dziedzinach życia i coraz szerzej dociera również do instytucji z dziedziny kultury, w tym do muzeów.

Dotychczasowy stan magazynów zbiorów nie spełnia norm związanych z muzealnictwem. Przed wszystkim brak jest mebli na których można przechowywać i ustawiać eksponaty co pozwoliłoby efektywniej wykorzystać ich wnętrze a także z czasem umożliwić dostęp do nich zwiedzającym np. 2 razy do roku. Brakuje nawilżaczy i osuszaczy, przez co Muzeum nie może regulować klimatem który ma ogromny wpływ na eksponaty w szczególności z drewna czy tkaniny. Obecnie oprócz braku wyposażenia magazyny nie posiadają żadnego zabezpieczenia. Obecnie pomieszczenia te są zamykane na klucz i plombowane. Dlatego ważny jest zakup systemu kontroli dostępu wraz sygnalizacją włamania i napadu. Inwestycja podniesie poziom bezpieczeństwa i ochrony zbiorów.

Istniejąca technika oświetleniowa w muzeum jest w bardzo złym stanie technicznym. Nie posiada ani nie zapewnia zadowalających parametrów i możliwości eksploatacyjnych. Istniejący sprzęt oświetleniowy w szczególności na sala wystawowych wyposażone są w klasyczne reflektory, do których używa się halogenowych źródeł światła, przez co oświetlenie jest bardzo drogie w eksploatacji. Obecnie w muzeum zainstalowane są nowoczesne systemy sterowania światłem i z uwagi na przestarzałe technologie obecnego oświetlenia nie są kompatybilne z nowoczesnym oświetleniem, dlatego ważny jest zakup nowego oświetlenia aby w pełni korzystać z systemów obecnych w muzeum a także sterować oświetleniem w oszczędny i racjonalny sposób w taki sposób aby uzyskać odpowiedni klimat na wystawach.

Obecne pracownice edukacyjne wyposażone są w stare mocno zużyte meble, ponadto brak odpowiedniego oświetlenia ogranicza ten dział w szczególności zimą do braku możliwości

przeprowadzania zajęć edukacyjnych popołudniami. Ponadto dział ten nie jest wyposażony w żadne udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu, przez co oferta dla tej grupy jest mocno ograniczona, a także w sprzęt multimedialny m.in. niezbędny jest projektor z głośnikami, wirtualna przebieralnia itp.

Wszystkie posiadane przez nas rzutniki i projektory są przestarzałe o niskiej rozdzielczości (800 x 600 SVGA), słabej jasności obrazu i niskim współczynniku kontrastu. Dodatkowo są mocno wyeksploatowane, co powoduje ze jakość wyświetlanego obrazu wręcz uniemożliwia prowadzenie jakiegokolwiek prezentacji z wykorzystaniem tego sprzętu. Ponadto z uwagi na dużą awaryjność obecne sprzętu ponosimy duże koszty utrzymania tych sprzętów które i tak nie spełniają obecnych standardów. Ponadto Muzeum nie posiada obecnie nowoczesnego sprzętu multimedialnego na stanie są tablety do zwiedzania które z uwagi na niskie parametry i zbyt dużo wgranych informacji się zawieszają. Ponadto posiadany sprzęt działa w starych systemach operacyjnych co nie jest kompatybilne z obecnymi dostępnymi na rynku. Aby wzbogacić ofertę kulturalną niezbędne jest zakupienie nowoczesnego sprzętu multimedialnego do działalności kulturalnej i edukacyjnej.

4.4. Ocena istniejącego systemu pod kątem zgodności z prawem polskim i UE

4.4.1 Polityka rządowa/regionalna

Dokumenty strategiczne

A) Komunikat Komisji EUROPA 2020 „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”

Dokument ten dotyczy wyzwań jakie stoją przed całą Europą, a także wskazuje cele strategicznego rozwoju na kolejne lata. Sektor kultury w tym procesie odgrywa bardzo dużą rolę. Dlatego też projekt i jego założenia zgodne są celami określonymi w ww. dokumencie, bowiem przyczyni się on do wzmocnienia potencjału sektora kultury, a także pobudzania kreatywności i innowacyjności opartych na potencjale kulturowym.

Projekt jest zgodny z następującymi flagowymi inicjatywami UE, które wskazane zostały w strategii Europa 2020

Unia Innowacji – dokument wskazuje na główne działania, jakie należy podjąć na szczeblu europejskim, aby podnieść poziom innowacyjności i konkurencyjności Europy.

- Innowacyjność rozumiana jest w szerszym kontekście, również jeśli chodzi o sektory, których dotyczy. Sektor kultury i przemysłów kreatywnych zajmuje tutaj dość istotne miejsce. Dzięki realizacji projektu możliwe będzie wdrożenie innowacyjnej oferty

kulturalno-edukacyjnej Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, wykorzystującej nowoczesne technologie, która przyczyni się do podniesienia konkurencyjności Warszawy i regionu przyciągając liczne rzesze odbiorców.

Europejska Agenda Cyfrowa – dokument wskazuje jako jedno z istotnych działań **promowanie różnorodności kulturowej i kreatywnych treści**. Istotnym elementem jest tutaj .in. wykorzystanie nowoczesnych technologii w świadczeniu usług kulturowych. Oferta kulturalno-edukacyjna, która będzie świadczona dzięki realizacji projektu, opierać się będzie na wykorzystaniu multimediiów, przez co wychodzi naprzeciw potrzebom odbiorców, ale również realizuje założenia Agendy.

Europa efektywnie korzystająca z zasobów – w przypadku przedmiotowego projektu występuje pośrednia zgodność z założeniami tego dokumentu. Zakupione elementy wyposażenia cechować się będą efektywnością energetyczną, aby zużywały jak najmniej zasobów. Dodatkowo należy **spojrzeć szerzej na efektywne wykorzystanie zasobów, nie tylko w kontekście środowiskowym, ale też kulturowym**, co wskazano również w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych dla POIS, definiując cel VIII Osi Priorytetowej. Przez zasoby należy rozumieć także dobra kultury, głównie stanowiące o dziedzictwie kulturowym, które powinniśmy racjonalnie wykorzystywać, a także dbać o zachowanie ich dla kolejnych pokoleń. Temu właśnie służy realizacja projektu.

B) Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego

Przedmiotowy projekt wpisuje się w założenia jednego z trzynastu obszarów priorytetowych Strategii, tj. **„Culture”** w ramach celu „Increase prosperity”. Jak wskazano w opisie tego obszaru, region Morza Bałtyckiego charakteryzuje duża różnorodność oraz bogactwo dziedzictwa kulturowego. Wykorzystanie tego potencjału w dużej mierze wpływa na zaangażowanie kraju w rozwój założeń Strategii i wzmocnienie spójności terytorialnej. Sam zaś sektor kultury i przemysłów kreatywnych wpływa na rozwój gospodarczy oraz rozwój zatrudnienia.

W Planie działania UE dotyczącym Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego jednym z wskaźników jest wzmocnienie globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego (improved global competitiveness of the Baltic Sea region). **Kultura uznawana jest za jeden ze strategicznych czynników wpływających na rozwój tego obszaru**, ponieważ jest m.in. ważnym czynnikiem rozwoju regionu, odgrywa istotną rolę w

kształtowaniu i wzmocnieniu tożsamości społecznej, zarówno na poziomie krajowym jak i transnarodowym. Uznaje się również, iż kultura ma duży wpływ na poziom zatrudnienia, a także na zrównoważony rozwój gospodarczy. Tym samym jej wpływ na osiągnięcie ww. wskaźnika jest duży.

Przedmiotowy projekt realizowany przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie stanowi tutaj istotny wkład. Służy bowiem poszerzeniu dostępności dziedzictwa kulturowego, która jest ważnym elementem dziedzictwa kulturowego Warszawy, świadczącego o jego tradycji. Dzięki wdrożeniu projektu zachowane zostanie to dziedzictwo i ochronione przed degradacją, a dodatkowo będzie one wykorzystane w procesie edukacji kulturalnej społeczeństwa poprzez wdrożenie nowej oferty kulturalno-edukacyjnej. W efekcie projektu **utworzone będą nowe miejsca pracy w sektorze kultury**, co doskonale koresponduje z opisanymi powyżej założeniami dla wskaźnika zdefiniowanego w Planie działania dla Strategii.

Projekt przyczynia się do realizacji wskaźnika dla celu Connect region (łączenie regionu) w obszarze Culture (20-procentowy wzrost do roku 2020 osób lub organizacji uczestniczących w programie UE „Kultura”).

Warto także podkreślić, iż istotą Strategii jest współpraca na wielu poziomach: rządowym, regionalnym i lokalnym. Strategia stwarza możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu, inicjowania nowych projektów, w tym m.in. w obszarach kultury czy innowacji. **Możliwość współpracy z innymi regionami czy krajami jest w kontekście przedmiotowego projektu szczególnie istotna.** Muzeum posiada zresztą cenne kontakty nawiązane przy realizacji projektów międzynarodowych.

C) Konwencja UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz Konwencja ramowa Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa

Oba dokumenty są istotne w kontekście realizowanego projektu. Pierwszy dokument wskazuje, iż w wyniku m.in. przeobrażeń społecznych i gospodarczych, dziedzictwu kulturalnemu i narodowemu coraz bardziej zagraża zniszczenie. To z kolei wpływa istotnie na zubożenie dziedzictwa wszystkich narodów. Na poziomie krajowym często ochrona tego dziedzictwa jest niewystarczająca, głównie z uwagi na brak zasobów finansowych, gospodarczych i technicznych. Konwencja Rady Europy podkreśla natomiast rolę dziedzictwa

kulturowego w społeczeństwie, skutki jego degradacji i braku ochrony, wskazując jednocześnie na konieczność zachowania tego dziedzictwa dla przyszłych pokoleń.

Realizacja projektu wpłynie na przeciwdziałanie tym problemom. Projekt wdrażany będzie na terenie muzeum posiadającego siedzibę wpisaną na listę zabytków. Projekt przyczyni się do wzmocnienia dziedzictwa Warszawy, zarówno w sensie infrastrukturalnym (poprawa jakości infrastruktury Muzeum w znaczeniu wyposażenia), jak i społecznym (projekt zakłada silną partycypację społeczną mieszkańców).

D) Europejska Agenda Kultury

Z uwagi na fakt, iż kultura odgrywa kluczową rolę w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym, Komisja Europejska zaproponowała Europejską Agendę Kultury, w której proponuje szerokie partnerstwo na rzecz rozwoju kultury, w tym także ze społeczeństwem obywatelskim. Kładzie nacisk na dialog między-kulturowy i pobudzanie kreatywności poprzez kulturę. Projekt doskonale wpisuje się w te założenia, bowiem dzięki realizacji inwestycji możliwe będzie wdrożenie nowoczesnej oferty, nie tylko kulturalnej, ale także edukacyjnej, służącej rozwojowi kulturalnemu społeczeństwa. Projekt więc wpłynie na **umocnienie roli Warszawy jako ważnego ośrodka na mapie kulturalnej Europy.**

Zgodność z lokalnymi strategiami terytorialnymi

Projekt przygotowany przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie jest spójny ze strategiami rozwoju kraju, regionu oraz dokumentami o charakterze lokalnym. Ważnym elementem przedsięwzięcia współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jest zbieżność celów i założeń z celami i zadaniami polityki strukturalnej i polityki spójności Unii Europejskiej.

„Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030” (SRPP)

Projekt jest zgodny z celem szczegółowym II „PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA TWÓRCOM I PROJEKTANTOM”

Zgodnie z dokumentem, rozwój sektora kreatywnego wymaga zapewnienia odpowiednich warunków dla twórców i projektantów oraz wykorzystania ich idei w produkcji lub działalności artystycznej. Polska Centralna powinna wykorzystać swój potencjał w zakresie

dziedzictwa kulturowego i współczesnej oferty kulturalnej do tworzenia przestrzeni atrakcyjnej dla sektora kreatywnego. Samorządy będą prowadzić działania na rzecz zintegrowania i rozwoju polityki kulturalnej i turystycznej oraz zachowania dziedzictwa makroregionu we współpracy z partnerami zewnętrznymi. Rozwój będzie pobudzany dzięki działaniom skupiającym się na poprawie i zachowaniu stanu zabytków nieruchomych oraz poprawie warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej, jak również poprzez modernizację niezabytkowej infrastruktury kultury. Dzięki temu potencjał kulturalny makroregionu zostanie lepiej zaprezentowany i stanie się bardziej dostępny, co zwiększy zainteresowanie sektora kreatywnego tym obszarem i pobudzi kreatywność mieszkańców oraz wygeneruje dodatkowy ruch turystyczny. Wzmocnienie pozycji Polski Centralnej jako ośrodka kultury i działalności kreatywnej na arenie międzynarodowej wymaga umiędzynarodowienia produktów sektora kreatywnego. Ważnym działaniem sprzyjającym umiędzynarodowieniu będzie organizacja międzynarodowych wydarzeń promujących działalność kreatywną, takich jak festiwale, **wystawy**, targi. Wspólna realizacja wydarzeń kulturalnych w ramach makroregionu pozwoli zwiększyć ich oddziaływanie i podnieść prestiż makroregionu. Działania te przyczynią się do rozwoju potencjału twórczego i wzrostu jego międzynarodowego znaczenia. Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie tworząc nowe, nowoczesne wystawy, realizuje wprost II cel szczegółowy „Strategii Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030”

I. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w Strategii, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Projekt Muzeum wpisuje się w 1 cel szczegółowy KSRR: 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów. Działania Państwowego Muzeum Etnograficznego wpływają bezpośrednio na rozwój Warszawy, jako metropolii, która wyznacza kierunki rozwoju polskim miastom i regionom.

Projekt realizuje również postulaty dwóch wyzwań strategicznych sformułowanych w Strategii:

1. Lepsze wykorzystanie potencjałów najważniejszych obszarów miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów (wykorzystanie potencjału Muzeum związanego z jego misją i lokalizacją, wzrost liczby miejsc pracy w sektorach przemysłu czasu wolnego, poprzez wzrost liczby osób uczestniczących w kulturze);
2. Wykorzystanie potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju regionalnego (uatrakcyjnienie oferty kulturalnej Muzeum w celu przyciągnięcia nowych odbiorców);

Kultura nie stanowi pasywnego zasobu regionów, ale aktywnie warunkuje zarówno rozwój społeczny, jak i ekonomiczny. Jako czynnik rozwoju ekonomicznego wpływa ona m.in. na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej regionów, determinuje rozwój turystyki, tworzy rynek pracy, kreuje przemysł kultury, a także współokreśla funkcje metropolitalne miast w układach ekonomicznym i przestrzennym. Jest katalizatorem kreatywności i innowacji także w kontekście celów Strategii Lizbońskiej.

Kultura odgrywa istotną rolę w tworzeniu kapitału społecznego, stanowi niezaprzeczalny czynnik rozwoju regionalnego: przyciąga inwestorów i turystów, kreuje pozytywny wizerunek miast i regionów, stanowi sposób na zwalczanie problemów społecznych. Takie postrzeganie kultury, które nie sprowadza jej jedynie do zastanego dziedzictwa kulturowego i wykorzystania go w turystyce, ale opiera się przede wszystkim na zmianie sposobu myślenia o roli kultury w życiu społecznym, wpisuje się w nowy paradygmat polityki regionalnej. KSRR wskazuje, że zasoby kultury są dziedzictwem narodowym, które należy chronić, ale przede wszystkim twórczo wykorzystywać i szeroko upowszechniać, wspierając możliwości innowacyjne i kreatywne w społeczeństwie. Projekt przygotowany przez Muzeum realizuje te postulaty poprzez opracowanie nowatorskiego sposobu upowszechniania dziedzictwa kulturowego z wykorzystaniem multimedialnych środków przekazu.

II. „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”

Dokument strategiczny przygotowany przez Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów wskazuje, że potencjał kulturowy jest ważnym, choć w Polsce niedocenianym elementem kapitału społecznego.

„Koncepcja potencjału kulturowego lub kreatywnego ujmuje kulturę oraz kreatywność, jako zasób wpływający na podejmowane decyzje i zachowania, który w szczególności może być kapitałem rozwojowym. Wyznawane wartości i zdolności kreatywne wpływają na wybory edukacyjne, szanse zawodowe czy zdolność do innowacji w sposób podobny – ale

jednocześnie niezależny – jak tradycyjnie rozumiany kapitał społeczny. Koncepcja ta podkreśla mobilny charakter potencjału kulturowego, który przepływa między regionami i państwami”.

III. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020

Projekt wpisuje się w sposób bezpośredni w:

- Cel cząstkowy nr 4 Zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków, gdyż w wyniku realizacji projektu zostanie odnowiony niezwykle oraz zabezpieczony przez zniszczeniem cenny obiekt zabytkowy jakim jest budynek Państwowego Muzeum Etnograficznego;
- Cel cząstkowy nr 6 Wzrost uczestnictwa w kulturze, gdyż w wyniku realizacji projektu powstanie nowa i atrakcyjna oferta kulturalna;
- Cel cząstkowy nr 7 Rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych, gdyż nowa oferta kulturalna koncentruje się w dużej mierze na ofercie dla szkół, a uczestnictwo w zajęciach organizowanych przez Muzeum oznacza zwiększenie czasowego wymiaru edukacji kulturalnej w zajęciach szkolnych;
- Cel cząstkowy nr 1 Wzrost efektywności zarządzania sferą kultury, gdyż realizacja projektu spowoduje, że sposób zarządzania Muzeum ulegnie poprawie, ale zasoby Muzeum będą lepiej i efektywniej wykorzystywane.

IV. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została opracowana przez Rząd w odpowiedzi na wyzwania, jakie identyfikuje Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Wskazuje ona, iż polityka rozwoju powinna wspierać procesy i inicjatywy, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego.

Niniejszy projekt przyczynia się do realizacji celu nr 1 SRKS - Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji, a w szczególności wpisuje się w Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej w ramach Celu szczegółowego 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego oraz w Priorytet Strategii 1.2. Wspieranie edukacji innej niż

formalna ukierunkowanej na kooperację, kreatywność i komunikację społeczną w ramach celu szczegółowego 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji .

V. „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 – Innowacyjne Mazowsze”

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego została uchwalona przez Sejmik Województwa w dniu 23 października 2013 roku, uchwałą Nr 158/13. Wśród pięciu obszarów działań znalazła się kultura i dziedzictwo, a cel rozwojowi jaki został określony dla tego obszaru to „Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia”. Kierunkami działań są z kolei:

32. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.

33. Upowszechnianie kultury i twórczości.

34. Kreowanie miast jako centrów aktywności kulturalnej.

35. Wspieranie rozwoju sektora kreatywnego.

36. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej.

Projekt „Rewitalizacja elewacji zewnętrznych i dachu wraz z adaptacją pomieszczeń na I piętrze z przeznaczeniem na wystawy stałe Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie” wpisuje się w realizację celu rozwojowego oraz jest spójny z kierunkami działań nr 32, 33 oraz 34, w szczególności zaś realizuje postulat o konserwacji i renowacji historycznych obiektów oraz o pełnieniu przez ośrodki miejskie funkcji kreatora warunków do tworzenia i promowania kultury oraz o konieczności wspierania instytucji kulturalnych o zasięgu co najmniej subregionalnym.

VI. Strategia rozwoju turystyki w województwie mazowieckim na lata 2014 – 2020

Realizacja projektu pozwoli na stworzenie nowej oferty kulturalnej z szeroką ofertą dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. W związku z tym projekt wpisuje się w Obszar strategiczny D: Aktywizacja turystyczna mazowieckiej młodzieży, Cel strategiczny D. 2. Aktywizacja młodzieży do turystyki kulturowej, Program D.2.1: „Jazda na kulturę”.

VII. „Strategia rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2013 – 2020”

Przyjęta misja polityki kulturalnej województwa mazowieckiego brzmi: „Kultura łączy każdego”. Kultura łączy każdego we wspólnotę przeżyć, w przestrzeń bycia wśród innych i z innymi, we wzajemne rozumienie wspólnych sensów, wartości i symboli lub w gorącą debatę nad symbolami, wartościami i sensami (Kultura jako uczestnictwo). Projekt Wnioskodawcy ze względu na swoją różnorodność oferty oraz najwyższy poziom zastosowanych rozwiązań w zakresie udostępnienia unikatowych zasobów Muzeum wpisuje się w:

- Pole strategiczne B: Uczestnictwo – włączenie – spójność, w Cel strategiczny B.2: Kultura dla każdego, który oznacza danie możliwości faktycznego uczestniczenia w kulturze, a oferta kulturalna jest zróżnicowana, ambitna i inspirująca.
- Pole strategiczne B: Uczestnictwo – włączenie – spójność, w Cel strategiczny B.3: Wysoki poziom – szeroki odbiór, stawiający kulturze zadania bycia na najwyższym poziomie, ale w taki sposób, aby do zachwywania się tym poziomem można było zaprosić szerokiego odbiorcę.
- Pole strategiczne C: Dziedzictwo - Tożsamość - Wspólnota w Cel strategiczny C.1: Żywe dziedzictwo. Cel Żywe dziedzictwo, w założenia programu strategicznego C.1.1: Zabytki i muzea - żywe atrakcje, którego celem jest promowanie takich form i koncepcji opieki nad dziedzictwem kulturowym – zasobami muzealnymi i zabytkami, które zbudują wokół dziedzictwa żywą atrakcyjność, wkomponowaną w programy turystyczne, promocyjne, edukacyjne, społeczno-animacyjne lub aktywizacyjno-gospodarcze.
- Pole strategiczne D: Kreatywność – motor rozwoju, Cel strategiczny D.3: Mazowsze edukuje kreatywnie, co oznacza edukację prowadzoną metodami rozwijającymi zdolności kreatywne słuchaczy, kształtująca nawyk kreatywnego podejścia do problemów, budująca umiejętność przekraczania schematów i poszukiwania rozwiązań innowacyjnych, także w dziedzinach niezwiązanych z twórczością artystyczną.

VIII. „Strategia Rozwoju Miasta Stołecznego Warszawy do 2020 roku”

Strategia przedstawiająca plany rozwoju stolicy została przyjęta uchwałą Nr LXII/1789/2005 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 24 listopada 2005 roku. Zgodnie z tym

dokumentem misją Miasta Stołecznego Warszawy jest osiągnięcie jak najwyższego poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz zajęcie przez Warszawę znaczącego miejsca wśród najważniejszych metropolii europejskich. To wizja wspólnoty otwartej i dostępnej, miasta wysokiej jakości życia, ważnego centrum kultury europejskiej o dobrze zorganizowanej przestrzeni publicznej – jest to wizja miasta z duszą. Projekt Wnioskodawcy wpisuje się w Cel strategiczny 1: Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy. Cel ten jest skierowany na poprawę komfortu życia mieszkańców, pokonanie dystansu do innych stolic europejskich i usprawnienie infrastruktury. W ramach celu strategicznego, Projekt wpisuje się w założenia Celu operacyjnego 1.1: Podniesienie poziomu i dostępności usług publicznych, w tym oświaty, kultury, rekreacji i sportu, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej. Wspomniany cel operacyjny ma na względzie podniesienie dostępności usług publicznych, zarówno dla rodowitych Warszawiaków, jak i odwiedzających Warszawę Projekt wpisuje się w założenia Programu 1.1.3: Rozwój kultury, związanego z ofertą kulturalną miasta. Założeniem tego programu jest wspieranie rozwoju instytucji kultury, podniesienie standardu i wzbogacenie oferty programowej domów kultury oraz lokalnych ośrodków aktywności kulturalnej. Program zakłada większe, aktywne wykorzystanie multimediiów, gromadzenie i udostępnianie materiałów audiowizualnych. Ośrodki kultury powinny pełnić funkcje edukacyjne, informacyjne i rozrywkowe. W ramach Programu Rozwój kultury przewidziano zadania, z których poniższe są zbieżne z Projektem Wnioskodawcy: Zadanie 1.1.3.2. Przystosowanie obiektów kulturalnych dla potrzeb osób niepełnosprawnych oraz Zadanie 1.1.3.5. Wzbogacenie oferty instytucji kultury dla mieszkańców stolicy, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb społeczności lokalnych. Projekt Beneficjenta wpisuje się w Cel strategiczny 2: Wzmocnienie poczucia tożsamości mieszkańców poprzez pielęgnowanie tradycji, rozwój kultury i pobudzanie aktywności społecznej. W ramach celu strategicznego projekt wpisuje się w założenia Celu operacyjnego 2.2: Wykreowanie nowych atrakcji i przedsięwzięć kulturalnych na światowym poziomie, które byłyby znakiem firmowym miasta. Wspomniany cel operacyjny jest ukierunkowany na stworzenie kulturalnego wizerunku miasta, wyrazistych akcentów, które pozwalałyby identyfikować Warszawę oraz wzbogacenie oferty kulturalnej i muzealnej, a także przygotowanie programu tematycznych wycieczek po Warszawie. W ramach tego celu strategicznego projekt wpisuje się również w założenia Celu operacyjnego 2.3: Zwiększenie atrakcyjności Warszawy dla mieszkańców i turystów. Cel ten jest ukierunkowany na wykreowanie Warszawy jako miejsca, które warto odwiedzić i poznawać i którym można się zachwycić i do którego warto wracać. W Strategii Rozwoju m. st. Warszawy znalazł się również cel związany z ładem przestrzennym. Jest to cel strategiczny nr 5, który brzmi Osiągnięcie w Warszawie trwałego ładu przestrzennego. W

jego ramach definiowano pięć celów operacyjnych. Kompleksowa renowacja elewacji i dachu zabytkowego budynku PME, a przez to znaczące podniesienie estetyki w przestrzeni publicznej (teren pl. Małachowskiego) wpisuje się w pierwsze dwa z nich: cel operacyjny 5.1 Uporządkowanie struktury przestrzennej miasta z wyłączeniem spod zabudowy zwartych terenów zieleni tworzących układ przyrodniczy oraz cel operacyjny 5.2 Zorganizowanie reprezentacyjnych przestrzeni publicznych w centralnym obszarze miasta.

Zgodność z lokalnym programem rewitalizacji

Koncepcja Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 roku została oparta na doświadczeniach Lokalnego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy na lata 2005-2013 i została zawarta w dokumencie ZPR przyjętym przez Radę m.st. Warszawy przyjętym 17 września 2015r. oraz zaktualizowanym ZPR (Uchwała Nr XXXIII/809/2016 z dnia 25 sierpnia 2016r.)

Program do roku 2022 koncentruje się na Kamionku, Nowej i Starej Pradze, Szmulowiznie oraz Targówku Mieszkaniowym i Fabrycznym. Dokument przedstawia dogłębną analizę rejonów, które obejmuje, wieloaspektowość zmian w różnych sferach: infrastruktury, kultury, sportu, polityki społecznej, aktywizacji i integracji mieszkańców. Z jednej strony będą to inwestycje w nowe budynki oraz dalsza poprawa stanu technicznego i walorów estetycznych historycznych kamienic. Z drugiej - zmiany umożliwią rozwój turystyki, kultury, sportu i gospodarki oraz wsparcie mieszkańców.

Choć program nie obejmuje bezpośrednio obszaru Wnioskodawcy, to należy zwrócić uwagę że obszar ten był bezpośrednio objęty programem rewitalizacyjnym w latach 2005-2013 r.

Lokalny Program Rewitalizacji m.st. Warszawy na lata 2005-2013 pełnił funkcję **strategii rewitalizacji** miasta stołecznego Warszawy, obejmującej działania o charakterze przestrzennym, społecznym oraz gospodarczym. Dokument został przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy na sesji, która odbyła się 8 maja 2008 roku. Uchwała nosi numer XXX/995/2008, została zmieniona Uchwałą z dnia 27 listopada 2008 r. o numerze XLIII/1348/2008, Uchwałą z dnia 16 kwietnia 2009 r. o numerze LII/1607/2009, Uchwałą z dnia 18 marca 2010 r. o numerze LXXIV/2290/2010, Uchwałą z dnia 16 czerwca 2011 r. o numerze XVII/355/2011, Uchwałą z dnia 31 maja 2012 r. o numerze XXXVII/948/2012 oraz Uchwałą z dnia 12 września 2013 r. o numerze LXIV/1785/2013.

Procesem rewitalizacji objęto ponad **11% powierzchni stolicy** i blisko **31% ludności miasta. Lokalny Program Rewitalizacji** składał się z **59** projektów dzielnicowych oraz **63** projektów beneficjentów zewnętrznych i wdrażany był poprzez dzielnicowe Mikroprogramy Rewitalizacji (zatwierdzane na posiedzeniach Komitetu Monitorującego ds. Rewitalizacji), w których poszczególne dzielnice zawarły diagnozę obszarów kryzysowych, jak również sposoby działań w kierunku rewitalizacji tychże obszarów. **Misją** Lokalnego Programu Rewitalizacji była koordynacja wybranych polityk miasta stołecznego Warszawy na obszarach objętych rewitalizacją oraz wsparcie dzielnic w prowadzeniu działań ukierunkowanych na przywracanie do życia i zrównoważony rozwój określonych obszarów, które utraciły dotychczasowe funkcje społeczne i gospodarcze. LPR stanowił zatem narzędzie zarządzania procesem rewitalizacyjnym, natomiast funkcja bezpośredniego programowania była zdecentralizowana i ulokowana głównie na poziomie Mikroprogramów dzielnicowych.

W Programie zawarto **nadrzędny cel** - odnowa i ożywienie wybranych, obecnie kryzysowych obszarów miasta stołecznego Warszawy.

Cel główny miał zostać osiągnięty dzięki realizacji **czterech celów szczegółowych**:

- I. Ożywienie społeczno – gospodarcze poprzez podniesienie jakości przestrzeni publicznej, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i estetyki oraz promowanie przedsiębiorczości.
- II. Rozwój turystyki i kultury w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego
- III. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawa możliwości komunikacyjnych wewnątrz osiedli
- IV. Integracja mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Lokalny Program Rewitalizacji był programem dynamicznym i elastycznym, w związku z czym podlegał corocznej **aktualizacji**. W jej ramach dokonywano zarówno uaktualnienia zakresu mikroprogramów, granic obszarów rewitalizacji, listy zadań, jak również identyfikacji nowych projektów i aktualizacji planu finansowego. Prowadzony był także monitoring przebiegu Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji planowanych działań. Na rzecz rewitalizacji (w dzielnicach Ochota i Praga Północ) działały także grupy pod nazwą **Fora Rewitalizacji Dzielnic**, charakteryzujące się partnerskim charakterem i współpracujące bezpośrednio z dzielnicowymi Koordynatorami ds. rewitalizacji. Fora Rewitalizacji Dzielnic to podstawowa

płaszczyzna współpracy partnerów w dzielnicy i generowania partnerskich projektów rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji m.st. Warszawy na lata 2005-2013 obejmował następujące dzielnice:

Program 2.1.2. Rewitalizacja wybranych zdegradowanych fragmentów dzielnic, w tym o znaczeniu historycznym (dotyczy terenów Pragi Północ, fragmentów Pragi Południe, Śródmieścia, Woli i Bemowa, a w dalszej kolejności - zespołów urbanistyczno-architektonicznych Starego i Nowego Miasta oraz Mariensztatu).

Pierwszym dokumentem źródłowym i aktem lokalnej polityki rewitalizacyjnej w Warszawie był Lokalny Uproszczony Program Rewitalizacji m.st. Warszawy na lata 2005 – 2013. W styczniu 2005 roku Rada miasta stołecznego Warszawy przyjęła Uchwałę w sprawie Lokalnego Uprozczonego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy na lata 2005 – 2013 (LUPR). Dokument ten stanowił podstawę do ubiegania się przez m.st. Warszawa o środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na działania związane ze zdegradowanymi obszarami miejskimi, przemysłowymi i powojskowymi w pierwszym okresie programowania funduszy strukturalnych w latach 2004 – 2006.

Program ten został sporządzony w celu określenia i zidentyfikowania potrzeb w zakresie rewitalizacji zdegradowanych społecznie i ekonomicznie obszarów i obiektów, znajdujących się na terenie dzielnic m. st. Warszawy. Biorąc pod uwagę krótki okres programowania oraz wydatkowania funduszy strukturalnych w latach 2004 – 2006 zdecydowano się na opracowanie uproszczonego programu jako dokumentu odnoszącego się do wybranego obszaru pilotażowego miasta. W konsekwencji dla potrzeb LUPR zostały wyznaczone dwa obszary wsparcia.

Pierwszy obszar dotyczył rewitalizacji obszarów miejskich, drugi zaś obszaru powojkowego. Jako rewitalizowane obszary miejskie wskazano centralnie położone dzielnice, które – jak uzasadniano - wraz z ich mieszkańcami i użytkownikami współtworzą wielofunkcyjny organizm, kształtujący tożsamość struktur miejskich na obu brzegach Wisły.

- Bemowo
- Białołęka
- Bielany
- Mokotów

- Ochota
- Rembertów
- Targówek
- Ursus
- Ursynów
- Wawer
- Wesoła
- Wilanów
- Włochy
- Żoliborz
- Śródmieście
- Wola
- Praga Południe
- Praga Północ

Kierując się ww. przesłankami określono jako pilotażowe obszary czterech dzielnic zlokalizowanych po obu brzegach Wisły. Na lewym brzegu wybrano dzielnice **Śródmieście** i Wolę, na prawym brzegu dzielnice Praga Północ, Praga Południe.

Granice geograficzne określonego wówczas pilotażowego obszaru wyznaczają następujące elementy struktury miasta: Rondo Radosława, ul. Z. Słomińskiego, Most Gdański, ul. St. Starzyńskiego, linia torów kolejowych w kierunku ul. Wiatracznej, Rondo Wiatraczna, al. Stanów Zjednoczonych, Trasa Łazienkowska, ul. Armii Ludowej, al. Niepodległości, ul. T. Chałubińskiego, al. Jerozolimskie, pl. C. Zawiszy, ul. Towarowa, ul. Prosta, ul. Karolkowa, ul. M. Anielewicza, ul. Okopowa, Rondo Radosława, z wyłączeniem terenów zamkniętych wojskowych i kolejowych znajdujących się na tym obszarze.

Jako rewitalizowany obszar powojenny wskazano rejon w dzielnicy Bemowo, na terenach należących do obszaru Fortów Bema, przy ul. Obrońców Tobruku. Fort Bema (P-Parysów) został zrealizowany w wewnętrznym pierścieniu fortyfikacji Twierdzy Warszawa (XIX wiek), będącej w chwili obecnej zabytkiem inżynierii wojskowej. Teren ten przez wiele lat należał do kompleksu obiektów wojskowych. W LUPR zaplanowano do realizacji w latach 2004-2006 na obszarze pilotażowym 26 projektów o łącznej wartości szacowanej na poziomie ponad 53 mln złotych, przy czym stosunek planowanego udziału Miasta i beneficjentów zewnętrznych

w planowanym budżecie LUPR wynosił 5:1. W LUPR ujęto także listę 13 projektów inwestycyjnych planowanych w dzielnicach objętych pilotażem na lata 2007-13.

UJĘCIE PROBLEMOWE:

Diagnoza problemowa dla trzech podobszarów: zagospodarowanie przestrzenne, sytuacja społeczna oraz przedsiębiorczość. Dane statystyczne przedstawione w diagnozie problemowej dotyczą okresu przed 2005 r. Wynika to z faktu, iż były przygotowane dla Lokalnego Programu Rewitalizacji, który obejmował okres czasowy 2005-2013. Szczegółowe dane statystyczne co do obszarów kryzysowych znajdują się w Mikroprogramach Rewitalizacji Dzielnic, stanowiące załączniki do Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2005-2013.

a. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Jak wskazuje dokument Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju miasta stołecznego Warszawy do terenów wymagających rehabilitacji (rewaloryzacji) zaliczone zostały:

- obszary ochrony dziedzictwa kulturowego;
- osiedla mieszkaniowe nie spełniające współczesnych standardów technicznych.

Obszary ochrony dziedzictwa kulturowego.

Do rejestru zabytków nieruchomych wpisanych jest obecnie ok. 1300 obiektów (obszarów, zespołów i obiektów stanowiących ich części lub pojedynczych zabytków), z tego w poszczególnych dzielnicach:

Bemowo - 2 obiekty

Białołęka - 13 obiektów, w tym 2 zespoły przestrzenne

Bielany - 18 obiektów, w tym 3 zespoły przestrzenne

Mokotów - 62 obiekty, w tym 1 zespół urbanistyczny i 6 zespołów przestrzennych

Ochota - 21 obiektów, w tym 2 zespoły urbanistyczne i 3 zespoły przestrzenne

Praga Płd. - 54 obiekty, w tym 1 zespół urbanistyczny i 2 zespoły przestrzenne

Praga Płn. - 25 obiektów, w tym 7 zespołów przestrzennych

Rembertów - 2 obiekty

Śródmieście - 834 obiekty, w tym 1 zespół urbanistyczny, 56 układów przestrzennych ulic i placów, 22 zespoły przestrzenne

Targówek - 4 obiekty, w tym 1 zespół przestrzenny

Ursus - 2 obiekty

Ursynów - 26 obiektów, w tym 4 zespoły przestrzenne

Wawer - 14 obiektów

Wesoła - 3 obiekty

Wilanów - 51 obiektów, w tym 2 zespoły przestrzenne

Włochy - 3 obiekty

Wola - 63 obiekty, w tym 5 zespołów przestrzennych

Żoliborz - 80 obiektów, w tym 3 zespoły urbanistyczne i 2 zespoły przestrzenne

Uwarunkowania wynikające z wpisów do rejestru zabytków wynikają z indywidualnych opracowań zakończonych zaleceniami konserwatorskimi, zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, które określają sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian. Z uwagi na to, iż zalecenia konserwatorskie mogą być wydane jedynie na wniosek właściciela, po sprawdzeniu granic obszarów wpisanych do rejestru zabytków w stosunku do tych, które pozostają we władaniu m. st. Warszawy, niezbędne będzie wystąpienie o przekazanie zaleceń jako uwarunkowania możliwych działań.

Główne kryteria doboru obszarów rewitalizacji (po przeprowadzonej wstępnej analizie)

1. Obszary kryzysowe uwzględniające problemy społeczne (zagrożenie bezpieczeństwa, margines społeczny, żebractwo), degradacja przestrzeni publicznej, utrudnienia komunikacyjne,
2. Zróżnicowana struktura przestrzenna - od gęstej, historycznej, po luźną, umożliwiającą wprowadzenie nowej zabudowy (intensyfikacja wykorzystania obszarów źle użytkowanych lub opuszczonych, słabiej zurbanizowanych).
3. Stymulacja rozpoczętych procesów odnowy - wzmocnienie procesu inwestowania.
4. Obszar zaniku aktywności gospodarczej oraz społecznej,
5. Obszary, o których przyszłości można decydować na niskim szczeblu zarządzania. Obszary rewitalizacji obejmują przede wszystkim działania związane z uporządkowaniem istniejącej tkanki miejskiej, tak by mogła spełniać oczekiwania mieszkańców.

Generalnym celem działań rewitalizacyjnych w Dzielnicy Śródmieście jest ochrona przed degradacją materialną, społeczną lub duchową całych kwartałów miasta, poprzez poprawę jakości życia mieszkańców, wypuklenie wartości historycznych Śródmieścia a także poprzez rozszerzenie funkcji turystycznych na całą dzielnicę (nie tylko tych rejonów, które od dawna są uznane za godne odwiedzenia i określone jako atrakcja turystyczna)

Historyczna zabudowa Śródmieścia opiera się głównie na budynkach wybudowanych w końcu XIX i na początku XX wieku. Obiekty te ze względu na swą wartość architektoniczną, artystyczną oraz historyczną objęte są ochroną konserwatorską. W Mikroprogramie Rewitalizacji Dzielnicy Śródmieście zabytkowe budynki znajdują szczególne miejsce, ponieważ to one nadają dzielnicy specyficzny klimat oraz zwiększają atrakcyjność inwestowania w taki obszar.

Za przyjęciem opcji rewitalizacji poszczególnych obszarów Śródmieścia przemawiają trzy argumenty:

- społeczny
- ekonomiczny
- kulturowy

Argument społeczny:

Zachowanie lub przywrócenie równowagi społecznej w życiu dzielnicy jest jednym z warunków zrównoważonego rozwoju naszego miasta. Na obrzeżach Warszawy spotkać można zabudowę jedno lub wielorodzinną, bliżej śródmieścia mamy charakterystyczną zabudowę spółdzielni mieszkaniowych, a w centrum zabytkowe kamienice mieszczańskie, bloki mieszkaniowe i wysokie biurowce. W podwarszawskich osiedlach domków jednorodzinnych swoje miejsce znaleźli ludzie aktywni zawodowo, ukierunkowani na sukces finansowy, w mieszkaniach spółdzielczych - mieszkańcy o przeciętnym statusie finansowym ale z dużym potencjałem intelektualnym, natomiast w centrum miasta, oprócz stałych mieszkańców, swojego miejsca do życia szuka margines społeczny. Najczęściej zgrupowany w budynkach o zmienionej po wojnie strukturze społecznej (podzielone sztucznymi granicami mieszkania o dużych metrażach przydzielano kilku rodzinom, stymulując powstawanie konfliktów, wynikających z konieczności korzystania z wspólnych urządzeń sanitarnych i pomieszczeń kuchennych). Efektem utrzymania takiej struktury jest daleko posunięta dewastacja budynków, brak tożsamości lokatorów z miejscem zamieszkania, tworzenie się patologii społecznych (alkoholizm, prostytutka, bandytyzm), które powodują częste interwencje straży miejskiej i policji. W celu uzyskania trwałych rezultatów działań rewitalizacyjnych należałoby oprócz działań społecznych, oświatowych, dyscyplinujących (interwencje służb porządkowych) oraz remontowych zlikwidować sztuczne podziały mieszkań (przywrócić pierwotny układ przestrzenny pomieszczeń) oraz egzekwować od najemców realne koszty utrzymania budynków będących w zasobach miasta.

Argument ekonomiczny:

Istniejąca konkurencja pomiędzy dzielnicami zmusza i pobudza inwestowanie w centrum miasta. Skierowanie dużej części inwestycji mieszkaniowych do Śródmieścia (starych zasobów mieszkaniowych) oznacza poszukiwanie wysokiej jakości przestrzeni miejskiej, a tym samym wzrost wartości nieruchomości budowlanych w Śródmieściu. Wymaga to również sprecyzowania tożsamości i charakteru dawnej dzielnicy mieszkaniowej, po to aby stanowiła pozytywny element konkurencji międzydzielnicowej.

Argument kulturowy:

W celu osiągnięcia spójności społecznej w mieście ważne jest skupienie mieszkańców wokół starego centrum (proces starzenia się centrum). Równocześnie konieczne jest wytworzenie korzystnego wizerunku śródmieścia, poprzez podkreślenie istniejących tu atrakcji o wartościach poznawczych - dotyczy to zarówno turystów jak i mieszkańców miasta. Taka koncepcja stwarza okazję do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym dzielnicy, wymusza tworzenie ośrodków działających na rzecz mieszkańców, przy jednoczesnym wzmocnieniu identyfikacji z miejscem zamieszkania. Tymczasem wyczuwalny jest podział pomiędzy mieszkańcami Śródmieścia a ludnością zamieszkałą na peryferiach Warszawy – zwróconą ku miejscom pracy w Śródmieściu i supermarketom na obrzeżach, który rozbija życie społeczne i kulturalne w centrum. Kompleksowy program rewitalizacji na wybranych obszarach powinien obejmować:

- Modernizację i remonty budynków mieszkalnych różnych właścicieli i użytkowników,
- Scalanie podzielonych po II wojnie światowej mieszkań,
- Odnowę obiektów zabytkowych,
- Poprawę funkcjonowania infrastruktury technicznej,
- Rozwiązania systemowe związane z kosztami eksploatacji budynków będących własnością miasta. A przez to osiągnie się (jako efekt rewitalizacji):
- Poprawę jakości i funkcjonowania przestrzeni publicznych, oraz komunikacji,
- Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, rzemiosła, handlu, kultury i sztuki,
- Rozwój infrastruktury społecznej.

OBSZARY REWITALIZOWANE

Dzielnica Śródmieście to obszar, na którym oprócz zdarzeń pozytywnych często występują zjawiska kryzysowe. Niekorzystne uwarunkowania społeczno – gospodarcze mają znaczący wpływ na jakość życia oraz na zachowania mieszkańców dzielnicy. Kumulacja problemów społecznych na niewielkim obszarze może doprowadzić, w szybkim czasie, do degradacji

tkanki miejskiej oraz do obniżenia standardów cywilizacyjnych. Kryzysową sytuację mogą powodować takie czynniki jak:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia. W 2006r. z zasiłków pomocy społecznej, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, korzystało w dzielnicy Śródmieście 40,07 osób, w Warszawie – 33,1 osób, a w województwie mazowieckim aż 70. W 2008r. ze świadczeń pomocy społecznej w Śródmieściu korzystało 37 osób na 1000 mieszkańców.
- wysoka stopa długotrwałego bezrobocia (udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym). Warszawa jest miastem, które ma jeden z niższych wskaźników długotrwałego bezrobocia. Dla całego miasta wynosi on 2,26%, w dzielnicy Śródmieście ten współczynnik wynosi 2,77%, natomiast dla województwa mazowieckiego ma wielkość 4,7%. Jednakże, mogą występować miejscowo obszary o poziomie bezrobocia przekraczającym poziom określony dla województwa mazowieckiego. W 2008r. wskaźnik długotrwałego bezrobocia w Śródmieściu wynosił 0,71%.
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń. W 2006r., na terenie Warszawy miało miejsce 67881 przestępstw, a w Śródmieściu aż 11413. Wskaźnik przestępczości w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi: dla województwa mazowieckiego 36,6, dla Warszawy 39,88, a dla Śródmieścia aż 85,93. w 2008r. wskaźnik ten wynosił 67 przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców Śródmieścia.
- niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej. W 2006r. wskaźnik dla Warszawy wynosi 17,86 podmiotów na 100 mieszkańców, dla Śródmieścia 30,62 podmioty, a w województwie mazowieckim 11,8. W 2008r. wskaźnik ten wynosił 34 podmioty gospodarcze na 100 mieszkańców Śródmieścia.
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego. Pod tym kryterium (zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego) mieści się wysoki odsetek budynków wybudowanych przed rokiem 1989. Dla Warszawy wynosi on 73,84 % w stosunku do ogólnej liczby budynków, dla Śródmieścia 97,06% a dla województwa mazowieckiego 81,0%.

Z powyższych danych wynika, że całej dzielnicy Śródmieście nie można traktować jako obszar kryzysowy, definiowany za pomocą kryteriów określonych w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, z dnia 13 sierpnia 2008r. (dzielnica spełnia tylko kryteria dotyczące wysokiego poziomu przestępczości i wykroczeń oraz niskiego poziomu wartości zasobu mieszkaniowego). Dodatkowo w dzielnicy występują niekorzystne trendy demograficzne: od 2004r. do 2008r. saldo migracji w ruchu wewnętrznym jest ujemne, świadczy to o mniejszym zainteresowaniu

zamieszkaniem w Śródmieściu i większej atrakcyjności oferty mieszkaniowej innych dzielnic. Negatywnym zjawiskiem jest również wysoki odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w Śródmieściu, – w 2007r. wynosił on 27,2%, a dla Warszawy wynosił 20.2%. W 2008r. wynosił on dla Śródmieścia 27,3%, a dla Warszawy 20,55%.

Niekorzystne trendy demograficzne (ujemne saldo migracji oraz wysoki odsetek ludzi w wieku emerytalnym) mogą stać się przyczyną degradacji substancji mieszkaniowej oraz być powodem zmniejszenia poziomu inwestycji w Śródmieściu. Stare i Nowe Miasto oraz Mariensztat podobszarem będącym w zasięgu działań o charakterze rewitalizacyjnym. Problemy wskazywane przez wspólnoty mieszkaniowe oraz liczne postulaty mieszkańców Starówki spowodowały konieczność wyodrębnienia z obszaru Starego i Nowego Miasta oraz Mariensztatu mikroobszarów, które podlegałyby działaniom o charakterze rewitalizacyjnym.

Zasięg mikroobszarów:

Mikroobszar 1: ul. Brzozowa, ul. Celną, ul. Dawna, ul. Jezuicka, ul. Kamienne Schodki, Rynek Starego Miasta nr 2 – 26 (Strona Barssa), ul. Krzywe Koło,

Mikroobszar 2: ul. Freta nr 2-10, 12-50, 17-55, ul. Koźła, ul. Kościelna, ul. Zakroczymska, ul. Franciszkańska 1, Rynek Nowego Miasta 13/15/17, ul. Fondamińskiego.

Mikroobszar 3: ul. Mostowa 9/9A-27/29, ul. Podwałe 23-29, Freta 2-10, 12-50, 17-55.

Mikroobszar 4: ul. Piekarska, ul. Piwna, ul. Rycerska, ul. Szeroki Dunaj, ul. Wąski Dunaj, Plac zamkowy 1/13. Teren ten ma szczególne znaczenie dla historii miasta, jego wizerunku oraz tożsamości. Ze względu na występującą tam znaczną degradację techniczną zabytkowych budynków oraz problemy społeczne (duży odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, częste interwencje policji i straży miejskiej, narkomania, alkoholizm), należy podjąć kroki, które mogłyby poprawić strukturę społeczną oraz wpłynąć na zmianę wizerunku zewnętrznego tego rejonu miasta. Uruchomienie działań naprawczych zwiększyłyby atrakcyjność turystyczną Śródmieścia oraz polepszyłyby standard życia mieszkańców Starego i Nowego Miasta oraz Mariensztatu. W mikroobszarze 1 spełnione są dwa kryteria wskazujące na sytuację kryzysową (zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z dnia 13 sierpnia 2008r.):

- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń (liczba przestępstw na 1000 mieszkańców wynosi 57,6 przy wymaganej wartości referencyjnej na poziomie 36,6),
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego (stosunek liczby budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków). Ten parametr obejmuje

100% budynków na Starym i Nowym Mieście przy wymaganej wartości referencyjnej na poziomie 81 %. W mikroobszarze 2 spełnione są dwa kryteria:

- Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia (liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 ludności wynosi 70,29 przy wymaganej wartości referencyjnej na poziomie 70,0),
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego (stosunek liczby budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków). Ten parametr obejmuje 100% budynków na Starym i Nowym Mieście przy wymaganej wartości referencyjnej na poziomie 81 %.

W mikroobszarze 3 spełnione jest jedno kryterium:

- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego (stosunek liczby budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby 26 budynków). Ten parametr obejmuje 100% budynków na Starym i Nowym Mieście przy wymaganej wartości referencyjnej na poziomie 81 %.

W mikroobszarze 4 spełnione jest jedno kryterium:

- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego (stosunek liczby budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków). Ten parametr obejmuje 100% budynków na Starym i Nowym Mieście przy wymaganej wartości referencyjnej na poziomie 81 %. (dane statystyczne do określenia kryteriów pochodzą z końca 2008r.).

Dzielnica Śródmieście przeprowadziła również badania pod kątem wyznaczenia podobszaru kryzysowego w rejonie placu Konstytucji. Wyznaczając podobszar uwzględniono kamienice: przy ul. Koszykowej 30 (zgodnie ze wskazaniem komitetu monitorującego), 35, ul. Marszałkowskiej 30, 41, 43, 45/49, 34/50, 53, ul. Pięknej 28/34, placu Konstytucji 1, 2, 3, 4, 5, 6, ul. Śniadeckich 3 oraz ul. Waryńskiego 9, 26 i 28. Z zebranych danych wynika, że tylko w przypadku liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców oraz w przypadku ilości budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 spełnione są wymagania postawione w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 13 sierpnia 2008r. Mikroprogram Rewitalizacji Dzielnicy Śródmieście m. st. Warszawy jest zbiorem projektów, które mogą przyczynić się do uporządkowania przestrzeni miejskiej. Ze względu na zakres prac ich realizacja wymaga rozłożenia na wiele lat, dlatego zasadne jest podzielenie całości zadania na etapy.

W pierwszym etapie znalazły się obszary, których historyczne, reprezentacyjne oraz turystyczne znaczenie dla miasta jest największe (Stare i Nowe Miasto wraz z rejonem

Skarpy Staromiejskiej oraz Mariensztat, Trakt Królewski z Nowym Światem i przylegającymi do niego ulicami Foksal, Chmielna) oraz takie obszary, w których zaawansowane procesy destrukcyjne wymagają pilnych działań rewitalizacyjnych.

Niebagatelne znaczenie przy kwalifikacji, do którego etapu włączyć poszczególne obszary, miała konieczność koordynacji rozpoczętych już prac o charakterze rewitalizacyjnym.

I etap – obejmuje rejon Starego i Nowego Miasta, Skarpy Staromiejskiej, Mariensztatu, Krakowskiego Przedmieścia wraz z ul. Nowy Świat (ul. Foksal, ul. Chmielna) oraz Fort Traugutta.

W drugim etapie zaplanowano prace w obszarach zabudowanych budynkami, których stan techniczny wymaga kompleksowego remontu oraz działań systemowych eliminujących postępującą dewastację zachowanych, zabytkowych kamienic.

II etap – obejmuje obszar ograniczony ulicami: Aleje Jerozolimskie, ul. Marszałkowska, ul. Hoża, ul. E. Plater, obszar Pasażu „Wiecha” (na tyłach Domów Towarowych Centrum) oraz rejon ul. Mokotowskiej, ul. Kruczej i ul. Wilczej.

W trzecim etapie rewitalizowane będą obszary, których stopień degradacji jest znaczny a procesy przywracające prawidłowe relacje społeczne można rozłożyć w dłuższym czasie.

III etap – obejmuje starzejące się powojenne osiedle mieszkaniowe Muranów oraz kamienice, które w mniejszym stopniu uległy degradacji (obszar ograniczony ulicami al. Jana Pawła II, al. Solidarności, ul. Marszałkowska, ul. Grzybowska. Etap ten obejmuje również przyrodniczy rejon Warszawy skupiający się wokół rzeki Wisły i Skarpy Warszawskiej, od Trasy Łazienkowskiej do Mostu Gdańskiego.

Proponowana forma organizacyjna Zakłada się, że projekty dotyczące budynków komunalnych będą realizowane przez miasto w zakresie posiadanych środków. Beneficjenci zewnętrzni (np. wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe) będą występować o dotacje po spełnieniu wymagań formalnych i wpisaniu projektów do Lokalnego Programu Rewitalizacji m. st. Warszawy.

Jak więc wynika z powyższych danych pomimo że program rewitalizacyjny do roku 2022 koncentruje się na Kamionku, Nowej i Starej Pradze, Szmulowiznie oraz Targówku Mieszkaniowym i Fabrycznym, wytyczne programu na lata 2005-2013, zakładały działania wieloletnie w obszarze działalności Wnioskodawcy. Biorąc pod uwagę szczegółowo omówiony powyżej aspekt społeczny,

Wnioskowany projekt ma bezpośredni wpływ na obszar objęty programem rewitalizacyjnym z okresu 20015-2013 jak i jest spójny z Lokalnym Programem Rewitalizacji do roku 2022 stanowiąc działania w jego bezpośrednim otoczeniu.

4.4.2 Zgodność z politykami i prawem wspólnotowym

Polityka konkurencji (pomoc publiczna)

Wsparcie dla przedmiotowego projektu Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 12 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, **stanowi pomoc publiczną**, która jest udzielana zgodnie z art. 53 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre formy pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1). Wnioskodawca, zgodnie z art. 4 ww. Rozporządzenia, gwarantuje zgodność realizacji projektu z przepisami o pomocy publicznej w całym okresie, w którym rozliczana będzie udzielona pomoc publiczna, **tj. przez co najmniej 10 lat od dnia zawarcia umowy o dofinansowanie projektu.**

Zgodnie z art. 12 ww. Rozporządzenia, pomoc publiczna w projekcie dotyczy wydatków kwalifikowanych związanych ze wsparciem zabytków ruchomych (poprzez zakup wyposażenia do ich ekspozycji), do wysokości wynosi 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Pomoc publiczna w projekcie jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i z tego względu **nie podlega obowiązkowi notyfikacji Komisji Europejskiej**, o którym mowa w art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Zgodnie z zapisami zawartymi w „Siatce analitycznej dotyczącej wdrażania przepisów w zakresie pomocy państwa w finansowaniu projektów związanych z infrastrukturą” (wersja: wrzesień 2015 r.), w sektorze ochrony kultury i dziedzictwa, wiele spośród działań podejmowanych przez państwa członkowskie nie może stanowić pomocy państwa, ponieważ nie spełniają one wszystkich kryteriów art. 107 (1) Traktatu, np. działanie nie ma charakteru gospodarczego lub też nie wpływa ono na handel między państwami członkowskimi.

Jeśli wspierana infrastruktura jest wykorzystywana niemal wyłącznie w celu prowadzenia działalności kulturalnej oraz z zakresu edukacji kulturowej, analogicznie, jak to będzie miało miejsce w wyniku realizacji niniejszego projektu, zastosowanie może mieć **zasada pomocniczości**. Oznacza to, że prowadzenie niewielkiej (pod względem skali i przychodów) działalności gospodarczej, która jest bezpośrednio związana z funkcjonowaniem infrastruktury kultury oraz jest dla niej niezbędna, bądź jest nieodłącznie powiązana z jej głównym sposobem wykorzystania, nieposiadającym charakteru gospodarczego, nie będzie miała wpływu na ogólne uznanie działalności w związku z uruchomieniem działalności edukacyjnej i wystawienniczej w budynku Muzeum za posiadającą charakter gospodarczy.

Zgodnie z obowiązującym orzecnictwem sądowym, wszelkie czynności polegające na oferowaniu towarów i usług na rynku stanowią działalność gospodarczą. Budowa infrastruktury służącej celom kulturalnym stanowi tym samym działalność gospodarczą, jeżeli infrastruktura taka jest wykorzystywana komercyjnie. Instytucje i projekty związane z kulturą na ogół nie zniekształcają jednak w sposób istotny konkurencji, zaś praktyki decyzyjne Komisji Europejskiej dowodzą, że wsparcie takie ma nierzadko ograniczony wpływ na handel. Pomoc państwa nie ma miejsca w przypadku, gdy infrastruktura kulturalna lub zabytki nie są wykorzystywane w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Działania, dzięki którym państwo realizuje swoje zadania publiczne oraz wypełnia swoje obowiązki (w wymiarze edukacyjnym, społecznym i kulturowym) nie mają charakteru gospodarczego i nie obejmują ich przepisy dotyczące pomocy państwa.

Udzielanie zamówień publicznych

Zakres zamówienia	Tryb udzielenia zamówienia	Data wszczęcia postępowania w celu udzielenia zamówienia	Planowana data zawarcia umowy
Objęte zakresem stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych			
Dostawa i zakup sprzętu multimedialnego wraz ze sprzętem dedykowanym dla osób	Przetarg nieograniczony	08.01.2018	31.01.2018

niepełnosprawnych			
Dostawa mebli i wyposażenia do działu naukowo-oświatowego	Przetarg nieograniczony	05.02.2018	28.02.2018
Dostawa oświetlenia	Przetarg nieograniczony	04.06.2018	30.06.2018
Dostawa wyposażenia Magazynu Zbiorów	Przetarg nieograniczony	02.04.2017	30.04.2017
Wyposażenie pracowni ceramicznej	Przetarg nieograniczony	05.03.2018	31.03.2018
Dostawa wyposażenia wystawienniczego gablot	Przetarg nieograniczony	07.01.2019	31.01.2019
Zakup i dostawa sprzętem dedykowanym dla osób niepełnosprawnych	Przetarg nieograniczony	07.01.2019	31.01.2019
Nie objęte zakresem stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych			
Opracowanie dokumentacji projektowej	Zapytanie ofertowe	31.03.2017	10.04.2017
Przygotowanie postępowań przetargowych	Zapytanie ofertowe	17.03.2017	28.03.2017
Analiza rynku	Zapytanie ofertowe	31.03.2017	10.04.2017
Promocja projektu	Zapytanie ofertowe	06.11.2017	17.11.2017

Równe traktowanie kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacja

Projekt będzie miał pozytywny wpływ na politykę równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji.

Na każdym etapie realizacji projektu, zarówno w fazie przygotowania, realizacji jak i eksploatacji, **przestrzegane będą zasady dot. równouprawnienia kobiet i mężczyzn**, gwarantując im równy udział w życiu społecznym i ekonomicznym oraz zapewniając niedyskryminację ze względu na płeć. W proces zarządzania projektem angażowani będą przedstawiciele obu płci – zarówno kobiety jak i mężczyźni uczestniczyć będą w podejmowaniu kluczowych decyzji związanych z projektem. Zaangażowanie w projekt w żadnym stopniu nie będzie dyskryminować przedstawicieli obu płci – stosowana będzie polityka równych wynagrodzeń wobec osób o podobnym kwalifikacjach oraz równy

dostęp do awansów zawodowych, niezależnie od płci, czas pracy nie będzie utrudniał ani przez kobiety ani przez mężczyzn godzenia życia zawodowego z rodzinnym. Na etapie angażowania członków zespołu brane są pod uwagę wyłącznie posiadane wiedza i kwalifikacje, nie płeć czy status społeczny.

Również na etapie eksploatacji projektu **nie będzie dyskryminacji w dostępie do produktów**

5. Analiza popytu

5.1. Zdefiniowanie obszaru objętego analizą popytu

CHARAKTERYSTYKA RYNKU KULTURALNEGO (INSTYTUCJI KULTURY) W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

W 2015 roku w Polsce działało 15754 instytucji kultury, wśród których dominowały biblioteki i placówki informacyjno-biblioteczne stanowiące aż 61,6% ogółu instytucji. Kolejną grupą są domy i centra kultury, świetlice oraz kluby, których procentowy udział w ogólnej liczbie instytucji kultury utrzymywał się na poziomie 25,9%. Instytucje kultury skupiają się głównie w dużych miastach na prawach powiatu. Największa liczba instytucji działa w Warszawie, gdzie istnieje 635 instytucji, co stanowi 0,36 podmiotu na 1000 mieszkańców.

Na dużą dostępność kultury w dużych miastach na prawach powiatu wskazuje także liczba instytucji przypadających na 10 km² – w Krakowie jest to aż 13 instytucji na 10 km², a w Warszawie 12.

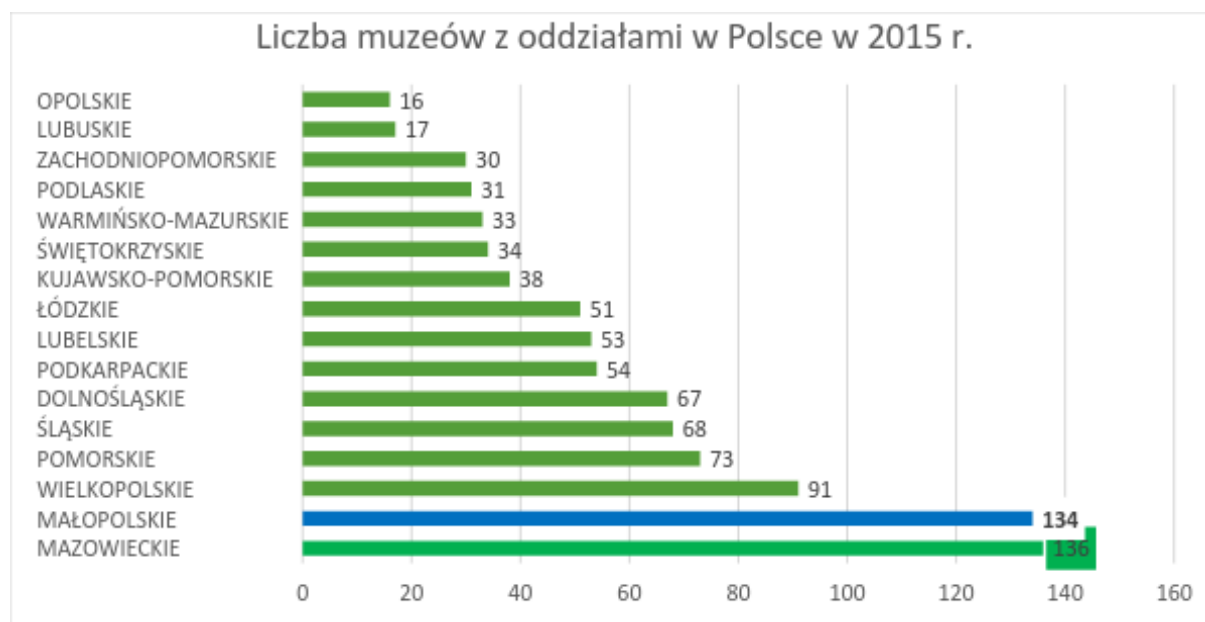
W 2015 r. w Polsce prowadziły działalność 926 muzea łącznie z oddziałami (o 82 więcej niż w 2014 r.), z których 80,1% należało do sektora publicznego. Organizatorem zdecydowanej większości instytucji publicznych były jednostki samorządu terytorialnego (81,3%). W ramach sektora prywatnego organizatorami muzeów były najczęściej osoby fizyczne (prawie 1/3 prywatnych muzeów), organizacje społeczne, polityczne i związki zawodowe (przeszło 28%) oraz Kościoły i związki wyznaniowe (prawie co piąte). Łączna liczba zbiorów muzealnych, według stanu na koniec 2015 r., wyniosła 15,9 mln (spadek o 3,4% w porównaniu z 2014 r.). Dominowały muzea z dziedziny archeologii (20,0%) oraz przyrody (15,4%).

W 2015 r. muzea polskie prezentowały 2 386 wystaw stałych oraz zorganizowały 5159

wystaw czasowych (w tym 150 wystaw z zagranicy). Muzea w 2015 r. odwiedziło 33,3 mln osób (o 8,7% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim), w tym 14,8 mln osób zwiedziło muzea bezpłatnie. Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły 16,5% ogółu zwiedzających. Największą popularnością wśród zwiedzających, tak jak w roku poprzednim, cieszyły się muzea o profilu artystycznym i historycznym, które odwiedziło odpowiednio: 7,9 mln i 6,3 mln osób.

Spośród 926 muzeów w całym kraju, aż 136 zlokalizowanych jest w województwie mazowieckim, które zajmuje pierwszą pozycję w kraju pod względem liczby muzeów.

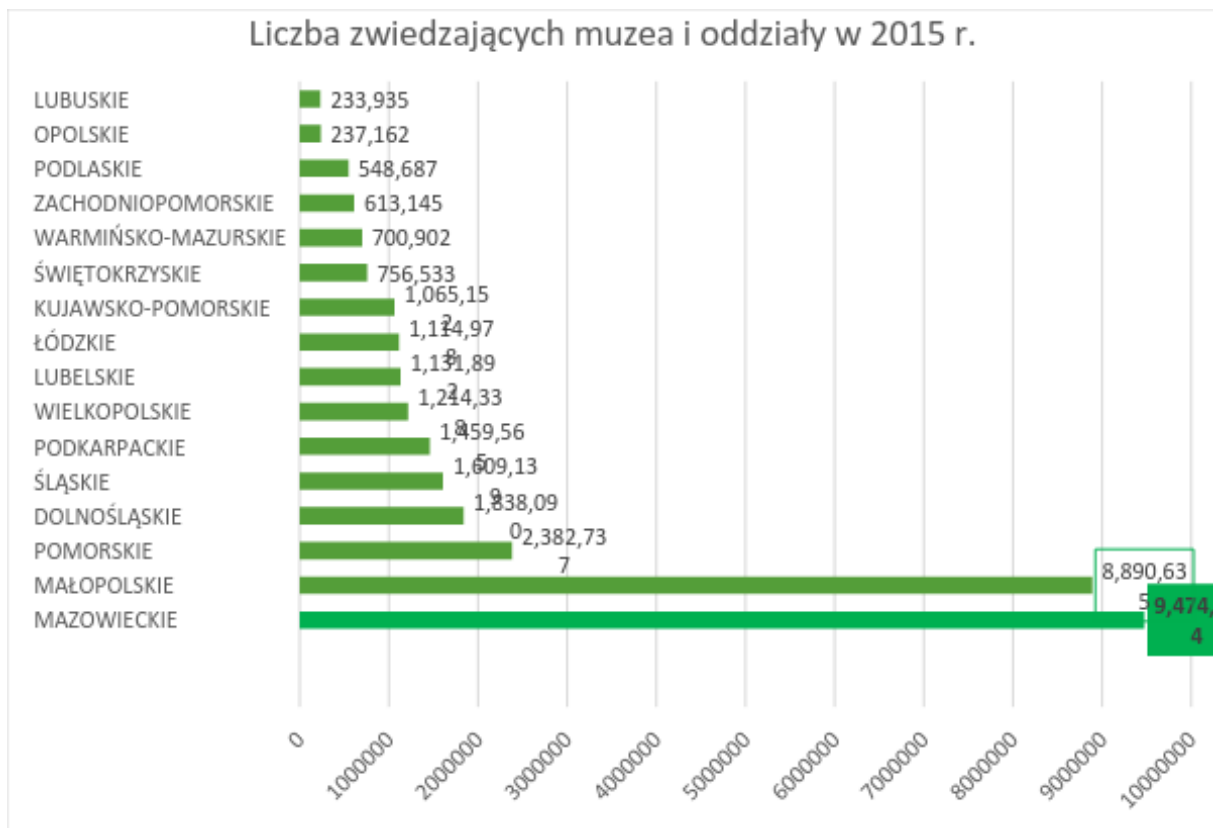
Wykres 11. Liczba muzeów w Polsce wraz z oddziałami w 2015 r.

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W województwie mazowieckim w 2015 r. odnotowano najwyższą w kraju liczbę zwiedzających muzea. Niemal dziewięć i pół miliona (9 474 404) osób odwiedziło muzea. Drugie w rankingu pod względem liczby zwiedzających jest województwo małopolskie z liczbą zwiedzających na poziomie prawie 9 mln osób. Pozostałe województwa odnotowują o wiele mniejszą frekwencję w muzeach - nieprzekraczającą 2,4 mln zwiedzających. Na trzeciej pozycji pod względem liczby zwiedzających muzea plasuje się województwo pomorskie (2,4 mln osób), na czwartej – województwo dolnośląskie (1,8 mln osób), a na piątej – województwo śląskie (1,6 mln osób).

Wykres 12. Liczba osób zwiedzających muzea wraz z oddziałami w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Interesujące są dane dotyczące realizowanych imprez oświatowych w muzeach, szczególnie w kontekście profilu działalności Państwowego Muzeum Etnograficznego, realizującego w ramach programu wiele wydarzeń i zajęć edukacyjnych. W ogólnopolskich statystykach GUS dostępnych za pośrednictwem Lokalnego Banku Danych jako imprezy oświatowe rozumiano: odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje muzealne oraz sesje i seminaria naukowe/sympozja. Na Mazowszu w 2015 roku odbyło się najwięcej w kraju imprez oświatowych w muzeach – aż 32 545. Dla porównania w woj. małopolskim odbyło się o ponad trzynaście tysięcy mniej imprez, a w pozostałych województwach liczba imprez w 2015 r. nie przekroczyła dwunastu tysięcy

Badanie ilościowe, przeprowadzone w 2016 roku wśród publiczności warszawskich instytucji kultury na zlecenie biura marketingu Miasta Stołecznego Warszawy wykazało, że blisko 65% badanych w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie zwiedziło w Warszawie muzeum lub wystawę. Zwiedzający najczęściej odwiedzali Muzeum Narodowe (28%), Łazienki Królewskie (25%) i Muzeum Powstania Warszawskiego (20%).

46% osób wśród przebadanej publiczności warszawskich instytucji kultury w ciągu dwunastu miesięcy poprzedzających badanie była na koncercie, w operze lub balecie w Warszawie. Najczęściej były to koncerty organizowane na Stadionie Narodowym (31%), w Stodole (17%), Łazienkach Królewskich (16%), na Torwarze (15%), w Operze Narodowej (14%) oraz z Filharmonii Narodowej (13%).

Najczęstszym powodem uczestnictwa w wydarzeniu kulturalnym była chęć spędzenia czasu z rodziną, przyjaciółmi lub sympatiami. Jako drugi powód wskazywano zainteresowanie tematyką.

W Warszawie udział w wydarzeniach kulturalnych jako widz/słuchacz zadeklarowało 22% badanych mężczyzn, oraz 28% badanych kobiet (26% wszystkich respondentów). Najczęściej (27%) w takich wydarzeniach biorą udział osoby pomiędzy 35 i 44 rokiem życia, oraz powyżej 64 roku życia. Nieco mniej - po 26% osoby w wieku 25-34 lat, 45-64 lat. Najrzadziej w wydarzeniach kulturalnych biorą udział osoby w przedziale wiekowym 15-24. W wydarzeniach uczestniczą raczej osoby z wyższym wykształceniem (33%).

UCZESTNICTWO W KULTURZE

Najpopularniejszym wśród Polaków rodzajem aktywności kulturalnej w roku 2016 było kino – 47% (o 2% mniej niż w roku poprzednim) badanych było w kinie przynajmniej raz, a 39% - więcej niż raz. 39% badanych było w zeszłym roku na koncercie (spadek o 1 punkt procentowy), **31% badanych odwiedziło wystawę, galerię lub muzeum**. Ilość osób, która była w roku 2016 w teatrze spadła o 3 punkty procentowe w stosunku do roku poprzedniego i wynosiła 19% - to jest tyle, ile w roku 2014.

Badacze CBOS zwracają uwagę, że podejmowanie aktywności kulturalnych związane jest przede wszystkim z „wiekiem, miejscem zamieszkania i wykształceniem – generalnie częstsze jest wśród osób młodszych, lepiej wykształconych i mieszkających w większych miastach. Zróżnicowanie deklaracji w zależności od wielkości miejscowości wskazuje, że istotnym czynnikiem wpływającym na częstość uczestnictwa w kulturze jest dostępność placówek kultury. Dotyczy to zwłaszcza kina. W przypadku innych form – teatru, wystaw, galerii, muzeów i koncertów – równie istotna wydaje się potrzeba uczestnictwa, będąca pochodną wieku, wykształcenia i pozycji materialnej.”

W 1990 roku według danych GUS uczęszczanie do muzeów deklarowało jedynie 11,4% Polek i Polaków. Odsetek ten jednak ciągle wzrasta - w 2009 roku wynosił 19,5%. Trzeba jednak zauważyć, że odsetek osób niekorzystających z żadnych aktywności kulturowych wciąż pozostaje bardzo wysoki. Przyczyn takiego stanu rzeczy można szukać w formalnych i nieformalnych procesach edukacyjnych, zinternalizowaniu przekonań społecznych w danej klasie społecznej czy w braku czasu. T. Szlendaka w przeprowadzonych w 2014 roku badaniach wskazuje, że wśród najczęściej udzielnych przez ankietowanych odpowiedzi tłumaczących brak aktywności w sferze kultury są: "brak potrzeby (25,2% wskazań)", "brak czasu (21,9%)", "brak środków finansowych (19,6%)", "chęć spędzania czasu w inny sposób (18,5%) oraz brak chęci do wychodzenia z domu (8,1%)".

RUCH TURYSTYCZNY

Analizując światowe trendy należy stwierdzić, że od trzech dekad liczba podróży ciągle wzrasta. Zjawisko to można obserwować zarówno poprzez zmierzenie liczby odbywanych podróży, jak i przyglądając się wciąż wzrastającym obrotom finansowym w dziedzinie turystyki. Według danych Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO) w 2015 roku podróż zagraniczną odbyło 1,184 mld turystów.

W roku 2015 mieszkańcy Polski odbyli łącznie 63 mln podróży (czyli więcej niż jedna podróż na osobę) i było to o 5,2% więcej niż w roku 2014. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych wynosiło w 2015 roku 54%, ale aż 46% nie odbyło żadnej podróży turystycznej. Przyczyną nie uczestnictwa w wyjazdach turystycznych są głównie powody finansowe (34,8%), ale także zobowiązania związane z pracą i studiami (23,6%) oraz problemy zdrowotne (14%) i brak motywacji do podróży (13,6%).

W ostatnich latach odnotowuje się wzrost liczby odbywanych przez mieszkańców Polski wyjazdów turystycznych. W 2015 roku liczba podróży krajowych wzrosła o 5,2% w stosunku do liczby podróży odbytych przez mieszkańców Polski w roku 2014, natomiast niewielki wzrost zaobserwowano w liczbie odbytych podróży zagranicznych. Mieszkańcy Polski najchętniej podróżują po kraju - taką formę przybrało 39,9 mln podróży, wśród których przeważały podróże krótkookresowe (24,2 mln). Największy ruch turystyczny odbywa się w miesiącach letnich (lipiec-sierpień) – łącznie 33% wszystkich podróży jakie mieszkańcy Polski odbyli na terenie kraju.

Analizując krajowe wyjazdy długoterminowe mieszkańców Polski dominują podróże w celach turystyczno-wypoczynkowych stanowiące w 2015 roku aż 57,7% wszystkich podróży tego typu. Duża grupa mieszkańców Polski podróżuje także, by odwiedzić swoich krewnych i znajomych (33%), a także w celach zdrowotnych (5,2%). Podróże służbowe stanowią jedynie 2,1% wszystkich krajowych wyjazdów długookresowych.

Krajowe wyjazdy długookresowe w 2015 roku były organizowane głównie samodzielnie (88%). Całkowicie przez zakład pracy lub inną instytucję zorganizowano 5,4%, a częściowo przez zakład pracy lub przez inną instytucję 3,8%. Podróże zorganizowane całkowicie przez biura podróży stanowią tylko 1,9%, a częściowo przez biuro podróży 0,9%.

W przeciwieństwie do krajowych podróży długookresowych mieszkańców Polski, wśród wyjazdów krótkookresowych dominują odwiedziny u krewnych i znajomych stanowiące aż 64,1% wszystkich podróży tego typu. Kolejne cele krajowych podróży krótkookresowych stanowią podróże turystyczno-wypoczynkowe (26%) oraz wyjazdy służbowe (3,9%).

Aż 94% krajowych wyjazdów krótkookresowych stanowią wyjazdy zorganizowane samodzielnie. Wyjazdy przygotowane całkowicie przez zakład pracy lub inną instytucję stanowią 3,7%, a częściowo przez zakład pracy lub inną instytucję 1,6%.

Przyglądając się sposobowi organizacji krajowych podróży ogółem (łącznie krótkookresowych i długookresowych) aż 91,6% to wyjazdy organizowane samodzielnie, 4,4% to wyjazdy przygotowane całkowicie przez zakłady pracy lub inne instytucje, a 2,5% częściowo przez zakład pracy lub inną instytucję. Podróże organizowane całkowicie lub częściowo przez biuro podróży stanowią odpowiednio 1,1% i 0,4%. W 2015 roku podczas podróży krajowych z co najmniej jednym noclegiem, najwięcej turystów odwiedziło województwo małopolskie i pomorskie – po 5 mln osób. Dane te wpisują się w ogólnie przyjęty model podróżowania na obszary nadmorskie i górskie w okresie wakacji letnich.

Oprócz obywateli Polski znaczną część ruchu turystycznego stanowią turyści zagraniczni. W 2015 roku Polskę odwiedziło 16,722 mln turystów zagranicznych i liczba ta jest o 4,5% większa niż w roku poprzednim. Wśród celów, które deklarują przyjeżdżający do Polski najczęściej występują odwiedziny rodziny i znajomych (40,5%), wizyty służbowe (24,3%) oraz przyjazdy turystyczne (22,9%). W porównaniu z rokiem 2014 odnotowano spadek długości średniego pobytu w Polsce – w 2014 było to 6,2 noclegu, a w 2015 roku 5,5.

Przyjeżdżający nocowali najczęściej u rodzin lub u znajomych (44,1%) i w hotelach lub motelach (32,3%).

Turyści zagraniczni przyjeżdżający do Polski chętnie wydają pieniądze na bilety wstępu i usługi kulturalno-rekreacyjne – aż 43,5% stanowią wydatki tego typu. 20,1% wszystkich kosztów stanowią zakupy towarów, a 17,2 transport. Najmniej turyści wydają na zakwaterowanie (9,8%) i wyżywienie w restauracjach i innych obiektach gastronomicznych (9,4%). Osoby przyjeżdżające do Polski na jeden dzień znacznie mniej wydają na usługi kulturalno-rekreacyjne, a większość ich wydatków stanowią zakupy towarów (68,3%).

Wydatki związane z usługami kulturalno-rekreacyjnymi, czy opłaceniem biletów wstępu stanowią najmniejszą grupę wydatków mieszkańców Polski podczas ich podróży po kraju – w trakcie podróży krótkookresowych stanowią tylko 6,7%, a podczas podróży długookresowych 6,3% wszystkich wydatków. Mieszkańcy Polski podczas podróży długookresowych najwięcej wydają na zakwaterowanie – jest to aż 35,2% wszystkich kosztów, a podczas podróży krótkookresowych jest to tylko 22%. W trakcie krótkich podróży turyści chętniej wydają pieniądze na jedzenie (28,9%), niż na noclegi. Wyżywienie podczas podróży długookresowych stanowi 32% wydatków.

Ruch turystyczny w województwie mazowieckim koncentruje się głównie w Warszawie i jak stwierdzają autorzy raportu *Ruch turystyczny na Mazowszu. Stan obecny rozwój w latach 2007 – 2012* „rozwijają się w cieniu Warszawy przytłaczającej potencjałem całą resztę obszaru regionu. Warszawa »zatrzymuje« zdecydowaną większość turystów trafiających na Mazowsze.”.

Szacuje się, że 2015 roku Warszawę odwiedziło 8 450 000 osób, z czego 6 500 000 to turyści (4 000 000 to turyści krajowi, a 2 500 000 to turyści zagraniczni).

Wśród turystów i odwiedzających stolicę Mazowsza z zagranicy dominują przybywający z Niemiec (560 tys. osób, co stanowi 20% ogółu), Wielkiej Brytanii (392 tys. stanowiące 14%) oraz ze Stanów Zjednoczonych (252 tys., co stanowi 9% ogółu).

Turyści krajowi i turyści zagraniczni przybywający do Warszawy najczęściej uznają Stare Miasto i Łazienki Królewskie za najbardziej interesujące atrakcje turystyczne (Stare Miasto zebrało 21% głosów turystów krajowych i aż 44% głosów turystów zagranicznych, Łazienki

Królewskie zaś 18% głosów turystów krajowych i 13% głosów turystów zagranicznych) – atrakcje te są dwoma najczęściej wskazywanymi odpowiedziami.

Na najdłuższy pobyt w Warszawie decydują się przedstawiciele Polonii (8 dni), na nieco krócej zatrzymują się turyści zagraniczni (6 dni), najmniej czasu zaś spędzają w stolicy województwa mazowieckiego turyści krajowi (3 dni). Ogólnie turyści spędzają w Warszawie średnio 4 dni.

Warto wspomnieć, że zarówno wśród turystów zagranicznych, turystów krajowych, jak i tzw. turystów polonijnych najczęściej wskazywanym celem wizyty jest zwiedzanie zabytków. Turyści zagraniczni chętnie podają też poznawanie kultury, historii i miejscowych zwyczajów (28%), turyści krajowi wypoczynek (38%), a turyści polonijni odwiedziny krewnych lub znajomych (51%).

Ogólnie turyści podczas pobytu w Warszawie wydają średnio 717 złotych. Najwięcej wydają turyści zagraniczni – ich wydatki to średnio 1542 złote, nieco mniej, bo 1299 wydają przedstawiciele Polonii, najmniej zaś wydają turyści krajowi – tylko 407 złotych. Najwięcej wydają przyjeżdżający z krajów Bliskiego Wschodu i Ameryki Północnej.

Ważne, że zarówno turyści krajowi, przedstawiciele Polonii, jak i turyści zagraniczni są gotowi zarekomendować przyjazd do Warszawy – ogólnie 96% wyraża skłonność do zarekomendowania pobytu w stolicy.

Według danych GUS liczba miejsc noclegowych w województwie mazowieckim (stan na 31.07.2015r.) wynosi 48.982 miejsc noclegowych, które zlokalizowane są w 486 obiektach, przy czym ponad połowa z nich to obiekty hotelowe, co stanowi wysoki ich udział na tle kraju.

Należy zauważyć, że województwo mazowieckie charakteryzuje się bez wątpienia największym zainteresowaniem turystów zagranicznych. Blisko 1/3 wszystkich udzielonych w województwie noclegów to właśnie noclegi dla turystów spoza Polski, z czego przeważająca ich większość nocowała w hotelach. Z drugiej zaś strony województwo mazowieckie na tle kraju wyróżnia najmniejsza sezonowość ruchu turystycznego. Noclegi udzielone w lipcu i sierpniu stanowią 18,8% wszystkich z całego roku, co w porównaniu na przykład z pomorskim, gdzie udział ten wynosi blisko 50%, potwierdza atrakcyjność województwa mazowieckiego niezależnie od pory roku.

W województwie mazowieckim udzielono turystom 7 mln 070 tys. noclegów, co daje temu regionowi blisko 10% udziału udzielonych noclegów w skali całego kraju i czwarte miejsce pod tym względem wśród 16 województw.

W tym samym raporcie GUS przedstawiono wartość wskaźnika Schneidera, czyli liczbę osób korzystających z noclegów na 100 mieszkańców. Z danych odczytujemy, że wynosił on 120,9, czyli powyżej średniej krajowej (70,1) i zaraz po zachodniopomorskim (138,7) co plasuje Mazowsze na drugim miejscu w kraju pod względem wartości tego wskaźnika.

Kolejny wskaźnik intensywności ruchu turystycznego regionu według Charvata (noclegi udzielone turystom na 100 mieszkańców) potwierdza wysoce intensywny ruch turystyczny regionu Mazowsza. Jego wartość wynosi 324,6, co po zachodniopomorskim (719,4) i pomorskim (341,9) daje mazowieckiemu trzecie miejsce w kraju wg rzeczonoego wskaźnika. Kolejno wymienione dane, które mówią m.in. o gęstości ruchu turystycznego, czy natężeniu ruchu turystycznego w regionie są równie pozytywne i osiągają wartości powyżej średniej krajowej.

W tym samym raporcie GUS przedstawiono cztery równie ciekawe wskaźniki: wskaźnik atrakcyjności kulturowej WAK, wskaźnik atrakcyjności środowiskowej WAS, biznesowo-hotelowej WAB oraz uogólniony wskaźnik atrakcyjności turystycznej WAT. Ten ostatni to w istocie suma wyników poprzednich trzech wskaźników. Dla każdego wskaźnika wyodrębniono po 38 powiatów, które osiągają największe wartości, tj. cechuje je największa atrakcyjność turystyczna pod danym względem.

Zaczynając od pierwszego, wskaźnik atrakcyjności kulturowej WAK to wynikowa 8 czynników, w tym m.in. liczba zwiedzających, zabytków, pielgrzymów, czy liczba miejsc na widowni w teatrach. Spośród 38 najbardziej wyróżniających się pod względem atrakcyjności kulturowej powiatów, aż 8 to powiaty z województwa mazowieckiego. Pierwsze miejsce na liście zajmuje Warszawa, inne znajdujące się na liście powiaty z mazowieckiego to m.in. powiat piaseczyński, pruszkowski czy legionowski.

Kolejnym wskaźnikiem jest wskaźnik atrakcyjności środowiskowej WAS regionów, na który składają się m.in. takie czynniki, jak obszary wód (jeziora, wody morskie), obszary górskie, chronione (np. parki krajobrazowe), czy liczba łóżek w zakładach uzdrowiskowych. Pod względem wskaźnika WAS Mazowsze już nie osiąga tak dobrych wyników, jak pod względem

WAK. Wystarczy zauważyć, że na liście 38 powiatów o największej atrakcyjności środowiskowej w Polsce nie znajduje się żaden powiat z województwa mazowieckiego.

Następny z opisywanych w raporcie to wskaźnik atrakcyjności biznesowo-hotelowej WAB. Ten z kolei jest składową tylko 2 wartości: liczby miejsc noclegowych w hotelach oraz wskaźnika sal konferencyjnych. Pod względem WAB Mazowsze jest liderem i aż 9 jego powiatów znajduje się na liście 38 powiatów WAB, łącznie z Warszawą będącą na 1 miejscu. Inne z wyróżnionych powiatów z Mazowieckiego to m.in.: pruszkowski, piaseczyński czy otwocki.

Ostatnim już wskaźnikiem, jest uogólniony wskaźnik atrakcyjności turystycznej WAT. Jest po prostu składową poprzednich: WAK (0,4) + WAS (0,4) + WAB (0,2). Dla tego wskaźnika również wskazano listę 38 powiatów z całej Polski cieszących się najwyższą atrakcyjnością turystyczną. Na rzeczony liście znajduje się 6 powiatów z Mazowsza i są to kolejno: Warszawa (miejsce 1), powiat warszawski (12), pruszkowski (20), legionowski (25), nowodworski (38).

Mimo tak dobrych wyników niektórych powiatów, województwo mazowieckie jako cały region na liście województw pod względem atrakcyjności plasuje się w połowie stawki zajmując 8 miejsce. Wynik ten może świadczyć o silnej koncentracji atrakcyjnych obszarów turystycznych i kultury w Warszawie i w obrębie jej suburbiów.

5.2. Popyt zgłaszany na produkty/usługi objęte projektem

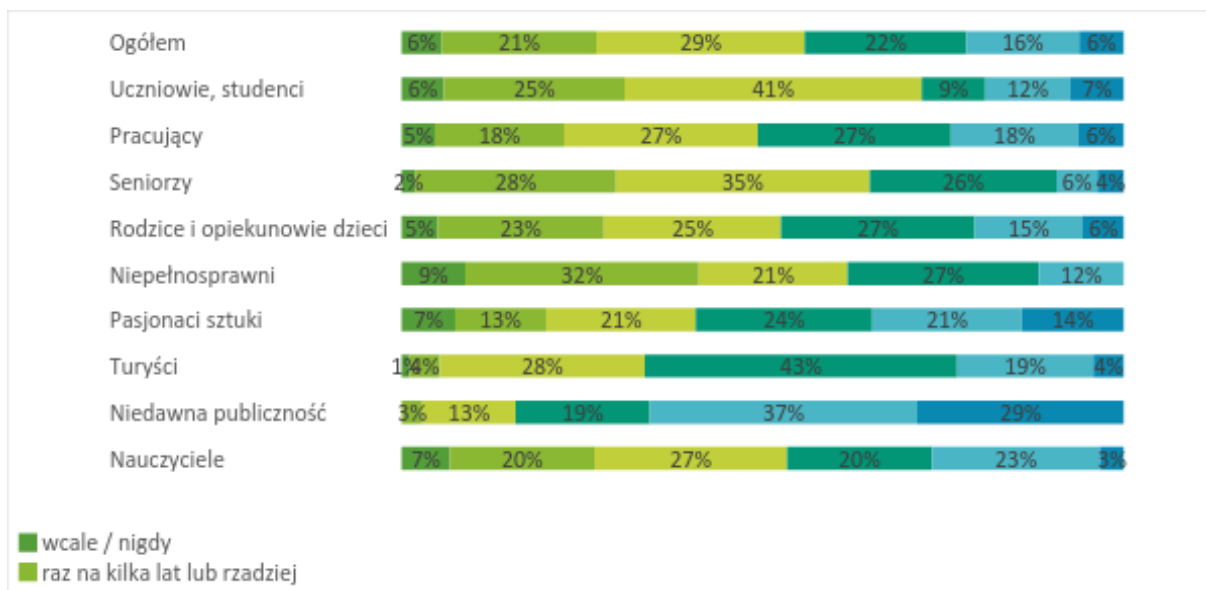
5.2.1 Bieżący popyt

OBECNI ODBIORCY DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ I EDUKACYJNEJ

ZDEFINIOWANE GRUPY DOCELOWE NA POTRZEBY BADANIA

Aby lepiej rozpoznać potrzeby i preferencje grup docelowych projektu i zbadać zapotrzebowanie na ofertę projektową zrealizowano badanie rynku. Grupy docelowe wyróżnione w badaniu to grupy, do których Muzeum kieruje swoją ofertą kulturową i edukacyjną. Zostały zidentyfikowane przez Muzeum jako kluczowe dla budowania strategii rozwoju publiczności. W celu określenia sposobów i częstości uczestnictwa poszczególnych grup w kulturze, respondentom zadano pytania wprowadzające. Pierwsze dotyczyło tego jak często odwiedzają oni muzea/galerie sztuki.

Wykres 13. Jak często odwiedza Pan/i: muzea i galerie sztuki?

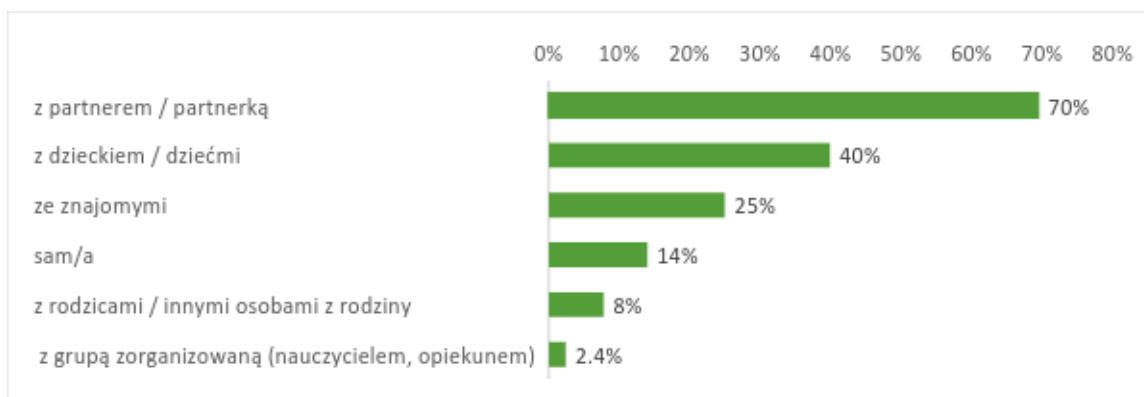

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Wśród całej populacji badanych najczęstszym wskazaniem (29%) jest odpowiedź, że odwiedzają muzea i galerie raz w roku. Analizując częstotliwość odwiedzin miejsc kultury przez poszczególne grupy z łatwością możemy zobaczyć, że najczęściej robi to grupa „Niedawnej publiczności Muzeum Etnograficznego w Warszawie” (29% wskazań na odpowiedź „raz w miesiącu lub częściej”). Grupy Pasjonatów sztuki, Rodziców, Pracujących, Nauczycieli odwiedzają instytucje kultury częściej niż średnia w populacji badanych. Najrzadsze odwiedziny w muzeach i galeriach sztuki deklarują niepełnosprawni. W tej grupie aż 41% deklaruje, że odwiedza te miejsca rzadziej niż raz w roku, a dodatkowo żaden z badanych niepełnosprawnych nie robi tego raz w miesiącu lub częściej.

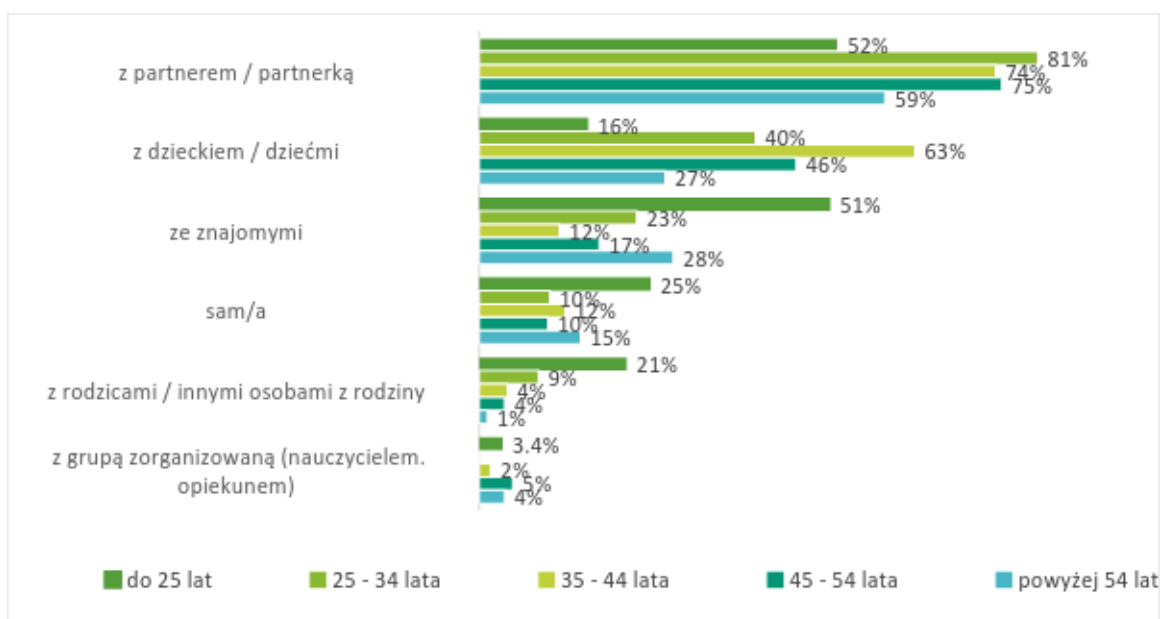
Respondentów zapytano następnie o to z kim najczęściej odwiedzają instytucje kultury oraz o motywację ostatnich odwiedzin w muzeum lub galerii. Zestawienia odpowiedzi na te pytania ogółem oraz w podziale na grupy wiekowe przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 14. Z kim najczęściej odwiedza Pan/i instytucje kultury? – ogółem [wśród osób, które odwiedzają przynajmniej 3 instytucje z: muzea i galerie sztuki/ skanseny / zamki, pałace i inne zabytki / rezerваты przyrody. parki narodowe / centra nauki i parki rozrywki kulturowej]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie (wyniki nie sumują się do 100%, bo można było wskazać 1 lub 2 odpowiedzi)

Wykres 15. Z kim najczęściej odwiedza Pan/i instytucje kultury? – według wieku [wśród osób, które odwiedzają przynajmniej 3 instytucje z: muzea i galerie sztuki/ skanseny / zamki, pałace i inne zabytki / rezerваты przyrody. parki narodowe / centra nauki i parki rozrywki kulturowej]

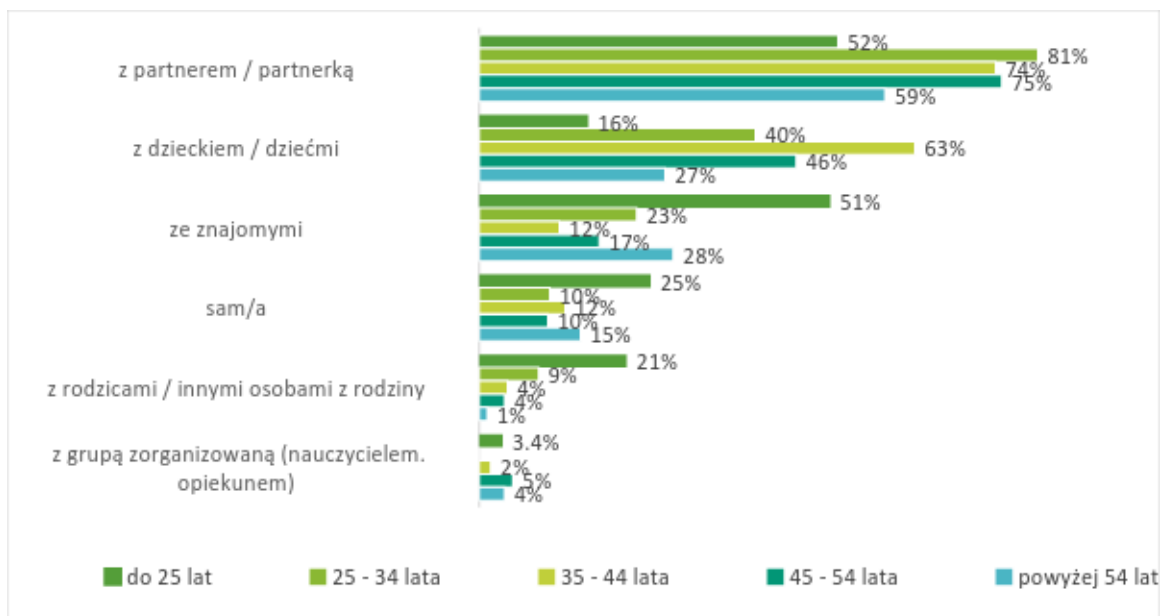
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie (wyniki nie sumują się do 100%, bo można było wskazać 1 lub 2 odpowiedzi).

Badani zdecydowanie najczęściej odwiedzają muzea i galerie ze swoim partnerem/partnerką (70% wskazań). 40% odbiorców kultury chodzi do takich instytucji z dziećmi, a ze znajomymi co czwarty.

Z wykresu przedstawiającego te same dane w podziale na wiek możemy odczytać z kolei dość nieoczekiwane dane odnośnie grupy najmłodszych badanych (do 25 lat). I tak w tej

grupie, co druga z osób najmłodszych (do 25 lat) odwiedza miejsca kultury ze znajomymi, co czwarta sama, a co piąta z rodzicami. Dla trzech wymienionych odpowiedzi są to najwyższe częstotliwości wśród wszystkich badanych grup. Odwiedziny miejsc kultury z dziećmi najczęściej deklarują z kolei osoby w przedziale wieku (35-44 lat) i jest ich 63%.

Wykres 16. Z kim najczęściej odwiedza Pan/i instytucje kultury? – według wieku [wśród osób, które odwiedzają przynajmniej 3 instytucje z: muzea i galerie sztuki/ skanseny / zamki, pałace i inne zabytki / rezerваты przyrody. parki narodowe / centra nauki i parki rozrywki kulturowej]

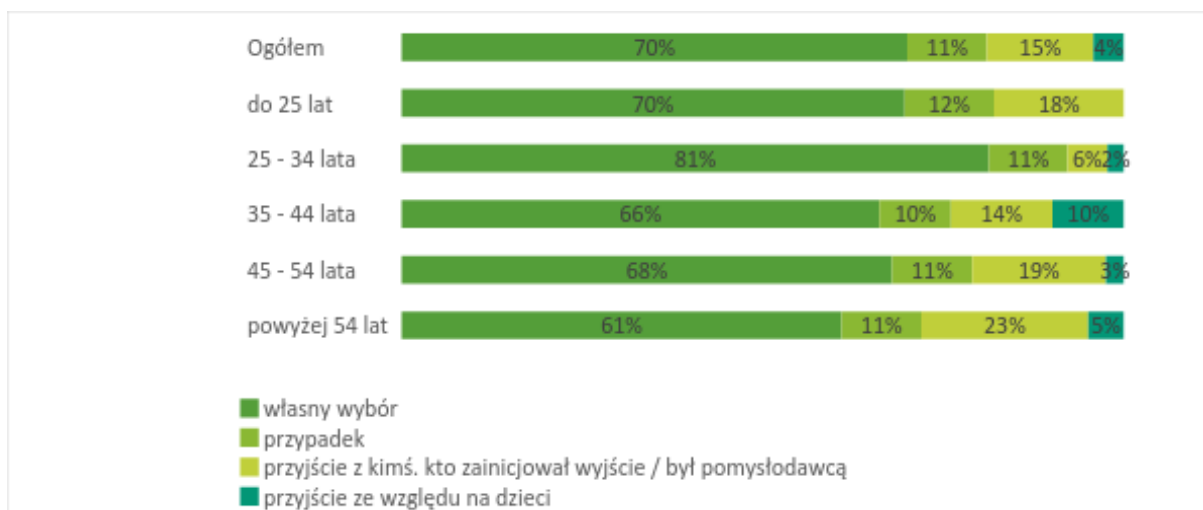
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie (wyniki nie sumują się do 100%, bo można było wskazać 1 lub 2 odpowiedzi).

Badani zdecydowanie najczęściej odwiedzają muzea i galerie ze swoim partnerem/partnerką (70% wskazań). 40% odbiorców kultury chodzi do takich instytucji z dziećmi, a ze znajomymi co czwarty.

Z wykresu przedstawiającego te same dane w podziale na wiek możemy odczytać z kolei dość nieoczekiwane dane odnośnie grupy najmłodszych badanych (do 25 lat). I tak w tej grupie, co druga z osób najmłodszych (do 25 lat) odwiedza miejsca kultury ze znajomymi, co czwarta sama, a co piąta z rodzicami. Dla trzech wymienionych odpowiedzi są to najwyższe częstotliwości wśród wszystkich badanych grup.

Wykres 17 Czy ostatnia Pana/i wizyta w instytucji kultury to: [wśród osób, które odwiedzają przynajmniej 3 instytucje z: muzea i galerie sztuki/ skanseny / zamki, pałace i inne zabytki / rezerваты przyrody, parki narodowe / centra nauki i parki rozrywki kulturowej]

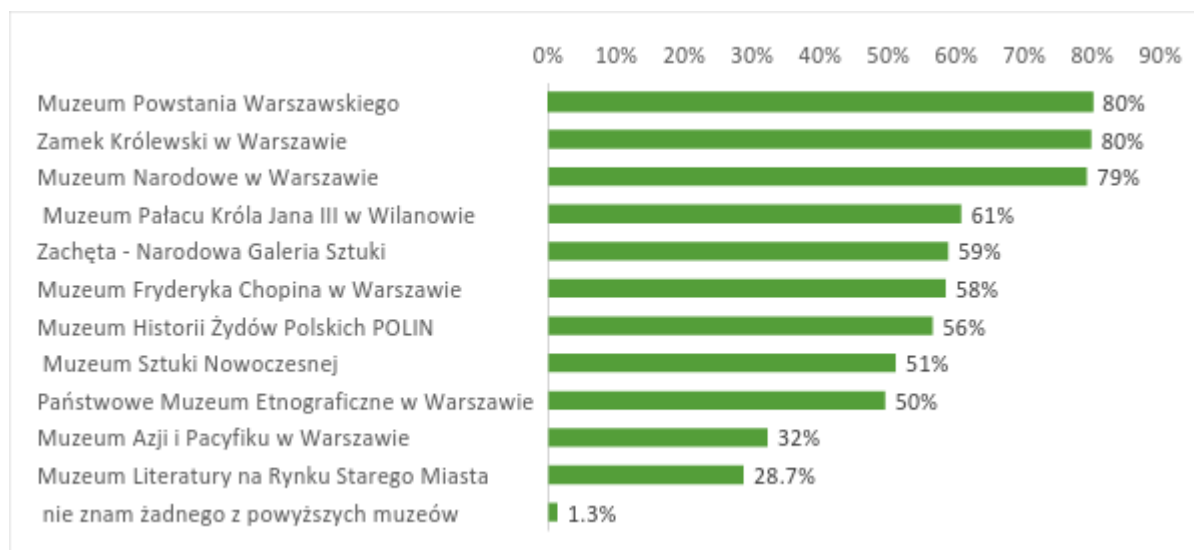

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Przeważająca większość (70%) badanych odwiedziła ostatnio instytucję kultury z własnego wyboru, 15% zrobiło to ze względu na osobę zapraszającą, a dla kolejnych 11% ostatnia wizyta w miejscu kultury była dziełem przypadku. W podziale na wiek badanych, najwięcej wskazań na odpowiedź, że ostatnia wizyta w instytucji kultury była podyktowana ich własnym wyborem, pojawiło się w grupie najmłodszych badanych (do 25 lat) - jest to aż 81% wskazań. Z drugiej strony dla osób najstarszych (54 lat i więcej), najczęściej (23%) spośród wszystkich grup w podziale na wiek, ostatnie wyjście było podyktowane przez kogoś, kto zainicjował wyjście. Kolejny raz również możemy zauważyć, że grupa osób w wieku 35-44 lat najczęściej spośród wszystkich (10%) przy wyjściu do instytucji kultury kieruje się dziećmi.

Badani byli również pytani o znajomość oraz odwiedziny innych instytucji kultury w Warszawie i okolicy. Zestawienia odpowiedzi na te pytania ogółem oraz w podziale według miejsca pochodzenia i grup docelowych zawierają poniższe wykresy.

Wykres 18. Czy zna Pan/ Pani wymienione instytucje kultury (choćby ze słyszenia):

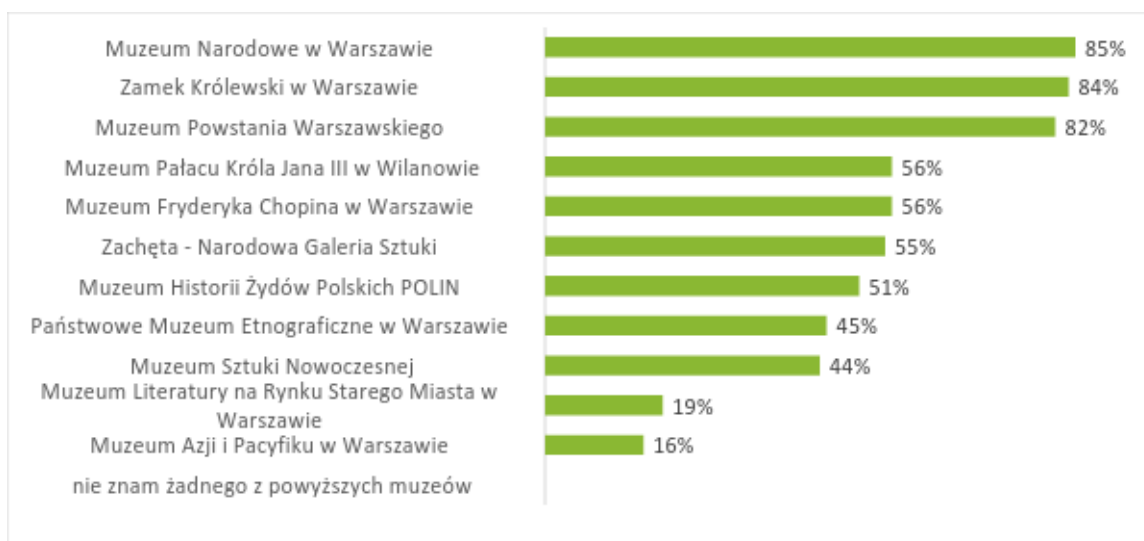

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Dwie najbardziej rozpoznawalne przez ogół badanych instytucje to Muzeum Powstania Warszawskiego i Zamek Królewski w Warszawie (dla obu znajomość: 80%). Na następnych miejscach znajdują się kolejno Muzeum Narodowe w Warszawie (zna je 79% badanych), Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie (61%), Zachęta - Narodowa Galeria Sztuki (59%), Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie (58%), Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN (57%), Muzeum Sztuki Nowoczesnej (51%). Należy zauważyć, że Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie zna co drugi badany (50%). Jest to wynik o tyle satysfakcjonujący, że w porównaniu chociażby z Muzeum POLIN (57%) różnica jest niewielka, a rozgłos medialny obydwu nieporównywalny z korzyścią oczywiście na rzecz POLIN.

Rozpoznawalność warszawskich instytucji kultury przez jej mieszkańców jest wysoka. Tylko dwie instytucje wśród mieszkańców Warszawy uzyskały wyniki deklaracji znajomości poniżej 50% i są to Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie (47%) i Muzeum Literatury na Rynku Starego Miasta (36,5%). Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie zna 61% Warszawiaków i mieszkańców aglomeracji (do 15 km od Warszawy) i aż blisko połowa badanych osób z województwa mazowieckiego (wyłączając aglomerację warszawską). Warto zauważyć, że satysfakcjonujący jest wynik rozpoznawalności Muzeum wśród osób spoza województwa mazowieckiego i wynosi on 28%. Kolejny raz przyrównując ten wynik do tak popularnych obiektów, jak np. POLIN (w którym odpowiednia wartość wynosi 41%), można zdecydowanie uznać to za sukces.

Wykres 19. Czy zna Pan/ Pani wymienione instytucje kultury (choćby ze słyszenia): – grupa: Turyści

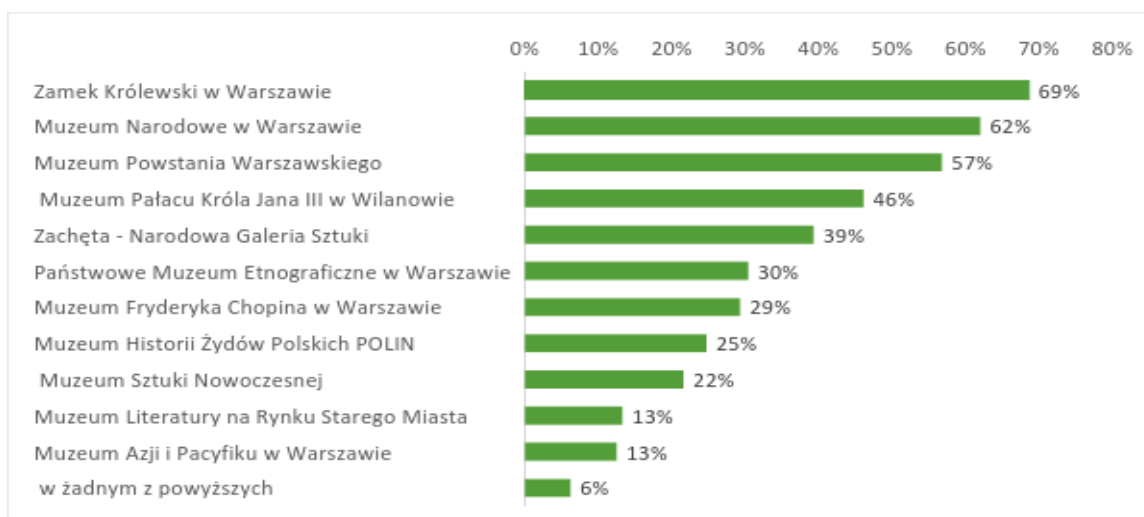

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

W grupie Turystów najwyższą rozpoznawalność odnotowuje Muzeum Narodowe (85%), Zamek Królewski (84%) i Muzeum Powstania Warszawskiego (82%). Kolejne 6 instytucji, w tym Muzeum Etnograficzne w Warszawie, uzyskały wyniki oscylujące w przedziale 44-56%. Niezmiennie dwa muzea (Muzeum Literatury w Warszawie i Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie) cechuje najmniejsza rozpoznawalność, która wśród grupy Turystów nie przekracza 19%.

Badani pytani byli w dalszej kolejności o odwiedzinę instytucji kultury w Warszawie i okolicy. Zestawienia odpowiedzi na te pytania ogółem oraz w podziale według miejsca pochodzenia i grup docelowych zawierają poniższe wykresy.

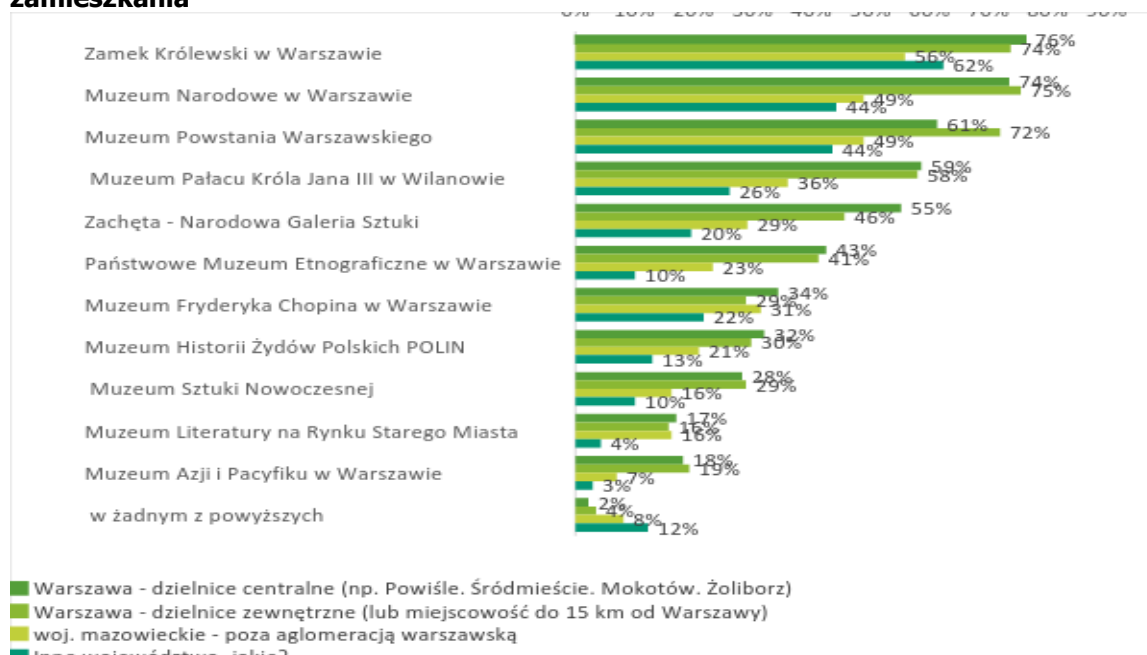
Wykres 20. A w którym z tych muzeów kiedykolwiek Pan/i był/a?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

W powyższym zestawieniu nie dziwią już pierwsze trzy instytucje, które niezmiennie pozostają najbardziej znanymi i rozpoznawalnymi instytucjami w Warszawie. Interesujący jest jednak doskonały wynik Muzeum Etnograficznego w Warszawie, w którym swoją obecność zadeklarowało 30% badanych. To świadczy o wysokim zainteresowaniu tą instytucją, która w tym z kolei zestawieniu uzyskała wynik lepszy do przyrównywanego już wcześniej Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, w którym swoje odwiedziny zadeklarowało 25% badanych.

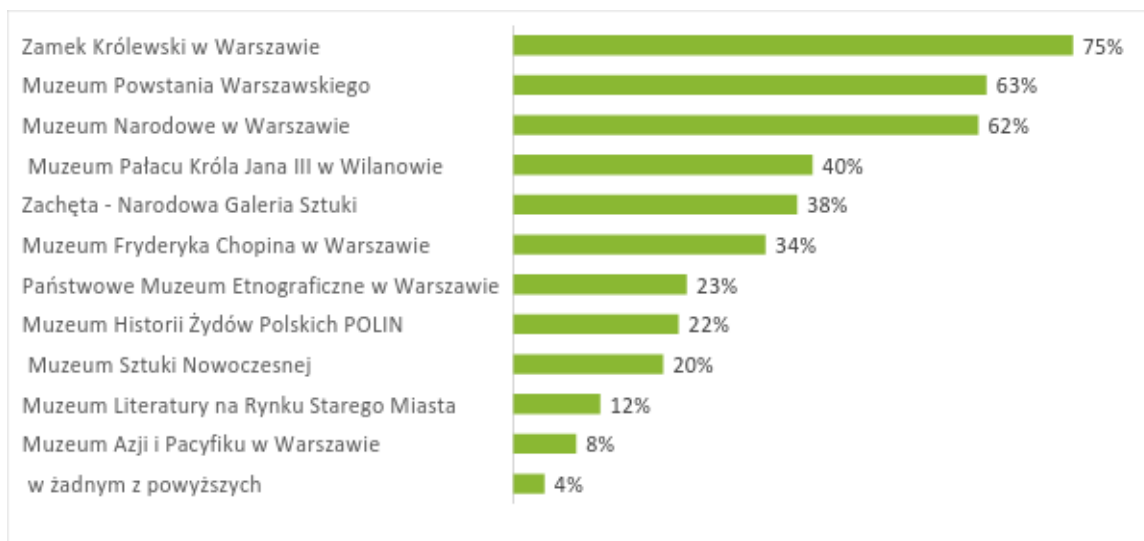
Wykres 21. A w którym z tych muzeów kiedykolwiek Pan/i był/a? – według miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Nie jest zaskoczeniem, że instytucje mieszczące się na terenie Warszawy były najczęściej odwiedzane przez mieszkańców tego miasta oraz okolic, w dalszej kolejności przez mieszkańców województwa mazowieckiego, a najrzadziej przez osoby mieszkające w innych województwach. PME w Warszawie odwiedziło ponad 40% warszawiaków, 23% mieszkańców województwa mazowieckiego (z wyłączeniem aglomeracji warszawskiej) i 10% badanych z innych województw. Analizując ten wynik i szóste miejsce PME wśród instytucji kultury w Warszawie pod względem udziału odwiedzających można uznać z całą stanowczością, że instytucja ta ma duży potencjał.

Wykres 22. A w którym z tych muzeów kiedykolwiek Pan/i był/a?: – grupa: Turyści

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

44,3% badanych w ciągu ostatnich 12 miesięcy odwiedziło Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Pomijając grupę „Niedawna publiczność”, dla której wizyta w muzeum była kryterium przynależności (a więc 100% odwiedziło muzeum z ciągu ostatniego roku) najczęściej odwiedzały muzeum osoby z grup: Studenci (70% wskazań) i Nauczyciele (61,1%). Ponadto około połowa osób z grup Pasjonaci sztuki (53,8%), Rodzice i opiekunowie dzieci (50,6%) oraz Pracujący (47,3%) była w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie w ciągu ostatniego roku. Grupą, która nie odwiedzała Muzeum byli Niepełnosprawni.

Analizując dane z wykresów 16 i 17 możemy również odczytać, że PME w Warszawie powinno wzmocnić swój przekaz do grupy Turystów. Mimo szczególnego zainteresowania tej grupy ofertą instytucji kultury, jedynie 31,8% odwiedziło Muzeum w ostatnim roku. Nie jest to zły wynik, ale możemy prognozować, że udział ten mógłby być równy chociażby udziałowi grupy Rodziców, który wynosi 50,6%. Niemniej jednak wartości z powyższych wykresów przedstawiają bardzo pozytywny obraz PME w Warszawie, jego potencjał i dobre prognozy.

FREKWENCJA

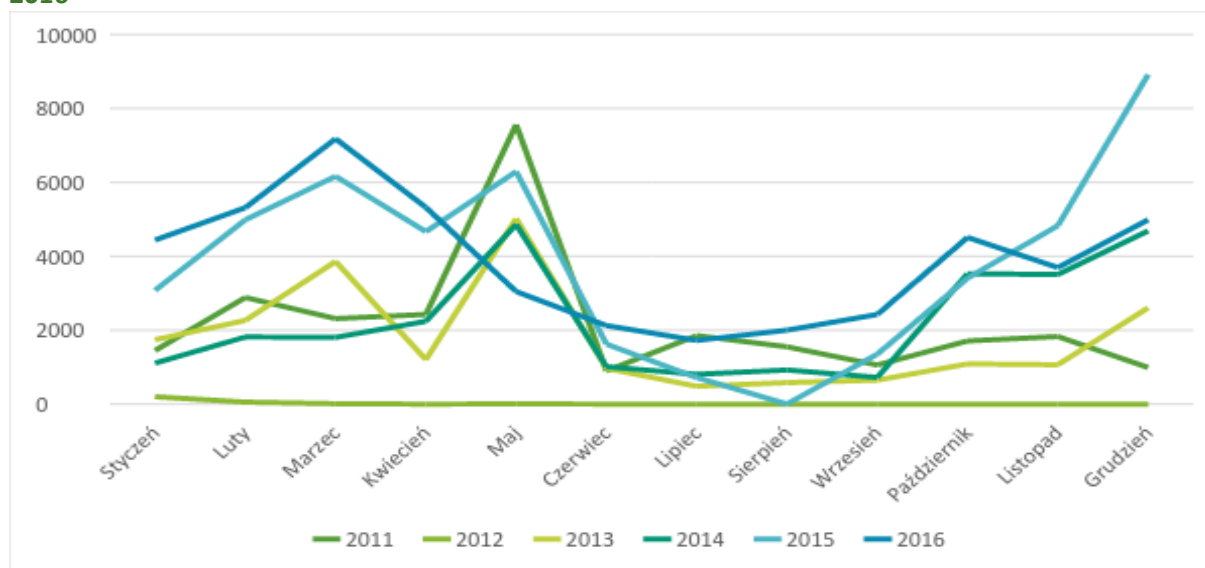
Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie prowadzi dokładne statystyki wejść na wystawy stałe i czasowe. Omawiana frekwencja obejmuje zarówno wejścia płatne jak i bezpłatne, indywidualne oraz grupowe.

Tabela 10. Frekwencja w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie (wystawy stałe i czasowe)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Styczeń	1450	201	1741	1109	3077	4438
Luty	2885	55	2264	1816	4986	5314
Marzec	2314	12	3860	1806	6163	7178
Kwiecień	2426	0	1205	2240	4666	5322
Maj	7561	7	5020	4860	6291	3046
Czerwiec	899	1	968	1012	1624	2125
Lipiec	1853	0	482	807	717	1723
Sierpień	1551	0	583	924	4	2001
Wrzesień	1059	0	649	723	1352	2425
Październik	1710	0	1089	3529	3407	4510
Listopad	1829	0	1066	3506	4828	3694
Grudzień	991	0	2607	4687	8914	4987
Razem	26 528	276	21 534	27 019	46 029	46 763

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych frekwencyjnych z Muzeum

Wykres 24. Frekwencja w Państwowym Muzeum Etnograficznym w ujęciu miesięcznym na lata 2011-2016

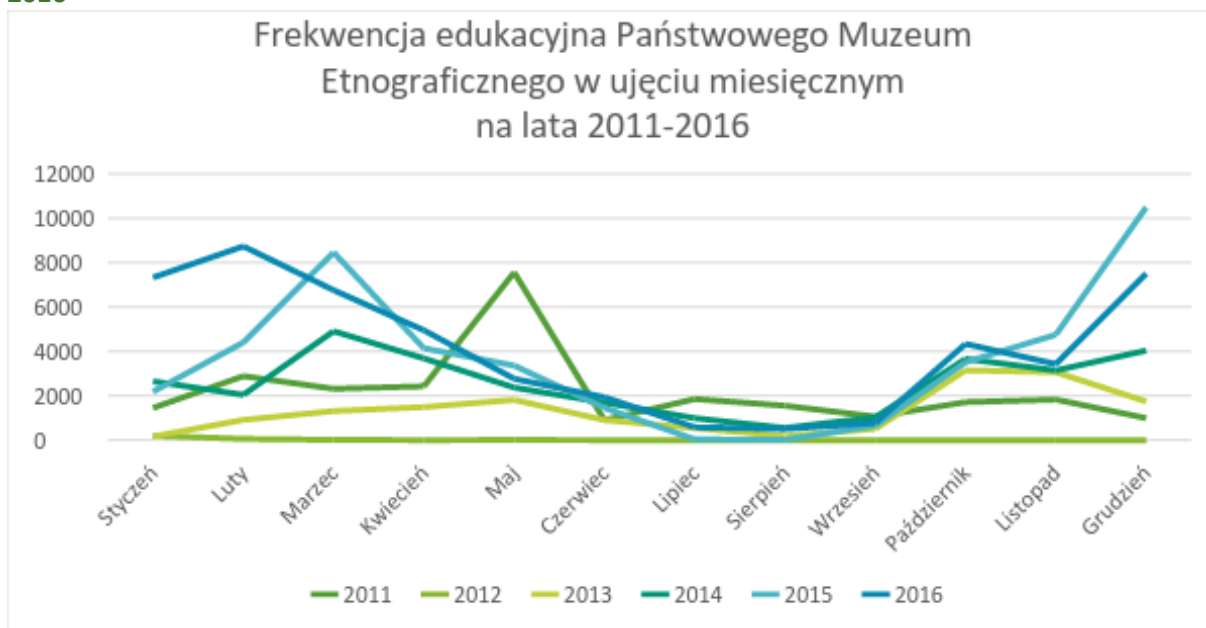
Tabela 11. Frekwencja w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie w latach 2011 - 2016 (działania edukacyjne)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Styczeń	1450	201	160	2649	2183	7328
Luty	2885	55	911	2043	4404	8736
Marzec	2314	12	1311	4909	8462	6760
Kwiecień	2426	0	1489	3682	4141	4952
Maj	7561	7	1814	2370	3360	2766
Czerwiec	899	1	906	1690	1452	1932

Lipiec	1853	0	541	989	33	576
Sierpień	1551	0	173	545	12	500
Wrzesień	1059	0	509	1028	654	779
Październik	1710	0	3150	3662	3512	4336
Listopad	1829	0	3061	3140	4751	3427
Grudzień	991	0	1742	4037	10493	7513
Razem	26 528	276	15 767	30 744	43 457	49 605

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych frekwencyjnych Muzeum

Wykres 25. Frekwencja edukacyjna Państwowego Muzeum Etnograficznego w ujęciu miesięcznym na lata 2011-2016

Powyższe wykresy ilustrują trendy frekwencyjne w Państwowym Muzeum Etnograficznym. Widoczny wzrost widać w maju, ma on związek z Nocą Muzeów. W okresie letnim, kiedy duże miasta są opustoszałe i brakuje grup szkolnych odwiedzających muzeum, frekwencja jest znacznie niższa.

OBECNE GRUPY DOCELOWE

Głównymi odbiorcami obecnego programu Muzeum są:

- mieszkańcy Śródmieścia, Mokotowa, Żoliborza, położonych w pobliżu siedziby Muzeum
- mieszkańcy innych dzielnic Warszawy
- mieszkańcy województwa mazowieckiego

- osoby zainteresowane kulturą, szczególnie sztuką, rękodziełem, etnografią, kulturami świata/ innych regionów
- rodziny z dziećmi
- uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
- studenci
- kadra naukowa, muzealnicy, pracownicy instytucji kultury, korzystający z biblioteki i bogatych zbiorów muzealnych
- uczniowie szkół, nauczyciele
- rodziny z dziećmi
- indywidualni zwiedzający
- turyści krajowi
- turyści zagraniczni
- osoby z niepełnosprawnością

Pełne opracowanie stanowi załącznik nr 2 do Studium Wykonalności.

5.2.2 Przyszły popyt

Spoleczne zapotrzebowanie na Projekt zostało ocenione za pomocą pytań dotyczących zainteresowania poszczególnymi formami działań planowanymi w ramach Projektu. Respondenci oceniali swoje zainteresowanie proponowanym działaniem na siedmiostopniowej skali. Odsetek osób, które oceniały atrakcyjność propozycji jako raczej lub bardzo interesująca (stopień 6 i 7a skali) zostały zestawione z grupami docelowymi, dzięki czemu uzyskano obraz zainteresowania propozycjami w Projekcie.

W pytaniu o zainteresowanie nową ofertą Muzeum zapytano o ocenę następujących 9 punktów programowych (na skali od 1 do 7, gdzie 1 - oznacza mało interesujące, a 7 - bardzo interesujące:

- a. „Czarno-biały świat drzeworytu – wstęp do kolejnych Galerii Sztuki Ludowej**
- b. „Ogród rozkoszy” – bestiariusz ludowy, miejsce spotkań i warsztatów**
- c. „Biblia Pauperum” – wystawa religijnej sztuki ludowej**
- d. „Życie codzienne” – wystawa poświęcona wsi: rodzinie, pracy na roli, etc.**

- e. „Zbójnik ci ja, zbójnik” – wystawa prezentująca podhalańskie malarstwo na szkle**
- f. „Art-brut” – wystawa sztuki nieprofesjonalnej (np. autorstwa osób z dysfunkcjami intelektualnymi)**
- g. „Gaude Mater Polonia” - wystawa poświęcona 1000 lat dziejów państwa polskiego**
- h. Wystawa „Krajobraz kulturowy”**
- i. Multimedialna wystawa „Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata” (np. hologram przedstawiający pałac afrykańskiego władcy plemiennego)**

W jakim stopniu uważa Pan/i za interesujące elementy nowej oferty programowej Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie? łączny odsetek wskazań 6+7

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Zdaniem ogółu badanych najbardziej interesującym elementem nowej oferty programowej muzeum (42,6% ocen: raczej lub bardzo interesujące) byłaby wystawa multimedialna „Wielkie Cywilizacje Starego i Nowego Świata” (np. hologram przedstawiający pałac afrykańskiego władcy plemiennego). Kolejno wysoko ocenianą (39,1%) propozycją jest „Gaude Mater Polonia” - wystawa poświęcona 1000 lat dziejów państwa polskiego. Potencjalnych widzów przyciągnęłoby również „Życie codzienne” – wystawa poświęcona wsi: rodzinie, pracy na roli, etc. (36% wskazań) oraz „Ogród rozkoszy” – bestiariusz ludowy, miejsce spotkań i warsztatów (33,9%). Pozostałe propozycje notują około 30% odsetka wskazań na „raczej interesujące” lub „bardzo interesujące”.

Tabela 12. W jakim stopniu uważa Pan/i za interesujące elementy nowej oferty programowej Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie? Łączny odsetek wskazań 6+7 łączny odsetek wskazań na odpowiedzi na „raczej i bardzo interesujący” – top 3 elementów dla każdej grupy docelowej

	Uczniowie, studenci	Pracujący	Seniorzy	Rodzice i opiekunowie dzieci	Niepełnosprawni
1.	Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (44%)	Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (46%)	Gaude Mater Polonia (46%)	Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (43%)	Gaude Mater Polonia (41%)
2.	Gaude Mater Polonia (35%)	Gaude Mater Polonia (43%)	Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (41%)	Gaude Mater Polonia (38%)	Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (38%)
3.	Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (34%)	Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (39%)	Zbójnik ci ja, zbójnik (39%)	Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (36%)	<ul style="list-style-type: none"> • Czarno-biały świat drzeworytu • Art-brut – wystawa sztuki nieprofesjonalnej (29%)

	Pasjonaci sztuki	Turyści	Niedawna publiczność	Nauczyciele
1.	Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (45%)	Gaude Mater Polonia (57%)	Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (53%)	<ul style="list-style-type: none"> • Gaude Mater Polonia • Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (48%)
2.	Ogród rozkoszy – bestiariusz ludowy (39%)	Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (55%)	Ogród rozkoszy – bestiariusz ludowy (51%)	
3.	Gaude Mater Polonia (38%)	Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (51%)	<ul style="list-style-type: none"> • Biblia Pauperum – wystawa religijnej sztuki ludowej • Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (41%) 	Ogród rozkoszy – bestiariusz ludowy (47%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Analizując wyniki zainteresowań nowymi propozycjami programowymi wśród grup docelowych możemy zauważyć, że najwyższe oceny (najczęstsze pierwsze miejsce w TOP3) dostała wystawa „Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata. Wskazało na nią (TOP1) aż sześć badanych grup: 53% Niedawna Publiczność, 48% Nauczyciele (na równi z Gaude Mater Polonia), 46% Pracujący, 45% Pasjonaci Sztuki, 44% Uczniowie i Studenci, 43% Rodzice i Opiekunowie. Drugą w kolejności pod względem najwyższych ocen jest wystawa "Gaude Mater Polonia", która dla czterech grup jest TOP1 (57% Turyści, 48% Nauczyciele, 46% Seniorów, 41% Niepełnosprawni).

W pytaniu o planowane formy aktywności w Muzeum zapytano o ocenę następujących 17 aktywności (na skali od 1 do 7, gdzie 1 - oznacza mało interesujące, a 7 - bardzo interesujące:

- a. Cykl spotkań dla dorosłych - m.in. projekcja filmu „Women are heros” („Siła kobiet”)
- b. Warsztaty plastyczne: malarstwo na szkle, lepienie z gliny, rzeźbienie i malowanie drewna, ludowe wycinanki i inne
- c. Aplikacja mobilna i audio przewodniki wspierające indywidualne zwiedzanie
- d. Warsztaty kulinarne dla rodziców z dziećmi (np. „Meksykańska tortilla")
- e. Warsztaty „Pięć barw chińskiego smoka” i „Latawce japońskie”
- f. Imprezy i wydarzenia - np. mekсыkańskie zaduszki (Halloween), Chiński Nowy Rok
- g. Interaktywne oprowadzanie przez edukatorów po wystawach
- h. „Podróże w kulturze - cykl spotkań z podróżnikami
- i. Warsztaty bożonarodzeniowe oraz warsztaty wielkanocne - tworzenie ozdób świątecznych
- j. Koncerty muzyki ludowej i tradycyjnej połączone z potańcówkami
- k. Półkolonie dla dzieci podczas wakacji i ferii zimowych
- l. Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym - zwiedzanie wystaw z latarkami, gry i zabawy
- m. Spotkania dotyczące sytuacji politycznej krajów Ameryki Południowej
- n. Nauka tańców etnicznych (np. tango argentyńskiego)
- o. Spotkania połączone z wystawami - np. polscy badacze Syberii i Azji Północno-Wschodniej

- p. „Czekoladowa przygoda na dworze azteckim – warsztaty nt. prekolumbijskiej kultury Azteków
- q. Warsztaty „Azjatycka fabryka snów - Bollywood”

Wykres 26. W jakim stopniu uważa Pan/i za interesujące planowane formy aktywności w Muzeum? Łączny odsetek wskazań 6+7.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Należy podkreślić, że wszystkie z proponowanych w PME aktywności spotkały się z wysokim zainteresowaniem potencjalnych odbiorców. Za najbardziej atrakcyjne badani uznali wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (48,6%). Kolejne pod względem atrakcyjności byłyby Warsztaty plastyczne (44,6%), Imprezy i wydarzenia - np. Chiński Nowy Rok (42,5%) i Podróże w kulturze - cykl spotkań z podróżnikami (42,3%). Ze stosunkowo najmniejszym zainteresowaniem (26,6% ocen 6 i 7) spotkała się propozycja spotkań dotyczących sytuacji politycznej krajów Ameryki Południowej (26,6%).

Tabela 13. W jakim stopniu uważa Pan/i za interesujące planowane formy aktywności w Muzeum? „Łączny odsetek wskazań 6+7 – top 3 elementów dla każdej grupy docelowej

	Uczniowie, studenci	Pracujący	Seniorzy	Rodzice i opiekunowie dzieci	Niepełnosprawni
1.	Czekoladowa przygoda na dworze azteckim (47%)	Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (51%)	Podróże w kulturze - cykl spotkań z podróżnikami (50%)	Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (50%)	<ul style="list-style-type: none"> Podróże w kulturze - cykl spotkań z podróżnikami Wydarzenia specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (44%)
2.	<ul style="list-style-type: none"> Warsztaty plastyczne Aplikacja mobilna i audioprzewodniki 	<ul style="list-style-type: none"> Warsztaty kulinarne dla rodziców z dziećmi Podróże w kulturze - cykl spotkań z podróżnikami (46%) 	<ul style="list-style-type: none"> Aplikacja mobilna i audioprzewodniki Wydarzenia specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (46%) 	Warsztaty kulinarne dla rodziców z dziećmi (47%)	
3.	<ul style="list-style-type: none"> Imprezy i wydarzenia - np. Chiński Nowy Rok Półkolonie dla dzieci podczas wakacji i ferii zimowych (46%) 			Półkolonie dla dzieci podczas wakacji i ferii zimowych (45%)	Interaktywne oprowadzanie przez edukatorów (41%)

	Pasjonaci sztuki	Turyści	Niedawna publiczność	Nauczyciele
1.	<ul style="list-style-type: none"> Warsztaty plastyczne Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (52%) 	<ul style="list-style-type: none"> Warsztaty plastyczne Interaktywne oprowadzanie przez edukatorów Podróże w kulturze - cykl spotkań z podróżnikami (58%) 	Warsztaty plastyczne (73%)	<ul style="list-style-type: none"> Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym Czekoladowa przygoda na dworze azteckim (55%)
2.			Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (70%)	
3.	Interaktywne oprowadzanie przez edukatorów (48%)		Imprezy i wydarzenia - np. Chiński Nowy Rok (63%)	Warsztaty plastyczne (53%)

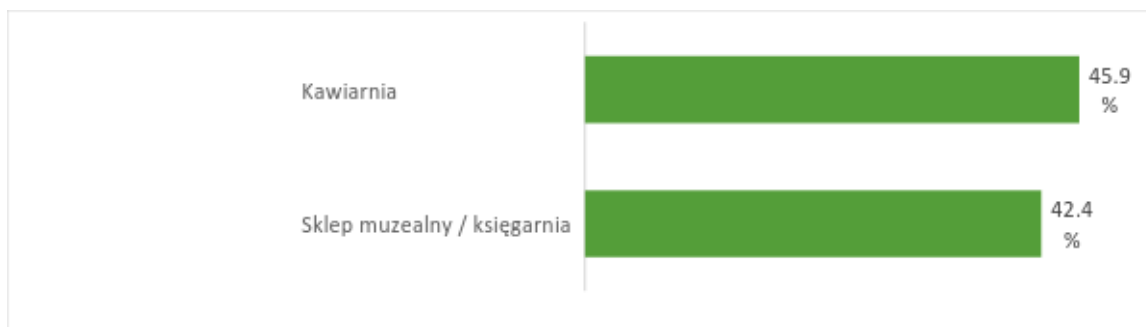
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Wskazania poszczególnych grup są różnorodne i trudno jest wyłonić zdecydowanego lidera wśród planowanych form aktywności w Muzeum. Najwięcej, bo aż siedem na dziesięć grup wskazało na pierwszym miejscu „Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum”.

Integralną częścią Projektu będą również liczne zmiany infrastrukturalne, pozwalające np. na wykorzystanie dodatkowej przestrzeni. Poszczególne elementy infrastrukturalne również

zostały ocenione przez badanych pod kątem zapotrzebowania na ich wprowadzenie. Ocena dokonana została, podobnie jak poprzednio, na skali siedmiostopniowej, a odsetek osób, które oceniały atrakcyjność aktywności w stopniu 6 lub 7 zostały zestawione na poniższym wykresie.

Wykres 27. W jakim stopniu uważa Pan/i za potrzebne wprowadzenie następujących elementów infrastruktury w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie? Łączny odsetek wskazań najwyższych ocen (Top 2 Box czyli ocen 6 i 7 na siedmiostopniowej skali).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Blisko połowa badanych uważa powstanie kawiarni i sklepu muzealnego/księgarni za raczej lub bardzo potrzebne. Szczególnym zainteresowaniem te dwie propozycje cieszą się wśród grupy Niedawnej publiczności Muzeum, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. W jakim stopniu uważa Pan/i za potrzebne wprowadzenie następujących elementów infrastruktury w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie? „Łączny odsetek wskazań najwyższych ocen na siedmiostopniowej skali, czyli ocen 6 i 7 – trzy najbardziej atrakcyjne elementy dla każdej grupy docelowej

	Uczniowie, studenci	Pracujący	Seniorzy	Rodzice i opiekunowie dzieci	Niepełnosprawni
1.	Kawiarnia (43%)	Kawiarnia (48%)	• Kawiarnia • Sklep muzealny / księgarnia (52%)	Kawiarnia (44%)	Sklep muzealny / księgarnia (41%)
2.	Sklep muzealny / księgarnia (28%)	Sklep muzealny / księgarnia (45%)		Sklep muzealny / księgarnia (41%)	Kawiarnia (38%)

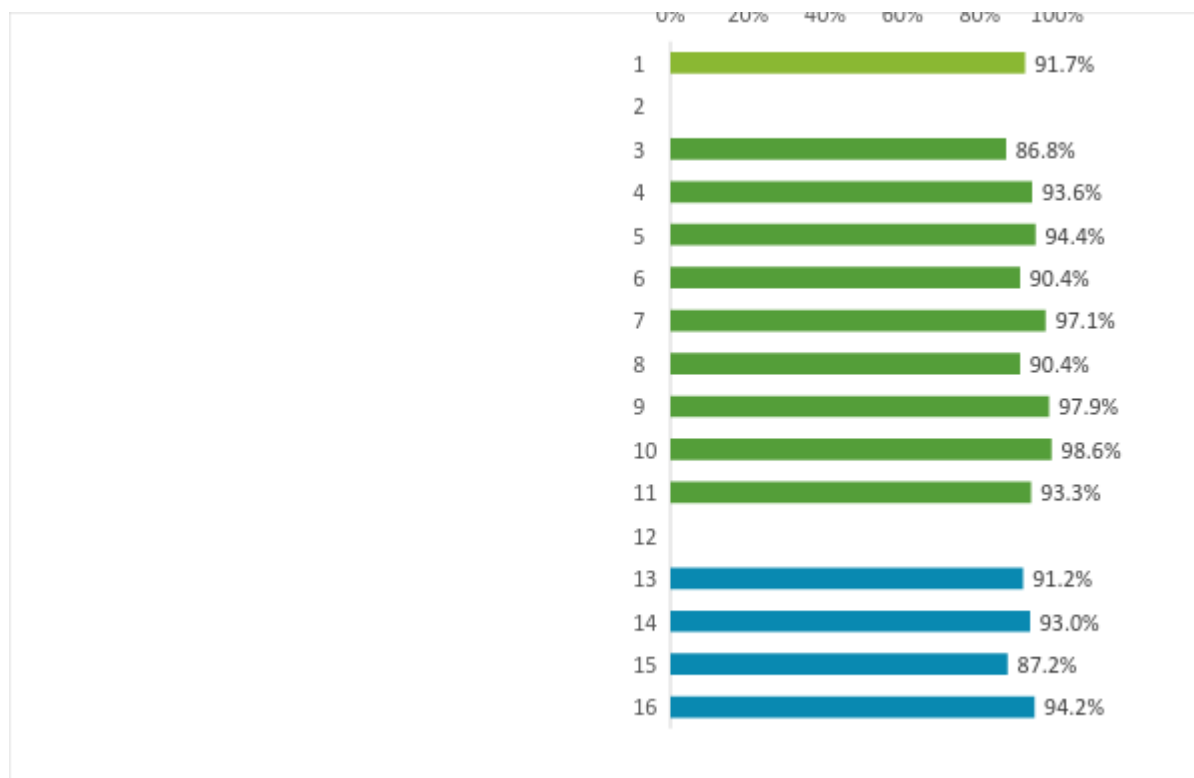
	Pasjonaci sztuki	Turyści	Niedawna publiczność	Nauczyciele
1.	Kawiarnia (56%)	Kawiarnia (55%)	Sklep muzealny / księgarnia (74%)	Sklep muzealny / księgarnia (48%)

2.	Sklep muzealny / księgarnia (50%)	Sklep muzealny / księgarnia (53%)	Kawiarnia (73%)	Kawiarnia (38%)
-----------	---	---	---------------------------	---------------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Podsumowaniem określenia społecznego zapotrzebowania na Projekt były dwa pytania: pierwsze zadane wprost o to, czy potencjalni odbiorcy byliby zainteresowani odwiedzinami Państwowego Muzeum Etnograficznego w przyszłości w celu skorzystania z jego nowej oferty oraz drugie: w jakim stopniu chcieliby odwiedzić Państwowe Muzeum Etnograficzne? Zestawienie odsetków deklaracji pozytywnych dla pierwszego pytania zostało przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 28. Czy był(a)by Pan/i zainteresowany/a odwiedzinami Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w przyszłości, aby skorzystać z nowej oferty Muzeum?

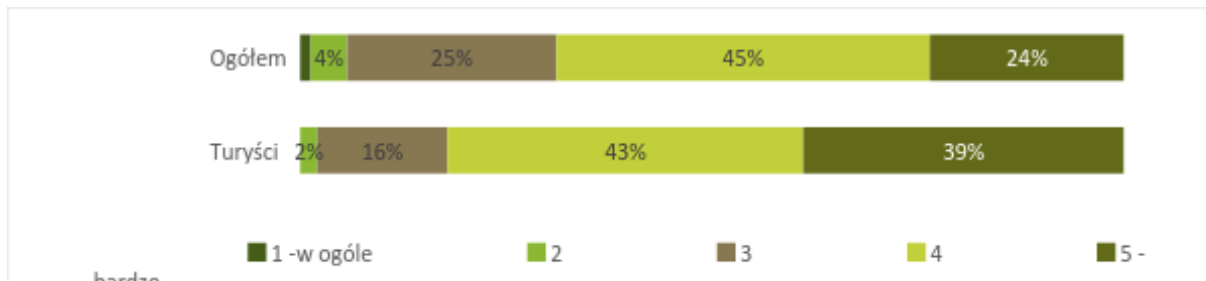

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Odwiedzinami Państwowego Muzeum Etnograficznego w przyszłości w celu skorzystania z nowej oferty kulturalnej zainteresowanych byłoby aż 91,7% badanych. To bardzo pozytywny obraz Muzeum, który kolejny raz potwierdza jego wysoki potencjał. Warto zwrócić też uwagę na niemal 100% (98,6%) odsetek wskazań wśród grupy Niedawnej publiczności Muzeum. Świadczy to tylko o tym, że Muzeum spełnia swoją rolę, a jego odbiorcy zamierzają do niego wracać.

Poniżej zestawienie wyników drugiego pytania dla ogółu badanych oraz grupy Turystów:

Wykres 29. jakim stopniu chciał(a)by Pan/i odwiedzić Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie?

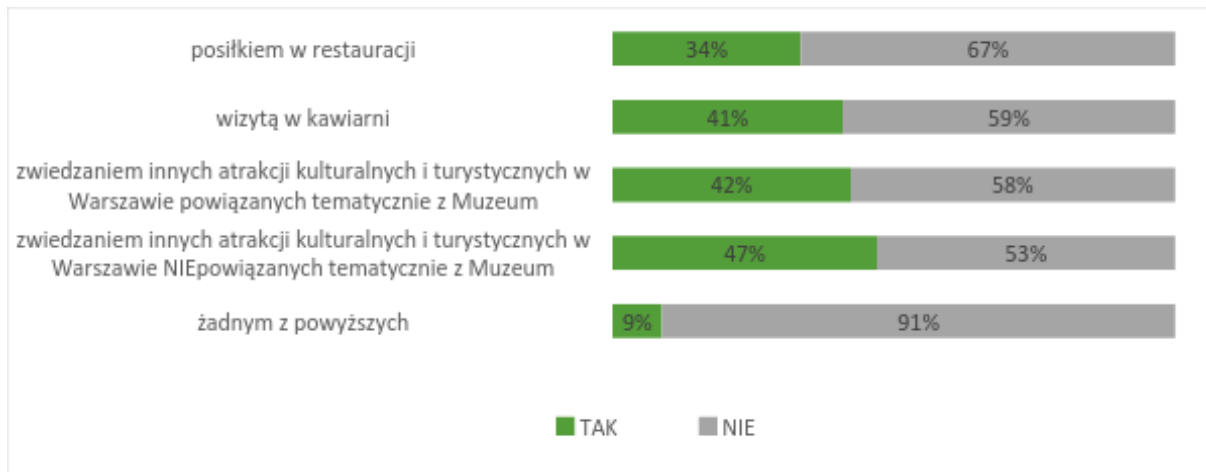

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Na powyższym wykresie kolejny raz możemy zobaczyć, jak bardzo wysokie jest zainteresowanie ofertą Muzeum. Blisko 70% badanych wskazywało w pięciostopniowej skali na odpowiedzi 4 i 5 na pytanie o chęć odwiedzenia Muzeum w przyszłości. Dla grupy Turystów jest to ponad 80%.

Badanych pytano też co przy okazji odwiedzin w Muzeum chcieliby robić lub z czym chcieliby powiązać taką wizytę. Odpowiedzi na pytania przedstawiono dla ogółu badanych i grupy Turystów.

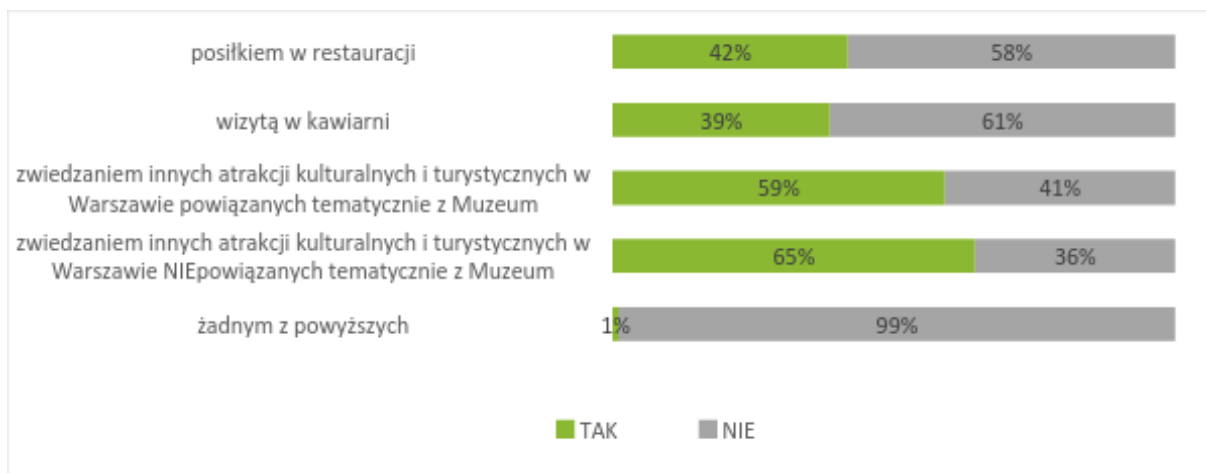
Wykres 30. Czy wizytę w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie chciał(a)by Pan/i powiązać z: - ogół badanych [wśród osób zainteresowanych odwiedzinami Muzeum Etnograficznego]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Wykres 31. Czy wizytę w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie chciał(a)by Pan/i powiązać z: - grupa: Turyści [wśród osób zainteresowanych odwiedzinami Muzeum Etnograficznego]

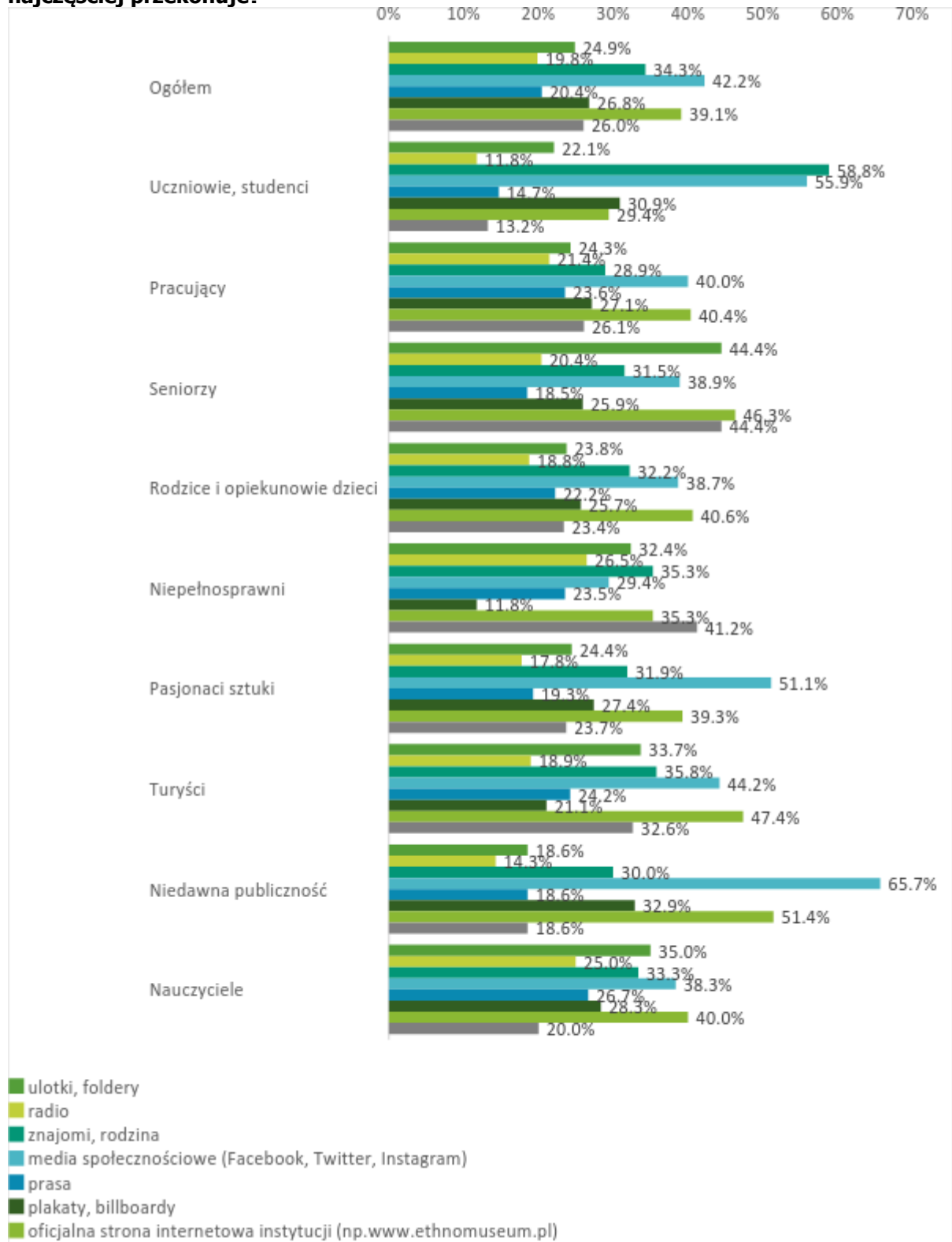

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

KOMUNIKACJA Z ODBIORACAMI – PREFEROWANE KANAŁY PROMOCJI

Sukces komunikacji nowej oferty Państwowego Muzeum Etnograficznego zależeć będzie od właściwego doboru środków przekazu. Respondenci badani w ramach autorskiego badania rynkowego określali z jakich sposobów informowania o wydarzeniach kulturalno-artystycznych korzystają na co dzień. Zestawienie ich odpowiedzi zostało przedstawione na poniższym wykresie. Procenty nie sumują się do 100, ponieważ każdy badany mógł wybrać kilka środków przekazu, z których korzysta.

Wykres 32. Jaki sposób informowania o wydarzeniach kulturalno-artystycznych Pana/ią najczęściej przekonuje?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

W populacji wszystkich badanych najbardziej popularnymi kanałami komunikacji o ofercie instytucji kultury są: media społecznościowe (42,2%) oficjalna strona internetowa instytucji

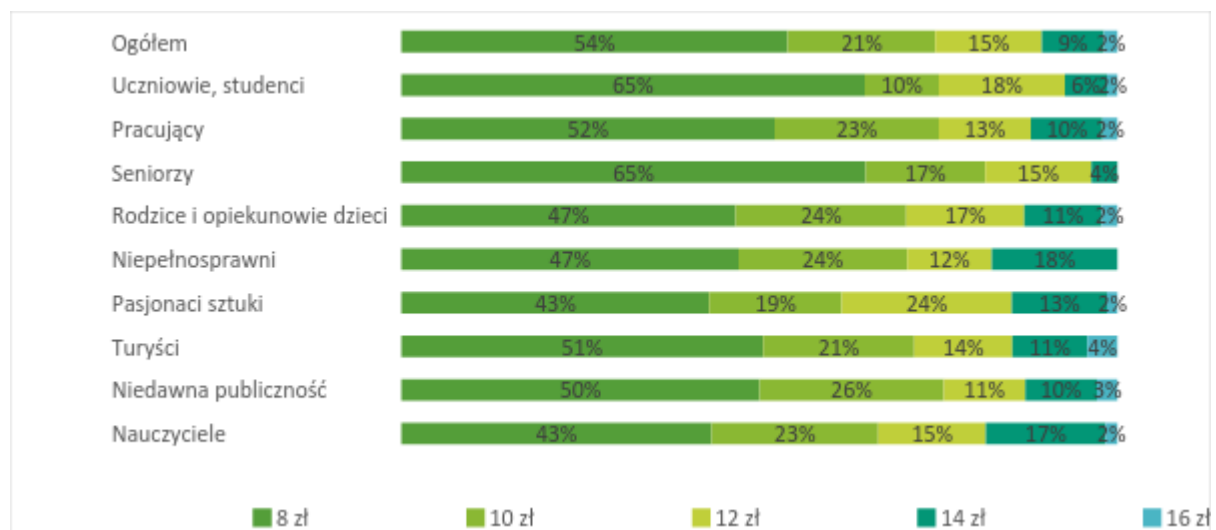
(39,1% osób), informacje czerpane są też od znajomych i rodziny (34,3%). Warto odnotować, że radio i prasa to środki przekazu, które odgrywają mniejszą rolę w kontaktach z potencjalnymi odwiedzającymi muzeum (prasa 20,4%, radio: 19,8%).

Większość grup docelowych, najczęściej czerpie informacje o wydarzeniach kulturalno-artystycznych z mediów społecznościowych. Jedynie Seniorzy, Niepełnosprawni i Turyści korzystają najczęściej z oficjalnej strony internetowej instytucji. Przy czym dla Seniorów ważne są też ulotki i foldery (44,4%), a dla Niepełnosprawnych Internet inne strony (41,2%). Dla grupy Niedawnej publiczności istotne są też Oficjalna strona internetowa instytucji (51,4%). Uczniowie i studenci czerpią wiedzę najczęściej od Znajomych i rodziny (58,8%), a na drugim miejscu wskazują media społecznościowe (55,9%). Pracujący, Rodzice i Opiekunowie dzieci, Pasjonaci sztuki, Niedawna Publiczność oraz Nauczyciele, po mediach społecznościowych na drugim miejscu wskazują na oficjalną stronę internetową jako źródło wiedzy.

MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA Z USŁUG Z UWZGLĘDNIENIEM POTENCJAŁU NABYWCZEGO ODBIORCÓW

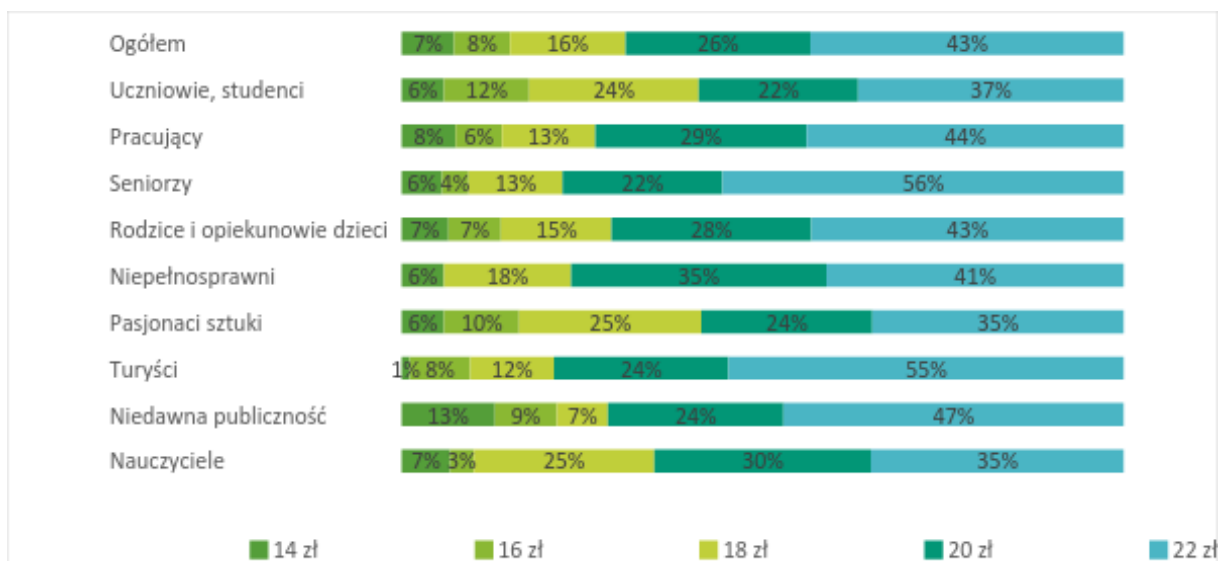
W celu określenia optymalnej ceny za wstęp do Muzeum, respondentów zapytano najpierw o cenę zbyt niską i nieadekwatną wobec walorów instytucji, a następnie o cenę zbyt wysoką i wygórowaną za odwiedzenie tego miejsca. Zestawienie odpowiedzi dla preferowanych cen zostało przedstawione na poniższych wykresach.

Wykres 33. Jaką cenę za bilet wstępu (normalny, tj. dla dorosłych) uznał(a)by Pan/i za zbyt niską i nieadekwatną wobec walorów Muzeum Etnograficznego w Warszawie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Wykres 34. A jaką cenę uznał(a)by Pan/i za wysoką i wygórowaną?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród aktualnych i potencjalnych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Z powyższych wykresów możemy odczytać, że dla 80% badanych cena za bilet w wysokości 12 zł lub mniej jest zbyt niska, zaś z drugiej strony dla 85% badanych cena 18 zł lub więcej jest zbyt wysoka. Celem uniknięcia bariery przyjscia odbiorców do PME w Warszawie ze względu na cenę biletu, powinna zawierać się ona w przedziale 12-18 zł za bilet normalny.

CHARAKTERYSTYKA GRUP DOCELOWYCH PROJEKTU

GRUPA [1.] – UCZNIOWIE, STUDENCI

Ta grupa stanowi ogółem 13,1% badanej próby (N=68).

Pod względem częstotliwości odwiedzania miejsc kultury, Uczniowie i studenci stanowią największą grupę odwiedzających muzea i galerie sztuki raz w roku (41%). Osoby z najmłodszej grupy badanych – do 25 roku życia, częściej niż inni zaznaczają, że odwiedziły muzeum z inicjatywy kogoś innego (18%), sporo ponad połowa (70%) bywa w muzeum z własnego wyboru. Spośród wszystkich grup, to Uczniowie i studenci najczęściej deklarowali, że odwiedzili Państwowe Muzeum Etnograficzne (70%).

Tak jak i inne grupy, w ramach nowej oferty Muzeum najbardziej byli zainteresowani propozycjami: Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (44%), następnie Gaude Mater Polonia (35%) oraz Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (34%). Pytani o nowe formy aktywności umieszczali w swoim top3: Czekoladowa przygoda na dworze azteckim (47%), Warsztaty plastyczne, Aplikacja mobilna i audioprzewodniki, Imprezy i wydarzenia – np. Chiński Nowy Rok oraz Półkolonie dla dzieci podczas wakacji i ferii zimowych ex aequo po

46%. Jako jedni z niewielu nie wskazali na wydarzenie Noc w Muzeum, co ich odróżnia od pozostałych grup.

Podobnie jak większość grup byli bardziej zainteresowani kawiarnią (43%) niż Sklepem muzealnym / księgarnią (28%) w odniesieniu do zmian infrastrukturalnych.

Uczniowie i studenci w porównaniu do pozostałych grup w najniższym stopniu (choć to wciąż 86,8% pozytywnych deklaracji) zadeklarowali, że będą zainteresowani odwiedzinami Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w przyszłości w celu skorzystania z nowej oferty kulturalnej. Z drugiej strony stanowią najliczniejszą grupę, która odwiedziła placówkę w ciągu ostatnich 12 miesięcy (70%).

Zachęcenie do przyścia będą najczęściej przez rekomendację znajomych i rodziny (58,8%). Media społecznościowe również uznają (w 55,9%) za przekonujący informowania o wydarzeniach kulturalno-artystycznych. Te dwa kanały komunikacji są przez Uczniów i studentów bardziej preferowane niż przez ogół badanych, dla których odsetki to odpowiednio: 34,3% znajomi i rodzina i 42,2% media społecznościowe.

GRUPA [2.] – PRACUJĄCY

Grupa pracujących jest najliczniejszą (N=280) z dziewięciu wyróżnionych na potrzeby badania i w jej skład wchodzi ogółem 53,9% badanej próby.

Pod względem częstotliwości odwiedzania miejsc kultury, Pracujący wyróżniają się na tle pozostałych grup jedynie w kategorii „raz na pół roku” (27%), dla porównania dla ogółu badanych to 22%. Grupa pracujących nie wyróżnia się, gdy porówna się odsetek osób, które odwiedziły badane muzeum w ciągu ostatnich 12 miesięcy (27% osób).

Osoby pracujące, spośród proponowanych punktów nowej oferty programowej Państwowego Muzeum Etnograficznego najwyżej oceniły Wielkie cywilizacje Starego i nowego świata (46%) oraz w prawie równym stopniu Gaude Mater Polonia (43%) i Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (39%). Zainteresowania Pracujących elementami nowej oferty, podobnie jak większości badanych, skupiały się na Wydarzeniu specjalnym: Noc w Muzeum Etnograficznym (51%). W top3 wskazywanym przez osoby pracujące znalazły się też na równi Warsztaty kulinarne dla rodziców z dziećmi i Podróże w kulturze – cykl spotkań z

podróżnikami (po 46%). Może to wskazywać na to, że wśród tych osób jest duża grupa przychodząca do Muzeum z myślą o dzieciach.

W zakresie planowanej infrastruktury w Muzeum, wśród osób pracujących podobne zainteresowanie jest zarówno propozycją kawiarni (48%), jak również Sklepem muzealnym / księgarnią (45%).

Niemal wszystkie osoby należące do grupy Pracujący zadeklarowały, że będą zainteresowane odwiedzinami Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w przyszłości w celu skorzystania z nowej oferty kulturalnej (93,6%). Ponadto 47,3% tej grupy deklaruje, że w ostatnim roku odwiedziło tę placówkę.

Niespełna połowa z pracujących używa Internetu do szukania informacji o wydarzeniach kulturalno-artystycznych. 40,0% korzysta w tym celu z mediów społecznościowych, a 40,4% z oficjalnej strony internetowej instytucji. Stosunkowo rzadko korzystają w tym celu z prasy (23,6%) i radia (21,4%).

GRUPA [3.] – SENIORZY

Grupa seniorów to 54 respondentów, co stanowi 10,4% badanej próby. 50% grupy pochodziło spoza województwa mazowieckiego, a 20% z samej Warszawy.

26% z nich deklarowało, że odwiedza galerie i muzea raz na pół roku lub częściej, a 35% odwiedza je raz do roku, co było drugim najwyższym wskaźnikiem wśród wszystkich grup (oczywiście poza grupą Niedawana publiczność). Seniorzy chodzą też w takie miejsca z dziećmi bądź rodziną (27% dla grupy powyżej 54 lat). Jednocześnie najczęściej ze wszystkich badanych grup wskazywali, że ostatnia wizyta w instytucji kultury była z inicjatywy kogoś innego (23%).

Przedstawiciele tej grupy pytani o ofertę programową Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie spośród propozycji najwyższej ocenili Gaude Mater Polonia (46%), następnie Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (41%) i jako jedyna grupa wskazali na Zbójnik ci ja, zbójnik (39%). Jeśli chodzi o aprobatę dla planowanych form aktywności, to najwyższej ocenili Podróże w kulturze (50%). Na drugim miejscu pod względem

atrakcyjności według seniorów plasują się na równi Aplikacja mobilna i audio-przewodniki i Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (po 46%).

Seniorzy na równi ocenili obie propozycje elementów infrastruktury w Muzeum (kawiarnia i Sklep muzealny / księgarnia po 52%).

Prawie wszystkie osoby należące do grupy Seniorów zadeklarowały, że będą zainteresowane odwiedzinami Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w przyszłości w celu skorzystania z nowej oferty kulturalnej (94,4%). Niemniej jest to najmniej liczna grupa, która odwiedziła Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie w ciągu ostatniego roku, tylko 11,8%.

46,3% z nich zadeklarowało, że najbardziej atrakcyjnym środkiem informowania o wydarzeniach kulturalno-artystycznych jest dla nich oficjalna strona instytucji, bądź na równi ulotki i folder oraz Internet inne strony (po 44,4%).

Ponad połowa (56%) z grupy Seniorów wskazała, że 22 zł i więcej to stanowczo zbyt wygórowana cena za zwiedzanie Państwowego Muzeum Etnograficznego, wyróżniając się pod tym względem (wraz z grupą Turystów) na tle innych grup.

GRUPA [4.] – RODZICE I OPIEKUNOWIE DZIECI

Grupa rodziców i opiekunów dzieci pod względem liczebności (N=261) jest drugą najliczniejszą, zaraz po grupie pracujących. Stanowi 50,3% grupy badanych.

27% z nich deklaruje, że odwiedza galerie i muzea raz na pół roku lub częściej, a 25% odwiedza raz do roku. Grupa wiekowa 35-44 lata najczęściej chodzi do instytucji kultury ze względu na dzieci (10% dla grupy powyżej 35-44 lat). Jednocześnie wskazywali, że ostatnia wizyta w instytucji kultury była z inicjatywy kogoś innego (14%).

Rodzice i opiekunowie pytani o nową ofertę programową, podobnie jak inni, największe zainteresowanie wykazują wobec wystawy Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (43%), następnie Gaude Mater Polonia (38%) i Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (36%). Pytani o najbardziej interesującą formę aktywności wskazywali podobnie jak większość na pierwszym miejscu Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym

(50%), następnie Warsztaty kulinarne dla rodziców z dziećmi (47%) i Półkolonie dla dzieci podczas wakacji i ferii zimowych (45%).

Rodzice i opiekunowie jako źródło informacji wskazywali najczęściej na oficjalną stronę internetową instytucji (40,6%) i media społecznościowe (38,7%), a najrzadziej na radio (tylko co 5 osoba).

GRUPA [5.] – NIEPEŁNOSPRAWNI (LUB OPIEKUNOWIE NIEPEŁNOSPRAWNYCH)

Ta grupa jest najmniej liczną (N=34) spośród wszystkich grup określonych na potrzeby badania, stanowi 6,6% badanej próby.

Reprezentanci grupy Niepełnosprawni odwiedzają muzea/galerie sztuki najrzadziej z ogółu badanych. 32% Niepełnosprawnych chodzi do muzeum raz na kilka lat lub rzadziej, a 9% w ogóle nie bywa w tego typu instytucjach. Jednak nie jest tak, że nie odwiedzają w ogóle, gdyż 27% osób z tej grupy wskazała, że odwiedza instytucje kultury przynajmniej raz na pół roku.

Niepełnosprawni pytani o nową ofertę programową bardzo wysoko oceniają Gaude Mater Polonia (41%). Ocenili też, jako bardzo interesującą propozycję wystawy Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (38%) oraz, jako jedyni na 3 pozycji wskazali na równi na Czarnobiałą świat drzeworytu i Art-brut – wystawa sztuki nieprofesjonalnej (po 29%).

Niepełnosprawni w swoich odpowiedziach odnośnie planowanych aktywności wskazali najczęściej na równi na propozycje: Podróże w kulturze i Wydarzenie specjalne: Noc w Muzeum Etnograficznym (po 44%) a następnie na Interaktywne oprowadzanie przez edukatorów (41%).

Wśród potrzebnych do wprowadzenia elementów infrastruktury grupa ta wskazuje w pierwszym rzędzie na sklep muzealny / księgarnię (41%), a potem na kawiarnię (38%).

Nowa oferta Muzeum przyciąga Niepełnosprawnych, z których 97,1% zadeklarowało chęć odwiedzin Muzeum w przyszłości co daje wyższy wynik od deklaracji ogółu o około 7%. Niemniej w pytaniu o wizytę w Państwowym Muzeum Etnografii w ostatnich 12 miesiącach, nikt takiej nie zadeklarował (0%).

Niepełnosprawni, podobnie jak Seniorzy, najczęściej uważają oficjalną stronę internetową instytucji za najlepszą formę zdobywania informacji (41,4%); ważnym źródłem informacji są też Znajomi i rodzina (35,3%) oraz ulotki i foldery (32,4%).

W pytaniu o cenę biletu do muzeum, reprezentanci tej grupy nieznacznie różnili się w swoich odpowiedziach od ogółu badanych w odniesieniu do sumy 20 zł – 29% stwierdziło, że to zbyt wygórowana cena, w porównaniu do ogółu wskazań 26%.

GRUPA [6.] – PASJONACI SZTUKI / ARTYŚCI / MUZEALNICY

Ta grupa stanowi 26% badanej próby (N=135).

Wbrew narzucającym się przewidywaniom grupa Pasjonaci sztuki pod względem częstotliwości odwiedzin instytucji kultury zajmuje nie pierwsze, a trzecie miejsce (po grupie Turystów i Niedawnej publiczności). Około 24% z nich bywa w muzeach lub galeriach sztuki przynajmniej raz na pół roku, 21% raz na 3 miesiące, a 14% raz w miesiącu lub częściej. Ponadto 53,8% tej grupy deklaruje, że odwiedziło Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie w przeciągu ostatnich 12 miesięcy.

Grupa ta wykazała zainteresowanie następującymi nowymi elementami programowymi: Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (45%), Ogród rozkoszy – bestiariusz ludowy (39%) oraz Gaude Mater Polonia (38%). Jeśli chodzi o zaproponowane nowe aktywności, to oprócz Wydarzenia specjalnego: Noc w Muzeum Etnograficznym i Warsztatów plastycznych (po 52%) równie chętnie wskazywali na Interaktywne oprowadzanie przez edukatorów (48%).

Pasjonaci sztuki po mediach społecznościowych (51,1%) na drugim miejscu wskazują na oficjalną stronę internetową (39,3%) jako na źródło wiedzy o wydarzeniach społeczno-kulturowych i kolejno na rekomendacje znajomych i rodziny (31,9%).

GRUPA [7.] – TURYSŃCI

Grupa zoperacjonalizowana jako „turyści”, tj. osoby z innych województw, uczestniczące w kulturze, zainteresowane przyjazdem w celach kulturalnych, liczy 95 respondentów, co stanowi 18,3% całej badanej próby.

Analizując częstotliwość odwiedzania muzeów/galerii sztuki to grupa ta osiąga imponujący i niemal najwyższy (po grupie Niedawnej publiczności) wśród grup docelowych wynik – aż 2/3 Turystów odwiedza te instytucje kultury raz na pół roku lub częściej, a kolejne 28% odwiedziło je w przeciągu ostatniego roku.

Zainteresowanie nową ofertą programową muzeum nieznacznie różni się od tendencji dla ogółu badanych. Do top trzech najbardziej atrakcyjnych elementów nowej oferty programowej Muzeum należą: Gaude Mater Polonia (57%) Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (55%) i Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (51%). Przechodząc do następnego pytania: do najbardziej atrakcyjnych form aktywności planowanych przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie dla Turystów należą na równi po 58% warsztaty plastyczne, Interaktywne oprowadzanie przez edukatorów, Podróże w kulturze.

Odnosnie infrastruktury niezbędnej w muzeum Turyści obie propozycje ocenili pozytywnie i prawie na równi: kawiarnię (55%) i Sklep muzealny / księgarnia (53%).

Wszystkie grupy docelowe charakteryzują się równie wysokim zainteresowaniem odwiedzinami muzeum w przyszłości, jednak Turyści (97,9%) znaleźli się tutaj na drugim miejscu pod względem wyrażanego zainteresowania.

Turyści wymieniają najczęściej oficjalną stronę internetową instytucji jako źródło wiedzy o wydarzeniach kulturalno-artystycznych (47,4%).

Turyści, oprócz Seniorów należeli też do najbardziej sceptycznej grupy jeśli chodzi o wysoką cenę biletu. Ponad połowa (55%) deklaruje, że najwyższa wymieniona cena – 22 zł jest stanowczo za wysoka, a kolejne 24%, wskazywało też na 20 zł jako zbyt wygórowaną cenę. Tylko 1 % uznał 14 zł za zbyt dużą sumę.

GRUPA [8.] – NIEDAWNA PUBLICZNOŚĆ (OSOBY Z REKRUTACJI WŁASNEJ MUZEUM LUB ODWIEDZIŁY MUZEUM W CIĄGU OSTATNIEGO ROKU)

Grupa ta stanowi 13,5% ogółu badanej próby (z liczebnością 70 badanych).

Częstotliwość odwiedzania muzeów/galerii sztuki jest w tej grupie bardzo wysoka: 37% chodzi do muzeum/galerii sztuki przynajmniej raz na 3 miesiące i 29% bywa raz w miesiącu i częściej. Co nie dziwi, w tej grupie jest najwyższy odsetek osób deklarujących, że odwiedziła PME w ciągu ostatnich 12 miesięcy – odpowiedź twierdząca była wyznacznikiem przynależności do tej grupy.

Tak jak większość grup Niedawna Publiczność wskazywała za najbardziej interesujące z nowej oferty programowej Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (53%), Ogród rozkoszy – bestiariusz ludowy (51%) oraz ex aequo Biblia Pauperum – wystawa religijnej sztuki ludowej i Życie codzienne – wystawa poświęcona wsi (po 41%%). Oprócz Warsztatów plastycznych (73%) wśród wybieranych form aktywności Niedawna publiczność okazała zainteresowanie również Wydarzeniem specjalnym: Noc w Muzeum Etnograficznym (70%) oraz Imprezami i wydarzeniami – np. Chińskim Nowym Rokiem (63%).

Pod względem zapotrzebowania na infrastrukturę w muzeum Niedawna publiczność wskazała w pierwszym rzędzie na Sklep muzealny / księgarnia (74%), następnie kawiarnia (73%).

98,6% okazało zainteresowanie ponownymi odwiedzinami Muzeum w przyszłości w celu skorzystania z nowej oferty.

Najlepszym kanałem dotarcia do tej grupy są media społecznościowe, 65,7% z odwiedzających muzeum korzysta z tego medium do szukania informacji o wydarzeniach kulturalno-artystycznych. Jeśli chodzi o akceptację cen biletów grupa ta nie odróżnia się wyraźnie od ogółu, niemniej najwięcej, bo aż 14% zadeklarowało, że kwota 14 zł za bilet do Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie jest zbyt wygórowana.

GRUPA [9.] – NAUCZYCIELE

Grupa ta, licząca ogółem 60 osób, stanowi 11,6% badanej próby.

W grupie Nauczyciele częstotliwość odwiedzania muzeów/galerii sztuki jest zbliżona do ogółu. Więcej niż połowa osób z grupy Nauczyciele (61,1%) była w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie w ciągu ostatniego roku.

Nauczyciele pytani o nową ofertę programową, największe zainteresowanie wykazują podobnie jak inne grupy: Gaude Mater Polonia i wystawą Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata (po 48%), następnie Ogród rozkoszy – bestiariusz ludowy (47%). Spośród potencjalnych form aktywności w muzeum, najprawdopodobniej ze względu na swój zawód nauczyciele doceniają: Czekoladowa przygoda na dworze azteckim ex aequo z Wydarzeniem specjalnym: Noc w Muzeum Etnograficznym (po 55%). Na trzecim miejscu Warsztaty plastyczne (53%), co może również mieć związek z ich pracą zawodową.

Pod względem zapotrzebowania na infrastrukturę w muzeum Nauczyciele wskazali w pierwszym rzędzie na Sklep muzealny / księgarnię (48%), następnie kawiarnię (38%).

93,3% wykazało zainteresowanie odwiedzinami Muzeum w przyszłości w celu skorzystania z nowej oferty.

Najwięcej, bo 40% odpowiedzi wśród Nauczycieli wskazuje na oficjalną stronę internetową instytucji jako przekonujące źródło informacji na temat wydarzeń społeczno-kulturalnych, a 38,3% Nauczycieli wskazywało na media społecznościowe. Jest to też grupa, która stosunkowo wysoko w porównaniu do innych grup ocenia prasę (26,7%) i radio (25%) jako na źródła informacji.

Nauczyciele wykazali najbardziej zbliżone opinie co do cen biletów w stosunku do ogółu badanych, przy czym tylko 35% z nich uznała 22 zł za zbyt wysoką (ogół 43%). Jednocześnie 17% uznało kwotę 14 zł za zbyt niską (dla ogółu 9%).

PROGNOZA POPYTU NA OFERTĘ PROJEKTOWĄ

PROGNOZA W WARIANCIE BEZINWESTYCYJNYM

Prognoza statystyczna dokonana została dzięki dopasowaniu odpowiedniego modelu prognostycznego do danych o dotychczasowej frekwencji, oddzielnie dla działań kulturowych i edukacyjnych. Ze względu na to, że dane przedstawione zostały w ujęciu miesięcznym

możliwe było zastosowanie modeli sezonowych, uwzględniających nie tylko ogólny trend roczny, ale również wahania sezonowe frekwencji. Modele sezonowe wykazują większą dokładność w prognozowaniu niż modele liniowe, na przykład regresji prostej bądź logarytmicznej. Spośród trzech modeli sezonowych: prostego, addytywnego Wintersa oraz multiplikatywnego Wintersa; w obydwu prognozach zdecydowano się na wykorzystanie modelu Wintersa w wersji multiplikatywnej, który w porównaniu do modelu addytywnego lepiej dopasowuje się do danych niewykazujących znacznych różnic między poszczególnymi szeregami.

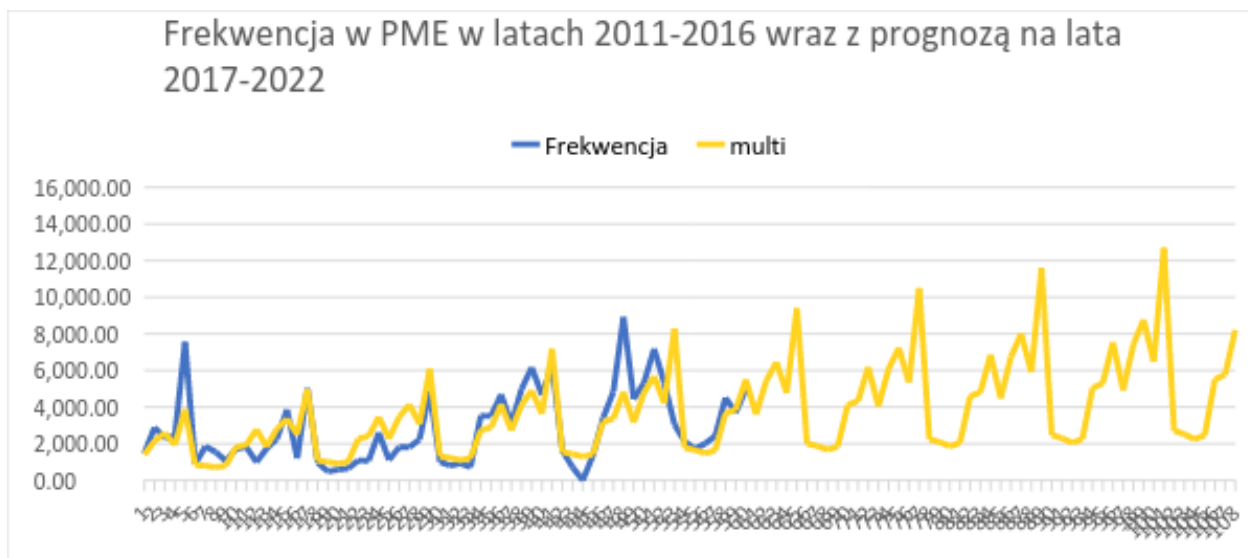
Prognoza na podstawie modelu prognostycznego opiera się bezpośrednio jedynie na zmiennej wpływającego czasu. To właśnie kolejne lata różnicują wielkość frekwencji. Wraz z upływem lat zmieniają się również makroekonomiczne i kulturowe uwarunkowania działalności Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Wzrost frekwencji w ostatnich latach wynikał nie tylko z ustabilizowania sytuacji instytucji, ale również z powodu wzrostu ważnych dla uczestnictwa w kulturze czynników. Czynniki te to:

- wzrost rynku muzealnego, wynikający z trendu zwiększania się uczestnictwa w kulturze;
- wzrost ogólnej zamożności Polaków i powiązany z nim spadek bezrobocia;
- wzrost liczby turystów (z Polski i z zagranicy) odwiedzających województwo mazowieckie.

Prognoza oparta na dotychczasowym trendzie sprawdzi się w większym stopniu, jeśli wzrost powyższych wskaźników utrzyma się w najbliższych latach. Jak wykazała analiza rynku, na którym realizowany jest Projekt dokonana w podrozdziale II.1 oraz analiza możliwości nabywczych odbiorców, dokonana w podrozdziale III.2.4 najpewniej następowała będzie dalsza poprawa sytuacji gospodarczej Polski i dalsze pogłębianie wzrostowego trendu uczestnictwa w kulturze. Zgodnie z założeniem przenoszenia trendów z lat poprzednich na lata kolejne, które niosły będą podobne, pozytywne zmiany, sporządzono prognozę dla wariantu bezinwestycyjnego.

Poniższy wykres przedstawia trendy frekwencji na wystawach czasowych i stałych w latach 2011-2016 wraz z prognozą na 2017-2020 w wariantcie bezinwestycyjnym (modelowanie statystyczne: model Holta-Wintersa). Rok 2012 został wyłączony z modelu statystycznego ze względu na bardzo niską frekwencję w tym roku (276 osób).

Wykres 35. Wykres trendów frekwencji na wystawach czasowych i stałych w latach 2011-2016 wraz z prognozą na 2017-2020 w wariacie bezinwestycyjnym (modelowanie statystyczne: model Holta-Wintersa)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych frekwencyjnych z Muzeum

Poniższa tabela przedstawia frekwencję na wystawach stałych i czasowych w Muzeum w latach 2011 – 2016 wraz z prognozą na 2017-2020 w wariacie bezinwestycyjnym.

Tabela 15. Frekwencja na wystawach stałych i czasowych w latach 2011 - 2016 wraz z prognozą na lata 2017 - 2020 w wariacie bezinwestycyjnym

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Styczeń	1450	201	1741	1109	3077	4438	3603	4044	4484	4925
Luty	2885	55	2264	1816	4986	5314	5434	6091	6749	7406
Marzec	2314	12	3860	1806	6163	7178	6452	7225	7998	8771
Kwiecień	2426	0	1205	2240	4666	5322	4778	5344	5911	6478
Maj	7561	7	5020	4860	6291	3046	9394	10497	11600	12704
Czerwiec	899	1	968	1012	1624	2125	2007	2240	2474	2707
Lipiec	1853	0	482	807	717	1723	1875	2091	2307	2523
Sierpień	1551	0	583	924	4	2001	1671	1861	2052	2242
Wrzesień	1059	0	649	723	1352	2425	1839	2047	2255	2463
Październik	1710	0	1089	3529	3407	4510	4128	4590	5053	5515
Listopad	1829	0	1066	3506	4828	3694	4328	4808	5288	5768
Grudzień	991	0	2607	4687	8914	4987	6175	6854	7533	8212
Razem	26 528	276	21 534	27 019	46 029	46 763	51 683	57 694	63 704	69 714

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych frekwencyjnych z Muzeum

Tabela 16. Frekwencja podczas działań edukacyjnych w latach 2013 - 2016 wraz z prognozą na lata 2017 - 2020 w wariacie bezinwestycyjnym

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Styczeń	0	598	160	2649	2183	7328
Luty	0	0	911	2043	4404	8736
Marzec	0	0	1311	4909	8462	6760
Kwiecień	0	0	1489	3682	4141	4952

Maj	0	0	1814	2370	3360	2766
Czerwiec	0	0	906	1690	1452	1932
Lipiec	0	0	541	989	33	576
Sierpień	0	0	173	545	12	500
Wrzesień	0	0	509	1028	654	779
Październik	1041	0	3150	3662	3512	4336
Listopad	1498	0	3061	3140	4751	3427
Grudzień	1106	0	1742	4037	10493	7513
Razem	3 645	598	15 767	30 744	43 457	49 605

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych frekwencyjnych z Muzeum

PROGNOZA W WARIANCIE INWESTYCYJNYM

Wykreślone prognozy ukazują popyt w wariancie bezinwestycyjnym, czyli takim który zaistniałby w przypadku niewprowadzania żadnych zmian do oferty Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. W wyniku realizacji Projektu dokonane zostaną jednak znaczące zmiany: część budynku Muzeum zostanie zaadoptowana na cele wystawiennicza, a także poszerzona zostanie oferta kulturowa i edukacyjna.

Nowa powierzchnia ekspozycyjna musi jednak zostać wykorzystana przez potencjalnych odbiorców, których do odwiedzin Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie zachęcić mogą planowane działania kulturowe i edukacyjne oraz zmiany infrastrukturalne. Obecni i potencjalni odbiorcy zostali poddani badaniu rynkowemu (ilościowe badanie ankietowe), mającemu na celu określenie społecznego zapotrzebowania na ofertę Projektu. Badanie pozwoliło obliczyć wskaźnik zapotrzebowania na nowe propozycje programowe poprzez pytanie zadane respondentom o to w jakim stopniu chcieliby odwiedzić Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, aby skorzystać z jego nowej oferty, możliwej dzięki realizacji Projektu. **Odsetek odpowiedzi 5** (na skali pięciostopniowej) stanowił określenie zainteresowania nową ofertą PME - **wyniósł 0,24**.

Otrzymany współczynnik posłużył do określenia w jakim stopniu wzrośnie frekwencja Muzeum. O współczynnik ten skorygowano prognozę popytu w wariancie bezinwestycyjnym, aby oszacować prognozę dla wariantu inwestycyjnego.

Nie każdy deklarujący przekuje swoją deklarację na realne działanie w postaci zwiedzania Muzeum czy udziału w jego programie edukacyjnym. Wskaźnik zainteresowania został więc zmodyfikowany o współczynnik korelacji pomiędzy postawą a zachowaniem obliczonym przez Wickera, wynoszącym 0,30. Użyteczność wskaźnika Wickera opiera się na tym, iż posiada on

empiryczne podstawy dotyczące zachowań ludzi. Dotyczy całej zbiorowości, a nie poszczególnych osób – jest więc wskaźnikiem statystycznym. Określa prawdopodobieństwo skorzystania z oferty Muzeum dla całej zbiorowości a nie pojedynczych jej członków. Stanowi więc w uproszczeniu średnią wartość prawdopodobieństwa skorzystania z oferty Muzeum.

Współczynnik zapotrzebowania na ofertę został wyliczony ze wzoru:

$$\mathbf{Wp = Wz * WW}$$

gdzie:

Wz - współczynnik zainteresowania ofertą kulturową PME

Zainteresowanie nową ofertą zoperacjonalizowano na podstawie pytania zadanego respondentom o to czy w jakim stopniu chcieliby odwiedzić Muzeum, aby skorzystać z jego nowej oferty, możliwej dzięki realizacji Projektu. Odsetek odpowiedzi 5 w całej próbie wyniósł 0,24.

Wp - współczynnik zapotrzebowania na ofertę kulturową i edukacyjną PME

WW - Współczynnik Wickera (0,3)

$$\mathbf{Wp = 0,24 * 0,30 = 7,2 \%}$$

Prognozowany popyt na nową ofertę kulturową Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w roku 2020 wynosi **74 734**. Lata trwałości Projektu dzięki kontynuacji pozytywnych zmian we wskaźnikach makroekonomicznych i kulturowych oraz zapoznaniu się odwiedzających z nową ofertą, pozwolą na stabilizację liczby odwiedzających na zbliżonym poziomie.

W przypadku działań edukacyjnych m wskaźnikiem określającym potencjał do generowania dodatkowego popytu będzie liczba podejmowanych działań. W 2016 roku frekwencja edukacyjna w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie wynosiła prawie 50 tysięcy (**49 605**). Frekwencja edukacyjna Muzeum systematycznie rośnie od 2011 roku, kiedy wynosiła **3 645**. Świadczy to o niezwykłym potencjale edukacyjnym Muzeum. Frekwencja edukacyjna w 2016 r w stosunku do 2011 r. wzrosła o **1361%**. W związku z tym że Muzeum prowadzi bardzo intensywną działalność edukacyjną wykorzystując całe swoje możliwości organizacyjne i kadrowe przewiduje, że w roku prognozy jest w stanie zapewnić możliwość uczestnictwa w zajęciach o **5%** większej liczbie uczestników niż zapewnia obecnie. Zatem prognozowana frekwencja edukacyjna w 2020 roku dla Państwowego Muzeum Etnograficznego wynosi **52 085**.

Omówione obliczenia zostały zestawione w poniższej tabeli.

	działania kulturowe	działania edukacyjne	Łącznie
Frekwencja w roku 2016	46 763	49 605	96 368
Prognoza frekwencji dla roku 2020 w wariancie bezinwestycyjnym	69 714	49 605	119 319
Prognozowany odsetek zwiększenia frekwencji edukacyjnej	---	0,05	---
Wskaźnik zainteresowania nową ofertą kulturową i edukacyjną (odpowiedź 5 na skali pięciostopniowej)	24%	---	---
Współczynnik zapotrzebowania na nową ofertę kulturową i edukacyjną z uwzględnieniem współczynnika deklaratywności Wickera	7,2%	---	---
Frekwencja w roku 2021 w wariancie inwestycyjnym	74 734	52 085	126 819

Tabela 9 Obliczenia wskaźników rezultatu

Łączny prognozowany popyt na nową ofertę programową Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w roku 2020 wynosi **126 819**. Lata trwałości Projektu dzięki kontynuacji pozytywnych zmian we wskaźnikach makroekonomicznych i kulturowych oraz zapoznaniu się odwiedzających z nową ofertą, pozwolą na stabilizację liczby odwiedzających na zbliżonym poziomie.

WSKAŹNIKI REZULTATU

Poniższa tabela zawiera podsumowanie obliczeń w przełożeniu na wskaźniki projektowe. Monitorowanie przyszłego popytu będzie się odbywało poprzez regularne zestawianie danych ze sprzedaży biletów oraz wejść niebiletowanych.

Wskaźniki rezultatu Projektu

Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem - osoby/rok – wartość bazowa wskaźnika – frekwencja dla Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie	96 368 / 2016 rok
Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem - osoby/rok – wartość docelowa wskaźnika – frekwencja dla Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie	126 819 / 2020 rok
Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne - odwiedzin/rok	30 451
Wskaźnik stopień wzrostu popytu (procentowy)	31,6%
Wskaźnik wzrostu powierzchni	----
Wskaźnik użytkowania obiektu w stosunku do przepustowości	----

Muzeum prognozując działania na rok 2020, zakłada w programie wiele wydarzeń niebiletowanych. Zgodnie z nowym programem Muzeum, udział uczestników wydarzeń niebiletowanych będzie wynosić 34% wszystkich nowych odbiorców Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Zakłada się, że ok 20 tysięcy osób w roku prognozy zakupi bilety w Muzeum.

Uzasadnienie doboru i wartości docelowej oraz przedstawienie sposobu monitorowania wskaźników rezultatu.

Tabela xx. **Uzasadnienie doboru i wartości docelowej oraz przedstawienie sposobu monitorowania wskaźników rezultatu**

nazwa wskaźnika	uzasadnienie doboru i wartości docelowej wskaźnika	sposób monitoringu
Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem	Wskaźnik odnosi się wprost do celu Projektu.	Każda forma uczestnictwa w przedsięwzięciach artystycznych oraz edukacyjnych jest ewidencjonowana w formie raportów kasowych oraz sprawozdań merytorycznych pracowników programowych. Wspomniane dane wykazywane są w corocznym sprawozdaniu przekazywanym do Organizatora – Samorząd Województwa Mazowieckiego.

źródło: opracowanie własne

Pełne opracowanie stanowi załącznik nr 2 do Studium Wykonalności.

5.3. Oferta kulturalno-edukacyjna

5.3.1 Bieżąca oferta kulturalno-edukacyjna

Głównymi odbiorcami obecnego programu Muzeum są:

- mieszkańcy Śródmieścia, Mokotowa, Żoliborza, położonych w pobliżu siedziby Muzeum
- mieszkańcy innych dzielnic Warszawy
- mieszkańcy województwa mazowieckiego
- osoby zainteresowane kulturą, szczególnie sztuką, rękodziełem, etnografią, kulturami świata/ innych regionów

- rodziny z dziećmi
- uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
- studenci
- kadra naukowa, muzealnicy, pracownicy instytucji kultury, korzystający z biblioteki i bogatych zbiorów muzealnych
- uczniowie szkół, nauczyciele
- rodziny z dziećmi
- indywidualni zwiedzający
- turyści krajowi
- turyści zagraniczni
- osoby z niepełnosprawnością

WYSTAWY STAŁE:

Biblia Pauperum. Sztuka uBogich i wykluczonych.

Wystawa wykorzystuje najwybitniejsze dzieła z kolekcji Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Jej narracja traktuje o chłopskiej interpretacji Biblii i ludowym pojmowaniu świata. Osnuta jest wokół biblijnych i apokryficznych wątków historii Zbawienia, obecnych w sztuce ludowej. Zgromadzone dzieła uzmysławiają nam spójność i ponadczasowość prezentowanej wizji rzeczywistości – za ich sprawą odkrywamy własną tożsamość, przeglądamy się w nich jak w lustrze. To koncepcja bliska nam wszystkim, w zdecydowanej większości wywodzącym się ze świata bliskiego społeczności wiejskiej.

Sztukę tworzoną przez ludzi wykluczonych, wyalienowanych i uBogich należy postrzegać jako efekt doświadczeń człowieka, jego zmagania z codziennością. Wynika ona z potrzeb autora, przeżywanych radości i smutków, wyraża stosunek do sacrum, otaczającego świata natury i

drugiego człowieka. Nie ma większego znaczenia czy patrzymy na dzieło powstałe przed kilkoma dziesięcioleciami, przed stuleciem czy jeszcze starsze. Człowieczy los zamknięty w kawałku drewna, pozostawiony w postaci odcisku na papierze czy wymalowany na tafli szkła przestaje być czymś lokalnym, prowincjonalnym, może niewartym uwagi. „Produkowane” na własny użytek dzieło nagle ujawnia swój ponadczasowy charakter – przyciąga uwagę całego świata i stanowi o uniwersalizmie tej sztuki.

W gronie ponad stu prac wybranych na wystawę wyodrębnić możemy trzy zasadnicze elementy: klasyczną twórczość warsztatową anonimowych zazwyczaj autorów, dzieła artystów nieprofesjonalnych z lat 50., 60. i 70. ubiegłego wieku oraz realizacje art brut, które to zjawisko było obiektem osobnej refleksji na niedawno prezentowanej ekspozycji „Szara strefa sztuki – polscy twórcy art brut”.

„Biblia Pauperum” jest również wydarzeniem kulturalnym, poprzez które Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie włącza się w ogólnopolskie obchody 1050-lecia Chrztu Polski. Jest to zarazem forpoczta ekspozycji stałej, która powstanie w przeciągu kilku lat. Historia warszawskiej kolekcji sztuki ludowej i nieprofesjonalnej sięga lat 50. i 60. XX wieku, a więc czasów, kiedy dyrektorem Muzeum był profesor Ksawery Piwocki. To on dokonał zasadniczego zwrotu w badaniach nad omawianym zjawiskiem, porządkując i nadając powstającemu zbiorowi obecny kształt. Dzieła, które zdaniem innych muzealników nie spełniały kryteriów estetycznych, w profesorze Piwockim – wybitnym historyku sztuki – wywoływały zachwyt oraz uznanie. Tworząc pierwszą i przez długi okres czasu największą kolekcję nurtu art brut i sztuki ludowej w Polsce, zapoczątkował modę na kolekcjonowanie sztuki nieprofesjonalnej. Kolekcja Muzeum Etnograficznego stała się dla swego dyrektora polem doświadczalnym oraz impulsem do napisania szeregu ważnych prac naukowych, w tym rozważań o historycznej genezie polskiej sztuki ludowej.

W części wystawy poświęconej wyjściu Izraelitów z Egiptu jest mowa o Faraonach – potomkach biblijnych prześladowców narodu wybranego. W tym miejscu narracja symbolicznie i humorystycznie spotyka się z dziejami uroczystości millenijnych A. D. 1966 oraz z historią rodzimej kinematografii. Obchodzone przed półwieczem tysiąclecie Chrztu Polski było wydarzeniem religijnym, któremu władze PRL-u usiłowały przeciwstawić własne imprezy i świecki sposób świętowania. Aby odciągnąć społeczeństwo od uroczystości kościelnych organizowano wojskowe defilady, występy estradowe czy kiermasze, na których można było kupić deficytowe towary. Również premiera filmu „Faraon” w reżyserii Jerzego Kawalerowicza była ważnym narzędziem propagandy komunistycznej. Dramat zatroskanego

o dobro państwa władcy Ramzesa (w tej ponadczasowej roli Jerzy Zelnik) i jego ostry konflikt ze staroegipską religią reprezentowaną przez kapłanów był dla władz wymarzoną obrazem filmowym i ostrzem krytyki wymierzonym w Kościół i Episkopat. Nic więc dziwnego, że 9 kwietnia prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński pisał: „ile imprez szykuje miasto, byleby przeszkodzić obchodom kościelnym. Ulice są pokryte napisami, sprowadzono cyrk, zapowiadają «Faraona» po bajecznie niskiej cenie. [...] I po cóż to wszystko – by dokuczyć własnym obywatelom”.

Ostatecznie komunistom nie udało się oderwać wiernych od obchodów tysiąclecia Chrztu Polski. W dniach 14-16 kwietnia 1966 roku w Gnieźnie odbyły się centralne uroczystości kościelne, incydentalnie zakłócone armatnimi salwami. A Faraony? – informacji o nich warto samodzielnie poszukać na wystawie.

Drogi Widzu! Jeśli już obejrzałeś naszą wystawę – wpisz się do książki pamiątkowej i poleć „Biblię Pauperum” znajomym na Facebooku, Instagramie lub Twitterze. Jeśli chciałbyś dowiedzieć się więcej o ludowym chrześcijaństwie, polecamy książkę autorstwa profesor Magdaleny Zowczak „Biblia ludowa. Interpretacje wątków biblijnych w kulturze ludowej” (Wrocław 2000).

Wystawa dofinansowana ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Prezentujemy również nowo zakupioną kolekcję sztuki ludowej ze zbiorów Andrzeja Delinikajtisa. Projekt „Zakup kolekcji polskiej sztuki ludowej ze zbiorów Andrzeja Delinikajtisa” został dofinansowany ze środków programu „Kolekcje muzealne” Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz dotacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego.

Porządek rzeczy. Magazyn Piotra B. Szackiego

Wystawa „Porządek rzeczy. Magazyn Piotra B. Szackiego” prezentuje ideę magazynu demonstracyjnego tego wybitnego muzealnika i muzeologa, pracownika Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w latach 1962-2004.

Po raz pierwszy w dziejach polskiego muzealnictwa udostępniamy szerokiej publiczności magazyn zbiorów, który ze swojej natury stanowi część zakulisową muzeum, ze ściśle określonymi zasadami korzystania z jego zasobów przez muzealników, naukowców i studentów.

Na wystawie w przyjętym porządku magazynowym, według autorskiej klasyfikacji muzealnych obiektów Piotra Szackiego (działów Indexu Rzeczowego od A do Z) prezentowane są: narzędzia związane z pracą na roli, hodowlą, różnymi sposobami pozyskiwania żywności takimi jak zbieractwo, rybołówstwo, pszczelarstwo oraz rękodziełem i rzemiosłami. Najstarsze zabytki pochodzą z połowy XIX wieku, najmłodsze objekty to wyroby rzemieślnicze lub samodzielnie wykonane narzędzia z lat 70. XX wieku.

By jednak objekty i ich zastosowanie nie pozostały „nieme” został przygotowany komponent multimedialny w postaci ramek cyfrowych, które prezentują pracę pokazywanych na wystawie narzędzi i to zarówno ruch jak i dźwięk im towarzyszący.

W kioskach multimedialnych będzie można rozpoznać obiekt dzięki fotografiom, dowiedzieć się o nim więcej, poprzez opis, zdjęcia, artykuły. Tak prezentowane są wybrane przedmioty z całego inwentarza ze wszystkich działów wystawy.

Przy stole, który będzie gromadził widzów na warsztatach i spotkaniach wokół wystawy przygotowane są dwa stanowiska: jedno z dostępem do MUSNET-u – elektronicznego

inwentarza zbiorów, w którym według numeru można znaleźć określony przedmiot i zapoznać się z opracowaną dla niego tzw. karta katalogu naukowego. Przy drugim stanowisku odsłonią się tajniki pracy etnologa: badacza terenowego i muzealnika. Dostępne będą kwestionariusze, notatki terenowe, opracowania, i fotografie z badań. Na wiszącym ekranie przedstawiamy filmy związane z pracą etnografa w terenie oraz prezentowaną na wystawie kolekcją.

Czas świętowania – nowa wystawa stała w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie

„Czas świętowania w kulturach Polski i Europy” to największa i najważniejsza wystawa w przeszło 125-letniej historii Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Jest barwną wielogłosową opowieścią ukazującą rytuały, obyczaje i akcesoria świąteczne różnych tradycji i obrządków religijnych w Polsce.

Na powierzchni ponad 850 m² zgromadzono tysiące eksponatów: strojów, obrazów, rzeźb, świątecznych dekoracji i rekwizytów. Są wśród nich fragmenty najcenniejszych kolekcji Muzeum – 100 odświętnych ubiorów z terenów Polski i Europy, które zajęły przestrzeń antresoli. Dla ich wyeksponowania tradycyjne gabloty zostały zastąpione taflami szkła, które tworzą witryny wielkiego showroomu z odświętną ludową garderobą. Wprowadzeniem do

wystawy jest unikatowa kolekcja makiet tańców ludowych przygotowana na paryską Wystawę Światową w 1937 roku, natomiast jej rozwinięciem – galeria cennych obrazów wotywnych, rzeźby ludowej pisanek, wycinanek, ozdób choinkowych i rekwizytów karnawałowych, odsyłająca do estetycznych korzeni plastyki ludowej.

Wystawa ukazuje tradycję, ale także komentuje współczesność, ujawniając wpływ folkloru na modę i sztukę użytkową, od lat 30. XX wieku po dzień dzisiejszy. Stawia również pytania o rolę stylu ludowego w kulturze masowej.

Nowoczesna scenografia, multimedia, interaktywne prezentacje, fragmenty filmów, nagrań dźwiękowych i fotografii podkreślają oryginalne podejście do tradycji ludowej, w którym rekwizyt, kolor i symbol są nie tylko tłem, oprawą, lecz także treścią kultury czasu świętowania. Wszystko to sprawia, że „Czas świętowania” jest jedną z najważniejszych wystaw poświęconych polskiemu i europejskiemu dziedzictwu kultur ludowych i zarazem ważnym głosem w dyskusji nad rolą etnograficznego dziedzictwa kultur.

**Zwykłe - niezwykle.
Fascynujące kolekcje Państwowego Muzeum Etnograficznego**

WYSTAWA CZYNNA OD 23.10.2008

W 2008 roku przypada 120. rocznica założenia Muzeum Etnograficznego w Warszawie, którego spadkobiercą jest Państwowe Muzeum Etnograficzne. Muzeum powstawało w czasach, gdy Polski nie było na mapie Europy, a na terenie kraju istniało zaledwie kilka placówek muzealnych. Wśród elit intelektualnych rodziła się ogromna potrzeba stworzenia placówek kulturalnych i artystycznych, które utrwałyby i pobudzały poczucie świadomości narodowej, poprzez zachowanie materialnego i duchowego dziedzictwa narodu. Dzięki wysiłkom i determinacji wybitnych przedstawicieli polskiej nauki, sztuki i literatury, nowopowstałe Muzeum Etnograficzne otrzymało społeczną misję gromadzenia dorobku rodzimej kultury ludowej, którą dostrzeżono i uznano za ważny składnik kultury narodowej. Jednocześnie budziła się refleksja nad różnorodnością kulturową świata, stąd warszawskie Muzeum Etnograficzne od początku swego istnienia zbierało także objekty kultur pozaeuropejskich. Mimo różnych kolei losu i zniszczeń wojennych, Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie może poszczycić się wspaniałą historią i zbiorami, które należą do największych i najciekawszych w kraju.

Nasza wystawa to opowieść o budowaniu muzealnych kolekcji, tworzonych dzięki pasji - muzealników, podróżników, zbieraczy. Niekiedy decydowały o tym okoliczności "nadrzędne", na które muzealnicy nie mieli wpływu - realia polityczne, "niespodziewane" dary lub przekazy. Budowanie kolekcji muzealnej to przede wszystkim wynik naukowych badań i metod, stosowanych w zmieniającej się dyscyplinie; od etnografii po antropologię, od gromadzenia przedmiotów i prostego ich opisu, do pogłębionej antropologicznej refleksji i interpretacji, to nowe drogi poszukiwania obiektów, które są odbiciem zmieniającej się rzeczywistości kulturowej w kraju i na świecie.

Wystawa ukaże rozmaite ścieżki pozyskiwania zbiorów, które trafiły do Muzeum różnymi drogami: jako przekazy z muzeów i składnic muzealnych, dzięki konkursom i akcjom społecznym, współpracy naukowej i artystycznej z różnymi instytucjami, udziałowi w wyprawach studenckich, współpracy z twórcami ludowymi i nieprofesjonalnymi, zakupom i darom od kolekcjonerów. Część zbiorów to także eksponaty pozyskane podczas badań prowadzonych przez pracowników naszego Muzeum w kraju, w Europie i odległych regionach Afryki, Ameryki Południowej i Środkowej, wysp Oceanii. Pragniemy pokazać specyfikę tworzenia i powiększania naszych kolekcji, zaprezentować objekty najcenniejsze poznawczo i artystycznie, dzięki którym praca muzealników i działalność Muzeum mają wieloraki wymiar i znaczenie. Liczymy na to, że nasza wystawa będzie dla Państwa swoistą podróżą w czasie i w

przestrzeni. Zapraszamy do wspólnej wędrówki po naszych kolekcjach, refleksji nad obiektem etnograficznym-eksponatem muzealnym, jego historią i wizerunkiem.

Wystawa otrzymała nagrodę Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla 2008 za najlepszą wystawę etnograficzną, oraz pierwszą nagrodę w trzeciej edycji konkursu Mazowieckie Zdarzenia Muzealne - Wierzba 2008. Wystawie towarzyszy album w wersji polsko-angielskiej, który dokumentuje historię 120 lat istnienia Muzeum.

Wystawa „Wielkie Cywilizacje Starego i Nowego Świata”

jest jedną z pięciu części realizowanej w kolejnych etapach wystawy stałej „Kultury i Cywilizacje Świata Pozaeuropejskiego”. Różnorodność zbiorów amerykańskich (w ilości ponad 3600 obiektów) i azjatyckich (ponad 4000 obiektów) znajdujących się w PME w Warszawie pozwoli stworzyć pełną reprezentację tego barwnego i zróżnicowanego świata.

Ekspozycja, realizowana za pomocą rozbudowanej infografiki i multimedii, w dużej części będzie miała charakter narracyjny. Autorzy projektu i scenariusza koncepcyjnego nie rezygnują jednak z klasycznej prezentacji zabytków w szklanych witrynach.

Wystawa została zaplanowana na dwóch poziomach w sali głównej oraz w aneksach skomunikowanych ze sobą za pomocą kładki. W centralnej części parteru znajdzie się narracyjna część ekspozycji, po prawej jej stronie – wystawa azjatycka, po lewej – amerykańska. Dalsza część wystawy amerykańskiej zajmie klatkę schodową prowadzącą na poziom wyższy. Z poziomu tego, przemieszczając się wzdłuż pomostu i kładki w stronę aneksów wschodniej części wystawy i znajdującej się tam windy, będzie można oglądać zawartość górnego pietra symetrycznie usytuowanych witryn szklanych. Wystawa będzie w pełni przystosowana do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, osób głuchoniemych, niewidzących i słabowidzących.

Do szczególnie ważnych zespołów artefaktów prezentowanych na wystawie należą: inuicka kolekcja figurek Konstantego Podhorskiego z pocz. XX w. , unikalne preparowane ludzkie głowy (tsansa) Indian Jivaro z terenów dzisiejszego Ekwadoru, zespół ceramiki przedhiszpańskiej, oraz zbiór współczesnych strojów indiańskich z terenu Meksyku. Nie mniej ważną grupą obiektów są azjatyckie rzeźby i przedmioty kultu (głównie buddyjskiego), czy indonezyjskie i chińskie marionetki z teatru cieni.

Wybrane na wystawę artefakty umieszczone zgodnie ze scenariuszem mają na celu odsłonić główne przesłanie ekspozycji: niezwykłość odległych (od Europy) kultur, których estetyka, wierzenia i tradycje mogą stać się źródłem wielu inspiracji badawczych, duchowych, czy artystycznych. Możliwość zaprezentowania w jednej przestrzeni wystawienniczej akcesoriów obrzędowych, sztuki religijnej, rzemiosła artystycznego, kostiumów, etc. pochodzących z różnych krajów, a także czasów stworzy niebywałą możliwość do poznania zmian zachodzących w obrębie odmiennych cywilizacji dając jednocześnie okazję do analizy porównawczej głęboko rozwijającej potrzeby rozwoju intelektualnego. Oprócz zdobywania wiedzy o kulturach pozaeuropejskich i niematerialnym nierzadko ich dziedzictwie, wystawa ma również uwrażliwiać na odmienną estetyką zachęcając jednocześnie odbiorców do odkrywania wartości rzeczy oryginalnych, częstokroć zakorzenionych jednak w tradycji.

Prawa część ekspozycji pomieści obiekty poświęcone Azji wyszczególnione w podziale tematycznym przestrzeni wystawy: Od Turcji do Indii: Życie codzienne i wierzenia, Różne oblicza buddyzmu, Rzemiosło artystyczne, Tradycyjny strój, Teatr i Taniec Azji.

Lewa część ekspozycji pomieści obiekty archeologiczne i współczesne z terenów Meksyku wyszczególnione w podziale tematycznym przestrzeni wystawy: Meksyk – od kultur przedhiszpańskich do współczesnych Indian.

Schody prowadzące na antresolę, ulokowane na klatce schodowej oraz przestrzeń antresoli będą miejscem prezentacji przedmiotów poświęconych Andom i dżungli amazońskiej wyszczególnionych w podziale tematycznym przestrzeni wystawy: Andy – od okresu prehiszpańskiego do współczesnych Indian, Życie i śmierć w dżungli amazońskiej.

I Na pograniczu kultur

II Daleki Wschód

III Teatr i Taniec Azji

IV. „Życie i śmierć w dżungli amazońskiej”

MUZEUM DLA DZIECI

Muzeum dla Dzieci im. Janusza Korczaka powstało w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie w styczniu 2013 roku. To pierwsze w Polsce, etnograficzne Muzeum, całkowicie dedykowane dzieciom. Powstało w ramach modernizacji Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego i Samorządu Województwa Mazowieckiego. Muzeum dla Dzieci im. J. Korczaka jest integralną, autonomiczną, przestrzennie wyodrębnioną w ramach Muzeum strukturą, jednocześnie

pierwszą inicjatywą muzealną tego typu w Polsce, miejscem, gdzie wszystkiego można dotykać, sprawdzać; miejscem nowoczesnego, inspirującego, otwartego na dialog z młodą odbiorcą, w którym dziecko może poczuć się równoprawnym partnerem dorosłych w odkrywaniu i kształtowaniu piękna świata.

Pragniemy stymulować do zadawania pytań i poszukiwania na nie odpowiedzi, wyrażania zdziwienia, zgłaszania wątpliwości, prowadzenia twórczego kulturalnego dialogu. Chcemy ofiarowywać dzieciom pozytywne emocje, pobudzać ich wyobraźnię, zachęcać do najśmielszych marzeń i ich realizowania.

W specjalnie zaprojektowanej przestrzeni kilku sal dzieci mogą odkrywać świat, poznać kultury – tradycyjne i współczesne, przedmioty i zjawiska z różnych kontynentów. Dowiadują się też czym jest muzeum, kto w nim pracuje, jak się po nim poruszać. Mogą dotykać każdego eksponatu i znaleźć odpowiedzi na wiele pytań. A wszystko to w formie zabawy, ciekawej przygody, niespodzianki.

W każdej z nich możliwa jest realizacja różnorodnych form artystycznej ekspresji-działań plastycznych, literackich, teatralnych, muzycznych.

Zespół Muzeum dla Dzieci gości na co dzień grupy edukacyjne – przedszkolne i szkolne. Organizuje weekendowe cykle warsztatów rodzinnych, których tematyka jest związana ściśle z kulturą i tradycjami Polski oraz całego świata. Organizujemy koncerty, przedstawienia, promujemy czytelnictwo, włączamy się w akcje społeczne skierowane do dzieci, edukujemy na wielu polach promując szacunek do tradycji w połączeniu z nowoczesnymi metodami i formami działań, jesteśmy otwarci na pracę na rzecz środowisk o specjalnych potrzebach.

Ciekawym działaniem edukacyjnym są również unikalne w «muzealnym świecie» zajęcia prowadzone w magazynach Muzeum – na co dzień niedostępnych, niezwykle atrakcyjnych i wartościowych poznawczo.

Muzeum dla Dzieci posiada własną kolekcję dydaktyczną «do dotykania», tworzy własne nowoczesne programy skierowane do grup edukacyjnych zwłaszcza dla dzieci w wieku 3–12 lat, w tym specjalnie opracowane, sensoryczne zajęcia dla grup przedszkolnych od 3 roku życia uwzględniające potrzeby dzieci w zakresie zabawy, dostarczania różnorodnych bodźców rozwojowych i wypoczynku. Organizuje weekendowe, cykle warsztatów rodzinnych, promuje czytelnictwo we współpracy z wiodącymi wydawcami dla dzieci, włącza się w akcje społeczne

skierowane do dzieci, edukuje w zakresie bezpieczeństwa, zdrowego życia, organizuje przedstawienia i koncerty. Od 2 lat z powodzeniem organizuje też etnograficzne półkolonie w wakacje i ferie o kulturalno-edukacyjnym profilu. Wszystkie wydarzenia i programy mają swe źródło w misji Muzeum, które stawia sobie za zadanie prezentowanie bogactwa kultur świata i kultury rodzimej w oparciu o bogatą 80 – tys. kolekcję artefaktów z całego świata oraz kształtowanie postaw otwartości, szacunku i równości.

Ciekawym działaniem edukacyjnym są również unikalne w «muzealnym świecie» zajęcia prowadzone w magazynach Muzeum – miejscach na co dzień niedostępnych, posiadających odrębne regulaminy bezpieczeństwa – niezwykle atrakcyjnych i wartościowych poznawczo. Zespół Muzeum dla Dzieci w latach: 2013- 2015 zrealizował z powodzeniem 7 ważnych społecznie projektów, dofinansowanych ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Samorządu Województwa Mazowieckiego, Fundacji Orange i Muzeum Historii Polski.

WYSTAWY CZASOWE:

Skarby ze starych skrzyń

2.3.2016 - 30.4.2017 Tradycyjne ozdoby bułgarskie ze zbiorów Regionalnego Muzeum Etnograficznego w Płowdiwie

Zachwycające zdobieniami bransolety, pierścienie, naszyjniki i nakrycia głowy. Wystawa „Skarby ze starych skrzyń” prezentuje tradycyjne ozdoby z różnych regionów Bułgarii. W Bułgarii ozdoby pełniły podwójną rolę – były nie tylko dekoracją, podkreślającą urodę oraz bogactwo, ale też miały właściwości magiczne. Wierzono, że służyły ochronie, zapewniały zdrowie i dobrobyt. Biżuteria tworzona na tych terenach wyróżniała się wyjątkowym bogactwem form, technik wykonania i materiałów – od złota i srebra poprzez drogocenne kamienie aż po masę perłową. Wystawa objęta patronatem Ambasadora Republiki Bułgarii Pana Emila Jałnyzowa.

Otwarcie: 2 marca 2017, godz. 18:00 (wstęp wolny), Czas trwania: 2 marca – 30 kwietnia 2017

Patrioci codzienności

21.12.2016 - 15.07.2017

Wystawa „Patrioci codzienności” dotyczy kluczowej kwestii - kształtowania i popularyzowania wrażliwych, postaw społecznych oraz współczesnego rozumienia pojęcia patriotyzm. Wybieramy nowoczesną atrakcyjną dla widza formę wystawy - artystycznych instalacji - specjalnie dostosowaną do percepcji dzieci, ale treścią właściwą do odbioru również dla dorosłych.

Miejsce: Muzeum dla Dzieci

Hungarian love. Węgierska miłość

19.5.2017 – 31.8.2017

Tematami wystawy „Hungarian love. Węgierska miłość” są: miłość, wybór partnera, małżeństwo i seksualność. Obok tekstów, filmów oraz eksponatów przedstawiono także losy polsko – węgierskiej pary, gdzie Polak odkrywa węgierskie tradycje związane z miłością i małżeństwem poprzez obcowanie z rodziną swej wybranki. Na ekspozycji znajdują się eksponaty ilustrujące kilka ostatnich dekad węgierskiej historii. Współczesność i aktualne relacje małżonków splatają się tam z minionymi dziejami teściów i dziadków żony Polaka, który w ten sposób poznaje zwyczaje związane z miłością, kulturę materialną epoki socjalizmu oraz tradycję węgierskiej wsi. Ekspozycja ukazuje obyczaje i pomaga zrekonstruować mentalności oraz sposób recepcji norm i nakazów społecznych dotyczących miłości, wyboru partnera, małżeństwa i seksualności. Pozwala również śledzić proces przejścia tych wartości i norm ze sfery publicznej do prywatnej. Cała wystawa liczy ok.500 m² powierzchni.

GALERIA KOREAŃSKA

(otwarcie planowane jest w drugiej połowie sierpnia 2017)

Galeria Koreańska to stała wystawa poświęcona całkowicie koreańskiej kulturze. W holu I pietra zostanie wyeksponowana replika dwóch przestrzeni tradycyjnego koreańskiego domu (*hanok*): *sarangchae* (mieszkalna przestrzeń dla mężczyzn), *anbang* (mieszkalna przestrzeń dla kobiet) i *daecheong* (wspólna część dzienna). *Sarangchae* zostaną przedstawione jako prywatna i społeczna przestrzeń służąca do przyjmowania gości i edukowania dzieci, podczas gdy *daecheong* będzie przedstawione jako połączony z *sarangchae* taras, na którym czytano książki i spotykano się z przyjaciółmi przy filiżance herbaty. Wewnątrz ustawione będą właściwe meble i utensylia.

W ramach projektu zebranych będzie ok. 169 obiektów charakterystycznych dla przestrzeni tradycyjnego koreańskiego domu, z których część (ok. 40) znajdzie się na wystawie stałej całkowicie poświęconej koreańskiej kulturze, część (ok. 48) zostanie zaprezentowana na stałej wystawie poświęconej ceramice świata, pozostałą grupę obiektów (ok. 80) będzie przeznaczona na czasowe i długoterminowe wystawy, które nasze muzeum mogłoby przygotować nie tylko dla gości naszej instytucji, ale również dla innych muzeów i galerii.

Castillo de Huarmey. Skarby prekolumbijskiego Peru (planowany okres prezentacji 23.10.2017 – 31.03.2018)

Wystawa *Castillo de Huarmey. Skarby prekolumbijskiego Peru* będzie pierwszą w Europie prezentacją bezprecedensowego w skali światowej odkrycia grobowca preinkaskiej cywilizacji Wari w Castillo de Huarmey na północnym wybrzeżu Peru. Po wielu latach prac badawczych dr Miłosz Giersz, dr Patrycja Prządka-Giersz i dr Wiesław Więckowski odkryli pierwszy królewski, nienaruszony grobowiec datowany na VIII-XI wiek n.e. Pochowano w nim ponad 60 osób oraz umieszczono skarb złożony z **ponad 1300 przedmiotów wykonanych ze złota, srebra**, brązu i kamieni półszlachetnych. Jest wśród nich bogato ornamentowana biżuteria, przepięknie zdobiona ceramika oraz importowane z odległych zakątków Andów wszelkiego rodzaju dobra luksusowe.

Wystawa zostanie pokazana na pierwszym piętrze Muzeum, w czterech salach ekspozycyjnych o łącznej powierzchni 930 m². Plan ekspozycji zakłada podzielenie jej na trzy główne części. W dwóch pierwszych salach zaprezentowane zostaną artefakty odkryte przez polską ekipę archeologów w królewskim grobowcu Castillo de Huarmey, uzupełnione obiektami z kolekcji PME. Pozwoli to na pokazanie tego unikatowego w skali światowej znaleziska w szerszej perspektywie i wpisanie go w historię największych polskich eksploracji archeologicznych, antropologicznych i etnograficznych w Ameryce Łacińskiej. W dwóch kolejnych salach przedstawione zostaną wybrane zabytki o wyjątkowej wartości materialnej i kulturowej: biżuteria arystokratek ze złota, srebrna i inkrustowana kamieniami półszlachetnymi, znaleziona w głównej komorze grobowej Królewskiego Mauzoleum Wari z Castillo de Huarmey. Całość dopełni osobna część ekspozycyjna z dioramą fragmentu mauzoleum i komory grobowej naturalnej wielkości, ukazująca wyjątkowy kontekst archeologiczny znaleziska.

Wystawa Sztuki Ludowej

Celem projektu jest budowa nowej galerii sztuki ludowej w dotychczasowej przestrzeni biurowej PME – razem ok. 250 m. kw. powierzchni. Sztuka ludowa i nieprofesjonalna jest obok stroju tradycyjnego ikoną polskiej etnografii. Powstanie w centrum stolicy nowej, profesjonalnej i ciekawej „narodowej wystawy sztuki ludowej” będzie wydarzeniem bez precedensu nie tylko na skalę miejską czy wojewódzką, ale również na skalę krajową i europejską. Nigdzie bowiem widz z Polski czy z zagranicy nie znajdzie tak wielkiego wyboru eksponatów pogrupowanych wedle oryginalnego scenariusza ośmiu oryginalnych - tematycznych modułów. Nie ulega wątpliwości, że od 2012 (zakończenie remontów) PME ma poważny deficyt w/w galerii. Istniejąca od roku ekspozycja „Biblia Puperum” zaspokaja potrzeby odwiedzających, ale skupia się na jednym tylko religijnym aspekcie narracji i tym samym wymaga rozbudowania i wzbogacenia.

- a) **„Czarno-biały świat drzeworytu”** – to najmniejsza i najwęższa z przestrzeni wystawy, będąca jednocześnie jej przedsiönkiem. Ekspozycja „płaskich” i w większości monochromatycznych drzeworytów utrzymana będzie w konwencji dawnej drewnianej wiejskiej kaplicy, w której w/w dzieła sztuki ukazane zostaną w zaaranżowanej przestrzeni sakralnej. Motywem głównym będzie światło emitowane przez witraże rzeczywistych okien budynku oraz specjalnie zainstalowanych light-box’ów. Zadaniem miejsca i jego scenograficznego oddziaływania będzie przygotowanie zmysłowe i intelektualne widza do przekroczenia symbolicznej bariery między codziennością i światem zewnętrznym, a tym co czeka nań wewnątrz galerii sztuki.
- b) **„Ogród rozkoszy”** – tytuł nawiązuje do sławnego obrazu Hieronima Boscha. Pierwszy kontakt widza z szarszą perspektywą galeryjną będzie swoistym szokiem zmysłowym. Założeniem scenograficznym i ekspozycyjnym jest ukazanie pełnych barwy, ruchu i onirycznej fantazji ludowego bestiariusza. Ludowe rzeźby zwierząt, w których przeważa motyw malowanych ptaków, nie tylko wypełnią całe to miejsce, ale również stworzą niepowtarzalny klimat rajskiego ogrodu i ludzkiej tęsknoty za utraconym na zawsze chłopskim „złotym wiekiem”. W galerii centralnym miejscem będzie specjalnie zaprojektowany duży stół, którego rola została opisana poniżej.
- c) **„Przydrożna kapliczka”** – galeria dawnej rzeźby ludowej wymaga szczególnego oprawy ekspozycyjnej i zachowania wyjątkowej dbałości o kruche zabytki, które datowane są między końcem XVIII w. a 1937 r. Kolekcja liczy bez mała 600 zabytków. Składają się na nią: pasyjki, krucyfiksy, kapliczki. Szczególne walory artystyczne mają „monograficzne” kolekcje: Chrystusa Frasobliwego czy Matki

Boskiej Skępskiej. W zasobie znajdują się najcenniejsze zbiory PME: słupowa kapliczka Trójcy Świętej Wawrzyńca Szwei i „Matka Boska Skępska pod krzyżem” – rzeźba z Dębu Wielkiego, która jest dla PME tym czym Gioconda dla Muzeum Luwru. Kruchość zabytków i niewielka przestrzeń sprawia, że konieczne będzie umieszczenie infokiosku z dostępem do danych opisowych i odwzorowań cyfrowych całej kolekcji.

- d) „Biblia Pauperum”.** Największa pod względem wielkości galeria poświęcona będzie motywom religijnym. Biblia, jej staro i nowotestamentalne historie zaklęte w dziełach plastycznych stanowić będą punkt wyjścia do głębszej refleksji nad ludową interpretacją katechezy biblijnej. Dzięki modułom opisowym i specjalnym karteczkom, które widz będzie mógł zerwać i zabrać ze sobą do głosu dojdzie próba rekonstrukcji chłopskiego horyzontu umysłowego sprzed kilku dekad. Ludowe opowieści o Bogu, pochodzeniu zła, upadku, ale też polskim i chłopskim (z wyboru) rodowodzie Jezusa oraz Matki Boskiej i świętych zostaną bogato zilustrowane. Generalizując, 7/8 ludowej twórczości artystycznej czerpie inspirację tematyczną z Biblii i religii chrześcijańskiej. Waga i wymowa tego modułu wystawy jest więc poznawczo i intelektualnie nie do przecenienia.
- e) „Życie codzienne”.** Opuszczając strefę nieba i religii widz trafi do niewielkiej galerii, której motywem przewodnim będzie życie codzienne. Obrazy, rzeźby i wycinanki obrazujące rodzinę, trud codziennej pracy na roli oraz dom i jego wnętrze nadadzą miejscu unikalny charakter. Moduł ten wywoływać będzie wśród starszych osób wspomnienia związane z dzieciństwem, pobytem na wsi, chłopskimi korzeniami większości społeczeństwa. Jego istotną rolą jest pozytywny przekaz oraz dowartościowanie dawnej wsi, która dziś jest wymazywana ze zbiorowej pamięci, poprzez mitologizację przeszłości. Nie wiedzieć czemu wszyscy dziś są szlachtą, wywodzą się ze dworu, większość zaś „walczyła w powstaniu warszawskim”. Motto miejsca stanowić będzie sejmowa wypowiedź Piotra Gadzinowskiego „bo wszyscy jesteśmy ze wsi” – umieszczona w multimedialnej ramce cyfrowej.
- f) „Zbójnik ci ja zbójnik”** – jest to wyodrębniona przestrzeń prezentująca podhalańskie malarstwo na szkle. Jego głównym motywem jest zbójnik i jego perypetie i przygody: rabunek, zabawa, miłość i umizgi, zdrada i smutny koniec. Niezwykły, manierystycznie ruchliwy charakter obrazów sprawia, że intencją wystawiennicza jest pokazać je w masie, która stanowić będzie wielką tęczę kolorów. Uzupełnienie stanowić będzie muzyka góralska oraz trójwymiarowe

elementy stroju męskiego i kobiecego. Góralczyzna i nieodłączny motyw Janosika stały się elementem nie tylko kultury masowej, ale weszły do narodowej ikonografii na równych prawach ze strojem krakowskim. Stąd w pełni uzasadnione i pożądane ukazanie podhalańskiej kolekcji malarstwa na szkle.

g) „Art Brut” to najtrudniejszy w odbiorze, acz ostatnio najbardziej popularny i cieszący się niesłabnącym zainteresowaniem prąd sztuki nieprofesjonalnej. Ukazanie bogatych zbiorów artystów, z których wielu dotkniętych było chorobami umysłowymi będzie odpowiedzią PME na zapotrzebowanie obcowania z w/w sztuką. W zbiorach PME znajduje się jedna z największych kolekcji prac Nikifora Krynickiego, są również liczne są misternie wykonane ołówkiem, znane i cenione zagranicą rysunki Edmunda Monsiela czy sławne dziś na całą Europę anielskie rzeźby Karola Wójciaka „Heródka”. W ubiegłym roku w PME miała miejsce wystawa czasowa „ART. Brut. Szara strefa sztuki”, która cieszyła się powodzeniem i zebrała bardzo dobre ogólnopolskie recenzje. Nic więc dziwnego, że konieczna jest budowa stałej ekspozycji, której ważnym modułem będzie sztuka nieprofesjonalna.

h) „Gaude Mater Polonia” – ostatni i zarazem drugi co do wielkości aneks galerii sztuki ludowej. Jego zadaniem jest opowiedzieć 1000 lat dziejów państwa polskiego. Narracja zacznie się od fantastycznych pradziejów, pobiegnie przez chrzest Polski, dzieje średniowieczne, nowożytność, wiek XIX, hekatombę II wojny, aż po lata 80-te. Ekspozycja zbudowana będzie na dwóch poziomach. Przewidziane jest zbudowanie wewnątrz galerii niewysokiej antresoli, która będzie swoistą ścieżką historyczną. Wyprawa w przeszłość ilustrowana zabytkami sztuki ludowej, będzie w założeniu konfrontowana z reprodukcjami analogicznych dzieł sztuki wysokiej oraz z fotografiami archiwalnymi. Na wystawie nie zabraknie również eksponatów muzealnych, które wypożyczone zostaną z innych muzeów i stanowić będą "symboliczne filary" topografii i narracji muzealnej. Dzieje polski opowiedziane na ludowo odnosić się będą do faktów i zdarzeń jak wielkie bitwy, ale również do ludzi stanowiących panteon narodowych bohaterów (królowie, Kościuszko, Kopernik, Witos i inni. Nie mniej istotnym elementem ekspozycji będzie nawiązanie do w/w aneksu życia codziennego. Ukazanie migracji ze wsi do miasta, na fali gospodarczego rozwoju lat 70-tych i związane z tym problemy to jeden z ciekawszych tematów ekspozycji. Nie mniej istotnym faktem będzie pokazanie sztuki ludowej w jej politycznym zaangażowaniu w czasach PRL. Twórcy nierzadko tworzyli swe dzieła „na zamówienie”, często rzeźbiąc identyczne

postaci i wpisując nazwisko bohater – tytuł dzieła zależnie od aktualnej rocznicy czy zapotrzebowania. Elementem uzupełniającym będzie sieć głośników kierunkowych, z których emitowana będzie muzyka lub utwory wokalne charakterystyczne dla epoki czy zdarzenia historycznego.

Zaplanowane wokół powyższej wystawy działania wiążą się z obecnością w przestrzeni stołu, który ma być miejscem podejmowania działań wspólnotowych, ale także miejscem spotkania i wyrażania siebie poprzez dyskusję i twórczość plastyczną. Proponowane są m. in. poniższe tematy:

- a. Duży stół – możliwość robienia warsztatów związanych z okresami z roku obrzędowego polskiego – warsztaty palm i pisankarskie, warsztaty ozdób świątecznych, dekoracji codziennych np. wycinankarskie, miejsce spotkań, debat i dyskusji tematycznych.
- b. Malowanie na szkle
- c. Opowieści ludowe
- d. Cykl edukacyjny dla osób dorosłych
- e. Lepienie z gliny
- f. Warsztaty szopkarskie
- g. Warsztaty w drewnie – rzeźbienie i malowanie
- h. Malowanie jajek
- i. Warsztaty wycinankarskie
- j. Warsztaty kulinarne – powiązane z wystawami, np. warsztaty wokół ziemniaka – powiązane z wystawą „Wieś Polska”, Dzień Chwasta – co można przyrządzić z roślin powszechnie uznawanych za chwasty, warsztaty związane ze świętami dorocznymi np. ozdabiania mazurków, lepienia pierogów,

PRZYKŁADOWE WYDARZENIA:

Wielkie Targi Wielkanocne

Co roku Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie zaprasza na Wielkie Targi Wielkanocne. Tegoroczna edycja odbędzie się z większym niż poprzednie rozmachem. Po raz pierwszy na Targach pojawią stoiska z etnodizajnem, a w specjalnie przygotowanej strefie chilloutu będzie można napić się regionalnego piwa i spróbować potraw z różnych zakątków Polski.

Tradycyjnie swoje wyroby zaprezentują twórcy ludowi z Polski i Europy, a na stoiskach znajdują się m.in. pisanki, palmy, obrusy, koszyczki, wycinanki, a także biżuteria oraz ceramika. W programie m.in. pokaz malowania pisanek metodą batikową, warsztaty kulinarne i ze zdobienia pisanek oraz rodzinne zajęcia o zwyczajach wielkanocnych.

Wielkie Targi Wielkanocne organizowane są przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie od ponad 30 lat. Co roku gromadzą gości z całego kraju.

Warsztaty pisankarskie dla dorosłych

Muzeum organizuje przedświąteczne warsztaty pisankarskie. Zajęcia poprowadzą znane artystki ludowe z regionu kurpiowskiego – Wiesława Bogdańska i Halina Witkowska, które pokażą, jak ozdobić wydmuszki za pomocą dwóch niezwykłych technik – techniką woskową oraz techniką aplikacji (kolorową włóczką i „duszą” sitowia).

Wiesława Bogdańska – laureatka nagrody im. Oskara Kolberga. Na co dzień prowadzi warsztaty z plastyki obrzędowej na każdą porę roku w Zagrodzie Kurpiowskiej w Kadzidle. Zajmuje się wykonywaniem m.in. wycinanek, palm, byśków z ciasta i bibułkowych kwiatów. Halina Witkowska – prowadzi kuźnię kurpiowską w Pniewie. Jest laureatką wielu konkursów plastyki obrzędowej i na wyroby kulinarne. Jej specjalność to pyszne tradycyjne ciasteczka zwane fafernuchami.

Marcowe Warsztaty w PME

Warsztaty z batiku i papieru mâché, a także nauka sporządzania naturalnych kosmetyków. W marcu Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie przygotowało cykle niezwykłych wydarzeń.

Batikowe tkaniny mają renomę na całym świecie, a za ich stolicę uznaje się barwną Indonezję. Warsztaty „Ręko-lekcje: Batik wieczorową porą” to okazja do poznania tej wyjątkowej techniki oraz wykonania zdobionych tym sposobem przedmiotów.

Kremy, maseczki, balsamy, szampony, a nawet pasta do zębów – podczas zajęć „For-my: Uroda z natury” będzie można dowiedzieć się, jak przygotować naturalne kosmetyki. Uczestnicy poznają sprawdzone receptury, by na zakończenie warsztatów wykonać własne domowe produkty.

Chiński Nocny Targ.

Chińczycy niedawno rozpoczęli Nowy Rok. Zgodnie z tamtejszym zodiakiem patronuje mu Kogut. Symbolizuje on dynamizm i entuzjazm w działaniu, ryzyko, ale także stawianie w życiu na jakość, a nie ilość, wykonywanych czynności. Na dobry początek 2017 przygotowaliśmy serię wydarzeń, które pozwolą przenieść się do dalekiej Azji i poczuć, jak na chińskim barwnym targu.

Polsko - japońskie Warsztaty Kulinarne

Zapraszamy na kulinarne warsztaty polsko-japońskie. Wspólnie będziemy lepić pierogi ruskie w japońskim cieście gyoza, a także przygotowywać polski deser sprzed lat - blok "czekoladowy" z zieloną herbatą matcha. Warsztaty zakończymy ucztą pełną przygotowanych specjałów. Na gości czekać będą też zupa miso na polskim rosolu, porcja natto z kaszą jaglaną oraz japońskie herbaty. Każdy wróci do domu z certyfikatem ukończenia warsztatów i słodkim upominkiem.

Warsztaty tegoroczne poprowadzi autorka bloga Coutellerie - Marianna Medyńska. Za opracowanie graficzne odpowiedzialna jest Julia Kędzierska - absolwentka Wydziału Wzornictwa warszawskiej ASP.

Celem spotkania będzie wskazanie cech wspólnych oraz rozbieżności w narodowych kuchniach Polski i Japonii, rozmowy o kulinarnych obyczajach obu krajów i zapoznanie ich ze sobą. W programie przedstawienie i degustacja japońskich składników - zarówno bazowych, jak i tych mniej znanych, a następnie wkomponowanie ich w tradycyjne dania kuchni polskiej.

Dzień pióra wiecznego.

Jest to międzynarodowa impreza, która ma na celu popularyzację pisma, a w szczególności pisanie piórami wiecznymi. Do tej pory w Polsce Dzień Pióra Wiecznego był organizowany w postaci mniejszych imprez w różnych miastach. Po raz pierwszy impreza nabiera charakteru ogólnopolskiego i jest kierowana do miłośników piór wiecznych w każdym wieku, oraz wszystkich zainteresowanych sztuką ręcznego pisanie i kaligrafii.

Targ Miodowy.

Targ Miodowy to wydarzenie, podczas którego będziemy mierzyć się z tematem ginącej populacji pszczół, miejskim pszczelarstwem, reaktywacją bartnictwa i wszystkim, co związane jest z miodem i jego cudownymi właściwościami.

Goście targu będą mogli kupić różnogatunkowe miody z różnych części Polski, także te wpisane na listę produktów regionalnych, potrawy z miodem, kosmetyki na bazie miodu, miody pitne czy woskowe świece.

Spotkania z wielokulturowością.

Mazowsze przez wieki zamieszkane było przez przedstawicieli różnych kultur. Podążając ich śladem, odwiedzimy mazowieckie miasta – Płock i Gąbin, którym przyjrzymy się pod kątem współistnienia w nich społeczności różnych wyznań, w przeszłości oraz współcześnie. Zastanowimy się nad sposobami odczytywania i kształtowania przestrzeni pod kątem pamiątek przeszłości; jakie ślady w przestrzeni miejskiej (i nie tylko) pozostawili po sobie dawni mieszkańcy, a jednocześnie – jakie są obecnie sposoby ich upamiętniania. Szczególną uwagę poświęcimy przedwojennej społeczności żydowskiej.

Wszystkim planowanym wystawom czasowym i stałym towarzyszą rozliczne działania edukacyjne różnego typu, przybliżające życie w Azji i Ameryce Południowej, poczynając od warsztatów kulinarnych i koncertach muzyki żywej a kończąc na związanych z zabawami i opowieściami różnych kultur. W ramach podejmowanych działań przewidywana jest również poza zajęciami edukacyjnymi dla grup zorganizowanych z przedszkoli i szkół podstawowych oraz dla rodzin z dziećmi pula spotkań dla dorosłych gości muzeum. Poniżej prezentowane są wybrane przykłady już zaplanowanych działań w ramach wystawy „Wielkie cywilizacje Starego i Nowego Świata”.

- „Meksykańska tortilla - warsztaty kulinarne dla rodziców z dziećmi
- Czekoladowa przygoda na dworze Azteckim– warsztaty nt. prekolumbijskiej kultury Azteków połączone z tworzeniem własnej tabliczki czekolady.
- Gry i zabawy Ameryki Południowej.
- Spotkania dla dorosłych:
  - Projekcja filmu „Woman are heros” („Siła kobiet”)

- Spotkania dotyczące sytuacji politycznej krajów Ameryki Południowej
  - Tango Argentino. Historia i znaczenia niezwykłego tańca.
  - „Pięć barw chińskiego smoka”
  - „Latawce japońskie”
  - „Indonezyjski Teatr Cieni”
  - Spotkania dla dorosłych towarzyszące wystawie:
    - Obchody chińskiego Nowego Roku. Chiński Zodiak
    - Polscy badacze Syberii i Północno - Wschodniej Azji (Bronisław Piłsudski, W. Sieroszewski, Stanisław Poniąkowski)
  - Warsztaty kulinarne – smaki Azji
  - Azjatycka fabryka snów - Bollywood
- k. Powtórzenie do matury na wystawie „Historia Polski – 1000 lat przez sztukę ludową”
- l. Debaty o postawach społecznych w ważnych, bieżących kwestiach, o kontekstach kulturowych na przestrzeni stuleci różnych zjawisk społecznych
- m. Warsztaty związane z mniejszościami etnicznymi
- n. Meksykańskie zaduszki (Halloween)
- o. Chiński Nowy Rok
- p. Oprowadzanie interaktywne – wraz z warsztatami prowadzonymi przez edukatorów na wystawach stałych
- q. Gry „miejskie” na terenie muzeum
- r. Pracownie etnograficzne
- s. Malarstwo kropkowe
- t. Organizacja imprez okolicznościowych – zajęcia przybliżające kulturę wybranego regionu geograficznego np. afrykańskie, indyjskie, australijskie, indiańskie, nie tylko dla dzieci
- u. „Podróże w kulturze” – cykl spotkań dla dzieci z opowieścią o różnych państwach świata, obyczajach i ich kulinariach
- v. Spotkania z podróżnikami – rozmowy z ciekawymi ludźmi o ich podróżach stanowiące inspirację do rozpoczęcia własnych podróży
- w. Koncerty muzyki ludowej – Polskiej, ale także np. afrykańskiej, flamenco etc.
- x. Kontynuacja półkolonii
- y. Noc w muzeum – zwiedzanie z latarkami dla dorosłych i zagranicznych gości

WYDAWNICTWA:

Jedną z ważnych form aktywności Państwowego Muzeum Etnograficznego jest działalność wydawnicza. Muzeum wydaje obszerne, bogato ilustrowane publikacje katalogowe towarzyszące wystawom, jak również interesujące pozycje naukowe, dotyczące nie tylko polskiej kultury tradycyjnej, ale i kultur etnicznych z całego niemal świata.

Od lat 60. przez dwie dekady XX wieku Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie wydawało „Zeszyty Muzealne”. Po trzydziestu latach przerwy, w 2009 roku, powróciło do tworzenia własnego czasopisma. „Etnografia Nowa” jest dwujęzycznym (polsko-angielskim) periodykiem naukowym prezentującym najnowsze osiągnięcia antropologii i muzeologii w kraju i na świecie, także w ich powiązaniach interdyscyplinarnych. Do tej pory ukazało się osiem numerów czasopisma.

BIBLIOTEKA:

Biblioteka Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie posiada specjalistyczny i bogaty (30 tys. woluminów) księgozbiór zawierający publikacje polskie i zagraniczne z zakresu etnologii, etnografii, antropologii kulturowej, muzeologii i muzealnictwa oraz dziedzin pokrewnych a także albumy, encyklopedie, słowniki.

Gromadzone zbiory to: wydawnictwa zwarte (w tym starodruki z XVII i XVIII w. oraz druki XIX-wieczne), wydawnictwa ciągłe (w tym z XIX w.), materiały kartograficzne, zbiory specjalne: foldery, programy wystawowe, przewodniki po wystawach etnograficznych z całego świata. Dzięki rozbudowanej współpracy międzybibliotecznej w instytucjach kultury do naszej Biblioteki regularnie wpływa około 30 tytułów czasopism m.in. z Japonii, Szwajcarii, Niemiec, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii oraz liczne wydawnictwa zwarte.

Zakres księgozbioru ujęty został w następujące działy:

- Etnologia, etnografia, antropologia kulturowa i społeczna, historia kultury i sztuki, fotografia, filozofia, muzykologia, socjologia, geografia - krajoznawstwo, podróże
- Etnografia Polski w podziale na regiony i działy kultury (kultura społeczna, folklor, sztuka ludowa, kultura materialna)
- Etnografia Europy z podziałem na kraje

- Etnografia Ameryki, Afryki, Azji, Australii i Oceanii
- Muzealnictwo zagraniczne – katalogi, przewodniki po muzeach i wystawach wg krajów
- Muzealnictwo polskie
- Kultura mniejszości narodowych

DZIAŁ DOKUMENTACJI ARCHIWALNEJ I FOTOGRAFICZNO-FILMOWEJ:

Dział Dokumentacji Archiwalnej i Fotograficzno-Filmowej zajmuje się gromadzeniem, ewidencjonowaniem i opracowywaniem materiałów archiwalnych (rękopisów, fotografii, negatywów, nagrań video i cyfrowych, plakatów, grafik, rycin i in.) z zakresu etnografii i nauk pokrewnych.

Dział Dokumentacji udostępnia swoje zbiory na miejscu w czytelni, po wcześniejszym (min. jednodniowym) zgłoszeniu i ustaleniu terminu wizyty. W celach studyjnych i naukowych zbiory udostępniane są na miejscu bezpłatnie.

ORGANIZACJA KONFERENCJI:

Ochrona dziedzictwa kulturowego jest zobowiązaniem każdego podmiotu i każdej osoby utożsamiających się ze współczesnym rozumieniem pojęcia zrównoważonego rozwoju. Tylko szacunek do dokonań minionych pokoleń potwierdza, że mówiąc kultura, rozumiemy to pojęcie jako zobowiązanie do przeniesienia w przyszłość tego, co jako spuścizna zostało nam dane jako podstawa naszego rozwoju.

Pojęcie zrównoważonego rozwoju ma swój wymiar społeczny. W obszarze poszanowania i ochrony materialnego dziedzictwa przeszłości pozwala na identyfikowanie się z nim tych wszystkich mających udział w procedurach inwestycyjnych, którzy rozumieją zobowiązanie przenoszenia wartości historycznych w przyszłość. Współczesne rozumienie ochrony dziedzictwa nie ogranicza się do definiowania sposobów gwarantowania nienaruszalności wartości zastanych, ale domaga się od wszystkich aspirujących do miana uczestników tego procesu, by określali takie sposoby użytkowania obiektów zabytkowych, by gwarantować im stabilne materialne podstawy ich codziennego funkcjonowania, poprzez nadawanie im funkcji dobrze działających podmiotów życia publicznego. Taki cel ma wspólna inicjatywa Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, które wraz ze Stowarzyszeniem Architektów Polskich SARP i Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków już ośmiokrotnie zorganizowało konferencję „Między ortodoksją a kreacją. Dialog konserwatorsko-

architektoniczny”, mającą na celu wypracowywanie sposobów budowania podstaw trwania historycznych wartości we współczesnym świecie.

Poprzednie konferencje, zorganizowane w latach 2009-2016, zyskały niezwykle pochlebne recenzje ze strony uczestniczących w nich architektów i konserwatorów z całej Polski. W każdej dwudniowej konferencji wzięło udział 270-300 osób. Spotkania te uznano za bodaj najważniejsze dyskusyjne forum, na którym z architektami i projektantami, jak również inwestorami i developerami spotykają się urzędnicy różnych, w tym i najwyższych szczebli administracji rządowej oraz samorządowej (w sumie 83 osoby decydujące o inwestycjach w całej Polsce).

5.3.2 Oferta kulturalno-edukacyjna po zakończeniu realizacji inwestycji

Szczegółową analizę grupy odbiorców przedstawiono w dziale 5.2.2 Analiza popytu dla nowej oferty kulturalnej i edukacyjnej.

5.3.2 Oferta kulturalno-edukacyjna po zakończeniu realizacji inwestycji

Założenia programowe i architektoniczny projekt koncepcyjny wystawy stałej „Wielkie Cywilizacje Starego i Nowego Świata”

1. Założenia.

Celem wystawy jest udostępnienie zwiedzającym najważniejszych muzealiów zgromadzonych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie, które reprezentują kulturę i osiągnięcia cywilizacyjne narodów azjatyckich i amerykańskich. Perspektywę etnologiczną uzupełnią aneksy poświęcone społecznościom plemiennym oraz kulturowo-etnicznych peryferiom cywilizacji współczesnej. Symetryczny układ architektoniczny sali głównej pozwoli rozwinąć przed zwiedzającymi wystawę barwną opowieść o równoczesnym odkrywaniu przez Europejczyków obu części świata i zarazem poznawaniu jego złożonej struktury geograficznej i cywilizacyjnej.

2. Założenia metodologiczne.

Wystawa „Wielkie Cywilizacje Starego i Nowego Świata” jest jedną z pięciu części realizowanej w kolejnych etapach wystawy stałej „Kultury i Cywilizacje Świata Pozaeuropejskiego”. Różnorodność zbiorów amerykańskich (w ilości ponad 3600 obiektów) i azjatyckich (ponad 4000 obiektów) znajdujących się w PME w Warszawie pozwoli stworzyć pełną reprezentację tego barwnego i zróżnicowanego świata.

Ekspozycja, realizowana za pomocą rozbudowanej infografiki i multimedialnych, w dużej części będzie miała charakter narracyjny. Autorzy projektu i scenariusza koncepcyjnego nie rezygnują jednak z klasycznej prezentacji zabytków w szklanych witrynach.

3. Program funkcjonalno-przestrzenny.

Wystawa została zaplanowana na dwóch poziomach w sali głównej oraz w aneksach skomunikowanych ze sobą za pomocą kładki. W centralnej części parteru znajdzie się narracyjna część ekspozycji, po prawej jej stronie – wystawa azjatycka, po lewej – amerykańska. Dalsza część wystawy amerykańskiej zajmie klatkę schodową prowadzącą na poziom wyższy. Z poziomu tego, przemieszczając się wzdłuż pomostu i kładki w stronę aneksów wschodniej części wystawy i znajdującej się tam windy, będzie można oglądać zawartość górnego piętra symetrycznie usytuowanych witryn szklanych. Wystawa będzie w pełni przystosowana do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, osób głuchoniemych, niewidzących i słabowidzących.

4. Założenia programowe

Do szczególnie ważnych zespołów artefaktów prezentowanych na wystawie należą: inuicka kolekcja figurek Konstantego Podhorskiego z pocz. XX w. , unikalne preparowane ludzkie głowy (tsansa) Indian Jivaro z terenów dzisiejszego Ekwadoru, zespół ceramiki przedhiszpańskiej, oraz zbiór współczesnych strojów indiańskich z terenu Meksyku. Nie mniej ważną grupą obiektów są azjatyckie rzeźby i przedmioty kultu (głównie buddyjskiego), czy indonezyjskie i chińskie marionetki z teatru cieni.

Wybrane artefakty odsłaniają główne przesłanie wystawy: niezwykłość i odmienność odległych (od Europy) kultur, ich estetyki, wierzeń i tradycji, mogą stać się źródłem wielu inspiracji badawczych, duchowych i artystycznych. Możliwość zaprezentowania w jednej przestrzeni wystawienniczej akcesoriów obrzędowych, sztuki religijnej, rzemiosła artystycznego i kostiumów, pochodzących z różnych krajów i czasów, stworzy niebywałą okazję do poznania zmian zachodzących w obrębie odmiennych cywilizacji dając jednocześnie możliwość analizy porównawczej rozwijających się potrzeb intelektualnych. Oprócz dostarczania wiedzy o kulturach pozaeuropejskich i niematerialnym ich dziedzictwie, a także rozwijania wrażliwości na odmienną estetykę, wystawa zachęci odbiorców do odkrywania wartości oryginalnych i uniwersalnych.

Prawa część ekspozycji pomieści obiekty poświęcone Azji wyszczególnione w podziale tematycznym przestrzeni wystawy: Od Turcji do Indii: Życie codzienne i wierzenia, Różne oblicza buddyzmu, Rzemiosło artystyczne, Tradycyjny strój, Teatr i Taniec Azji.

Lewa część ekspozycji pomieści obiekty archeologiczne i współczesne z terenów Meksyku wyszczególnione w podziale tematycznym przestrzeni wystawy: Meksyk – od kultur przedhiszpańskich do współczesnych Indian.

Schody prowadzące na antresolę, ulokowane na klatce schodowej oraz przestrzeń antresoli będą miejscem prezentacji przedmiotów poświęconych Andom i dżungli amazońskiej wyszczególnionych w podziale tematycznym przestrzeni wystawy: Andy – od okresu przedhiszpańskiego do współczesnych Indian, Życie i śmierć w dżungli amazońskiej.

Podział tematyczny przestrzeni wystawy

PARTER I KLATKA SCHODOWA

I Na pograniczu kultur

1. „Od Turcji do Indii: Życie codzienne i wierzenia”

Obszar geograficzny: Turcja –Iran, Iran–Afganistan, Afganistan–Indie

Celem tej części wystawy jest ukazanie przenikania się wpływów pomiędzy poszczególnymi krajami od strefy europejskiej do azjatyckiej. Zostaną tutaj wyeksponowane stroje z pogranicza turecko--irańskiego, miniatury irańskie, irańskie i afgańskie instrumenty muzyczne, indyjskie stroje i biżuteria, gry, miniatury indyjskie, rzeźby bóstw hinduskich, różańce muzułmańskie, hinduskie i buddyjskie.

II Daleki Wschód

W przestrzeni wystawy odnoszącej się do Dalekiego Wschodu zostaną przedstawione obiekty z różnych krajów ukazujące wzajemne oddziaływanie kultur z tego obszaru geograficznego. Widz będzie miał możliwość dokonania analizy porównawczej.

1. „Różne oblicza buddyzmu”

Obszar geograficzny: Wietnam, Birma, Mongolia, Chiny, Japonia.

W tej strefie wystawy będą eksponowane liczne wizerunki Buddy, a także postaci z buddyzmem związane w najróżniejszych formach – od przerażających masek tybetańskich po figurki uśmiechniętego Buddy. Ekspozycja będzie prezentować trzy tematy związane z postacią Buddy: część I: poruszy wątki związane z historyczną postacią Sidhharty Śakjamuniego, część II dotyczyć będzie różnych postaci Buddów, a część III rozmaitych dróg duchowych i religijnych buddyzmu. Ekspozycja ma uświadomić odbiorcy niejednorodność buddyzmu.

2. „Rzemiosło artystyczne”

Obszar geograficzny: Chiny, Wietnam, Japonia.

Celem tej części wystawy jest ukazanie tradycyjnego rzemiosła artystycznego łączącego w sobie użytkowość z wyrafinowanym poczuciem estetyki ludzi Dalekiego Wschodu. Zostaną tutaj wyeksponowane wyroby z kamienia, brązu, laki, ceramiki, emalii, wycinanki oraz wysokiej klasy zabytkowy chiński obraz malowany na szkle.

3. „Tradycyjny strój”

Obszar geograficzny: Chiny, Japonia, Korea.

W tej strefie wystawy odwiedzający będą mogli podziwiać różnorodność i bogactwo tradycyjnych strojów pochodzących z Chin (hanfu, qipao), Japonii (kimono) i Korei (hanbok) stworzonych w różnych okresach. Zestawienie ich w jednej przestrzeni da możliwość porównania wzorów, krojów i stylistyki.

III Teatr i Taniec Azji

Obszar geograficzny: Chiny, Indonezja

W strefie poświęconej azjatyckiemu teatrowi i tańcowi widz będzie miał możliwość przyjrzenia się różnym formom teatralnym, takim jak teatr cieni, teatr tańca i opera chińska. Zaprezentowane zostaną marionetki, indonezyjski strój do tańca, strój z opery pekińskiej, model orkiestry gamelanowej, wycinanki z postaciami z opery pekińskiej, maski z opery pekińskiej i sycuańskiej.

1. „Andy – od okresu przedhiszpańskiego do współczesnych Indian”

Obszar geograficzny: Andy

Celem tej części wystawy jest zapoznanie odbiorcy z historią cywilizacji andyjskich oraz ze współczesnym folklorem tego regionu. Zaprezentowane zostaną obiekty archeologiczne kultur Wari, Mochica oraz inkaskie. Będą to głównie przedmioty ceramiczne (w tym niezwykle cenne kubki kero), a także broń kamienna, biżuteria i tkaniny. Ponadto wyeksponowane będą barwne stroje różnych grup etnicznych współcześnie zamieszkujących tereny Andów, przedmioty o tematyce religijnej, obiekty mające charakter kultowy i świąteczno-dekoracyjny, przedmioty użytku codziennego i obiekty agrarne.

ANTRESOLA

IV. „Życie i śmierć w dżungli amazońskiej”

Obszar geograficzny: Dżungla amazońska

W tej części wystawy odbiorca zostanie przeniesiony w głąb dżungli amazońskiej, gdzie przedstawione będą obiekty różnych grup indiańskich m.in. Karajá, Bororo, Cofán. Pokazane zostaną nie tylko ich przedmioty użytku codziennego wykorzystywane w rolnictwie i w czasie polowań, ale również niezwykle cenne pióropusze oraz przedmioty kultu (przede wszystkim preparowane głowy - tsantsy - Indian Jivaro). Uzupełnieniem tej strefy będą materiały audiowizualne dotyczące niszczenia dżungli.

Całkowita powierzchnia przestrzeni objętej projektem wynosi ok. 572 m². Całkowita powierzchnia przestrzeni wystawienniczej (wystawy stałe) wynosi 1.519,3 m², a zatem w wyniku realizacji projektu zostanie udostępnione blisko 38% nowej powierzchni i 35% zbiorów pozaeuropejskich do tej pory nie eksponowanych.

W wyniku przeprowadzonych prac powstanie nowa oferta kulturalno-edukacyjna, na którą składać się będą:

Ameryka Południowa - ścieżka edukacyjna towarzysząca stałej ekspozycji – projekt

1. lekcje muzealne o nowej tematyce:

A. Grupa wiekowa: Przedszkole

1. Skąd się bierze ubranie? Len ,bawełna i warsztat tkacki w krajach Ameryki Południowej

2. Tajemnice dżungli amazońskiej.

3. W mieście Majów.

B. Grupa wiekowa: Szkoła Podstawowa

1. Karnawał w Rio.

2. Święto zmarłych w Meksyku.

3. Kakao – święty napój Majów i Azteków.

C. Grupa wiekowa: Gimnazjum

1. Santa Muerte. Miejsce śmierci w kulturze Meksyku

2. Synkretyzm religijny krajów Ameryki Południowej na przykładzie Gwatemali

3. Co Coca-Cola ma wspólnego z Indianami? O prawach ludności tubylczej w Ameryce Południowej

2. Rodzinne warsztaty twórcze:

1. Meksykańska tortilla - warsztaty kulinarne dla rodziców z dziećmi

2. Czekoladowa przygoda na dworze Azteckim– warsztaty nt. prekolumbijskiej kultury Azteków połączone z tworzeniem własnej tabliczki czekolady.

3. Gry i zabawy Ameryki Południowej.

3. Spotkania dla dorosłych:

1. Projekcja filmu „Woman are heros” („Siła kobiet”)

2. Spotkania dotyczące sytuacji politycznej krajów Ameryki Południowej

3. Tango Argentino. Historia i znaczenia niezwykłego tańca.

Azja - ścieżka edukacyjna towarzysząca stałej ekspozycji – projekt

1. Tematy zajęć realizowane podczas lekcji muzealnych:
  - A. Grupa wiekowa: Przedszkole
    1. „Proszę Słonia” O azjatyckich słońcach i zwyczajach z nimi związanych
    2. „Czy smoki azjatyckie są groźne ?”
    3. Baśnie z różnych stron Azji
  - B. Grupa wiekowa: Szkoła podstawowa
    1. Nie tylko o Samurajach . Niezwykłe tradycje japońskie
    2. Stroje i ozdoby ludów Azji
    3. „Orgiami”. O historii papieru i niezwykłej sztuce jego składania
  - C . Grupa wiekowa: Gimnazjum
    1. Oblicza azjatyckiego teatru
    2. „Państwo Środka” – wynalazki , które wpłynęły na rozwój świata
    3. Smaki i zapachy orientu . Niebezpieczne wyprawach po cenne przyprawy.
    2. Rodzinne warsztaty twórcze:
      1. „Pięć barw chińskiego smoka
      2. „Latawce japońskie”
      3. „ Indonezyjski Teatr Cieni”
    3. Spotkania dla dorosłych towarzyszące wystawie:
      1. Obchody chińskiego Nowego Roku. Chinki Zodiak
      2. Polscy badacze Syberii i Północno - Wschodniej Azji (Bronisław Piłsudski , W. Sieroszewski, Stanisław Poniąkowski)
    3. Warsztaty kulinarne – smaki Azji
    4. Azjatycka fabryka snów - Bollywood

Możliwość przedstawienia nowej, powyżej opisanej oferty kulturalnej uzależniona będzie od realizacji zaplanowanych w projekcie zakupów wyposażenia ekspozycyjnego i elementów scenografii połączonych spójnym projektem wystawy.

Nowa oferta kulturalna to nowa tematyka zajęć, nowatorski sposób prezentacji (m.in. wprowadzenie rotacji eksponatów – wymiana eksponatów na wystawie), jak i nowa grupa odbiorców – osoby z różnymi typami niepełnosprawności.

Wystawa stała - Afryka

Wystawa docelowo znajdzie się na poziomie I piętra.

Zwiedzających powita hologramowy obraz jednej z afrykańskich budowli. Będzie to Pałac Królewski Bamun lub Wielkie Zimbabwe.

Obok w masywnych przeszklonych gablotach publiczność będzie mogła obejrzyć zbiory broni. Centralną część ekspozycji wypełni kopia Sali Tronowej z Pałacu w Bamun. Znajdą się w niej kopie trzech tronów królewskich, wiernie odwzorowane kolumny, sklepienie oraz posadzka. Po przeciwnej stronie umiejscowiona zostanie ściana masek rytualnych w liczbie 100- 150. Również w tej części Sali znajdzie stół inspirowany afrykańską stylistyką i materiałami. Stół będzie pełnił funkcje miejsca do odpoczynku, spotkań oraz warsztatów.

Kolejna część Sali została zaprojektowana jako labirynt zbudowany w przeszklonych gablot w których umieszczone będą najcenniejsze i najciekawsze obiekty z kolekcji PME. W labiryncie na obiekty skierowane będzie światło punktowe.

Najważniejszym celem stworzenia wystawy stałej – Afryka jest udostępnienie zwiedzającym bogatej kolekcji artefaktów obrazujących kultury i cywilizacje Afryki Subsaharyjskiej. Kolekcja ponad 10 tys. muzealiów o unikalnych walorach historycznych, artystycznych i edukacyjnych przez ostatnie lata była prezentowana tylko na wystawach czasowych. W tym czasie wzbogaciła się o wiele przekazów, darów oraz obiektów pozyskanych na miejscu w Afryce przez pracowników warszawskiego Muzeum. Na wyróżnienie zasługuje dokumentacja powstała w trakcie wypraw do Kamerunu. Zwiedzających wystawę powita hologramowy obraz jednej z afrykańskich budowli. Będzie to Pałac Królewski Bamun. Obok w masywnych przeszklonych gablotach publiczność będzie mogła obejrzyć zbiory broni. Centralną część ekspozycji wypełni kopia Sali Tronowej z Pałacu królestwa Bamun w Foumban. Znajdą się w niej kopie trzech tronów władców Bamun, wiernie odwzorowane kolumny, sklepienie oraz posadzka. Ponadto zachowana zostanie kolorystyka pierwotna oraz w miarę możliwości wykorzystany zostanie oryginalny materiał. Obiekty do tej części zostaną pozyskane podczas badań terenowych w Królestwie Bamun oraz dzięki współpracy z Muzeum Królewskim w Foumban. Po przeciwnej stronie umiejscowiona zostanie ściana masek rytualnych w liczbie 100- 150, pochodzących z różnych regionów Afryki. Również w tej części Sali znajdzie stół inspirowany afrykańską stylistyką i materiałami. Stół będzie pełnił funkcje miejsca do odpoczynku, spotkań oraz warsztatów.

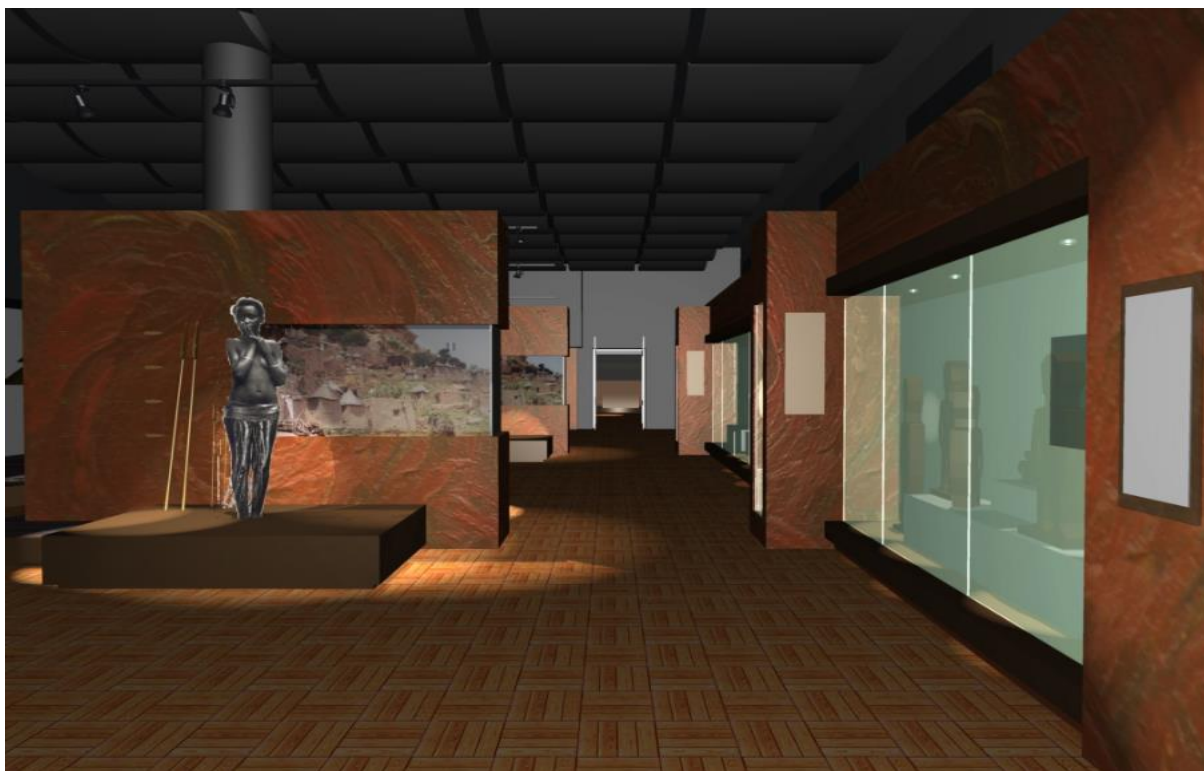
Kolejna część Sali została zaprojektowana jako labirynt zbudowany w przeszklonych gablot w których umieszczone będą najcenniejsze i najciekawsze obiekty z kolekcji PME. W labiryncie na obiekty skierowane będzie światło punktowe.

Całość zbiorów afrykańskich PME liczy nieomal 12000 obiektów.

Najważniejszymi kolekcjami są:

- kolekcja kongijska licząca około 1500 obiektów. Składają się na nią obiekty zakupione, bądź otrzymane w darze od Klasaa de Jonge, Cypriana Kosińskiego oraz Krystyny Jankowskiej. Kolekcje te charakteryzują się dużą różnorodnością. Znajdują się wśród nich maski, fetysze, przedmioty użytku domowego oraz obiekty związane z epoką kolonializmu. Kolekcje zostały pozyskane w „terenach” co świadczy o ich wysokiej autentyczności.
- kolekcja Wacława Korabiewicza licząca około 1500 obiektów. Do najważniejszych elementów tego zbioru należy 29 masek Mapiko (lud Makonde) pochodzących z lat 50. XX wieku.
- kolekcja brązów z królestwa Beninu pochodząca ze zbiorów rodziny Bojarskich. Niektóre z obiektów są datowane na XVIII w. co czyni je jednymi z najstarszych w Polsce.
- kolekcja figurek bliźniąt Ibeji licząca 120 sztuk. Jest to jeden z najciekawszych i najbardziej efektownych kultów afrykańskich
- kolekcja broni licząca 1200 obiektów.
- kolekcja etiposka licząca 500 obiektów. W jej skład wchodzi m.in. krzyże pectoralne i procesyjne zebrane przez Wacława Korabiewicza i prof. Stanisława Chojnackiego, manuskrypty oraz obrazy historyczne
- kolekcja obrazów Tinga-tinga pochodzących z Tanzanii zebranych przez Wacława Korabiewicza w latach 50. XX wieku.

Ponadto w zbiorach PME znajdują się maski, fetysze biżuteria, ceramika z różnych regionów Afryki (także z północnej w tym obiekty berberyjskie i tuareskie)

Australia

Kolekcja australijska Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie ma wysokie walory historyczne, antropologiczne i artystyczne. Wartość kolekcji zgromadzonej w PME (nie wyłączając jej wartości na rynku sztuki) jako źródła dla międzynarodowych badań nad dziedzictwem kulturowym Aborygenów - ich sztuką, rzemiosłem, kolekcjonerstwem, historią muzealnictwa – jest bezcenna.

Stworzenie nowej wystawy stałej pozwoli na udostępnienie odwiedzającym znacznej części kolekcji, która obecnie znajduje się w magazynach PME. Umożliwi ona pokazanie niezwykłej wartości zbiorów australijskich, ze szczególnym zwróceniem uwagi na walory przekazu Maksymiliana Łukowicza (1858 – 1943), podróżnika, lekarza i etnografa, który w Australii przebywał w latach 1888 – 1921, gromadząc przedmioty z terytorium całego kontynentu, oraz cennej XIX-wiecznej kolekcji ze zbiorów Hermana Klaatscha – profesora antropologii (1907-1916) na Uniwersytecie we Wrocławiu, która od 1953 roku znajduje się w Warszawie.

Kluczowe z punktu widzenia etnografa badającego Aborygenów jest odkrywanie różnicowania ich języków i kultur, duchowości opartej na relacji wobec świętej dla nich ziemi, opisywanie historii brutalnej kolonizacji, historii walki o prawa do ziemi, która wplątuje

wątki artystyczne – historię powstawania dzieł na korze czy płótnie – w osnowę historii duchowej, kulturowej i politycznej. Celem jest zwrócenie uwagi na aborygeńską kulturę i związek duchowy, jaki istnieje między nimi a ich terytorium.

Wysokie sufity sali wystawienniczej zostaną wykorzystane tak, by odwiedzający różnymi zmysłami mogli doświadczyć czym jest sfera sacrum w kulturze australijskich ludów rdzennych. Zostaną przekazane kluczowe pojęcia, pozwalające zrozumieć historię i kulturę Aborygenów oraz prowadzące do ogólnej refleksji nad strefą sacrum w różnych społecznościach. Scenografia tej przestrzeni będzie integralną częścią doświadczenia widzów. Przestrzeń zostanie podzielona na 4 mniejsze „pokoje”, rozmieszczone wokół wydzielonego centralnego obszaru. W każdym narożniku pomieszczenia znajdzie się wnęka (o stosunkowo małym wejściu), która opisywać będzie jeden aspekt sacrum w sztuce i kulturze Aborygenów. Środkowy obszar pozostanie w ciemności, z wyjątkiem tekstów wyświetlanych na 2 płachtach tkaniny zwisających z sufitu: pierwsza zostanie zainstalowana przy wejściu do sali wystawienniczej, a druga obok przeciwległej ściany, tak aby goście znajdowali się pomiędzy dwiema tkaninami, stojąc w centrum sali. Projekcja pokaże słowa, pytania i cytaty dotyczące sacrum w kulturach ludzkich oraz odpowiednie nagrania filmowe.

Pokój będzie ciemny, tak by ściany (pomalowane na czarno) zniknęły w ciemności. Dzięki temu zwiedzający poczuje się nieco zdezorientowany, jak w czasie rytualnego doświadczenia. Celem nie jest naśladowanie kontekstu ceremonii rytualnej, ale stworzenie alternatywnego sposobu patrzenia na obiekty i sprawienie, by odwiedzający „poczuł” ich wartość kulturową.

W pierwszej wnęcie zaprezentowane zostaną przedmioty rytualne (tarcze, wyrzutnie włócznie, tablice) ukazujące ikonografię sacrum. Jeśli będzie to możliwe, przedmioty zostaną zawieszane bezpośrednio na ścianie (bez szklanych gablot), a opisy (dostępne będą na poziomym stole wychodzącym ze ściany) wyjaśnią główne elementy religii Aborygenów, a także ikonografię rytualną zdobiącą obiekty. Pokazane zostaną również zdjęcia polskich kolekcjonerów oraz objaśniony zostanie kontekst kolonialny, w którym przedmioty trafiły do Europy.

Druga wnęka stanowić będzie minimalistyczny kontrast z pierwszą przestrzenią, ponieważ zaprezentowany będzie tam tylko jeden mały obraz akrylowy zwany „Jaskinia Wyinatajalpa” Tommy’ego Jagamara, będący w depozycie PME. Teksty wyjaśnią, iż obrazy akrylowe

pojawiły się w 1970 roku jako ujawnienie częściowo tajnej wiedzy na temat mitycznego krajobrazu: są to rodzaje map, swoisty system naczyń połączonych między sobą totemicznymi opowieściami, które legitymizują i uzasadniają aborygeńskie prawa do terytorium. Różne wspólnoty zainspirowane artystycznym ruchem ludu Papunya w latach 70., wykorzystywały ten nurt w sztuce specjalnie do obrony swojego odwiecznego prawa do ziemi. Powstał w ten sposób precedens procedur roszczeniowych wobec ziem, usankcjonowany prawnie przez Australię na podstawie aktów prawnych. Niektóre fragmenty archiwalne dotyczące tworzenia pierwszych obrazów w stylu Papunya będą również pokazywane na małym ekranie („wpuszczonym” w ścianę) w pobliżu wejścia do tej przestrzeni.

Trzecia przestrzeń odnosić się będzie do pojęcia rytuału, w którym sacrum manifestuje się w celu wykazania ciągłości istnienia społeczności, poczynając mitycznego przodka lub świętego miejsca. Na trzech ekranach otaczających odwiedzających pokazany zostanie film prezentujący kilka uroczystości ludu Yolngu. Ceremonie zostały sfilmowane na przestrzeni 30 lat z udziałem tych samych osób, rejestrując w ten sposób ciągłość i zmiany zachodzące w rytuałach. Każdy ekran mógłby pokazać ceremonię z innego okresu.

W czwartej przestrzeni wyświetlane będzie na ścianie nagranie Yazida Oulaba, ukazujące uniwersalny wyraz sacrum, wykraczający poza różnice kulturowe.

Oceania

W drugiej sali wystawienniczej zaprezentowana zostanie część kolekcji oceanicznej Państwowego Muzeum Etnograficznego, w której najliczniejsze są artefakty pochodzące z Melanezji, w tym: unikalne okazy dzid wojennych, bogato zdobionych strzał, grotów, tarcz wojennych, maczug i mieczy wykonanych z zębów rekina lub ryby-piły), maski obrzędowe i rzeźby czy ozdoby ciała (bransolety z muszli, plecione naramienniki, naszyjniki z muszli i nasion, ceremonialne napierśniki z szabli dzikiej świni). Pokazany zostanie także zespół polinezyjski, który oprócz broni zawiera bogatą kolekcję tap (tradycyjnej tkaniny wykonanej z łyka drzewnego) i mał, mis do sporządzania rytualnego napoju *kava* oraz instrumentów muzycznych. Na wystawie znajdują się również obiekty z Mikronezji, Hawajów, Fidżi, Samoa i Wyspy Wielkanocnej, a także część kolekcji współczesnych obiektów z Papui Nowej Gwinei, stworzonej przez panię Marię Wrońską-Friend, która zawiera przykłady tradycyjnej technologii z obszarów wyspy do tej pory nie reprezentowanych w zbiorach PME. Wystawę uzupełnią zdjęcia archiwalne oraz wykonane współcześnie.

Warsztaty ceramiczne/garncarskie w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie

Wstęp :

Tradycyjna technika garncarska polega na:

1. Dokładnym czyszczeniu i mieszaniu gliny poprzez wielokrotne jej struganie i zbijanie w tzw. Słup.
2. Wyrabianiu rękoma bądź stopami aby uzyskać właściwą konsystencję.
3. Dzieleniu gliny na porcje.
4. Wytaczaniu zamierzonej formy -modelując glinę określonymi układami obu rąk, a nogą wprawiając w ruch szybkoobrotowe koło.
5. Suszenie naczyń.
6. Wypalanie w piecu garncarskim.
7. Malowanie i glazurowanie – czyli szkliwienie.
8. Powtórne wypalanie.

W Muzeum będziemy korzystać z oczyszczonej gliny i kół elektrycznych, które wprowadza się w ruch poprzez naciśnięcie nogą odpowiedniego przycisku.

Część I

1. Gawęda prowadzącego etnografa o pierwotnych naczyniach – rzeczach znajdujących w naturze, które mogły służyć do przechowywania i transportu żywności i jako „zastawa stołowa” oraz o tym jak powstało pierwsze naczynie gliniane.
2. Omówienie ręcznej, techniki wałeczkowej (tworzenie naczynia z wałków glinianych nakładanych spiralnie jeden na drugim)
3. Projekcja muzealnych filmów dokumentalnych a/ Garnki ze Studzianego Lasu lub b/ Technika garncarska, (w zależności od wieku i stopnia zainteresowania uczestników) z komentarzem prowadzącego lub garncarza.
4. Pokaz toczenia naczynia na kole garncarskim (garncarz) z użyciem nożyka garncarskiego i innych drobnych narzędzi do ozdabiania naczyń.
5. Nauka toczenia naczyń na kołach garncarskich (starsze dzieci, dorośli)
6. Ręczne lepienie z gliny naczynek techniką wałeczkową oraz figurek zwierząt i ptaków (wersja dla młodszych dzieci).

9. Oznakowanie prac uczestników, pozostawienie naczyń do suszenia (na okres tygodnia).
10. Odbiór naczyń po wypaleniu(Po ok. dwóch tygodniach lub udział drugiej części warsztatów).

Część II (Po dwóch tygodniach)

Pokrywanie wypalonych naczyń szkliwem. Pozostawienie ich w pracowni do kolejnego wypalenia. Odbiór naczyń po upływie kolejnego tygodnia.

6. Definiowanie zakresu przedsięwzięcia

6.1 Analiza potrzeb inwestycyjnych

6.1.1. Opis potrzeb inwestycyjnych

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie jest jednym z najbardziej unikatowych, pod względem profilu, polskich muzeum. Jego rozwój instytucjonalny i ofertowy ograniczają braki w infrastrukturze i wyposażeniu. Braki te ograniczają pełne wykorzystanie potencjału zasobów, a także ekspertów którzy pracują w muzeum i współpracują z muzeum. Niewystarczające dostosowanie infrastrukturalne wyposażenia Wnioskodawcy do funkcji edukacyjnych wpływa niekorzystnie na jakość oferty. Budowany przez lata ogromny potencjał nie może być w pełni wykorzystany.

Niezbędne jest.:

- zastąpienie (wymiana) przestarzałych elementów technologii multimedialnych,
- zakup nowoczesnych systemów, sprzętu i urządzeń: oświetleniowych, multimedialnych, wystawienniczych,
- zakup sprzętu i wyposażenia dla przygotowania i prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej.

Zbyt niski poziom wykorzystania przez Muzeum nowoczesnych narzędzi technologicznych jest bardzo niekorzystny w obliczu postępującej cyfryzacji społeczeństwa. Wnioskodawca powinien być instytucją korzystającą z multimediiów i techniki.

Konieczne jest dostosowanie i wyposażenie zabytkowego budynku do prowadzonej i planowanej działalności kulturalno-edukacyjnej instytucji.

Koniecznością jest zakup niezbędnego wyposażenia technologii wystawienniczej po to, aby Wnioskodawca mógł skutecznie sprostać wyzwaniom cywilizacyjnym, poprawić wskaźniki efektywności energetycznej, poprawić warunki pracy pracowników i naukowców, zapewnić wysokie standardy i komfort odbioru ekspozycji przez zwiedzających i uczestników warsztatów.

Diagnoza problemów, wykazała że, poważne braki w zakresie technologii wystawienniczych występują w kluczowych ekspozycjach muzeum. Brak odpowiedniego wyposażenia warsztatów oraz Sali przeznaczonej do prowadzenia stałych form edukacyjnych takich jak warsztaty ceramiczne. Braki te istotnie utrudniają rozwój działalności kulturalnej i edukacyjnej. Na dzień dzisiejszy nieukończenie procesu modernizacji poprzez doposażenie Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, powoduje, że **nie będzie mógł w pełni wykorzystać drzemiącego w nim potencjału kulturalno-edukacyjnego oraz społecznego i w pełni realizować swych założeń statutowych**. Obecnie bardzo często maksymalne możliwości realizacyjne ograniczają uwarunkowania technologiczne i braki w wyposażeniu, które jest już norma we współczesnych, podobnych muzeach. Tym samym nie ma większych możliwości proponowania lepszej (jakościowo i ilościowo) oferty dla zwiedzających oraz uczestników warsztatów edukacyjnych ze względu na ograniczenia technologiczne.

Analiza stanu obecnego i konkretnych potrzeb w kontekście prowadzonej i planowanej działalności kulturalnej wykazała, że poszczególne strefy / pomieszczenia Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, wymagają pilnej interwencji w celu likwidacji następujących braków.

Pomieszczenie / Strefa	Braki w wyposażeniu i technologii wystawienniczo-edukacyjnej
Pracownia działu naukowo-oświatowego.	Odczuwalny jest brak mebli, multimediiów, i niezbędnego sprzętu do działalności edukacyjnej.
Pracownia ceramiczna w piwnicy Muzeum.	Brak kół garncarskich, pieca do wypalania ceramiki na potrzeby przeprowadzania warsztatów edukacyjnych.

Magazyn Zbiorów.	<p>Brak odpowiedniego umeblowania do przechowywania zbiorów, oraz nawilżaczy, systemu włamania i napadu.</p> <p>W 2016 roku przeprowadzono modernizację pomieszczeń magazynowych sfinansowanych ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Pomieszczenia zostały przygotowane lecz nadal brakuje odpowiednich mebli do przechowywania eksponatów i sprzętu który stworzy odpowiedni mikroklimat dla przechowywanych zbiorów m.in. nawilżacze i osuszacze. Zbiory też wymagają odpowiedniego systemu zabezpieczenia z uwagi iż żaden z obecnych brokerów ubezpieczeniowych nie chce ubezpieczyć zbiorów muzealnych. W związku z powyższym zalecane jest montaż systemu włamania i napadu w celu zabezpieczenia niezwykle cennych kolekcji.</p>
Działu Komunikacji i Promocji	<p>Brak przenośnego sprzętu fotograficzno-filmowego Z uwagi iż z roku na rok Muzeum aplikuje i otrzymuje kilka dotacji celowych które polegają często na wyjazdach terenowych, potrzebny jest niezbędny sprzęt przenośny do filowania i udokumentowania wydarzeń towarzyszących wyjazdom. Przede wszystkim jednak do budowania skutecznych kanałów informacyjnych i promocyjnych w celu dotarcia do nowych grup odbiorców i odbiorców nowej oferty kulturalnej powstałej w wyniku projektu.</p>
Pracownia fotograficzno-filmowa.	<p>Brak sprzętu przenośnego do badań terenowych.</p>
Wystawy stałe, Sala kinowa i patio	<p>W Muzeum brakuje wciąż nowoczesnych rozwiązań multimedialnych które można spotkać w Muzeach na całym świecie, takich jak nowoczesne projektory, głośniki, przebieralnie 3 d, hologramy czy drukarki 3 d. Jest to niezbędne aby oferta muzeum była ofertą nowoczesną dostosowaną do potrzeb każdego zwiedzającego bez względu na wiek w szczególności dla młodego odbiorcy cyfrowego społeczeństwa.</p> <p>Ciągłe niedostosowanie ścieżek zwiedzania dedykowanego dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu. Ponieważ Muzeum zakupiło kilka lat temu do jednej wystawy stałej rozwiązania dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu, to z uwagi na rozwój sprzętu dla tej grup zwiedzających jest szybki zaleca się zakupienie sprzętu który będzie miał charakter ponadczasowy i będzie mógł służyć osobom niepełnosprawnym w całym muzeum a nie tylko na jednej wystawie stałej, co pozwoli stworzyć kompleksową ofertę dla osób niepełnosprawnych</p> <p>Muzeum posiada kolekcje ponad 10 tys. muzealiów o unikalnych walorach historycznych, artystycznych i edukacyjnych, która przez ostatnie lata była prezentowana tylko na wystawach czasowych, w związku z brakiem odpowiedniej przestrzeni ekspozycyjnej.</p>

6.1.2. Identyfikacja niezbędnych działań dla usunięcia zidentyfikowanych braków

W celu usunięcia zidentyfikowanych w pkt 6.1.1 braków niezbędne jest podjęcie następujących działań:

Pomieszczenie / Strefa	Braki w wyposażeniu i technologii wystawienniczo-edukacyjnej	Działania niezbędne dla usunięcia zidentyfikowanych braków
Pracownia działu naukowo-oświatowego.	Odczuwalny jest brak mebli, multimedii, i niezbędnego sprzętu do działalności edukacyjnej.	Zakup mebli, multimedii, i niezbędnego sprzętu do działalności edukacyjnej
Pracownia ceramiczna w piwnicy Muzeum.	Brak kół garncarskich, pieca do wypalania ceramiki na potrzeby przeprowadzania warsztatów edukacyjnych.	zakup kół garncarskich, pieca na potrzeby przeprowadzania warsztatów edukacyjnych.
Magazyn Zbiorów.	<p>Brak odpowiedniego umeblowania do przechowywania zbiorów, oraz nawilżaczy, systemu włamania i napadu.</p> <p>W 2016 roku przeprowadzono modernizację pomieszczeń magazynowych sfinansowanych ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Pomieszczenia zostały przygotowane lecz nadal brakuje odpowiednich mebli do przechowywania eksponatów i sprzętu który stworzy odpowiedni mikroklimat dla przechowywanych zbiorów m.in. nawilżacze i osuszacze. Zbiory też wymagają odpowiedniego systemu zabezpieczenia z uwagi iż żaden z obecnych brokerów ubezpieczeniowych nie chce ubezpieczyć zbiorów muzealnych. W związku z powyższym zalecane jest montaż systemu włamania i napadu w celu zabezpieczenia niezwykle cennych kolekcji.</p>	Zakup odpowiedniego umeblowania do przechowywania zbiorów, oraz nawilżaczy, systemu włamania i napadu
Działu Komunikacji i Promocji	<p>Promocja Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w ostatnich dwóch latach rozwija się w szybkim tempie. Zespół ds. Komunikacji w swojej pracy na co dzień próbuje podążać za aktualnymi trendami oraz poprawiać jakość promocji oferty muzeum.</p> <p>Muzeum ma na celu dotarcie do jak największej liczby osób, a w szczególności do młodego pokolenia, dla którego media społecznościowe, w</p>	Zakup sprzętu fotograficzno-filmowego.

	<p>których dominuje przekaz wizualny, są głównym narzędziem komunikacji. Użytkownicy Internetu są coraz bardziej wymagający, a sprzęt audiowizualny, obecny na rynku, daje coraz większe możliwości.</p> <p>Dział Komunikacja nie posiada żadnego sprzętu. Do działań promocyjnych wykorzystuje sprzęt należący do muzealnej pracowni fotograficznej, który nie spełnia oczekiwanych przez odbiorców standardów, dlatego zakup sprzętu jest dla działu komunikacji niezbędnym elementem rozwoju i promocji całego muzeum.</p> <p>Zespół ds. Komunikacji potrzebuje profesjonalnego sprzętu do tworzenia filmów promocyjnych, rejestracji wydarzeń muzealnych oraz, w przyszłości, realizacji filmów etnograficznych na światowym poziomie, które będą udostępniane szerokiej publiczności na festiwalach filmowych.</p>	
<p>Pracownia fotograficzno-filmowa.</p>	<p>Brak sprzętu przenośnego do badań terenowych-fotograficzno-filmowego. Z uwagi iż z roku na rok Muzeum aplikuje i otrzymuje kilka dotacji celowych które polegają często na wyjazdach terenowych, potrzebny jest niezbędny sprzęt przenośny do filmowania i udokumentowania wydarzeń towarzyszących wyjazdom.</p>	<p>W ciągu ostatnich sześciu lat w Muzeum zostało zrealizowanych kilkadziesiąt filmów etnograficznych, związanych z badaniami terenowymi, obrzędami i rzemiosłem oraz obrazów dokumentalnych przedstawiających zagadnienia z szeroko pojętej antropologii współczesności. Wśród nich znalazły się projekty międzynarodowe realizowane wspólnie z partnerami z Włoch, Niemiec, Holandii lub też Fundacją Wikipedia. Ponadto wykonuje się filmową dokumentację działalności Muzeum rejestrując konferencje, wystawy, projekty i filmy je promujące. We wszystkich powyższych przypadkach jest realizowana również dokumentacja fotograficzna. W Muzeum pracuje kilkusobowy zespół etnografów przeszkolonych w zakresie realizacji filmowej. Pracuje on zamiennie przy produkcji filmowej. Film i fotografia jako narzędzie pracy muzealnika stały się już standardem. Towarzyszą one zdecydowanej większości projektów podejmowanych przez działy merytoryczne i Dział Naukowo-Oświatowy.</p> <p>Zakup sprzętu filmowego i fotograficznego jest uzasadniony znaczącym zużyciem posiadanych zasobów – kamery, statywu, stanowiska montażowego. Sprzęt jest także już nieco przestarzały i nie do końca spełnia współczesne wymogi jakościowe. Obecnie w zasobach Muzeum jest jedna stacja montażowa do edycji wideo. Zakup kolejnej umożliwi realizację różnorodnych potrzeb Muzeum – merytorycznej produkcji</p>

		filmowej, dokumentacji wydarzeń oraz mediów społecznościowych. Usprawni montaż i dokumentację materiałów filmowych.
Wystawy stałe, Sala kinowa i patio	<p>W Muzeum brakuje wciąż nowoczesnych rozwiązań multimedialnych które można spotkać w Muzeach na całym świecie, takich jak nowoczesne projektory, głośniki, przebieralnie 3 d, hologramy czy drukarki 3 d. Jest to niezbędne aby oferta muzeum była ofertą nowoczesną dostosowaną do potrzeb każdego zwiedzającego bez względu na wiek w szczególności dla młodego odbiorcy cyfrowego społeczeństwa.</p> <p>Ciągłe niedostosowanie ścieżek zwiedzania dedykowanego dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu. Ponieważ Muzeum zakupiło kilka lat temu do jednej wystawy stałej rozwiązania dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu, to z uwagi na rozwój sprzętu dla tej grup zwiedzających jest szybki zaleca się zakupienie sprzętu który będzie miał charakter ponadczasowy i będzie mógł służyć osobom niepełnosprawnym w całym muzeum a nie tylko na jednej wystawie stałej, co pozwoli stworzyć kompleksową ofertę dla osób niepełnosprawnych</p> <p>Muzeum posiada kolekcje ponad 10 tys. muzealiów o unikalnych walorach historycznych, artystycznych i edukacyjnych, która przez ostatnie lata była prezentowana tylko na wystawach czasowych, w związku z brakiem odpowiedniej przestrzeni ekspozycyjnej.</p>	<p>Realizacja nowej oferty kulturalnej i edukacyjnej, stanowiąca uzupełnienie wystawy stałej Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie „Wielkie Cywilizacje Starego i Nowego Świata”, wymaga wprowadzenia zmian w przestrzeni Muzeum dla Dzieci. Przestrzeń ta stanowi odrębną edukacyjną przestrzeń w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie. Realizowane w niej lekcje muzealne, warsztaty artystyczne, warsztaty rodzinne, spotkania, prelekcje i koncerty interaktywne oparte są o aktywne uczestnictwo dzieci i dorosłych. Przestrzeń daje możliwość realnego doświadczania, dotykania replik obiektów i kolekcji edukacyjnej oraz pogłębiania wiedzy zdobytej na wystawie poprzez aktywne działania. Odpowiednia atmosfera i infrastruktura przestrzeni edukacyjnych, z możliwością ich wielokrotnej zmiany w zależności od realizowanego tematu spotkania, wzbogaci wizytę gości Muzeum, pozwalającą na replikację ich refleksji i odczuć w różnych formach wyrazu działań artystycznych. W Muzeum dla Dzieci efekt synergii osiągnąć można za pomocą: muzyki, dźwięków towarzyszących lekcjom muzealnym, kontaktu z rzemiosłem, poznawania domów i strojów twórców Wielkich Cywilizacji w skali 1:1, a także budowania atmosfery odpowiednim oświetleniem przestrzeni i wprowadzeniem do niej zapachów przystosowanych do tematyki wydarzenia. Działalność edukacyjna oparta o wielobodźcowe działania przynosi lepsze efekty, pozwala uczestnikom doświadczyć wizyty w Muzeum dotykiem, słuchem, węchem, a nawet smakiem. Zespół Muzeum dla Dzieci realizuje w swej ofercie edukacyjnej i kulturalnej także warsztaty kulinarne. Doposażenie przestrzeni kuchni i przylegającej do nie przestrzeni wielofunkcyjnej jest niezbędnym czynnikiem do prezentowania bogactwa smaków kultur Wielkich Cywilizacji.</p> <p>Udźwiękowanie przestrzeni w Muzeum</p>

		<p>dla Dzieci możliwe jest dzięki umieszczeniu tam odpowiednich głośników bezprzewodowych, pozwalających na budowaniu odpowiedniej atmosfery i nauki o dźwiękach, muzyce i dogłosach charakterystycznych dla omawianego obszaru świat np. dżungla Amazońska. Nowoczesne spojrzenie na edukację poprzez muzykę, sprawdza się w formułach koncertów i spektakli interaktywnych. W tym celu, animatorzy, edukatorzy i muzycy podtrzymują bezpośredni kontakt z uczestnikami koncertów edukacyjnych poprzez zabawę, wspólny taniec czy nauka piosenek- bezprzewodowe mikrofony nagłowne będą najlepszym rozwiązaniem technicznym dla osiągnięcia odpowiedniego standardu koncertów. Budowanie atmosfery sprzyjającej koncentracji odbywa się także poprzez odpowiednie oświetlenie, stąd wnioskujemy o : kolorowe reflektory i lampy do oświetlania sceny. Wiele informacji można przekazać za pomocą filmu, oryginalnych etnograficznych nagrań w tym celu, niezbędne są nowoczesne małe i lekkie laptopy, rzutniki i projektory. Dla potrzeb archiwizacji, dokumentacji wydarzeń, a także realizacji artystycznych zajęć profesjonalny sprzęt fotograficzny wraz z drukarką i drukarka 3d umożliwiająca tworzenie z dziećmi replik obiektów muzealnych. Obecnie istniejące rozwiązania interaktywne-multimedialne w Muzeum dla Dzieci dla potrzeb realizacji programu do nowej wystawy " Wielkie Cywilizacje Starego i Nowego Świata" wymagają odmiany w tym: multimedialna podłoga, gdzie powinno wgrać się animacje odpowiadające do tematyki wystawy. Otwarta przestrzeń Muzeum dla Dzieci wymaga dostosowania do realizacji warsztatów edukacyjnych przy użyciu zdjęć, plakatów i obrazów wydrukowanych na piankach, a mianowicie instancji systematów ekspozycyjnych i ścianek wystawienniczych, które pełnią zarówno funkcję scenograficzną jak i pedagogiczną, pozwalając na zmianę przestrzeni na potrzeby grupy odbiorców. Parawany, drzwi suwne wygaszające, parawany, siedziska i</p>
--	--	--

		<p>pufy pozwalają na realizację zindywidualizowanych warsztatów z grupą edukacyjną i pomagają w prowadzeniu interaktywnych warsztatów skupiając uwagę uczestników na danym elemencie scenariusza lekcji, spotkania, warsztatu. W procesie edukacji ważny jest kompleksowy komunikat jaki niesie za sobą wizyta w muzeum, m.in. zadbane, czyste i wygodne miejsca do pracy twórczej (ławki, krzesła, miękkie pokrowce i ochrony przestrzeni blatów) miejsca, wzmagają ten efekt. Łatwo dostępne, dobrze przechowywane i selekcionowane materiały plastyczny i książki, w dopasowanych na wymiar i potrzebę półkach, pozwalają na ekomiczne zarządzanie materiałami i zakupami. Realizacja warsztatów edukacyjnych i spotkań w oparciu o odpowiednią scenografię pobudza uczestników do aktywności, przydatnymi : biała tablica magnetyczna, rolety z nadrukami scenograficznym , stroje etniczne, instrumenty etniczne i elementy pozwalające na zbudowanie domów wraz z wyposażeniem w systemie 1:1, odpowiednio zaprojektowanie systemu wyciemnienia przestrzeni, oświetlenia , nagłośnienia i wprowadzenia kompozycji zapachowych, pozwolą uczestnikom spotkań edukacyjnych na doświadczanie wizyty w Muzeum wieloma zmysłami. Muzeum nowoczesne, to takie, które może sprostać wyzwaniu pełnej dostępności w tym celu Muzeum dla Dzieci potrzebuje zamontowania odpowiednich ramp dla gości poruszających się na wózkach i mam z dziećmi a także audio deskrypcją obiektów znajdujących się w Muzeum dla Dzieci, umieszczenie odpowiednich słuchawek i opisów dla osób niedosłyszących i niedowidzących.</p>
--	--	--

6.2. Analiza opcji technicznych

6.2.1. Metodyka analizy

Przeanalizowano, w celu wyboru optymalnego wariantu realizacji projektu, różne warianty realizacji projektu oraz sposób, w taki realizują one cele projektu: cel główny projektu i cele operacyjne.

W wyniku identyfikacji wariantów alternatywnych zdefiniowano następujące możliwe warianty:

- 1) **wariant bez realizacji projektu („0”)**
- 2) **wariant „minimum”**
- 3) **wariant inwestycyjny 1.**
- 4) **wariant inwestycyjny 2.**

Wariant („0”) bez realizacji projektu zakłada „zero działań” i polega na dalszym prowadzeniu działalności przez Muzeum z aktualnie posiadanymi technologii i wyposażeniem.

Wariant „minimum” zakłada podjęcie działań minimalnych, doraźnych;

	RODZAJE KOSZTÓW	KATEGORIA WSKAZANA W TABELI W PKT. C. WNIOSKU, DO KTÓREJ PRZYPISANO TE KOSZTY	KOSZT CAŁKOWITY	KOSZT KWALIFIKOWANY	KOSZT NIEKWALIFIKOWANY
Koszty bezpośrednio związane z inwestycją	Opracowanie wniosku i Studium Wykonalności	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	60 680,82	49 334,00	11 346,82
	Analiza popytu	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	18 450,00	15 000,00	3 450,00
	Przygotowanie postępowań przetargowych i ich obsługa prawna	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	123 000,00	100 000,00	23 000,00
	Wyposażenie pracowni działu naukowo-oświatowego (meble, multimedia)	Urządzenia techniczne i maszyny	2 192 492,22	1 782 514,00	409 978,22
	Wyposażenie pracowni ceramicznej - zestaw piec, koła garncarskie	Urządzenia techniczne i maszyny	184 500,00	150 000,00	34 500,00
	Promocja projektu	Informacja i promocja	61 500,00	50 000,00	11 500,00

Wariant inwestycyjny 1.

Wariant ten zakłada działania związane jedynie z modernizacją zaplecza edukacyjnego do wprowadzenia nowej oferty kulturalnej oraz działania doraźne.

	RODZAJE KOSZTÓW	KATEGORIA WSKAZANA W TABELI W PKT. C. WNIOSKU, DO KTÓREJ PRZYPISANO TE KOSZTY	KOSZT CAŁKOWITY	KOSZT KWALIFIKOWANY	KOSZT NIEKWALIFIKOWANY
Koszty bezpośrednio związane z inwestycją	Opracowanie wniosku i Studium Wykonalności	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	60 680,82	49 334,00	11 346,82
	Analiza popytu	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	18 450,00	15 000,00	3 450,00
	Przygotowanie postępowań przetargowych i ich obsługa prawna	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	123 000,00	100 000,00	23 000,00
	Wyposażenie pracowni działu naukowo-oświatowego (meble, multimedia)	Urządzenia techniczne i maszyny	2 192 492,22	1 782 514,00	409 978,22
	Wyposażenie pracowni ceramicznej - zestaw piec, koła garncarskie	Urządzenia techniczne i maszyny	184 500,00	150 000,00	34 500,00
	Dostosowanie ścieżek zwiedzania poprzez zakup sprzętu dedykowanego dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu	Urządzenia techniczne i maszyny	386 054,34	313 865,32	72 189,02
	Zakup sprzętu i wyposażenia do wystawy Afryka	Urządzenia techniczne i maszyny	1 029 128,70	836 690,00	192 438,70
	Wyposażenie Magazynu Zbiorów: meble	Urządzenia techniczne i maszyny	476 714,11	387 572,45	89 141,66
	Zakup przenośnego sprzętu fotograficzno-filmowego na potrzeby Działu Komunikacji i Promocji	Urządzenia techniczne i maszyny	183 087,32	148 851,48	34 235,84
	Zakup sprzętu przenośnego do badań terenowych i na potrzeby pracowni fotograficzno-filmowej	Urządzenia techniczne i maszyny	44 777,01	36 404,07	8 372,94
	Promocja projektu	Informacja i promocja	61 500,00	50 000,00	11 500,00

Wariant inwestycyjny 2.

Wariant zakłada pełne wykonanie projektu.

	RODZAJE KOSZTÓW	KATEGORIA WSKAZANA W TABELI W PKT. C. WNIOSKU, DO KTÓREJ PRZYPISANO TE KOSZTY	KOSZT CAŁKOWITY	KOSZT KWALIFIKOWANY	KOSZT NIEKWALIFIKOWANY
całkowicie związane	Opracowanie wniosku i Studium Wykonalności	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	60 680,82	49 334,00	11 346,82

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

	Analiza popytu	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	18 450,00	15 000,00	3 450,00
	Przygotowanie postępowań przetargowych i ich obsługa prawna	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	123 000,00	100 000,00	23 000,00
	Wyposażenie pracowni działu naukowo-oświatowego (meble, multimedia)	Urządzenia techniczne i maszyny	2 192 492,22	1 782 514,00	409 978,22
	Wyposażenie pracowni ceramicznej - zestaw piec, koła garncarskie	Urządzenia techniczne i maszyny	184 500,00	150 000,00	34 500,00
	Dostosowanie ścieżek zwiedzania poprzez zakup sprzętu dedykowanego dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu	Urządzenia techniczne i maszyny	386 054,34	313 865,32	72 189,02
	Zakup sprzętu i wyposażenia do wystawy Afryka	Urządzenia techniczne i maszyny	1 029 128,70	836 690,00	192 438,70
	Wyposażenie Magazynu Zbiorów: meble	Urządzenia techniczne i maszyny	476 714,11	387 572,45	89 141,66
	Zakup przenośnego sprzętu fotograficzno-filmowego na potrzeby Działu Komunikacji i Promocji	Urządzenia techniczne i maszyny	183 087,32	148 851,48	34 235,84
	Zakup sprzętu przenośnego do badań terenowych i na potrzeby pracowni fotograficzno-filmowej	Urządzenia techniczne i maszyny	44 777,01	36 404,07	8 372,94
	Zakup sprzętu i wyposażenia do wystaw czasowych	Urządzenia techniczne i maszyny	341 854,00	277 930,08	63 923,92
	Zakup sprzętu multimedialnego na potrzeby wystawy stałych, Sali kinowej i patio	Urządzenia techniczne i maszyny	2 078 407,26	1 689 762,00	388 645,26
	Promocja projektu	Informacja i promocja	61 500,00	50 000,00	11 500,00
Suma kosztów bezpośrednio związanych z inwestycją			7 180 645,78	5 837 923,40	1 342 722,38
Koszty zarządzania	Obsługa finansowa projektu (zarządzanie projektem przez firmę zewnętrzną)	Pomoc techniczna	246 000,00	200 000,00	46 000,00
Suma kosztów zarządzania			246 000,00	200 000,00	46 000,00
Razem			7 426 645,78	6 037 923,40	1 388 722,38

Porównanie analizowanych wariantów realizacji projektu i to, w jaki sposób odpowiadają one założeniom i celom projektu oraz zaspokajają popyt ilustruje poniższa tabela.

Zgodność z celami projektu oceniono jako:

„0” – wariant nie odpowiada celom projektu

„1” – wariant tylko w części odpowiada celom projektu

„2” – wariant dobrze, ale nie wystarczająco, odpowiada celom projektu

„3” – wariant bardzo dobrze odpowiada celom projektu

Tabela 17. Porównanie analizowanych wariantów realizacji projektu

Cele projektu	Realizacja celów projektu przez poszczególne warianty inwestycyjne (pkt 0-3)			
	wariant bezinwestycyjny	wariant „minimum”	wariant inwestycyjny 1.	wariant inwestycyjny 2.
Zwiększenie dostępności i atrakcyjności obiektów dziedzictwa kulturowego	0	0	0	3
Przystosowanie zabytkowych obiektów do świadczenia nowoczesnej oferty kulturalnej i edukacyjnej w sposób kompleksowy i profesjonalny	0	0	0	3
Profesjonalizacja sposobu świadczenia oferty muzeum	0	0	0	3
Rozszerzenie oferty kulturalnej i edukacyjnej muzeum	0	0	0	3
Zwiększenie konkurencyjności muzeum dzięki wdrożeniu nowatorskiej oferty	0	0	1	3
Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego i zwiększenie jego atrakcyjności kulturowo-turystycznej	0	0	1	3
Zwiększenie powszechnego dostępu do kultury	0	0	0	3
Poszerzenie działalności muzeum zgodnie z oczekiwaniami i zapotrzebowaniem odbiorców	0	0	2	3
Wzmocnienie kompetencji merytorycznych i technicznych pracowników muzeum	1	1	1	3
Wzmocnienie kompetencji kulturowych mieszkańców	0	0	1	3
Rozwój tożsamości kulturowej	0	0	1	3

społeczeństwa				
Liczba punktów osiągnięta przez poszczególne warianty	1	1	7	33

Wnioski z analizy wariantów alternatywnych jasno pokazują, że **tylko wariant inwestycyjny 2. zapewnia osiągnięcie w pełni celów szczegółowych projektu**, jakimi są:

- 1) wykorzystanie potencjału Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie i jakościowe podniesienie poziomu produkcji wydarzeń kulturalnych,
- 2) wzmocnienie pozycji Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie jako nowoczesnej instytucji kultury, a tym samym pozycji Warszawy i Mazowsza jako istotnego centrum na kulturalnej mapie Europy i świata,
- 3) rozwój oferty kulturalnej i edukacyjnej Muzeum przyczyniającej się do rozwoju kompetencji kulturowych społeczeństwa.

Wnioski z analizy wariantów alternatywnych jasno pokazują, że **tylko wariant inwestycyjny 2. gwarantuje osiągnięcie celu, jakim jest dostosowanie użytkowanego obiektu do standardów europejskich, wzrost konkurencyjności w zakresie świadczenia usług kulturalnych oraz wzmocnienie działalności o charakterze edukacyjnym.**

Cel wariantu inwestycyjnego 2. jest tożsamy z celem głównym projektu.

Wariant „0” i wariant „minimum” nie tworzą żadnej wartości dodanej – to jedynie warianty bazowe, stanowiące punkt wyjścia dla analiz wariantów inwestycyjnych: 1., 2.

6.2.2. Alternatywne rozwiązania lokalizacyjne, technologiczne i organizacyjne

Alternatywne rozwiązania lokalizacyjne, technologiczne i organizacyjne

Opisane w pkt 6.2.1. warianty nie zakładają alternatywnych rozwiązań związanych z realizacją Projektu. Brak jest jakiegokolwiek **uzasadnienia dla alternatywnej lokalizacji przedmiotu Projektu**.

Projekt musi być realizowany w budynku Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie – zakres projektu zdefiniowany został poprzez identyfikację potrzeb i problemów Muzeum oraz działań, których celem jest likwidacja braków infrastrukturalnych i braków w

zakresie wyposażenia właśnie Państwowego Muzeum Etnograficznego zlokalizowanego w zabytkowym budynku przy ulicy Kredytowej 1.

W celu wyboru najlepszego z możliwych wariantów realizacji inwestycji przeanalizowano możliwe rozwiązania i modyfikacje („rozsądne” warianty realizacji projektu): techniczne, technologiczne, organizacyjne (prowadzenia inwestycji i jej eksploatacji), kosztowe.

Analizowane alternatywne rozwiązania techniczne i technologiczne:

Na etapie przygotowania projektu przeprowadzono analizy, których celem było określenie optymalnych rozwiązań pod względem technologicznym, funkcjonalności, parametrów technicznych, warunków serwisowych, oraz relacji: cena / jakość, koszty eksploatacji.

Koordinacja realizacji projektu zapewniona zostanie poprzez odpowiedni zespół powołany do zarządzania projektem

6.2.3. Wstępna selekcja wariantów realizacji inwestycji

W celu selekcji wariantów realizacji Projektu przeprowadzono analizę w oparciu o następujące kryteria:

- ekonomiczne i finansowe: dostosowanie parametrów zakresu rzeczowego do prognozowanego popytu, dostosowanie rozwiązań technologicznych do potrzeb w aspekcie optymalnych propozycji kosztowych,
- innowacyjne: wykorzystanie nowoczesnych technologii,
- funkcjonalności, w tym: dostosowanie rozwiązań technicznych do potrzeb miejsca, równość szans kobiet i mężczyzn, przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, dostosowanie do warunków ochrony ppoż.

W ramach poszczególnych kryteriów zidentyfikowano podkryteria, które zestawiono w tabeli poniżej. W ramach podkryteriów oceniono poszczególne warianty realizacji inwestycji przyznając im punkty: „0” (nie spełnia) lub „1” (spełnia). „n.d.” – oznacza: nie dotyczy.

Łączna suma punktów uzyskana przez poszczególne warianty pozwala wyselekcjonować wariant optymalny, przy czym wariant optymalny nie może nie spełnić któregoś z kryteriów zidentyfikowanych i opisanych na wstępie (nie może w któryś z kryteriów nie spełnić żadnego z podkryterium; „n.d.” nie oznacza, że dany wariant nie spełnia danego podkryterium lub kryterium). W przypadku przyznania „n.d.” podczas obliczania stosunku

punktów przyznanych do punktów możliwych do utrzymania pomniejsza się liczbę punktów możliwych do otrzymania o sumę „n.d.”.

Tabela 18. Selekcja wariantów inwestycji

Kryterium	Podkryterium	Spełnianie kryteriów określonych w celu selekcji wariantów realizacji projektu i wyboru wariantu optymalnego			
		wariant bezinwestycyjny	wariant „minimum”	wariant inwestycyjny 1.	wariant inwestycyjny 2.
ekonomiczne i finansowe	dostosowanie parametrów inwestycji do prognozowanego popytu	0	0	1	1
	dostosowanie rozwiązań technologicznych do potrzeb w aspekcie optymalnych propozycji kosztowych	0	0	0	1
innowacyjne	wykorzystanie nowoczesnych technologii	0	0	0	1
funkcjonalności	dostosowanie rozwiązań technicznych do potrzeb miejsca	0	0	0	1
	równość szans kobiet i mężczyzn	1	1	1	1
	przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych	1	1	1	1
	spełnione warunki ochrony przeciwpożarowej	1	1	1	1
Ocena (liczba przyznanych punktów / liczba punktów możliwych do uzyskania)		3/7	3/7	4/7	7/7

Wybrany przez Wnioskodawcę **wariant projektowy 2. w najwyższym stopniu spełnia kryteria przyjęte w celu wstępnej selekcji wariantów realizacji Projektu (100%)**.

Wariant ten, jak wykazano już wcześniej, w podrozdziale 6.2.1 w analizie wariantów alternatywnych, **jako jedyny zapewnia osiągnięcie w pełni celów szczegółowych projektu oraz celu głównego**.

Wariant „0” i wariant „minimum” nie tworzą żadnej wartości dodanej – to jedynie warianty bazowe, stanowiące punkt wyjścia dla analiz wariantów projektowych I, II.

Wybrany przez Wnioskodawcę wariant projektowy II jest:

- w pełni wykonalny pod względem technicznym i technologicznym,
- zgodny z najlepszymi praktykami w danej dziedzinie,
- optymalny pod względem zaspokojeni popytu za strony użytkowników – przedstawia optymalny stosunek jakości do ceny.

Działania w ramach projektu nie wymagają uzyskania decyzji administracyjnych typu: Pozwolenie konserwatorskie, Pozwolenie na budowę. Nie wymagają też podejmowania czynności administracyjnych związanych ze zgłoszeniem robót budowlanych. Działania przewidziane w projekcie to wg nomenklatury związanej z kategoryzacją działań: dostawy wraz z montażem.

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie posiada tytuł prawny do budynku, w którym prowadzi swoją działania i w którym realizowane będą działania objęte projektem.

Projektowane zadanie **nie jest zaliczona do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko** w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9.11.2010r. z późniejszymi zmianami, w związku z tym nie jest wymagane uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Muzeum nie znajduje się w obrębie parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych; Wokół Muzeum nie występują formy przyrody podlegające ochronie. Budynek Muzeum nie leży w granicach wpływów eksploatacji górniczej. Z uwagi na charakter Projektu nie przewiduje się powstania zagrożeń dla środowiska oraz higieny i zdrowia użytkowników i ich otoczenia.

Program kulturowy przygotowany został w oparciu o analizy popytu oraz w oparciu o najlepsze praktyki w danej dziedzinie:

- doświadczenia muzeum i innych instytucji kultury polskich i zagranicznych oraz doświadczenia własne,
- doświadczenia własne oraz innych instytucji kultury w kraju i za granicą w zakresie wykorzystania nowoczesnego wyposażenia do produkcji oferty kulturalnej i edukacyjnej.

6.3. Wskazanie zakresu przedsięwzięcia

6.3.1 Opis inwestycji

	RODZAJE KOSZTÓW	KATEGORIA WSKAZANA W TABELI W PKT. C. WNIOSKU, DO KTÓREJ PRZYPISANO TE KOSZTY	KOSZT CAŁKOWIT Y	KOSZT KWALIFIKO WANY	KOSZT NIEKWALIFIK OWANY
Koszty bezpośrednio związane z inwestycją	1. Opracowanie wniosku i Studium Wykonalności	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	60 680,82	49 334,00	11 346,82
	2. Analiza popytu	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	18 450,00	15 000,00	3 450,00
	3. Przygotowanie postępowań przetargowych i ich obsługa prawna	Wynagrodzenia za opracowanie planów i projektów	123 000,00	100 000,00	23 000,00
	4. Wyposażenie pracowni działu naukowo-oświatowego (meble, multimedia)	Urządzenia techniczne i maszyny	2 192 492,22	1 782 514,00	409 978,22
					747,50
	Głośniki bezprzewodowe	5szt. X 650,00	3 997,50	3 250,00	
	laptop 11 cali (małe, lekkie)	2szt. X 1750	4 305,00	3 500,00	805,00
	Mikrofony bezprzewodowe z mikserem (przenośnym nagłośnieniem) i mikrofony nagłowne	3szt. X 1,500	5 535,00	4 500,00	1 035,00
	kolorowe reflektory - różne kształty i funkcje	4szt.x575	2 829,00	2 300,00	529,00
	reflektory do oświetlania sceny na wysięgnikach	4szt.x750	3 690,00	3 000,00	690,00
	lampa studyjna plus blenda (parasolka transparentna)	1szt.x950	1 168,50	950,00	218,50
	aparat fotograficzny; lustrzanka cyfrowa	1szt. X 3,500	4 305,00	3 500,00	805,00
	drukarka do druku zdjęć; wielofunkcyjna	1 szt	2 029,50	1 650,00	379,50

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

				805,00
drukarka 3D	1 szt	4 305,00	3 500,00	
animacje oprogramowanie do podłogi interaktywnej	3szt. X 3,600	13 284,00	10 800,00	2 484,00
ekran do rzutnika, montaż na ścianie	2szt. X 2800	6 888,00	5 600,00	1 288,00
Rzutnik ścienny + instalacja do zawieszenia ściennego	1 szt	9 594,00	7 800,00	1 794,00
Ścianki wolnostojące z oświetleniem	komplet	28 843,50	23 450,00	5 393,50
drzwi suwane, wygłuszające	1szt.x950	1 168,50	950,00	218,50
biała tablica magnetyczna	1x1350	1 660,50	1 350,00	310,50
rolety "scenograficzne" (różne wzory, nadruki)	5szt. X 3400	20 910,00	17 000,00	3 910,00
rolety wyciemniające	6szt.x800	5 904,00	4 800,00	1 104,00
niskie siedziska / kubiki -	50szt.x130	7 995,00	6 500,00	1 495,00
Sprzęt do wykonywania badań	2szt. X 3,800	9 348,00	7 600,00	1 748,00
Sprzęt do odbijania / drukowania na tkaninach	2szt. X 1,950	4 797,00	3 900,00	897,00
interaktywny globus	1x1000	1 230,00	1 000,00	230,00
małe pufy z materiału łatwego w utrzymaniu	40szt.x130	6 396,00	5 200,00	1 196,00
2 duże podświetlane globusy - polityczny i geograficzny	2szt.x2000	2 460,00	2 000,00	460,00

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

autodeskrypcja obiektów znajdujących się w Muzeum dla Dzieci, umieszczenie odpowiednich słuchawek i opisów dla osób niedosłyszących i niedowidzących	1x1000	12 300,00	10 000,00	2 300,00
				644,00
listwy diodowe led	10szt.x280	3 444,00	2 800,00	
Audioprzewodnik MG Pro Keypad	100szt. X 16 000,00	1 968 000,00	1 600 000,00	368 000,00
				115,00
Regał na audioprzewodniki	1szt.x500	615,00	500,00	
Monacor WAP 5 przenośny wzmacniacz głosu z mikrofonem nagłównym	4szt.x350	1 722,00	1 400,00	322,00
				172,50
Router	3szt.x250	922,50	750,00	
				1 104,00
Access Point	8szt.x600	5 904,00	4 800,00	
				276,00
WLAN controller	1szt. X 1,200	1 476,00	1 200,00	
				1 150,00
Czytnik ebook - PocketBook 626(2) Touch Lux 3 + etui	10szt.x500	6 150,00	5 000,00	
Zestaw nagłośnieniowy do Czytelni - Kolumna wolnostojąca na statywie; mikrofony.	1x1000	2 460,00	2 000,00	460,00
				506,00
Urządzenie wielofunkcyjne Canon	1 szt. X 2200	2706	2200	
				345,00
Szafa na mapy i plakaty	1 szt.X 1500	1845	1500	
				230,00
drukarka kolorowa	1szt.x1000	1 230,00	1 000,00	
				345,00
laptop 11 cali	1 szt. x1500	1 845,00	1 500,00	

				575,00
aparat fotograficzny	1szt.x1500	3 075,00	2 500,00	
				862,50
głośniki przenośne	5szt.x750	4 612,50	3 750,00	
				204,70
zgrzewarka	1szt.x890	1 094,70	890,00	
				230,00
ekran stojący z poświetlaniem do azjatyckiego teatru cieni	1szt.x1000	1 230,00	1 000,00	
				455,40
komplet biesiadny	6szt.x330	2 435,40	1 980,00	
				690,00
krzesła drewniane składane	10szt.x300	3 690,00	3 000,00	
				1 380,00
parasol grzewczy teleskopowy (ceny od 550 do 2000 zł)	6szt.x1000	7 380,00	6 000,00	
				257,60
parasol ogrodowy zielony z betonowym obciążeniem	4szt.x280	1 377,60	1 120,00	
				677,12
namiot ogrodowy 3x6 m automatyczny ze ściankami zielony	2szt.x1472	3 621,12	2 944,00	
				133,40
namiot ogrodowy 3x3 m zielony	4szt. x145	713,40	580,00	
5. Wyposażenie pracowni ceramicznej - zestaw piec, koła garncarskie	Urządzenia techniczne i maszyny	184 500,00	150 000,00	34 500,00
Piec Piec Rohde TE 150 MCC+ - 5 szt.	5 szt. x 11 943,08	73 450,00	59 715,44	13 734,56
Mieszarka do gliny Rohde TS 20/230V- 1 szt.	1 szt. x 13 008,13	16 000,00	13 008,13	2 991,87
Separator do impregnacji półek pieca- 5 szt	5 szt. x 3000	18 450,00	15 000,00	3 450,00
Koło garncarskie Shimpo RK-55- 5 szt.	5 szt. x 3 089,43	19 000,00	15 447,16	3 552,84
Zestawy narzędzi do modelowania w glinie oraz malowania- 10 szt.	10 szt. x 2 243,90	27 600,00	22 439,02	5 160,98
Dwa toczki stalowe, wałek dla ceramików wykonany z drewna odpornego na wilgoć oraz dodatkowo impregnowany, stojak do wypalania koralii- 10szt.	10 szt x 2 439,03	30 000,00	24 390,25	5 609,75

6. Dostosowanie ścieżek zwiedzania poprzez zakup sprzętu dedykowanego dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu	Urządzenia techniczne i maszyny	386 054,34	313 865,32	72 189,02
makieta całego muzeum	1 szt. x 21000	25 830,00	21 000,00	4 830,00
oświetlenie z lupami	30 szt. x320	11 808,00	9 600,00	2 208,00
PenFriend	1szt. X 615,23	756,73	615,23	141,50
siedzisko wg autorskiego projektu dostosowane do potrzeb z niepełnosprawnością ruchową i seniorów	1szt. x 10000	12 300,00	10 000,00	2 300,00
mapa ekspozycji - tyflografika - bicon lub kody QR	1 szt. x 9000	11 070,00	9 000,00	2 070,00
tyflografiki do strojów ludowych na A4	komplet:10 szt. x 20000	24 600,00	20 000,00	4 600,00
Oznakowanie gablot szklanych dla osób słabowidzących	kompletszt. X 500,00	615,00	500,00	115,00
siedzisko wg autorskiego projektu dostosowane do potrzeb z niepełnosprawnością ruchową i seniorów	1 szt. x 4000	4 920,00	4 000,00	920,00
Opracowanie przewodnika jako ścieżki w aplikacji mobilnej	1 szt. x 8000	9 840,00	8 000,00	1 840,00
Zakup 10 beaconów	10 szt. x 100	1 230,00	1 000,00	230,00
Konfiguracja, zaprogramowanie i rozmieszczenie 10 beaconów w 10 punktach ścieżki edukacyjnej	1 szt. x 3200	3 936,00	3 200,00	736,00
Stworzenie dla Muzeum planszy ze ścieżką edukacyjną z kodami QR. Rollup z kodami QR oraz mapa w aplikacji mobilnej	1 szt. x 1200	1 476,00	1 200,00	276,00
Publikacja intermedialnego przewodnika na stronie Muzeum poprzez przygotowanie Dedykowanej podstrony Muzeum w technologii RWD czyli poprzez dostosowywanie się przewodnika do użytkowanego ekranu telefonu komórkowego	1szt.x 3500	4 305,00	3 500,00	805,00

Głośniki kierunkowe	2szt. X 354,23	871,41	708,46	162,95
Kubiki wystawiennicze	5 szt. x 600	3 690,00	3 000,00	690,00
kamera	1 szt. x 1540	1 894,20	1 540,00	354,20
statyw	1szt. X 308,00	378,84	308,00	70,84
budka video - wykonanie dostosowana do potrzeb os. niepełnosprawnych	1 szt. x 3000	3 690,00	3 000,00	690,00
mp 3	10szt. X 53,99	664,08	539,90	124,18
oświetlenie na sale wystawiennicze, punktowe do ekspozycji	40 szt. x 346,50	17 047,80	13 860,00	3 187,80
tablet	1szt. X 385,00	473,55	385,00	88,55
Mikrofon + kabel	1szt. X 385,00	473,55	385,00	88,55
Oświetlenie wewnątrz budki	1szt. X 385,00	473,55	385,00	88,55
karty pamięci	1szt. X 269,50	331,49	269,50	61,99
Lalki Tyfloubieranki-klocki	10 szt. x 200	2 460,00	2 000,00	460,00
Opracowanie i wydrukowanie tyflografiki do klocków	komplet: 10 sztuk szt. x 5000	6 150,00	5 000,00	1 150,00
makieta synagogi-otwierana	1 szt. x 32000	39 360,00	32 000,00	7 360,00
oświetlenie z lupami	30szt. x320	11 808,00	9 600,00	2 208,00
PenFriend	1szt. X 615,23	756,73	615,23	141,50
mapa ekspozycji - tyflografika - bicon lub kody QR	1 szt. x 9000	11 070,00	9 000,00	2 070,00
tyflografiki do wybranych 10 eksponatów z wystawy	10 szt. x 550	6 765,00	5 500,00	1 265,00
mapa ekspozycji w brajlu A4	10szt. X 950	11 685,00	9 500,00	2 185,00
Oznakowanie gablot szklanych dla osób słabowidzących	komplet szt. X 500,00	615,00	500,00	115,00
siedzisko wg autorskiego projektu dostosowane do potrzeb z niepełnosprawnością ruchową i seniorów	1 szt. x 4000	4 920,00	4 000,00	920,00
Opracowanie przewodnika jako ścieżki w aplikacji mobilnej	1 szt. x 8000	9 840,00	8 000,00	1 840,00
Zakup 10 beaconów	10 szt. x 100	1 230,00	1 000,00	230,00

Konfiguracja, zaprogramowanie i rozmieszczenie 10 beaconów w 10 punktach ścieżki edukacyjnej	1 szt. x 3200	3 936,00	3 200,00	736,00
Głośniki kierunkowe	2szt. X 354,23	871,41	708,46	162,95
Kubiki wystawiennicze	5 szt. x 600	3 690,00	3 000,00	690,00
kamera	1 szt. x 1540	1 894,20	1 540,00	354,20
statyw	1szt. X 308,00	378,84	308,00	70,84
budka video - wykonanie dostosowana do potrzeb os. niepełnosprawnych	1 szt.x 3000	3 690,00	3 000,00	690,00
mp 3	10szt. X 53,99	664,08	539,90	124,18
oświetlenie na sale wystawiennicze, punktowe do ekspozycji	40 szt. x 346,50	17 047,80	13 860,00	3 187,80
tablet	1szt. X 385,00	473,55	385,00	88,55
Mikrofon + kabel	1szt. X 385,00	473,55	385,00	88,55
Oświetlenie wewnątrz budki	1szt. X 385,00	473,55	385,00	88,55
karty pamięci	1szt. X 269,50	331,49	269,50	61,99
Opracowanie i nagranie do wystawy ścieżki z audiodeskrypcją	1 szt. x 3000	3 690,00	3 000,00	690,00
Opracowanie i nagranie audiodeskrypcji do filmu	16 szt. x 1000	19 680,00	16 000,00	3 680,00
Opracowanie przewodnika po wystawie dla os. niesłyszących uruchamianego za pomocą kodów QR	1 szt. x 2000	2 460,00	2 000,00	460,00
PenFriend	1szt. X 615,23	756,73	615,23	141,50
obiekty do dotykania 3D do 7 wystaw / Po 10 na ekspozycję	10 szt. x 950	11 685,00	9 500,00	2 185,00
siedzisko wg autorskiego projektu dostosowane do potrzeb z niepełnosprawnością ruchową i seniorów	1 szt. x 4000	4 920,00	4 000,00	920,00
Opracowanie przewodnika jako ścieżki w aplikacji mobilnej	1 szt. x 8000	9 840,00	8 000,00	1 840,00
Zakup 10 beaconów	10 szt. x 100	1 230,00	1 000,00	230,00

Konfiguracja, zaprogramowanie i rozmieszczenie 10 beaconów w 10 punktach ścieżki edukacyjnej	1 szt. x 3200	3 936,00	3 200,00	736,00
Stworzenie dla Muzeum planszy ze ścieżką edukacyjną z kodami QR. Rollup z kodami QR oraz mapa w aplikacji mobilnej	1 szt. x 1200	1 476,00	1 200,00	276,00
Głośniki kierunkowe	2szt. X 354,23	871,41	708,46	162,95
Kubiki wystawiennicze	5 szt. x 600	3 690,00	3 000,00	690,00
kamera	1 szt. x 1540	1 894,20	1 540,00	354,20
statyw	1szt. X 308,00	378,84	308,00	70,84
budka video - wykonanie dostosowana do potrzeb os. niepełnosprawnych	1 szt. 3000	3 690,00	3 000,00	690,00
mp 3	10szt. X 53,99	664,08	539,90	124,18
tablet	1szt. X 385,00	473,55	385,00	88,55
Oświetlenie wewnątrz budki	1szt. X 385,00	473,55	385,00	88,55
Opracowanie i nagranie do wystawy ścieżki z audiodeskrypcją	1 szt. x 3000	3 690,00	3 000,00	690,00
siedzisko wg autorskiego projektu dostosowane do potrzeb z niepełnosprawnością ruchową i seniorów	1 szt. x 4000	4 920,00	4 000,00	920,00
Opracowanie przewodnika jako ścieżki w aplikacji mobilnej	1 szt. x 8000	9 840,00	8 000,00	1 840,00
Zakup 10 beaconów	10 szt. 100	1 230,00	1 000,00	230,00
Konfiguracja, zaprogramowanie i rozmieszczenie 10 beaconów w 10 punktach ścieżki edukacyjnej	1 szt. x 3508	4 314,84	3 508,00	806,84
Głośniki kierunkowe	2szt. X 354,23	871,41	708,46	162,95
kamera	1 szt. x 1540	1 894,20	1 540,00	354,20
statyw	1szt. X 435,09	535,16	435,09	100,07
budka video - wykonanie dostosowana do potrzeb os. niepełnosprawnych	1 szt.x 3000	3 690,00	3 000,00	690,00
7. Zakup sprzętu i wyposażenia do wystawy Afryka	Urządzenia techniczne i maszyny	1 029 128,70	836 690,00	192 438,70

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

Konstrukcje gablot	50 kompletów x 920	57 195,00	46 500,00	10 695,00
Szkoło do gablot szklanych ścianki/drzwi/ półki	1 kmpl 120 m2x550	81 180,00	66 000,00	15 180,00
Elementy montażowe do gablot	1 komplet x 19000	23 370,00	19 000,00	4 370,00
Elementy do zawieszenie obiektów w gablotach (haki, zawieszki, półki, podpórki)	230 szt x 34,50	9 760,05	7 935,00	1825,05
Tło we wnętrzu gablot	1 kmpl 45 m2 x 167	9 243,45	7 515,00	1728,45
Oprawy oświetleniowe	120 szt x 582	85 903,20	69 840,00	16 063,20
Czujki ruchu	10 szt x 320	3 936,00	3 200,00	736,00
Oprawy świetlne do wbudowania	200 szt x 50	12 300,00	10 000,00	2 300,00
Wydruki wystawiennicze – tablice opisowe, infografiki, podpisy	1 zest 45 m2 x 60	3 321,00	2 700,00	621,00
Light box	5 szt x 1500	9 225,00	7 500,00	1 725,00
Stół warsztatowy duży	1 szt x 18000	22 140,00	18 000,00	4 140,00
Siedziska do stołu warsztatowego	25 szt x 1375	6 765,00	5 500,00	1 265,00
Antresola ekspozycyjna ze schodami	1 szt x 97000	119 310,00	97 000,00	22 310,00
Kubiki do eksponatów	40 szt x 550	27 060,00	22 000,00	5 060,00
Prezentery	20 szt x 1300	31 980,00	26 000,00	5 980,00
Sufit dekoracyjny	2 szt x 11000	27 060,00	22 000,00	5060,00
Oprawa scenograficzna (Wykonanie kopii architektonicznej fragmentu wnętrza pałacu afrykańskiego z elementami wyposażenia, roślinności tropikalnej itp.)	1 komplet x 250000	307 500,00	250 000,00	57 500,00
Instalacja multimedialna trójwymiarowa	1 komplet x 75000	92 250,00	75 000,00	17 250,00
Film 360 stopni 3D	1 komplet x 42000	51 660,00	42 000,00	9 660,00
Ekrany szklane z profilem aluminiowym	20 szt. x 1 950	47 970,00	39 000,00	8 970,00

8. Wyposażenie Magazynu Zbiorów: meble	Urządzenia techniczne i maszyny	476 714,11	387 572,45	89 141,66
Regał muzealny (SYSCO) do przechowywania tap i plecionek.	1 szt. x 23 900	29 397,00	23 900,00	5 497,00
Komoda kartotekowa	1 szt.x 7 075,50	8 702,87	7 075,50	1 627,37
Komoda kartotekowa	4 szt. x 5 468,90	26 906,99	21 875,60	5 031,39
Szafa aktowa	1 szt. x 945	1 162,35	945,00	217,35
Komoda kartotekowa	7 szt. x 3836	33 027,96	26 852,00	6 175,96
Szafa aktowa	9 szt. x 850	9 409,50	7 650,00	1 759,50
Komoda szufladowa	1 szt. x 4125	5 073,75	4 125,00	948,75
System pracy ze strojami i tkaninami	2 szt. x 5920	14 563,20	11 840,00	2 723,20
Regał słupkowy	1 szt. x 3950	4 858,50	3 950,00	908,50
Komoda kartotekowa	2 szt. x 5316,80	13079,33	10 633,60	2 445,50
Komoda kartotekowa	3 szt. x 6264,50	23 116,01	18 793,50	4 322,51
Komoda kartotekowa	15 szt. x 1690	31 180,50	25 350,00	5 820,05
Szafy aktowe	10 szt. x 1495,20	18 390,96	14 952,00	3 438,96
Komoda kartotekowa	1 szt. x 21500	26 445,00	21 500,00	4 945,00

System regałów specjalnych	1 szt. x 52000	64 206,00	52 200,00	12 006,00
Regał półkowy	1 szt. x 60 750	74 722,50	60 750,00	13 972,50
Szafa specjalna	1 szt. x 2450	3 013,50	2 450,00	563,50
Regał specjalny	1 szt. x 3260	4 009,8	3 260,00	749,80
System regałów specjalnych	1 szt. x 57 934,40	71 263,00	57 937,40	1332,56
Regały słupkowe	1 szt. x 3150	3 874,50	3 150,00	724,50
Szafa ubraniowa	4 szt. x 1650	8 118,00	6 600,00	1 518,00
Szafa z półkami	3 szt. x 950	3 505,50	2 850,00	655,50
Regał słupkowy	1 szt. x 2850	3 505,50	2 850,00	655,50
Regały słupkowe	1 szt. x 13 343	15 181,89	12 343,00	2 838,89
9. Zakup przenośnego sprzętu fotograficzno-filmowego na potrzeby Działu Komunikacji i Promocji	Urządzenia techniczne i maszyny	183 087,32	148 851,48	34 235,84
Procesor	1 szt. x 13 337,30	16 404,88	13 337,3	3 067,58
Chłodzenie CPU	1 szt. x 104,80	128,90	104,8	24,10
Płyta główna	1 szt. x 600,80	738,98	600,8	138,18

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

Karta graficzna	1 szt. x 2967,40		2 967,4	
		3649,90		682,50
Pamięć RAM	2 szt. x 8 886,95		17 773,9	
		21 861,90		4 087,99
Dysk SSD	1 szt. x 1218,60		1 218,6	
				280,28
Dysk HDD	2 szt. x 259,30		518,6	
		637,88		119,28
Zasilacz	1 szt. x 372,20		373,2	
		459,04		85,84
Monitor	2 szt. x 877,20			
		2 157,91	1 754,4	403,51
Obudowa	1 szt. x 226,80		226,8	
		278,96		52,16
Podkładka	1 szt. x 120,90		120,9	
		148,71		27,81
System operacyjny	1 szt. x 534,90		534,9	
		657,93		123,03
Myszka	1 szt.x 178		178,0	
		218,94		40,94
Lustrzanka Canon	1 szt. x 47,90		47,9	
		58,92		11,02
Obiektyw	1 szt. x 11 869,10		11 869,10	
		14 598,99		2 729,89

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

Obiektyw	1 szt. x 4 877,23		4 877,23	
		5 998,99		1121,76
Obiektyw	1 szt. x 2438,21		2 438,21	
		2 998,99		560,78
Akumulator	1 szt. x 234,95		234,95	
		288,99		54,04
Plecak fotograficzny	1 szt. 373,17		373,17	
		459		85,83
Mikrofon stereo do kamery	1 szt. x 1980,49		1 980,49	
		2 436,00		455,51
Obiektyw	1 szt. x 1234,95		1 234,95	
		1518,99		284,04
Monopod	1 szt. x 568,29		568,29	
		699,00		130,71
Statyw	1 szt. x 1461,78		1461,78	
		1 797,99		336,21
Karta pamięci	1 szt. x 177,63		177,63	
		218,49		40,86
Karta pamięci	1 szt. x 268,29		268,29	
		330		61,71
Sidler	1 szt. x 1528,45		1528,45	
		1879,99		351,54
10. Zakup sprzętu przenośnego do badań terenowych i na potrzeby pracowni fotograficzno-filmowej	Urządzenia techniczne i maszyny	44 777,01	36 404,07	8 372,94
Kamera cyfrowa Panasonic (HC-X10002) wraz z akumulatorem i torbą.	1 szt. x 8 114,21	9 980,00	8 114,21	1 865,79

Mikrofon	1 szt. x 569,11	700,00	569,11	130,89
Statyw do kamery	1 szt. x 2 195,12	2 700,00	2 195,12	504,88
Aparat Canon EOS 80D + obiektyw 18-135 IS USM Nano	1 szt. x 4 869,11	5 989,00	4 869,11	1119,89
Obiektyw Canon 24 mm f/2.8 EF-S STM	1 szt. x 519,51	750,00	519,51	119,49
Dodatkowy akumulator do aparatu	1 szt. x 203,25	250,00	203,25	46,75
Lampa błyskowa Canon Speedlite 430EX III-RT	1 szt. x 893,50	1 099,00	893,50	205,50
Torba na aparat	1 szt. x 325,20	400,00	325,20	74,80
Stacja do montażu wideo	1 szt. x 13 008,13	16 000,00	13 008,13	2 991,87
Monitory – 2 szt.	1 szt. x 2 439,02	3 000,00	2 439,02	560,98
Program do edycji wideo	1 szt. x 1 626,02	2 000,00	1 626,02	373,98
Program do edycji zdjęć Adobe Photoshop Lightroom	1 szt. x 1 641,79	1 909,01	1 641,79	378,12
11. Zakup sprzętu i wyposażenia do wystaw czasowych	Urządzenia techniczne i maszyny	341 854,00	277 930,08	63 923,92
Gabloty wystawiennicze	15 szt x 4 551	83 965,95	68 265,00	15 700,95
Oprawy oświetleniowe	80 szt x 715,71	70 425,50	57 256,50	13 169,00
Ściany modułowe wystawnicze	30 szt x 2 029,50	74 888,55	60 885,00	14 003,55
Sofy z pokrowcami	10 kompletów x 1033,20	12 708,36	10 332,00	2 373,36
Kubiki wystawiennicze	40 szt x 553,50	27 232,20	22 140,00	5092,20
Manekiny	20 szt x 1291,50	31 770,90	25 830,00	5 940,90
Drukarka 3D	1 szt. x 12915	15 885,45	12 915,00	2 970,45
Mobilne stanowisko do drukarki 3D	1 szt. 11 081,58	13 630,34	11 081,58	2 548,76
Długopisy drukujące 3D wraz z materiałem	30 szt. x 307,50	11 346,75	9 225,00	2 121,75

12. Zakup sprzętu multimedialnego na potrzeby wystawy stałych, Sali kinowej i patio	Urządzenia techniczne i maszyny	2 078 407,26	1 689 762,00	388 645,26
Monitor z nakładką dotykową (6 - punktów dotyku) o przekątnej 32"	4 szt. x 2662	13 097,04 zł	10 648,00 zł	2 449,04 zł
Monitor z nakładką dotykową (6 - punktów dotyku) o przekątnej 22"	4 szt. x 2662	24 636,90 zł	20 030,00 zł	4 606,90 zł
Monitor LCD o przekątnej 55"	10 szt. x 2003	21 522,54 zł	17 498,00 zł	4 024,54 zł
Monitor LCD o przekątnej 65"	2 szt. x 8749	38 653,98 zł	31 426,00 zł	7 227,98 zł
Projektor multimedialny WUXGA, jasność min. 5000 AnsiLumen z obiektywem	2 szt. x 10 450	25 707,00 zł	20 900 zł	4 807,00 zł
Projektor multimedialny WUXGA, jasność min. 7000 AnsiLumen z obiektywem	2 szt. x 35 451,28	189 587,28 zł	154 136,00 zł	35 451,28 zł
Projektor multimedialny WUXGA, jasność min. 8500 AnsiLumen z obiektywem	4 szt. x 31 917	157 031,64 zł	127 668,00 zł	29 363,64 zł
Projektor multimedialny WXGA, jasność 3300 AnsiLumen, obiektyw krótkoogniskowy	2 szt. 6 300	15 498,00 zł	12 600,00 zł	2 898,00 zł
Obiektyw do projektora multimedialnego	2 szt. 12 680	31 192,80 zł	25 360,00 zł	5 832,80 zł
Obiektyw do projektora multimedialnego	1 szt. 16 704	20 545,92 zł	16 704,00 zł	3 841,92 zł
Ściana wideo z monitorów LCD o przekątnej 46" każdy monitor - składająca się z 9 szt. monitorów, mobilny stojak, komputer player	1 szt. x 128 700	158 301,00 zł	128 700,00 zł	29 601,00 zł

Wirtualna przymierzalnia - lustro interaktywne składające się z monitora LCD o przekątnej 65", obudowy, komputer typu player, kamery	1 szt. x 57 600	70 848,00 zł	57 600,00 zł	13 248,00 zł
Hologram 3D - prezentacja obiektów w formacie 3D	1 szt. x 65 970	81 143,10 zł	65 970,00 zł	15 173,10 zł
Multimedialna makieta składająca się z monitora, komputera typu player, podstawy	1 szt. x 19 933,41	106 600,41 zł	86 667,00 zł	19 933,41 zł
Głośnik kierunkowy wraz ze wzmacniaczem	46 szt. x 4267	241 426,86 zł	196 282,00 zł	45 144,86 zł
Player audio - przeznaczony dla każdego głośnika	46 szt. x 1640	92 791,20 zł	75 440,00 zł	17 351,20 zł
Player multimedialny	40 szt. x 4534	223 072,80 zł	181 360,00 zł	41 712,80 zł
Ekran LCD o przekątnej 8" (tablet)	20 szt. x 1292	31 783,20 zł	25 840,00 zł	5 943,20 zł
Ekran LCD o przekątnej 10" (tablet)	5 szt. x 1339	8 234,85 zł	6 695,00 zł	1 539,85 zł
Czujnik ruchu	12 szt. x 175	2 583,00 zł	2 100,00 zł	483,00 zł
Uchwyty instalacyjne do projektorów multimedialnych	12 szt. x 530	7 822,80 zł	6 360,00 zł	1 462,80 zł
Uchwyty instalacyjne do monitorów LCD	18 szt. x 295	6 531,30 zł	5 310,00 zł	1 221,30 zł
Uchwyty instalacyjne do tabliczek (obudowy zabezpieczające)	25 szt. x 530	16 297,50 zł	13 250,00 zł	3 047,50 zł

Automatyczny odbiornik z funkcjami: - radiowe wyzwalanie nagrań - współpraca z nadajnikami dźwiękowymi - odtwarzanie języka migowego	40 szt. x 1294	63 664,80 zł	51 760,00 zł	11 904,80 zł
Znaczniki radiowe obiektu - RF Marker	50 szt. x 219	13 468,50 zł	10 950,00 zł	2 518,50 zł
Znaczniki z nadajnikiem dźwiękowym ułatwiające lokalizację w przestrzeni	30 szt. x 319	11 771,10 zł	9 570,00 zł	2 201,10 zł
Ładowarka dla 10 szt. odbiorników	4 szt. X 1654	8 137,68 zł	6 616,00 zł	1 521,68 zł
Słuchawki	40 szt. x 38	1 869,60 zł	1 520,00 zł	349,60 zł
Pętla indukcyjna	10 szt. x 187	2 300,10 zł	1 870,00 zł	430,10 zł
Programator USB do wgrywania kontentu i komunikacji z odbornikami	1 szt. x 760	934,80 zł	760,00 zł	174,80 zł
Oprogramowanie systemu do tworzenia kontentu i analizy danych	1 szt. x 5334	6 560,82 zł	5 334,00 zł	1 226,82 zł
Instalacja, uruchomienie oraz synchronizacja systemu	1szt. x 7500	9 225,00 zł	7 500,00 zł	1 725,00 zł
Nagranie ścieżki dźwiękowej - 1 godzina/ 2 języki	1 szt. x 9334	11 480,82 zł	9 334,00 zł	2 146,82 zł
Nagranie ścieżki dźwiękowej z funkcją audiodyskrypcji - 1 godzina	1 szt. x 17467	21 484,41 zł	17 467,00 zł	4 017,41 zł
Nagranie lektorskie - język migowy - 1 godzina	1 szt. x 22667	27 880,41 zł	22 667,00 zł	5 213,41 zł

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

Kolumna głośnikowa	4 szt. x 4036	19 857,12 zł	16 144,00 zł	3 713,12 zł
Kolumna głośnikowa aktywana	2 szt. x 4485	11 033,10 zł	8 970,00 zł	2 063,10 zł
Aktywny subwoofer,	2 szt. x 5694	14 007,24 zł	11 388,00 zł	2 619,24 zł
Odbiornik poczwórny cyfrowy	2 szt. x 28024	68 939,04 zł	56 048,00 zł	12 891,04 zł
Nadajnik "do ręki" z mikrofonem SM58	8 szt. x 2891	28 447,44 zł	23 128,00 zł	5 319,44 zł
Nadajnik osobisty "bodypack"	4 szt. x 2447	12 039,24 zł	9 788,00 zł	2 251,24 zł
Mikrofon nauszny, dookólny, złącze TA4F, cielisty, do nadajników osobistych	4 szt. x 810	3 985,20 zł	3 240,00 zł	745,20 zł
Mikrofon dynamiczny, kardioidalny, wokalny	4 szt. x 407	2 002,44 zł	1 628,00 zł	374,44 zł
Statyw mikrofonowy	1 szt. x 1643	1 643,28 zł	1 643,00 zł	307,28 zł
CD-player z RS-232C, MP3, 1U, 19"	1 szt. x 9266	2 020,89 zł	9 266,00 zł	377,89 zł
Konsoleta Cyfrowa	6 szt. x 323	11 397,18 zł	1 938,00 zł	2 131,18 zł
Satyw kolumnowy z dystansem teleskopowym	1 szt. x 3650	2 383,74 zł	3 650,00 zł	445,74 zł

Studium wykonalności dla projektu „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

Stage Box	1 szt. x 3067	4 489,50 zł	3 067,00 zł	839,50 zł
Mobilna szafka na system audio	1 szt. x 3734	3 772,41 zł	3 734,00 zł	705,41 zł
Okablowanie systemu	1 1 szt. x 16144	4 592,82 zł	16 144,00 zł	858,82 zł
Okablowanie systemu multimedialnego (sygnałowe, sterujące, zasilające)	1 kpl. X 24 000	29 520,00 zł	24 000,00 zł	5 520,00 zł
Montaż, instalacja i uruchomienie systemu multimedialnego / konfiguracja systemu	1 kpl. X 46 667	57 400,41 zł	46 667,00 zł	10 733,41 zł
Elementy montażowe, akcesoria, konwertery	1 kpl. X 9 334,00	11 480,82 zł	9 334,00 zł	2 146,82 zł
13. Promocja projektu	Informacja i promocja	61 500,00	50 000,00	11 500,00
Tablica informacyjna	1 szt. x 2000	2 460	2 000	460
Tablica pamiątkowa – po zakończeniu projektu	1 szt. x 5000	6 150,00	5 000	1 150,00
oznakowanie sprzętu znacznej wartości logotypami projektu – etykiety w postaci naklejek lub tabliczek	2500 szt. x 2,5	6 150,00	5 000	1 150,00
obsługa PR rozpoczęcia inwestycji	1 szt. x 2000	2 460,00	2 000	460
konferencja prasowa – rozpoczęcie inwestycji	1 szt. x 5000	6 150,00	5 000	1 150,00
publikacje prasowe (w tym w internecie)– informacje o rozpoczęciu inwestycji (prasa i portale o zasięgu lokalnym ogólnokrajowym; branżowe – związane z historią, muzealnictwem, historią sztuki)	4 szt. x 5000	24 600,00	20 000	4600,00
mailingi i newslettery do subskrybentów	10 szt. x 50	615	500	115

	dokumentacja fotograficzna postępów inwestycji, przygotowania wystawy i otwarcia muzeum (w celu zasilenia treścią mediów społecznościowych, materiałów prasowych, www; cele dokumentacyjne)	100 szt. x 10			
	krótkie materiały filmowe umieszczane na kanałach typu vimeo, youtube i innych mediach internetowych, społecznościowych	4 szt. x 375	1 230,00	1 000	230
	obsługa mediów społecznościowych Muzeum, przygotowanie aktualizacji treści redakcyjnych i zdjęciowych na stronę internetową, budowanie zaangażowanej publiczności w internecie (w tym zakup reklamy, organizacja konkursów)	4 szt. x 1000	1 845,00	1 500	345,00
	zakładka informacyjna na stronie internetowej Muzeum z opisem projektu i jego postępów, stale aktualizowana	1 szt. x 4000	4 920,00	4 000	920
Suma kosztów bezpośrednio związanych z inwestycją			7 180 645,78	5 837 923,40	1 342 722,38
Koszty zarządzania	Obsługa finansowa projektu (zarządzanie projektem przez firmę zewnętrzną)	Pomoc techniczna	246 000,00	200 000,00	46 000,00
Suma kosztów zarządzania			246 000,00	200 000,00	46 000,00
Razem			7 426 645,78	6 037 923,40	1 388 722,38

6.3.2 Innowacyjne rozwiązania

Zakup sprzętu multimedialnego na potrzeby wystawy stałych, Sali kinowej i patio to wyposażenie o wysokim poziomie innowacji. Z uwagi iż w Muzeum brakuje wciąż nowoczesnych rozwiązań multimedialnych które można spotkać w Muzeach na całym świecie, planowany jest zakup nowoczesnych projektorów, głośników oraz przebieralni 3 d, hologramów czy drukarek 3 d. Jest to niezbędne aby oferta muzeum była ofertą nowoczesną

dostosowaną do potrzeb każdego zwiedzającego bez względu na wiek ale przede wszystkim była atrakcyjna dla młodego społeczeństwa cyfrowego.

Oferta współczesnej instytucji kultury musi rywalizować atrakcyjnością z nowinkami technologicznymi proponowanymi przez komercyjnych oferentów.

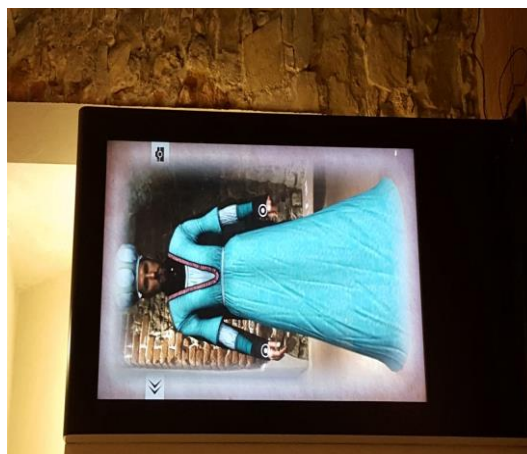
Muzeum w ramach projektu zakupi między innymi:

Ekran parowy - Fogg Screen

Ekran parowy to urządzenie tworzące cienki, przewiewny kilku centymetrowy wachlarz z pary wodnej. Urządzenie emituje bardzo małą ilość wody, dzięki czemu jest możliwe swobodne przechodzenie przez ekran. Ekran parowy umożliwia tworzenie efektu jakby „przechodzenia przez ścianę”, który cieszy się zawsze dużym zainteresowaniem. Pozwala na tworzenie dowolnych projekcji na ścianie, przez którą można przejść.

Wirtualna Przymierzalnia

Muzeum dzięki temu zakupowi zostanie wyposażone w rodzaj wirtualnego lustra. Zainteresowany zwiedzający spośród prezentowanych ubrań wybiera interesujący rodzaj historycznej odzieży. Urządzenie dobiera odpowiedni rozmiar i prezentuje jego osobę w nowym odzieniu. Szybkim ruchem ręki wybierać dowolny inny strój. Urządzenie może prezentować mapę świata lub czasookres, wskazując miejsce, czy czas gdzie znajduje się dane odzienie.

Ściana Wideo Z Monitorów Bezszwowych

Monitory bezszwowe (Plasma Wall) to innowacyjne rozwiązanie polegające na łączeniu ze sobą monitorów, nie posiadających charakterystycznych dla zwykłych ekranów ramek, dzięki czemu uzyskujemy jeden spójny, ciągły obraz tzw. video wall. Moduły można łączyć ze sobą właściwie w nieograniczony sposób uzyskując tym samym wielkoformatowe obrazy o wysokiej rozdzielczości i jakości nawet w jasnych, nasłonecznionych pomieszczeniach. Grubość paneli to zaledwie **75mm - 100mm** (w zależności od modelu), a ramka szerokość zaledwie **3,5 - 5,0mm**. Dzięki lekkiej konstrukcji paneli i łatwemu sposobowi montażu, instalacja "ścianki bezszwowej" możliwa jest praktycznie w każdym miejscu wewnątrz pomieszczeń lub pod namiotem / zadaszeniem.

6.3.3 Rozwiązania dla osób niepełnosprawnych

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie zlokalizowane jest w nowoczesnym zmodernizowanym budynku zabytkowym, dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz o obniżonej sprawności. Budynek wyposażony jest w podnośnik dla niepełnosprawnych umożliwiający dostęp osobom z kondygnacji ulicy kredytowej na parter

Muzeum do holu głównego. W holu głównym znajduje się panoramiczna winda umożliwiająca dostęp do wszystkich kondygnacji budynku a co za tym idzie do wszystkich wystaw zaprezentowanych w budynku. Na każdej kondygnacji budynku znajduje się toaleta dla niepełnosprawnych, a dodatkowo w piwnicy znajduje się toaleta przystosowana dla matek z dziećmi (wyposażona w kącik z przewijakiem). W budynku podczas modernizacji usunięto bariery architektoniczne tak, aby każdy turysta mógł poruszać się samodzielnie i bezpiecznie.

Realizacja projektu, tj. wdrożenie kompleksowej oferty kulturalnej, na którą składają się produkty dedykowane osobom niepełnosprawnym, pozwoli przystosować wystawę dla osób niewidzących, słabowidzących i niesłyszących.

Odbiorcom niepełnosprawnym udostępnione zostaną: pętla indukcyjna, taśmy prowadzące ścieżką przez wystawę ułatwiający poruszanie się osobom niedowidzącym i niewidomym, tablety z tekstami w języku migowym, makiety reliefowe.

Muzeum nowoczesne, to takie, które może sprostać wyzwaniu pełnej dostępności w tym celu Muzeum dla Dzieci potrzebuje zamontowania odpowiednich ramp dla gości poruszających się na wózkach i mam z dziećmi a także audio deskrypcją obiektów znajdujących się w Muzeum dla Dzieci, umieszczenie odpowiednich słuchawek i opisów dla osób niedosłyszących i niedowidzących.

6.3.4 Rozwiązania dla osób wykluczonych

Zachowanie lub przywrócenie równowagi społecznej w życiu Śródmieścia jest jednym z warunków zrównoważonego rozwoju Warszawy. Na obrzeżach tego miasta spotkać można zabudowę jedno lub wielorodzinną, bliżej śródmieścia mamy charakterystyczną zabudowę spółdzielni mieszkaniowych, a w centrum zabytkowe kamienice mieszczańskie, bloki mieszkaniowe i wysokie biurowce. W podwarszawskich osiedlach domków jednorodzinnych swoje miejsce znaleźli ludzie aktywni zawodowo, ukierunkowani na sukces finansowy, w mieszkaniach spółdzielczych - mieszkańcy o przeciętnym statusie finansowym ale z dużym potencjałem intelektualnym, natomiast w centrum miasta, oprócz stałych mieszkańców, swojego miejsca do życia szuka margines społeczny. Najczęściej zgrupowany w budynkach o zmienionej po wojnie strukturze społecznej (podzielone sztucznymi granicami mieszkania o dużych metrażach przydzielano kilku rodzinom, stymulując powstawanie konfliktów,

wynikających z konieczności korzystania z wspólnych urządzeń sanitarnych i pomieszczeń kuchennych). Efektem utrzymania takiej struktury jest daleko posunięta dewastacja budynków, brak tożsamości lokatorów z miejscem zamieszkania, tworzenie się patologii społecznych (alkoholizm, prostytutka, bandytyzm), które powodują częste interwencje straży miejskiej i policji. W celu uzyskania trwałych rezultatów działań rewitalizacyjnych należałoby oprócz działań społecznych, oświatowych, dyscyplinujących (interwencje służb porządkowych) oraz remontowych zlikwidować sztuczne podziały mieszkań (przywrócić pierwotny układ przestrzenny pomieszczeń) oraz egzekwować od najemców realne koszty utrzymania budynków będących w zasobach miasta.

Wnioskodawca bezpośrednio wpływa na społeczność Śródmieścia poprzez nowoczesną ofertę edukacyjną i kulturalną. Zwłaszcza działania warsztatowe wpływają pozytywnie na młodych mieszkańców i mają szansę na budowę pozytywnych wzorców, których nie otrzymują w swoich domach.

Zbudowanie oferty opartej na nowych technologiach jest warunkiem koniecznym by przyciągnąć młodego odbiorcę, nastawionego na łatwe, komercyjne atrakcje. Społeczeństwo cyfrowe ma nowe oczekiwania a tym bardziej w części mieszkańców nastawionych na zagrożenia patologii społecznych. Dzięki nowoczesnej technologii Muzeum ma szansę oddziaływania na tą część społeczeństwa zagrożonego wykluczeniem i patologią społeczną.

6.3.5 Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu

Najpopularniejszym wśród Polaków rodzajem aktywności kulturalnej w roku 2016 było kino – 47% (o 2% mniej niż w roku poprzednim) badanych było w kinie przynajmniej raz, a 39% - więcej niż raz. 39% badanych było w zeszłym roku na koncercie (spadek o 1 punkt procentowy), **31% badanych odwiedziło wystawę, galerię lub muzeum**. Ilość osób, która była w roku 2016 w teatrze spadła o 3 punkty procentowe w stosunku do roku poprzedniego i wynosiła 19% - to jest tyle, ile w roku 2014.

Badacze CBOS zwracają uwagę, że podejmowanie aktywności kulturalnych związane jest przede wszystkim z „wiekiem, miejscem zamieszkania i wykształceniem – generalnie częstsze jest wśród osób młodszych, lepiej wykształconych i mieszkających w większych miastach. Zróżnicowanie deklaracji w zależności od wielkości miejscowości wskazuje, że istotnym czynnikiem wpływającym na częstość uczestnictwa w kulturze jest dostępność placówek

kultury. Dotyczy to zwłaszcza kina. W przypadku innych form – teatru, wystaw, galerii, muzeów i koncertów – równie istotna wydaje się potrzeba uczestnictwa, będąca pochodną wieku, wykształcenia i pozycji materialnej.”

W 1990 roku według danych GUS uczęszczanie do muzeów deklarowało jedynie 11,4% Polek i Polaków. Odsetek ten jednak ciągle wzrasta - w 2009 roku wynosił 19,5%. Trzeba jednak zauważyć, że odsetek osób niekorzystających z żadnych aktywności kulturowych wciąż pozostaje bardzo wysoki. Przyczyn takiego stanu rzeczy można szukać w formalnych i nieformalnych procesach edukacyjnych, zinternalizowaniu przekonań społecznych w danej klasie społecznej czy w braku czasu. T. Szlendaka w przeprowadzonych w 2014 roku badaniach wskazuje, że wśród najczęściej udzielnych przez ankietowanych odpowiedzi tłumaczących brak aktywności w sferze kultury są: "brak potrzeby (25,2% wskazań), "brak czasu (21,9%), "brak środków finansowych (19,6%), chęć spędzania czasu w inny sposób (18,5%) oraz brak chęci do wychodzenia z domu (8,1%).

RUCH TURYSTYCZNY

Analizując światowe trendy należy stwierdzić, że od trzech dekad liczba podróży ciągle wzrasta. Zjawisko to można obserwować zarówno poprzez zmierzenie liczby odbywanych podróży, jak i przyglądając się wciąż wzrastającym obrotom finansowym w dziedzinie turystyki. Według danych Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO) w 2015 roku podróży zagraniczną odbyło 1,184 mld turystów.

W roku 2015 mieszkańcy Polski odbyli łącznie 63 mln podróży (czyli więcej niż jedna podróż na osobę) i było to o 5,2% więcej niż w roku 2014. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych wynosiło w 2015 roku 54%, ale aż 46% nie odbyło żadnej podróży turystycznej. Przyczyną nie uczestnictwa w wyjazdach turystycznych są głównie powody finansowe (34,8%), ale także zobowiązania związane z pracą i studiami (23,6%) oraz problemy zdrowotne (14%) i brak motywacji do podróży (13,6%).

W ostatnich latach odnotowuje się wzrost liczby odbywanych przez mieszkańców Polski wyjazdów turystycznych. W 2015 roku liczba podróży krajowych wzrosła o 5,2% w stosunku do liczby podróży odbytych przez mieszkańców Polski w roku 2014, natomiast niewielki wzrost zaobserwowano w liczbie odbytych podróży zagranicznych. Mieszkańcy Polski najchętniej podróżują po kraju - taką formę przybrało 39,9 mln podróży, wśród których

przeważały podróże krótkookresowe (24,2 mln). Największy ruch turystyczny odbywa się w miesiącach letnich (lipiec-sierpień) – łącznie 33% wszystkich podróży jakie mieszkańcy Polski odbyli na terenie kraju.

Analizując krajowe wyjazdy długoterminowe mieszkańców Polski dominują podróże w celach turystyczno-wypoczynkowych stanowiące w 2015 roku aż 57,7% wszystkich podróży tego typu. Duża grupa mieszkańców Polski podróżuje także, by odwiedzić swoich krewnych i znajomych (33%), a także w celach zdrowotnych (5,2%). Podróże służbowe stanowią jedynie 2,1% wszystkich krajowych wyjazdów długookresowych.

Krajowe wyjazdy długookresowe w 2015 roku były organizowane głównie samodzielnie (88%). Całkowicie przez zakład pracy lub inną instytucję zorganizowano 5,4%, a częściowo przez zakład pracy lub przez inną instytucję 3,8%. Podróże zorganizowane całkowicie przez biura podróży stanowią tylko 1,9%, a częściowo przez biuro podróży 0,9%.

W przeciwieństwie do krajowych podróży długookresowych mieszkańców Polski, wśród wyjazdów krótkookresowych dominują odwiedziny u krewnych i znajomych stanowiące aż 64,1% wszystkich podróży tego typu. Kolejne cele krajowych podróży krótkookresowych stanowią podróże turystyczno-wypoczynkowe (26%) oraz wyjazdy służbowe (3,9%).

Aż 94% krajowych wyjazdów krótkookresowych stanowią wyjazdy zorganizowane samodzielnie. Wyjazdy przygotowane całkowicie przez zakład pracy lub inną instytucję stanowią 3,7%, a częściowo przez zakład pracy lub inną instytucję 1,6%.

Przyglądając się sposobowi organizacji krajowych podróży ogółem (łącznie krótkookresowych i długookresowych) aż 91,6% to wyjazdy organizowane samodzielnie, 4,4% to wyjazdy przygotowane całkowicie przez zakłady pracy lub inne instytucje, a 2,5% częściowo przez zakład pracy lub inną instytucję. Podróże organizowane całkowicie lub częściowo przez biuro podróży stanowią odpowiednio 1,1% i 0,4%. W 2015 roku podczas podróży krajowych z co najmniej jednym noclegiem, najwięcej turystów odwiedziło województwo małopolskie i pomorskie – po 5 mln osób. Dane te wpisują się w ogólnie przyjęty model podróżowania na obszary nadmorskie i górskie w okresie wakacji letnich.

Oprócz obywateli Polski znaczną część ruchu turystycznego stanowią turyści zagraniczni. W 2015 roku Polskę odwiedziło 16,722 mln turystów zagranicznych i liczba ta jest o 4,5%

większa niż w roku poprzednim. Wśród celów, które deklarują przyjeżdżający do Polski najczęściej występują odwiedziny rodziny i znajomych (40,5%), wizyty służbowe (24,3%) oraz przyjazdy turystyczne (22,9%). W porównaniu z rokiem 2014 odnotowano spadek długości średniego pobytu w Polsce – w 2014 było to 6,2 noclegu, a w 2015 roku 5,5. Przyjeżdżający nocowali najczęściej u rodzin lub u znajomych (44,1%) i w hotelach lub motelach (32,3%).

Turyści zagraniczni przyjeżdżający do Polski chętnie wydają pieniądze na bilety wstępu i usługi kulturalno-rekreacyjne – aż 43,5% stanowią wydatki tego typu. 20,1% wszystkich kosztów stanowią zakupy towarów, a 17,2 transport. Najmniej turyści wydają na zakwaterowanie (9,8%) i wyżywienie w restauracjach i innych obiektach gastronomicznych (9,4%). Osoby przyjeżdżające do Polski na jeden dzień znacznie mniej wydają na usługi kulturalno-rekreacyjne, a większość ich wydatków stanowią zakupy towarów (68,3%).

Wydatki związane z usługami kulturalno-rekreacyjnymi, czy opłaceniem biletów wstępu stanowią najmniejszą grupę wydatków mieszkańców Polski podczas ich podróży po kraju – w trakcie podróży krótkookresowych stanowią tylko 6,7%, a podczas podróży długookresowych 6,3% wszystkich wydatków. Mieszkańcy Polski podczas podróży długookresowych najwięcej wydają na zakwaterowanie – jest to aż 35,2% wszystkich kosztów, a podczas podróży krótkookresowych jest to tylko 22%. W trakcie krótkich podróży turyści chętniej wydają pieniądze na jedzenie (28,9%), niż na noclegi. Wyżywienie podczas podróży długookresowych stanowi 32% wydatków.

Ruch turystyczny w województwie mazowieckim koncentruje się głównie w Warszawie i jak stwierdzają autorzy raportu *Ruch turystyczny na Mazowszu. Stan obecny rozwój w latach 2007 – 2012* „rozwija się w cieniu Warszawy przytłaczającej potencjałem całą resztę obszaru regionu. Warszawa »zatrzymuje« zdecydowaną większość turystów trafiających na Mazowsze.”.

Szacuje się, że 2015 roku Warszawę odwiedziło 8 450 000 osób, z czego 6 500 000 to turyści (4 000 000 to turyści krajowi, a 2 650 000 to turyści zagraniczni).

Wśród turystów i odwiedzających stolicę Mazowsza z zagranicy dominują przybywający z Niemiec (560 tys. osób, co stanowi 20% ogółu), Wielkiej Brytanii (392 tys. stanowiące 14%) oraz ze Stanów Zjednoczonych (252 tys., co stanowi 9% ogółu).

Turyści krajowi i turyści zagraniczni przybywający do Warszawy najczęściej uznają Stare Miasto i Łazienki Królewskie za najbardziej interesujące atrakcje turystyczne (Stare Miasto zebrało 21% głosów turystów krajowych i aż 44% głosów turystów zagranicznych, Łazienki Królewskie zaś 18% głosów turystów krajowych i 13% głosów turystów zagranicznych) – atrakcje te są dwoma najczęściej wskazywanymi odpowiedziami. Na najdłuższy pobyt w Warszawie decydują się przedstawiciele Polonii (8 dni), na nieco krócej zatrzymują się turyści zagraniczni (6 dni), najmniej czasu zaś spędzają w stolicy województwa mazowieckiego turyści krajowi (3 dni). Ogólnie turyści spędzają w Warszawie średnio 4 dni.

Warto wspomnieć, że zarówno wśród turystów zagranicznych, turystów krajowych, jak i tzw. turystów polonijnych najczęściej wskazywanym celem wizyty jest zwiedzanie zabytków. Turyści zagraniczni chętnie podają też poznawanie kultury, historii i miejscowych zwyczajów (28%), turyści krajowi wypoczynek (38%), a turyści polonijni odwiedziny krewnych lub znajomych (51%).

Ogólnie turyści podczas pobytu w Warszawie wydają średnio 717 złotych. Najwięcej wydają turyści zagraniczni – ich wydatki to średnio 1542 złote, nieco mniej, bo 1299 wydają przedstawiciele Polonii, najmniej zaś wydają turyści krajowi – tylko 407 złotych. Najwięcej wydają przyjeżdżający z krajów Bliskiego Wschodu i Ameryki Północnej.

Ważne, że zarówno turyści krajowi, przedstawiciele Polonii, jak i turyści zagraniczni są gotowi zarekomendować przyjazd do Warszawy – ogólnie 96% wyraża skłonność do zarekomendowania pobytu w stolicy. Według danych GUS liczba miejsc noclegowych w województwie mazowieckim (stan na 31.07.2015r.) wynosi 48.982 miejsc noclegowych, które zlokalizowane są w 486 obiektach, przy czym ponad połowa z nich to obiekty hotelowe, co stanowi wysoki ich udział na tle kraju.

Należy zauważyć, że województwo mazowieckie charakteryzuje się bez wątpienia największym zainteresowaniem turystów zagranicznych. Blisko 1/3 wszystkich udzielonych w województwie noclegów to właśnie noclegi dla turystów spoza Polski, z czego przeważająca ich większość nocowała w hotelach. Z drugiej zaś strony województwo mazowieckie na tle kraju wyróżnia najmniejsza sezonowość ruchu turystycznego. Noclegi udzielone w lipcu i sierpniu stanowią 18,8% wszystkich z całego roku, co w porównaniu na przykład z

pomorskim, gdzie udział ten wynosi blisko 50%, potwierdza atrakcyjność województwa mazowieckiego niezależnie od pory roku.

W województwie mazowieckim udzielono turystom 7 mln 070 tys. noclegów, co daje temu regionowi blisko 10% udziału udzielonych noclegów w skali całego kraju i czwarte miejsce pod tym względem wśród 16 województw.

W tym samym raporcie GUS przedstawiono wartość wskaźnika Schneidera, czyli liczbę osób korzystających z noclegów na 100 mieszkańców. Z danych odczytujemy, że wynosił on 120,9, czyli powyżej średniej krajowej (70,1) i zaraz po zachodniopomorskim (138,7) co plasuje Mazowsze na drugim miejscu w kraju pod względem wartości tego wskaźnika.

Kolejny wskaźnik intensywności ruchu turystycznego regionu według Charvata (noclegi udzielone turystom na 100 mieszkańców) potwierdza wysoce intensywny ruch turystyczny regionu Mazowsza. Jego wartość wynosi 324,6, co po zachodniopomorskim (719,4) i pomorskim (341,9) daje mazowieckiemu trzecie miejsce w kraju wg rzeczzonego wskaźnika. Kolejno wymienione dane, które mówią m.in. o gęstości ruchu turystycznego, czy natężeniu ruchu turystycznego w regionie są równie pozytywne i osiągają wartości powyżej średniej krajowej.

W tym samym raporcie GUS przedstawiono cztery równie ciekawe wskaźniki: wskaźnik atrakcyjności kulturowej WAK, wskaźnik atrakcyjności środowiskowej WAS, biznesowo-hotelowej WAB oraz uogólniony wskaźnik atrakcyjności turystycznej WAT. Ten ostatni to w istocie suma wyników poprzednich trzech wskaźników. Dla każdego wskaźnika wyodrębniono po 38 powiatów, które osiągają największe wartości, tj. cechuje je największa atrakcyjność turystyczna pod danym względem.

Zaczynając od pierwszego, wskaźnik atrakcyjności kulturowej WAK to wynikowa 8 czynników, w tym m.in. liczba zwiedzających, zabytków, pielgrzymów, czy liczba miejsc na widowni w teatrach. Spośród 38 najbardziej wyróżniających się pod względem atrakcyjności kulturowej powiatów, aż 8 to powiaty z województwa mazowieckiego. Pierwsze miejsce na liście zajmuje Warszawa, inne znajdujące się na liście powiaty z mazowieckiego to m.in. powiat piaseczyński, pruszkowski czy legionowski.

Kolejnym wskaźnikiem jest wskaźnik atrakcyjności środowiskowej WAS regionów, na który składają się m.in. takie czynniki, jak obszary wód (jeziora, wody morskie), obszary górskie,

chronione (np. parki krajobrazowe), czy liczba łóżek w zakładach uzdrowiskowych. Pod względem wskaźnika WAS Mazowsze już nie osiąga tak dobrych wyników, jak pod względem WAK. Wystarczy zauważyć, że na liście 38 powiatów o największej atrakcyjności środowiskowej w Polsce nie znajduje się żaden powiat z województwa mazowieckiego.

Następny z opisywanych w raporcie to wskaźnik atrakcyjności biznesowo-hotelowej WAB. Ten z kolei jest składową tylko 2 wartości: liczby miejsc noclegowych w hotelach oraz wskaźnika sal konferencyjnych. Pod względem WAB Mazowsze jest liderem i aż 9 jego powiatów znajduje się na liście 38 powiatów WAB, łącznie z Warszawą będącą na 1 miejscu. Inne z wyróżnionych powiatów z Mazowieckiego to m.in.: pruszkowski, piaseczyński czy otwocki.

Ostatnim już wskaźnikiem, jest uogólniony wskaźnik atrakcyjności turystycznej WAT. Jest po prostu składową poprzednich: $WAK (0,4) + WAS (0,4) + WAB (0,2)$. Dla tego wskaźnika również wskazano listę 38 powiatów z całej Polski cieszących się najwyższą atrakcyjnością turystyczną. Na rzeczonej liście znajduje się 6 powiatów z Mazowsza i są to kolejno: Warszawa (miejsce 1), powiat warszawski (12), pruszkowski (20), legionowski (25), nowodworski (38).

Mimo tak dobrych wyników niektórych powiatów, województwo mazowieckie jako cały region na liście województw pod względem atrakcyjności plasuje się w połowie stawki zajmując 8 miejsce. Wynik ten może świadczyć o silnej koncentracji atrakcyjnych obszarów turystycznych i kultury w Warszawie i w obrębie jej suburbiów.

6.3.6 Potencjał turystyczny projektu

UPROSZCZONA KWANTYFIKACJA WPŁYWU NA USŁUGI OKOŁOTURYSTYCZNE NA PODSTAWIE ANALIZY POPYTU

Na potrzeby oszacowania wpływu ruchu turystycznego generowanego przez odwiedzających Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie na przychody w usługach okołoturystycznych sporządzono poniższe opracowanie biorące pod uwagę dane makroekonomiczne, których źródłem był Główny Urząd Statystyczny. Opracowanie bierze pod uwagę dane dotyczące liczby turystów polskich i zagranicznych dla województwa mazowieckiego oraz poziom wydatków przez nich ponoszonych na usługi okołoturystyczne: między innymi hotelarskie, gastronomiczne, transportowe. Zakres dostępnych danych

makroekonomicznych nie pozwala szacować precyzyjnie wydatków na jednodniowe wyjazdy krajowe dlatego obniżyliśmy udział procentowy wszystkich turystów w modelu (ze względu na to, że turystów krajowych jednodniowych analiza nie obejmuje). Szacunki wykazują, że w roku prognozy turyści odwiedzający Muzeum potencjalnie poniosą ponad 6.9 mln zł wydatków na usługi okołoturystyczne, korzystając z obecnej i nowo powstającej w wyniku zapotrzebowania bazy usługowej branży turystycznej.

Do poniższego modelu zastosowano dane z prognozy w wariancie inwestycyjnym, w którym liczbę odwiedzających w 2020 roku obliczono na **126 819 osób**.

Tabela 19. Wpływ na usługi okołoturystyczne

Państwowe Muzeum Etnograficzne w 2020 roku:				
*Założono, że spośród 126 819 prognozowanych odwiedzających 20% będą stanowić turyści				
Prognoza 2020r.:	Prognoza liczby odwiedzających	Prognoza udziału % turystów wśród odwiedzających	Prognoza liczby turystów wśród odwiedzających	
	126 819	10%	12 682	
Województwo mazowieckie (wg danych GUS)				
Dane GUS (2015r.)	Turyści krajowi w województwie (w tys.)		Turyści zagraniczni w województwie (w tys.)	
w tys.	4712,2		2357,3	
Udział %:	66,7%		33,3%	
Prognozowany udział % odwiedzin instytucji przez wszystkich turystów w województwie w trakcie całego roku				
Prognoza 2020r.:	0,18%		0,18%	
	Turyści krajowi w instytucji		Turyści zagraniczni w instytucji	
Udział %:	66,7%		33,3%	
Razem:	8 453		4 229	
Typ turysty (wg metodologii GUS)	Podróże krótkookresowe (2-4 dni)	Podróże długookresowe (5 dni i więcej)	Odwiedzający jednodniowi	Turyści (pobyt >1 dnia)
Udział %: wg danych GUS	59%	41%	79%	21%
Razem:	4 988	3 465	3 320	909
Uśrednione wydatki 1 turysty podczas całego pobytu:				
1. Zakwaterowanie	58,08 zł	289,70 zł	0,00 zł	164,64 zł
2. Wyżywienie	76,30 zł	263,36 zł	10,13 zł	157,92 zł
3. Transport	68,11 zł	130,03 zł	51,00 zł	288,96 zł
4. Zakup towarów	43,56 zł	88,06 zł	256,13 zł	337,68 zł
5. Usługi kulturalne	17,69 zł	51,85 zł	57,75 zł	730,80 zł
Prognozowane skumulowane wydatki turystów w regionie:				
				TOTAL wg kategorii:
1. Zakwaterowanie	289 725,55 zł	1 003 732,13 zł	0,00 zł	149 637,79 zł
2. Wyżywienie	380 594,02 zł	912 483,75 zł	33 613,55 zł	143 530,13 zł
3. Transport	339 769,05 zł	450 538,85 zł	169 312,68 zł	262 629,59 zł
4. Zakup towarów	217 294,16 zł	305 111,75 zł	850 298,22 zł	306 910,17 zł
5. Usługi kulturalne	88 234,60 zł	179 645,24 zł	191 721,71 zł	664 208,57 zł
TOTAL wg typ turysty:	1 315 617,39 zł	2 851 511,73 zł	1 244 946,15 zł	1 526 916,25 zł
TOTAL wydatki	6 938 991,51 zł			

7.2. Plan finansowania

W niniejszym rozdziale przedstawiono plan finansowania inwestycji, który jest spójny z harmonogramem realizacji projektu. Plan finansowania podzielono na okresy kwartalne a wydatki zostały przedstawione w podziale na koszty kwalifikowane i niekwalifikowane, netto oraz podatek VAT (Tabeli 10 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”).

Przy konstruowaniu planu finansowania przyjęto następujące założenia:

- projekt jest objęty pomocą publiczną, dla projektu mają zastosowanie zasady wynikające z Rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu oraz Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 28 marca 2017 r. w sprawie udzielania pomocy na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020,
- projekt nie generuje zysku operacyjnego,
- dofinansowanie z EFRR wynosi 85% kosztów kwalifikowanych,
- za kwalifikowalne zostały uznane tylko te wydatki, które spełniają jednocześnie warunki określone w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach POIiŚ na lata 2014-2020 i warunki zawarte w Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014,
- za wydatek kwalifikowalny uznany jest wydatek poniesiony w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do upływu okresu stosowania Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014,
- wkład własny (20% kosztów kwalifikowanych) jest dofinansowany z budżetu Województwa Mazowieckiego,
- 100% kosztów niekwalifikowanych jest finansowanych z własnych środków Wnioskodawcy.

Szczegółowa informacja w zakresie planu finansowania realizacji projektu w rozbiciu na okresy kwartalne została przedstawiona w Tabeli 10 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”. Podsumowanie w kwestii finansowania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 20. Plan finansowania wydatków całkowitych projektu

PLAN FINANSOWANIA	RAZEM
Koszty kwalifikowane, w tym:	6 037 923,40
wartość netto	6 037 923,40

EFRR	4 126 816,41
budżet Państwa	0,00
budżet JST	1 911 106,99
środki własne	0,00
podatek VAT	0,00
EFRR	0,00
budżet Państwa	0,00
budżet JST	0,00
środki własne	0,00
Koszty niekwalifikowane, w tym:	1 388 722,38
wartość netto	0,00
budżet Państwa	0,00
budżet JST	0,00
środki własne	0,00
podatek VAT	1 388 722,38
budżet Państwa	0,00
budżet JST	1 388 722,38
środki własne	0,00
RAZEM	7 426 645,78

Wnioskodawca gwarantuje dostępność środków na realizację projektu w wysokości równej szacowanym kosztom współfinansowania krajowego:

- 68,3482734% kosztów kwalifikowanych jest zabezpieczone środkami z budżetu Województwa Mazowieckiego,
- 100% kosztów niekwalifikowanych jest zabezpieczone środkami własnymi Wnioskodawcy i środkami z budżetu Województwa Mazowieckiego,

7.3. Ocena długoterminowej trwałości finansowo-instytucjonalnej projektu

7.3.1 Struktura zarządzania

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie posiada stosowne struktury organizacyjne i potencjał ludzki o kwalifikacjach zapewniających merytoryczną realizację oraz nadzór nad zleconą częścią zadań w Projekcie, zarówno w fazie przygotowania, jak i w fazie operacyjnej projektu. W celu właściwej realizacji projektu przygotowana została przez Wnioskodawcę odpowiednia struktura zarządzania. Struktura ta oparta została na posiadających wieloletnie doświadczenie zawodowe pracownikach merytorycznych.

Realizacja projektu w aspekcie organizacyjnym, poza wytworzeniem wskazanych produktów i realizacją dostaw, obejmie następujące etapy, za których realizację odpowiedzialni będą członkowie zespołu projektowego:

1. Przeprowadzenie procedur przetargowych;
2. Zawarcie umów z wykonawcami;

3. Zarządzanie projektem;
4. Rozliczenie finansowe projektu;
5. Monitoring i sprawozdawczość.

Realizacja Projektu w aspekcie organizacyjnym, obejmie następujące etapy, za których realizację odpowiedzialni będą członkowie Zespołu:

- nadzór nad przeprowadzeniem procedur przetargowych;
- zawarcie umów;
- zarządzanie, koordynacja i nadzór nad Projektem;
- rozliczenie finansowe i rzeczowe Projektu;
- monitoring i sprawozdawczość.

W dniu 21.04.2017 r. Dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie wydał **Zarządzenie wewnętrzne Nr 15/2017 w sprawie powołania zespołu realizującego projekt pn. „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”**

W skład zespołu wchodzi:

Zespół kuratorski w projekcie odpowiedzialny za opracowanie koncepcji wystaw stałych i czasowych wraz z zespołem kuratorskim, dotyczących części Etnografii Polski i Europy, oraz części Etnografii Pozaeuropejskiej oraz zespół zarządzania Projektem.

Łącznie jest to 11 osób, będących pracownikami Muzeum. Wszystkie osoby posiadają duże doświadczenie, były zaangażowane w realizację innych projektów, posiadają też wiedzę w zakresie obowiązków, które pełnić będą w ramach zespołu projektowego. W części 7.3.1 Studium wykonalności szczegółowo opisano strukturę zespołu, jak również doświadczenie poszczególnych członków zespołu. Do prac przy projekcie będą także zaangażowani inni pracownicy instytucji.

Poniżej przedstawiamy schemat Organizacyjny Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie oraz schemat zespołu zarządzania projektem.

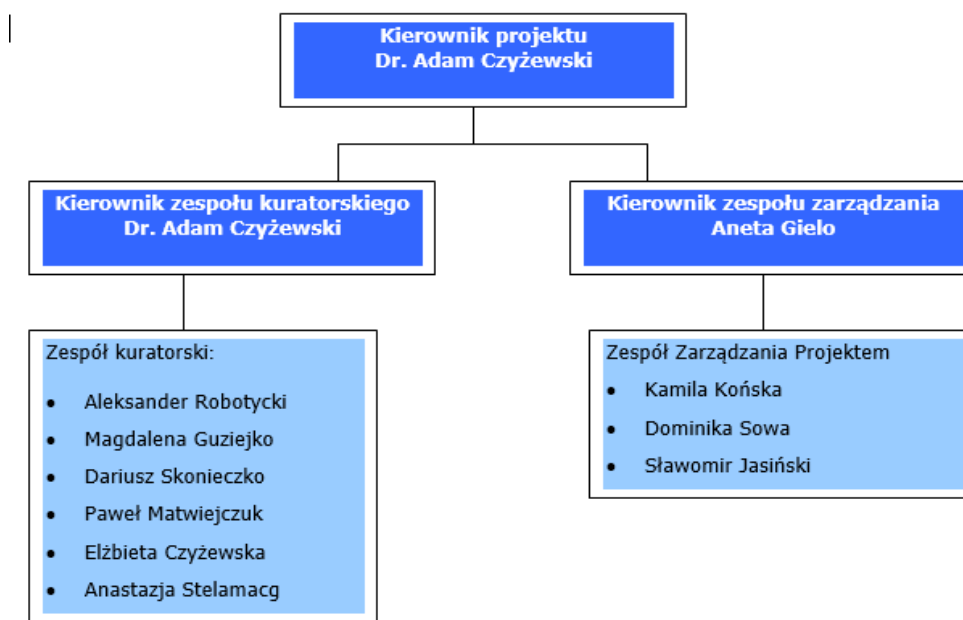
Zespół kuratorski:

- Adam Czyżewski- kierownik zespołu
- Aleksander Robotycki

- Magdalena Guziejko
- Dariusz Skonieczko
- Paweł Matwiejczuk
- Elżbieta Czyżewska
- Anastazja Stelamacg

Zespół Zarządzania Projektem

- Aneta Gielo
- Kamila Końska
- Dominika Sowa
- Sławomir Jasiński

Bezpośredni nadzór nad pracą Zespołu sprawować będzie Dyrektor PME w Warszawie dr Adam Czyżewski. Do podstawowych zadań Zespołu Projektu, w szczególności należeć będzie:

- realizacja Projektu zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie oraz umową o dofinansowanie;
- realizacja budżetu projektowego na cele Projektu zgodnie z dokumentacją projektową;
- uszczegółowienie harmonogramu prac;
- bieżąca koordynacja prac projektowych poszczególnych działań;
- bieżący monitoring prac realizowanych w poszczególnych działaniach; .
- analiza i weryfikacja rezultatów wypracowanych w poszczególnych działaniach;

- analiza raportów i sprawozdań;
- zarządzanie ryzykiem i zmianami w Projekcie oraz zapewnienie rozwiązania problemów wynikających z zarządzania Projektem.

Kierownik Projektu - odpowiedzialny jest za:

- prawidłową realizację Projektu współfinansowanego ze środków POIS;
- pozyskiwanie danych z działów Muzeum oraz niezbędnych do prowadzenia sprawozdawczości projektu;
- współpracę z Wykonawcami przedmiotu projektu;
- bezzwłoczne rozstrzyganie spraw spornych pomiędzy Zamawiającym oraz Wykonawcami;
- przyjmowanie i akceptację sprawozdań z realizacji etapów przedmiotu umowy;
- nadzór nad pracą Zespołu kuratorskiego oraz Zespołu Zarządzania projektem;
- zarządzanie ryzykiem - w ścisłej współpracy z Wykonawcami;
- kontakty z MKIDN oraz Samorządem Województwa Mazowieckiego;
- monitorowanie realizacji harmonogramu rzeczowo - finansowego;
- gromadzenie i archiwizację dokumentacji Projektu;
- monitorowanie osiągnięcia wskaźników;

dr Adam Czyżewski
DYREKTOR

Antropolog kultury, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, uczeń prof. Mieczysława Porębskiego i prof. Czesława Robotyckiego. Autor prac z dziedziny antropologii miasta, kultury wizualnej i antropologii przedmiotu, m.in. książek „Trzewia Lewiatana: antropologiczna interpretacja idei miasta-ogrodu” (2001), „Honorowa Nagroda SARP 1966-2006” (2006), „Trzewia Lewiatana: miasta-ogrody i narodziny przedmieścia kulturalnego” (2009), „Morfologia obrazu” (2012).

Współautor zbioru „Architecture and Avant-Garde in Poland 1918-1939 – Rassegna” (1996). Pod jego redakcją ukazały się: „Zwykłe – niezwykłe: fascynujące kolekcje w zbiorach Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie” (2008), „Pasja i pragmatyzm” (2010), „Czas świętowania” (2013).

Od 2008 roku dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, równocześnie (od 2012 roku) wykładowca Wydziału Sztuki Mediów ASP w Warszawie. Wydawca i szef redakcji czasopisma „Etnografia Nowa”. Autor projektu koncepcyjnego modernizacji budynku

oraz zmian struktury organizacyjnej Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, realizowanych pod jego kierunkiem od 2008 roku.

Kierownik Zarządzania Projektem odpowiedzialny za realizację zamówień publicznych odpowiada za:

- prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości związanej z udzielanymi zamówieniami
- zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa polskiego i prawa wspólnotowego;
- udział w pracach komisji przetargowej;
- uczestniczenie w naradach dot. Projektu;
- współudział w przeprowadzeniu rozeznania konkurencyjnego dla zamówień w trybie art. 4 pkt 8 pzp;
- nadzór nad prawidłowym przebiegiem procedur przetargowych i ich zgodności z wewnętrznym regulaminem.

Zespół Kuratorski jest odpowiedzialny odpowiada za:

- współudział w przygotowaniu materiałów do postępowania przetargowego;
- weryfikację i akceptację materiałów do druków;
- uczestniczenie w naradach dot. Projektu;
- zatwierdzanie dokumentów księgowych dot. materiałów edukacyjnych, druków edukacyjnych pod względem merytorycznym;
- sporządzanie sprawozdań z postępu prac inwestycyjnych.

- opracowanie Opisu Przedmiotu Zamówienia w zakresie multimediiów;
- weryfikację dokumentacji technicznych dotyczących multimediiów;
- uczestniczenie w naradach dot. Projektu;
- nadzór nad pracami określonymi w Projekcie.
- przygotowanie projektu wystawy;
- przygotowanie konspektów i programów warsztatów,
- dobór materiałów do prac aranżacyjnych;
- akceptacja pod względem merytorycznym dostawy w/w materiałów;
- współpraca z innymi członkami zespołu

Zespół Zarządzania Projektem jest odpowiedzialny za:

- koordynację i terminową realizację działań promocyjnych zgodnych z wytycznymi IZ;
- przygotowanie projektów materiałów promocyjnych identyfikujących Projekt;
- przygotowanie akcji promującej Projekt w mediach: prasa, radio, telewizja, Internet;
- w miarę potrzeby uczestniczenie w naradach dot. Projektu;
- monitorowanie przebiegu działań promocyjnych.
- weryfikację i akceptację materiałów do budowy gablot;
- zakup sprzętu i wyposażenia zgodnie z specyfikacją;
- koordynację prac na wystawie;
- zatwierdzanie dokumentów księgowych dot. materiałów, usług projektu pod względem merytorycznym, księgowym i prawnym.

7.3.2 Sposób funkcjonowania powstałej infrastruktury

Podmiotem odpowiedzialnym za utrzymanie i eksploatację efektów inwestycji będzie Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie – Wnioskodawca projektu. Muzeum posiada niezbędne zasoby gwarantujące utrzymanie rezultatów projektu przez minimum 10 lat od daty podpisania umowy o dofinansowanie. Trwałość projektu gwarantuje silne zaplecze kadrowe Muzeum, wieloletnia działalność, a także duże doświadczenie w realizacji projektów kulturalnych, edukacyjnych oraz inwestycyjnych.

Wieloletnia już działalność Muzeum świadczy o zdolności Wnioskodawcy do zapewnienia trwałości projektu, m.in. dzięki doświadczeniu w prowadzeniu działalności inwestycyjnej, posiadaniu odpowiedniego zaplecza kadrowego, odpowiedniej struktury organizacyjnej oraz procedur zapewniających właściwą realizację, a następnie zarządzanie projektem i jego wynikami, jak również stabilnego zaplecza finansowego do realizacji i utrzymania produktów, powstałych w wyniku realizacji projektu.

Wnioskodawca ponosić będzie koszty związane z utrzymaniem obiektu, wyposażenia, eksploatacją powstałej infrastruktury oraz koszty personelu zatrudnionego w wyniku realizacji.

Powyższe zapisy potwierdza załączone do dokumentacji projektowej oświadczenie o posiadaniu niezbędnych zasobów (w tym kadrowych i finansowych) do prawidłowego utrzymania i eksploatacji projektu przez okres trwałości projektu. Oświadczenie potwierdzone jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego jako Organizatora.

7.3.3 Koszty funkcjonowania i źródła ich pokrycia

Okres trwałości niniejszego projektu wynosi 10 lat od daty podpisania umowy o dofinansowanie, co wynika z faktu występowania w projekcie pomocy publicznej. Zakłada się, iż podpisanie umowy o dofinansowanie nastąpi w 2017 roku, stąd też okres trwałości kończy się w roku 2027.

Po zakończeniu realizacji projektu, w trakcie co najmniej 10 lat, nie zostanie on poddany znaczącym modyfikacjom, które mogłyby wpływać na charakter lub warunki realizacji projektu lub mogłyby powodować uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez Wnioskodawcę. Zakupiony w ramach projektu sprzęt będzie wykorzystywany na potrzeby prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej. Nie nastąpi zmiana własności ani zaprzestanie prowadzenia działalności w okresie co najmniej 10 lat.

Koszty funkcjonowania projektu i Wnioskodawcy wraz ze źródłami ich pokrycia zostały wskazane dla okresów:

- 3 lat poprzedzających rok złożenia (2014-2016) oraz
- w poszczególnych latach trwałości projektu po zakończeniu realizacji projektu (2020-2027).

Wskazano następujące planowane źródła finansowania działalności:

- środki planowane do przekazania przez Organizatora ,
- środki własne z działalności statutowej,
  - środki własne z działalności o charakterze komercyjnym.

Przychody własne wnioskodawcy za lata 2014-2016

WYSZCZEGÓLNIENIE PRZYCHODÓW	2014	2015	2016
Sprzedaż biletów wstępu	52 124,99	112 453,67	153 149,01
Oprowadzanie po wystawach	3 636,12	3 754,82	6 116,67
Sprzedaż wydawnictw	3 076,40	4 600,28	22 275,60
Konserwacja eksponatów	200,00	3 602,00	2 415,60
Przychody z działalności oświatowej	450 355,08	449 260,01	490 242,28
Przychody z najmu i dzierżawy	522 333,09	551 307,14	542 210,92
Razem	1 031 725,68	1 124 977,92	1 216 410,08

Planowane przychody własne Wnioskodawcy w roku 2020:

Planowane przychody po realizacji projektu	cena	ilość	2020
Sprzedaż biletów wstępu	15,00	20 000	453 149,01
Oprowadzanie po wystawach	wzrost o 30%		7 951,67
Sprzedaż wydawnictw	wzrost o 30%		28 958,28
Konserwacja eksponatów			7 246,80
Przychody z działalności oświatowej			500 000,00
Przychody ze sklepiku muzealnego	7 000,00	12	84 000,00
Przychody z najmu i dzierżawy + nowe wynajmy	5 000,00	30	692 210,92
			1 773 516,68

W wyniku realizacji projektu nastąpi wzrost przychodów własnych o kwotę 557 106,60 zł.

W kosztach uwzględniono rzeczywiście ponoszone wydatki związane z funkcjonowaniem projektu bądź Wnioskodawcy wykazane w ramach działalności operacyjnej. Pominięto koszt amortyzacji nie stanowiący faktycznego przepływu pieniężnego. Szczegółowe informacje zawierają tabele przedstawione w dalszej części tego podrozdziału.

Koszty funkcjonowania projektu obejmują koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem i eksploatacją projektu wynikające z powstania nowych miejsc pracy oraz koszty operacyjne wynikające ze zwiększenia zakresu działalności merytorycznej (organizacja wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych) bądź frekwencji (wzrost kosztów energii, wzrost kosztów ścieków, wzrost podatków / opłat, wzrost kosztów ubezpieczeń).

Wzrost kosztów operacyjnych w wyniku realizacji projektu 2020:

Wzrost/spadek kosztów w wyniku realizacji projektu	wartość	ilość msc	2020
Zużycie materiałów	1 000,00	12	12 000,00
Zużycie energii	4 000,00	12	48 000,00
Wzrost kosztów usług obcych	5 000,00	12	60 000,00
Podatki i opłaty			2 000,00
Wynagrodzenia			122 648,88
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia			27 351,12
Pozostałe koszty rodzajowe	24 000,00	12	288 000,00
Wartość sprzedanych towarów i materiałów			0,00
			560 000,00

Przedstawione poniżej źródła finansowania działalności gwarantują niezagrożone funkcjonowanie Wnioskodawcy obecnie i w przyszłości.

Tabela 21. Zakładany sposób finansowania Wnioskodawcy

Lata	Dotacja			Przychody				Koszty funkcjonowania Ogółem
	Ogółem	MKiDN	Budżet województwa / miasta / gminy	Ogółem	Z działalności statutowej	Z działalności o charakterze komercyjnym	Inne	
2014	5 906 052,00		5 906 052,00	1 031 725,68	509 392,59	522 333,09		6 794 322,58
2015	6 569 612,16		6 569 612,16	1 124 977,92	573 670,78	551 307,14		7 803 775,55
2016	6 552 116,00		6 552 116,00	1 216 410,08	674 199,16	542 210,92		8 796 172,70
2020	6 900 651,67		6 900 651,67	1 773 516,68	961 100,68	812 416,00		9 356 172,70
2021	6 968 158,19		6 968 158,19	1 773 516,68	961 100,68	812 416,00		9 356 172,70
2022	7 036 339,77		7 036 339,77	1 773 516,68	961 100,68	812 416,00		9 356 172,70
2023	7 105 203,17		7 105 203,17	1 773 516,68	961 100,68	812 416,00		9 356 172,70
2024	7 174 755,20		7 174 755,20	1 773 516,68	961 100,68	812 416,00		9 356 172,70
2025	7 245 002,75		7 245 002,75	1 773 516,68	961 100,68	812 416,00		9 356 172,70
2026	7 315 952,78		7 315 952,78	1 773 516,68	961 100,68	812 416,00		9 356 172,70
2027	7 387 612,31		7 387 612,31	1 773 516,68	961 100,68	812 416,00		9 356 172,70

Tabela 22. Zakładany sposób finansowania projektu

Lata	Dotacja			Przychody				Koszty funkcjonowania Ogółem
	Ogółem	MKiDN	Budżet województwa / miasta / gminy	Ogółem	Z działalności statutowej	Z działalności o charakterze komercyjnym	Inne	
2014	0,00			0,00				
2015	0,00			0,00				
2016	0,00			0,00				
2020	150 000,00		150 000,00	557 106,60	311 592,72	245 513,88		560 000,00
2021	150 000,00		150 000,00	557 106,60	311 592,72	245 513,88		560 000,00
2022	150 000,00		150 000,00	557 106,60	311 592,72	245 513,88		560 000,00
2023	150 000,00		150 000,00	557 106,60	311 592,72	245 513,88		560 000,00
2024	150 000,00		150 000,00	557 106,60	311 592,72	245 513,88		560 000,00
2025	150 000,00		150 000,00	557 106,60	311 592,72	245 513,88		560 000,00
2026	150 000,00		150 000,00	557 106,60	311 592,72	245 513,88		560 000,00
2027	150 000,00		150 000,00	557 106,60	311 592,72	245 513,88		560 000,00

7.3.4. Dywersyfikacja źródeł finansowania

Wnioskodawca jest samorządową instytucją kultury. Dywersyfikację źródeł finansowania wskazano poprzez porównanie udziału środków pozabudżetowych (nie pochodzących z budżetu państwa lub budżetu jednostek samorządu terytorialnego) w kosztach finansowania działalności w roku 2016 oraz w roku 2020.

Dla roku 2016 wskazano zgodnie ze sprawozdaniem finansowym:

- koszty działalności – koszty działalności operacyjnej bez amortyzacji oraz pozostałe koszty operacyjne,
- przychody pozabudżetowe – przychody pochodzące z działalności statutowej i komercyjnej przedstawione w sprawozdaniu jako przychody ze sprzedaży produktów oraz przychody ze sprzedaży towarów i materiałów.

Przychody w latach 2014-2016:

WYSZCZEGÓLNIENIE PRZYCHODÓW	2014	2015	2016
Sprzedaż biletów wstępu	52 124,99	112 453,67	153 149,01
Oprowadzanie po wystawach	3 636,12	3 754,82	6 116,67
Sprzedaż wydawnictw	3 076,40	4 600,28	22 275,60
Konserwacja eksponatów	200,00	3 602,00	2 415,60
Przychody z działalności oświatowej	450 355,08	449 260,01	490 242,28
Przychody z najmu i dzierżawy	522 333,09	551 307,14	542 210,92
Razem	1 031 725,68	1 124 977,92	1 216 410,08

Planowane przychody od roku 2020:

Planowane przychody po realizacji projektu	cena	ilość	2020
Sprzedaż biletów wstępu	15,00	20 000	453 149,01
Oprowadzanie po wystawach	wzrost o 30%		7 951,67
Sprzedaż wydawnictw	wzrost o 30%		28 958,28
Konserwacja eksponatów			7 246,80
Przychody z działalności oświatowej			500 000,00
Przychody ze sklepiku muzealnego	7 000,00	12	84 000,00
Przychody z najmu i dzierżawy + nowe wynajmy	5 000,00	30	692 210,92
			1 773 516,68

W kosztach działalności po zrealizowaniu projektu uwzględniono szacowane zmiany w kosztach wynikające z przeprowadzenia prac zaplanowanych w projekcie, zwiększenia

powierzchni budynku, zwiększenia frekwencji oraz zastosowania rozwiązań termo modernizacyjnych:

Wzrost/spadek kosztów w wyniku realizacji projektu	wartość	ilość msc	2020
Zużycie materiałów	1 000,00	12	12 000,00
Zużycie energii	4 000,00	12	48 000,00
Wzrost kosztów usług obcych	5 000,00	12	60 000,00
Podatki i opłaty			2 000,00
Wynagrodzenia			122 220,73
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia			27 779,27
Pozostałe koszty rodzajowe	24 000,00	12	288 000,00
Wartość sprzedanych towarów i materiałów			0,00
			560 000,00

7.3.5 Efektywność kosztowa

W projekcie zastosowano energooszczędne rozwiązania w technice oświetleniowej w stosunku do obowiązujących na dzień dzisiejszy. Wnioskodawca przedstawił opinię techniczną wraz z wyliczeniami oszczędności na wymianie poszczególnych elementów. Na podstawie opinii dokonano zestawienia obecnego i przyszłego kosztu energii elektrycznej oraz potencjalnych oszczędności w ujęciu miesięcznym:

Oszczędności kosztów	obecnie [zł]	po realizacji projektu [zł]	oszczędności [zł/msc]
Wymiana reflektorów	1 526,00	169,00	1 357,00
Wymiana naświetlaczy	642,00	64,00	578,00
Wymiana naświetlaczy	652,00	174,00	478,00
		Razem	2 413,00

W okresie trwałości projektu następuje poprawa efektywności funkcjonowania infrastruktury będącej przedmiotem projektu. Poprawa efektywności następuje poprzez obniżenie kosztu energii elektrycznej sprzętu oświetleniowego. Szacowana wartość oszczędności wynosi $2\,413,00 \times 12 \text{ m-cy} = 28\,956,00 \text{ zł}$ rocznie

1. Zastosowane urządzenia w zakresie monitorów LCD posiadają klasę efektywności energetycznej na poziomie A

Urządzenia posiadają wbudowany czujnik oświetlenia otoczenia, który reguluje jasność wyświetlanego obrazu .

Praca urządzeń w trybie eco zmniejsza pobór prądu o 30% w stosunku do nominalnego poboru

2. Zastosowane monitory wykonane w technologii z podświetleniem LED, która to technologia cechuje się mniejszym zużyciem prądu w stosunku do tradycyjnych rozwiązań
3. Projekторы multimedialne wykonane w technologii jedno lub dwulampowej z możliwości przełączenia w tryb ekonomicznych. Praca urządzeń w trybie eco zmniejsza pobór prądu o 35% w stosunku do nominalnego poboru mocy
4. System zarządzania ekspozycją umożliwi zaprogramowanie czasu pracy wystawy dla każdego dnia w tygodniu indywidualnie. Właściwe zaprogramowanie czasu pracy - całości lub części wystawy pozwoli na oszczędność zużycia prądu na poziomie ok. 10 – 12 % w skali roku.
5. System czujek zainstalowany przy wybranych stanowiskach multimedialnych. Stanowiska będą uruchamiane w momencie, kiedy w przestrzeni ekspozycyjnej znajdować się będą zwiedzający. Oszczędność energii elektrycznej przy zastosowaniu czujek ruchu na poziomie ok. 7% w Sali roku.

Podsumowanie:

- zastosowanie urządzeń energooszczędnych
- zastosowanie systemu zarządzania czasem pracy wystawy
- zastosowanie czujek ruchu w przestrzeni ekspozycyjnej
- zastosowanie oświetlenia ekspozycyjnego z źródłem światła LED

Pozwoli na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej na poziomie ok. 15 – 20 % w Sali roku.

7.4. Promocja i informacja

Wszystkie działania promocyjno-informacyjne w projekcie realizowane będą **w oparciu o stosowne wytyczne**, w szczególności:

- Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020
- Strategię komunikacji polityki spójności na lata 2014-2020
- Stosowne rozporządzenia na poziomie europejskich, w tym:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. – art. 115-117 oraz załącznik XII
- Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) NR 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 r. – art. 3-5 oraz załącznik II
- Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. – art. 6 ust. 1 lit b
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. – art. 20.

Działania promocyjne prowadzone będą też w oparciu o „Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji”.

Głównym celem działań promocyjno-informacyjnych realizowanych w ramach projektu przez Wnioskodawcę jest **upowszechnienie wiedzy na temat działań podejmowanych w projekcie i efektów realizacji inwestycji**. Działania te ukierunkowane są przede wszystkim na zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa i opinii publicznej na temat **korzyści wynikających z realizacji projektu, który uzyskał dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko**. Chodzi tutaj o korzyści dla kraju, regionu, ale także społeczeństwa, który dzięki temu projektowi uzyska większy dostęp do kultury i większe możliwości podniesienia poziomu wiedzy kulturalnej.

Działania promocyjne kierowane są przede wszystkim do odbiorców oferty kulturalnej i edukacyjnej, która zostanie wdrożona w wyniku realizacji inwestycji. W szczególności mowa tutaj o mieszkańcach Warszawy, ale również o ogóle społeczności – potencjalnych odbiorców oferty Muzeum – obecnych oraz nowych, zachęconych nową ofertą instytucji. Adresatami są także inne instytucje kultury, w szczególności muzea które będą mogły zobaczyć korzyści płynące z dofinansowania infrastruktury kultury ze środków europejskich. Działania promocyjne projektu będą oddziaływać na rynek lokalny, regionalny i krajowy. Dzięki bogatemu wachlarzowi narzędzi informacyjno-promocyjnych Wnioskodawca trafi do zdefiniowanych w projekcie grup docelowych.

Działania informacyjno-promocyjne, jakie realizować będzie Wnioskodawca:

- W miejscu realizacji inwestycji, w trakcie trwania projektu, zamieszczona zostanie **tablica informacyjna**.
- Po zakończeniu realizacji projektu tablica informacyjna zastąpiona zostanie **tablicą pamiątkową**.

- Na **stronie internetowej Muzeum** umieszczony zostanie opis projektu. Zawierać on będzie informacje o zakresie projektu, przedmiocie inwestycji, jak również o ofercie kulturalno-edukacyjnej, jaka zostanie udostępniona dzięki projektowi. Informacje o ofercie zostaną dodane do obecnej oferty Muzeum z adnotacją, iż jej wdrożenie możliwe było dzięki wsparciu ze środków europejskich.
- Wszystkie działania informacyjne i promocyjne dotyczące projektu będą oznaczane **znakiem Unii Europejskiej i znakiem Funduszy Europejskich**, podobnie jak dokumenty związane z projektem, w tym przekazywane uczestnikom.
- Przedstawiciele grupy docelowej oraz inne podmioty uczestniczące w projekcie informowane będą o tym, iż przedmiotowy projekt uzyskał dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej.

Dodatkowo, poza ww. obowiązkowymi działaniami, mając na uwadze jak najszerszą popularyzację informacji o projekcie, Wnioskodawca podejmie **dotatkowe działania promocyjno-informacyjne**, w tym w szczególności:

- Zamieszczenie na zakupionym sprzęcie (większe urządzenia) **naklejek** informujących o współfinansowaniu projektu ze środków europejskich.
- Opracowanie **informacji prasowej** na temat projektu (ze wskazaniem zakresu inwestycji, wdrażanej oferty kulturalno-edukacyjnej i źródeł finansowania działań) i przekazanie jej do mediów (m.in. poprzez mailing do mediów).
- Opracowanie **dokumentacji fotograficznej** projektu (m.in. prezentującej efekty inwestycji) i zamieszczanie jej na stronie internetowej Muzeum.
- **Prezentacja projektu podczas licznych spotkań i konferencji**, w których uczestniczy Muzeum bądź które Muzeum realizuje.
- Szeroka promocja za pośrednictwem **mediów społecznościowych, głw. Facebook**. Muzeum prowadzi swój profil na Facebooku. Cieszy on się dużym zainteresowaniem uczestników i jednym z najlepszych źródeł informacji o działaniach realizowanych przez Muzeum. Z uwagi na profil odbiorców oferty kulturalno-edukacyjnej, która w dużej mierze jest aktywnym beneficjentów mediów społecznościowych, to źródło informacji jest szczególnie ważne, aby informować o realizowanym projekcie.
- Zorganizowanie **spotkania informacyjnego nt. projektu połączonego z briefingiem prasowym**. Uczestnicy będą mogli zwiedzić Muzeum po inwestycji, wziąć udział w zajęciach edukacyjnych, zwiedzić wystawy, które zostaną otwarte dla publiczności. To pokaże ogromny postęp w rozwoju instytucji jaki dokonał się dzięki dofinansowaniu projektu z funduszy europejskich. Organizację spotkania poprzedzi

kampania medialna (m.in. radio, telewizja, portale społecznościowe). Do udziału będą zaproszeni też przedstawiciele mediów.

Koszty związane z realizacją działań promocyjnych, jak również harmonogram ich realizacji, przedstawiają kosztorys oraz harmonogram projektu. Łączny koszt związany z promocją i informacją wynosi 50 000,00 PLN netto.

Promocja projektu	Informacja i promocja	61 500,00	50 000,00	11 500,00
Tablica informacyjna	1 szt. x 2000	2 460	2 000	460
Tablica pamiątkowa – po zakończeniu projektu	1 szt. x 5000	6 150,00	5 000	1 150,00
oznakowanie sprzętu znacznej wartości logotypami projektu – etykiety w postaci naklejek lub tabliczek	2500 szt. x 2,5	6 150,00	5 000	1 150,00
obsługa PR rozpoczęcia inwestycji	1 szt. x 2000	2 460,00	2 000	460
konferencja prasowa – rozpoczęcie inwestycji	1 szt. x 5000	6 150,00	5 000	1 150,00
publikacje prasowe (w tym w internecie)– informacje o rozpoczęciu inwestycji (prasa i portale o zasięgu lokalnym ogólnokrajowym; branżowe – związane z historią, muzealnictwem, historią sztuki)	4 szt. x 5000	24 600,00	20 000	4600,00
mailingi i newslettery do subskrybentów	10 szt. x 50	615	500	115
dokumentacja fotograficzna postępów inwestycji, przygotowania wystawy i otwarcia muzeum (w celu zasilenia treścią mediów społecznościowych, materiałów prasowych, www; cele dokumentacyjne)	100 szt. x 10	1 230,00	1 000	230
krótkie materiały filmowe umieszczane na kanałach typu vimeo, youtube i innych mediach internetowych, społecznościowych	4 szt. x 375	1 845,00	1 500	345,00

obsługa mediów społecznościowych Muzeum, przygotowanie aktualizacji treści redakcyjnych i zdjęciowych na stronę internetową, budowanie zaangażowanej publiczności w internecie (w tym zakup reklamy, organizacja konkursów)	4 szt. x 1000	4 920,00	4 000	920
zakładka informacyjna na stronie internetowej Muzeum z opisem projektu i jego postępów, stale aktualizowana	1 szt. x 4000	4 920,00	4 000	920

8. Analiza finansowa

8.1. Określenie założeń do analizy finansowej

Zarówno założenia, jak i wyniki dla tego rozdziału, z uwagi na ich objętość, zostały przedstawione w załączniku do Studium „Tabele finansowe” (plik w formacie excel), który jest istotnym uzupełnieniem części opisowej zaprezentowanej w tym rozdziale.

Podstawowe założenia dla przeprowadzenia analizy finansowej projektu:

- w realizację i eksploatację projektu zaangażowany jest jedynie Wnioskodawca, stąd też analiza jest przeprowadzona metodą nieskonsolidowaną,
- przepływy pieniężne dla projektu wyznaczono w oparciu o metodę różnicową, poprzez zestawienie ze sobą przepływów pieniężnych dla „scenariusza z projektem” oraz „scenariusza bez projektu”,
- punktem wyjścia do przeprowadzenia analizy projektu były dane finansowo-księgowe Wnioskodawcy za rok 2016,
- dane finansowe zostały skalkulowane w cenach stałych z pominięciem inflacji,
- analiza jest prowadzona w cenach netto, bez uwzględnienia podatku VAT,
- w analizie finansowej zastosowano metodę zdyskontowanego przepływu środków pieniężnych (DCF),
- dla analizy prowadzonej w cenach stałych w celu dyskontowania przepływów pieniężnych zastosowano rzeczywistą finansową stopę dyskontową na poziomie 4%,
- analiza finansowa obejmuje fazę inwestycyjną i eksploatacyjną dla okresu odniesienia wynoszącego 15 lat, gdzie rokiem bazowym jest rok rozpoczęcia projektu,
- na potrzeby wyliczeń nie brano pod uwagę danych makroekonomicznych wskazanych w Wariantach gospodarczego rozwoju Polski (z dnia 11.08.2015 r.).

8.2. Zestawienie przepływów pieniężnych projektu

Na przepływy pieniężne projektu składają się następujące wielkości wpływów i wydatków:

- wpływy: przychody operacyjne oraz wartość rezydualna,
- wydatki: nakłady inwestycyjne projektu, nakłady odtworzeniowe, zmiany w kapitale obrotowym, koszty operacyjne.

Punktem wyjścia prognoz finansowych były dane finansowo-księgowe Wnioskodawcy za 2016 rok. Wielkości dla projektu ustalono posługując się metodą złożoną, która opiera się na różnicowym modelu finansowym:

- „scenariusz bez projektu” należy rozumieć jako wielkość wpływów i wydatków generowana przez Wnioskodawcę przy założeniu zaniechania realizacji projektu,
- „scenariusz z projektem” należy rozumieć jako wielkość wpływów i wydatków generowana przez Wnioskodawcę przy założeniu realizacji projektu w kształcie opisanym w niniejszym dokumencie.

PRZYCHODY OPERACYJNE

W scenariuszu bez projektu prognozę opracowano w oparciu o założenia:

- przychody z działalności statutowej – założono utrzymanie stałego poziomu przychodów,
- przychody z działalności komercyjnej - założono utrzymanie stałego poziomu przychodów,
- przychody z dotacji – założono zmianę wynikającą ze wzrostu wartości wynagrodzeń,

W scenariuszu z projektem prognozę opracowano w oparciu o założenia:

Planowane przychody od roku 2020:

Planowane przychody po realizacji projektu	cena	ilość	2020
Sprzedaż biletów wstępu	15,00	20 000	453 149,01
Oprowadzanie po wystawach	wzrost o 30%		7 951,67
Sprzedaż wydawnictw	wzrost o 30%		28 958,28
Konserwacja eksponatów			7 246,80
Przychody z działalności oświatowej			500 000,00
Przychody ze sklepiku muzealnego	7 000,00	12	84 000,00
Przychody z najmu i dzierżawy + nowe wynajmy	5 000,00	30	692 210,92
			1 773 516,68

- przychody z dotacji – założono wielkość dotacji na stałym poziomie, z uwzględnieniem finansowania kosztów nowo utworzonych miejsc pracy.

Pełna informacja dotycząca przychodów w całym okresie odniesienia została przedstawiona w Tabeli 19 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”.

WARTOŚĆ REZYDUALNA

Wartość rezydualną określono w oparciu o bieżącą wartość netto przepływów pieniężnych, wygenerowanych przez projekt w pozostałych latach jego trwania (życia ekonomicznego), następujących po zakończeniu okresu odniesienia.

Projekt generuje przychody, jednak nie są one na tyle wysokie, aby w pełni pokryć generowane przez projekt koszty, co powoduje, iż przepływy pieniężne w okresie odniesienia oraz po ostatnim roku prognozy finansowej są ujemne. W takim przypadku wartość rezydualna osiąga wartość ujemną i nie może być traktowana jako potencjał finansowy. Ponieważ projekt nie będzie generował przychodów netto po okresie odniesienia w dalszych obliczeniach wartość rezydualną wskazano na poziomie zera.

Szczegółowe wyliczenia przedstawiono w Tabeli 22 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”.

CAŁKOWITE KOSZTY INWESTYCJI

Zakładany harmonogram rzeczowo-finansowej realizacji projektu został szczegółowo wskazany w Tabeli 7 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie rocznych całkowitych nakładów na realizację projektu, które uwzględnia:

- rozbiecie na kwoty netto i podatek VAT,
- planowane koszty kwalifikowane i niekwalifikowane.

Tabela 23. Całkowite koszty inwestycji w ujęciu rocznym:

NAKŁADY INWESTYCYJNE	RAZEM	2017	2018	2019
Nakłady kwalifikowane, w tym:	6 037 923,40	89 334,00	4 350 818,29	1 597 771,11
Kwota netto	6 037 923,40	89 334,00	4 350 818,29	1 597 771,11
Podatek VAT	0,00	0,00	0,00	0,00
Nakłady niekwalifikowane, w tym:	1 388 722,38	20 546,82	1 000 688,21	367 487,35
Kwota netto	0,00	0,00	0,00	0,00
Podatek VAT	1 388 722,38	20 546,82	1 000 688,21	367 487,35
NAKŁADY CAŁKOWITE	7 426 645,78	109 880,82	5 351 506,50	1 965 258,46

W odniesieniu do powyższych nakładów inwestycyjnych na moment sporządzania dokumentu nie zakłada się ponoszenie nakładów odtworzeniowych.

W projekcjach finansowych nie uwzględniano zmian w kapitale obrotowym w fazie inwestycyjnej.

KOSZTY OPERACYJNE

Estymacja kosztów projektu została przeprowadzona z wykorzystaniem metody różnicowej, w której porównano wariant „bez projektu” oraz wariant „z projektem”.

W scenariuszu bez projektu prognozę opracowano w oparciu o założenia:

- koszty zużycia materiałów, koszty energii, usług obcych, podatków i opłat, wynagrodzeń, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń, pozostałe koszty rodzajowe przyjęto na stałym poziomie określonym zgodnie z wielkością kosztów dla roku 2016.

W scenariuszu z projektem prognozę opracowano w oparciu o założenia:

Wzrost/spadek kosztów w wyniku realizacji projektu	wartość	ilość msc	2020
Zużycie materiałów	1 000,00	12	12 000,00
Zużycie energii	4 000,00	12	48 000,00
Wzrost kosztów usług obcych	5 000,00	12	60 000,00
Podatki i opłaty			2 000,00
Wynagrodzenia			122 220,73
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia			27 779,27
Pozostałe koszty rodzajowe	24 000,00	12	288 000,00
Wartość sprzedanych towarów i materiałów			0,00
			560 000,00

Pełna informacja dotycząca kosztów w całym okresie odniesienia została przedstawiona w Tabeli 20 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”.

8.3. Ustalenie wartości wskaźników finansowej efektywności

Wartości wskaźników efektywności finansowej inwestycji zostały ustalone na podstawie przepływów pieniężnych projektu określonych przy zastosowaniu metody różnicowej. Zmiany wartości pieniądza w czasie dokonano przy finansowej stopie dyskontowej równej 4%. Dyskontowania dokonano na rok 2018.

Wartości wskaźników efektywności finansowej dla niniejszego projektu wynoszą:

- finansowa bieżąca wartość netto inwestycji (FNPV/C) = -5 775 148,44 zł,
- finansowa wewnętrzna stopa zwrotu z inwestycji (FRR/C) = niepoliczalny.

W celu wyliczenia wskaźników efektywności finansowej wzięto pod uwagę następujące kategorie przepływów pieniężnych:

- przychody (zdefiniowane w art. 16 rozporządzenia nr 480/2014, bez dotacji o charakterze operacyjnym, które traktowane są jako jedno ze źródeł finansowania),
- wartość rezydualną,
- koszty operacyjne (bez uwzględniania amortyzacji z uwagi na fakt, iż nie stanowi ona przepływu środków pieniężnych
- nakłady odtworzeniowe w ramach projektu,
- nakłady inwestycyjne na realizację projektu (nakłady inwestycyjne na realizację projektu poniesione przed rokiem 2017 zostały uwzględnione w pierwszym roku odniesienia, w wartościach niezdyskontowanych).

Wyliczenia wielkości przepływów pieniężnych z kolejnych latach okresu odniesienia przedstawiono w Tabeli 23 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”.

Suma zdyskontowanych strumieni pieniężnych netto generowanych przez projekt jest wartością ujemną. Wpływy z projektu nie pokrywają wydatków związanych z projektem.

Wartości wskaźników efektywności finansowej jednoznacznie kwalifikują projekt do kategorii projektów wymagających dofinansowania. Wewnętrzna stopa z inwestycji przyjmuje wartość niepoliczalną co oznacza, iż przy tych założeniach finansowych nie istnieje stopa dyskonta, przy której bieżąca wartość przychodów będzie równa bieżącej wartości kosztów projektu.

8.4. Metodyka szacowania maksymalnego poziomu pomocy

W niniejszym projekcie występuje pomoc publiczna.

Dla projektów objętych pomocą publiczną kalkulację maksymalnego poziomu pomocy (maksymalnej wysokości dofinansowania ze środków EFRR) dokonano na podstawie Rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (dalej GBER).

Maksymalną kwotę dofinansowania wyznaczono zgodnie z metodyką:

- Krok I: Obliczenie maksymalnej wielkości dofinansowania ze środków publicznych (EFRR + środki krajowe) w oparciu o metodologię GBER

- Krok II. Obliczenie wielkości dofinansowania środkami EFRR

Do obliczenia wartości zdyskontowanych zastosowano stopę oprocentowania wykorzystywaną do obliczenia wartości pomocy inwestycyjnej na poziomie 2,83%. Analizę przeprowadzono w okresie odniesienia równym cyklowi życia inwestycji (okresie ekonomicznej użyteczności zasadniczych aktywów inwestycji biorąc pod uwagę najdłuższy okres amortyzacji tych aktywów). Przedmiotem projektu są dostawy sprzętu do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej amortyzowane stawką 10%. Długość cyklu życia inwestycji na potrzeby kalkulacji zysku operacyjnego przyjęto jako 10 lat. Pozostałe założenia zastosowane do wyliczenia Kroku I są tożsame z założeniami dla całej analizy finansowej.

W niniejszym projekcie zysk operacyjny jest mniejszy od zera, co pozwala na zastosowanie maksymalnej dopuszczalnej kwoty pomocy z EFRR na poziomie 80%.

Wartość dofinansowania wynosi 4 830 338,71 zł.

Szczegółowe wyliczenia (zgodne z modelem zawartym w dokumencie „Określenie maksymalnej kwoty dofinansowania dla projektów z zakresu VIII osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury”) zawarto w załączniku 33 do wniosku oraz w Tabeli 27 i Tabeli 28 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”.

8.5. Określenie źródeł finansowania projektu

Projekt kwalifikuje się do dofinansowania w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Działanie 8.1. „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury”.

Dla projektu ma zastosowanie procent dofinansowania w wysokości 100% wartości kosztów kwalifikowanych, z czego 80% pochodzi z EFRR, a 20% z budżetu Województwa Mazowieckiego.

Wydatki niekwalifikowane projektu będą finansowane środkami własnymi Wnioskodawcy.

W projekcie nie przewiduje się występowania finansowania dłużnego.

Szczegółowy plan finansowania został przedstawiony w rozdziale 7.2. oraz w Tabeli 9 i Tabeli 10 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”.

8.6. Analiza trwałości finansowej

Analiza trwałości finansowej obejmuje następujące działania:

- a) analizę zasobów finansowych projektu,
- b) analizę sytuacji finansowej Wnioskodawcy.

Projekt posiada trwałość finansową, ponieważ roczne saldo skumulowanych przepływów pieniężnych na koniec każdego roku jest większe bądź równe zero we wszystkich latach objętych analizą. Wyliczenia wskazują, że planowane wpływy i wydatki zostały odpowiednio czasowo zharmonizowane tak, że przedsięwzięcie ma zapewnioną płynność finansową. Nie istnieje zagrożenie dla płynności finansowej projektu w trakcie realizacji jak i eksploatacji inwestycji.

Wpływy projektu obejmują zwiększone przychody z działalności statutowej, wpływy z budżetu Województwa Mazowieckiego związane z kosztami bieżącymi utrzymania powstałych w ramach projektu nowych miejsc pracy. Charakter projektu powoduje, iż nie występuje wartość rezydualna. Wydatki projektu obejmują nakłady oraz koszty operacyjne (bez amortyzacji). Szczegółowe wyliczenia zawiera Tabela 24 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”.

W analizie uwzględniono założenia co do dalszej działalności Wnioskodawcy oraz nakłady, przychody i koszty związane z projektem. Szczegółowe wyliczenia zawiera Tabela 25 w załączniku do Studium „Tabele finansowe”.

Trwałość finansowa dla scenariusza „z projektem” jest zachowana. Analiza przepływów pieniężnych wykazała dodatnie roczne saldo przepływów pieniężnych pod koniec każdego roku fazy inwestycyjnej i eksploatacyjnej.

Na podstawie analizy danych historycznych oraz prognozy przepływów pieniężnych można stwierdzić, że nie istnieje zagrożenie dla płynności finansowej Wnioskodawcy w trakcie realizacji jak i eksploatacji inwestycji.

9. Opis długotrwałych efektów społeczno-ekonomicznych

9.1. Bezpośrednie efekty ekonomiczne

Efekty ekonomiczne projektu przyczyniają się do realizacji celów priorytetu i Działania 8.1. „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury”. Zaplanowane w ramach projektu działania wpłyną na rozwój działalności kulturalnej i edukacyjnej, co potwierdzają wskaźniki rezultatu projektu.

Efekty ekonomiczno-społeczne projektu:

- projekt pozwala na zachowanie wartości historyczno-kulturowych zabytkowego obiektu przy ul. Kredytowej 1 w Warszawie.
- projekt wpłynie na stworzenie nowoczesnej instytucji kultury - wdrożenie nowoczesnej oferty kulturalnej i edukacyjnej, przy wykorzystaniu innowacyjnych rozwiązań technologicznych,
- projekt pozwoli na realizację oferty dla ogółu społeczeństwa
- projekt skutkuje zmianami w strukturze organizacyjnej Wnioskodawcy – utworzenie 3 nowych miejsc pracy.

Projekt wykazuje zgodność ze Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego i przyczynia się do realizacji wskaźnika dla celu Connect region (Łączenie regionu) w obszarze Culture (20-procentowy wzrost do roku 2020 osób lub organizacji uczestniczących w programie UE „Kultura”).

Zestawienie pozytywnych bezpośrednich efektów ekonomiczno-społecznych projektu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24. Bezpośrednie korzyści społeczne projektu

Bezpośrednia korzyść	Wartość / szacunek	Uzasadnienie
Realizacja celów ogólnie rozumianej edukacji kulturalnej	126 819 osób	Korzyść jest definiowana przez wskaźnik rezultatu. Szacunki co do rocznej liczby uczestników wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych wskazują na liczbę osób, które będą miały styczność ze sztuką w celu zwiększania kompetencji społecznych do odbioru kultury i sztuki jako jednego z wymogów cywilizacji XXI wieku. Sztuka a zwłaszcza sztuka korzeni, jaką jest etnografia jest niezwykle istotna dla rozwoju życia społecznego. To właśnie etnografia definiuje sztukę w kontekście posiadania rozmaitych funkcji: rozwojowych,

		kształcących, wychowawczych czy nawet terapeutycznych.
Tworzenie nowych miejsc pracy	3 nowe miejsca pracy	Odpowiednia realizacja projektu wymaga poszerzenia struktur organizacyjnych Wnioskodawcy o nowe stanowiska.
Dochody gospodarstw domowych w związku z utworzeniem nowych miejsc pracy	108 000 PLN rocznie	Planowany wzrost miejsc pracy przekłada się na dochody zatrudnionych osób. Wynagrodzenie brutto w kolejnych latach obniżono o 28% z tytułu podatku i składek płaconych przez pracownika otrzymując kwotę netto, która stanowi rzeczywisty wpływ do budżetu domowego nowych pracowników.

Należy mieć na uwadze, że oprócz wskazanych powyżej korzyści występują również pozytywne zmiany o charakterze jakościowym, przekładające się na perspektywę wielu lat:

- projekt zwiększa dostępność do obiektu o wysokim standardzie technologicznym dla odbiorców historii sztuki, etnografii,
- projekt dostosuje obiekt do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co zwiększy dostęp do usług kulturalnych,
- projekt przełoży się na wzmocnienie potencjału instytucjonalnego Wnioskodawcy,
- projekt istotnie poprawi warunki prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej, przekładając się na jakość świadczonej pracy przez pracowników oraz na odbiór sztuki przez odwiedzających,
- projekt nie będzie miał ujemnego wpływu na środowisko i nie stanowi rodzaju inwestycji zaliczanej do szkodliwych dla środowiska.
- W okresie realizacji projektu nie wystąpią czasowe niedogodności dla uczestników działań kulturalnych i edukacyjnych, pracowników, turystów czy dla osób mieszkających w pobliżu budynku Muzeum.

9.2. Pośrednie efekty ekonomiczne

Zestawienie pozytywnych pośrednich efektów ekonomiczno-społecznych projektu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 25. Pośrednie korzyści społeczne projektu

Bezpośrednia korzyść	Wartość / szacunek	Uzasadnienie
Rozwój usług hotelarskich i gastronomicznych	30 zł * 126 819 osób * 50% = 1 902 285 zł rocznie	Stworzenie nowej jakości i oferty nowego typu dla mieszkańców Warszawy i regionu, jak i dla przyjezdnych, co może przełożyć się na ożywienie w branży hotelarskiej i gastronomicznej w otoczeniu projektu. Założono, iż co najmniej połowa planowanej frekwencji uczestników działań kulturalnych i edukacyjnych skorzysta z usług dodatkowych ponosząc średni koszt 30 zł.
Rozwój turystyki kulturalnej Warszawy i innych instytucji na terenie kraju związanych z etnografią i muzealnictwem szeroko rozumianym.	126 819 osób / 4 = 31 705 turystów lub odwiedzających rocznie	Prowadzone prace wpłyną na poprawę wizerunku Wnioskodawcy przyciągając tym samym turystów lub odbiorców sztuki związanej z jej historią. Założono, iż co czwarty uczestnik działań kulturalnych i edukacyjnych będzie odwiedzał instytucje o zbliżonej charakterystyce w Polsce lub zachęci inne osoby do przyjazdu do stolicy.

Niewykluczone jest również pośrednie oddziaływanie projektu w zakresie:

- prace prowadzone w ramach projektu stwarzają zapotrzebowanie na usługi firm zajmujących się produktami wystawienniczymi w tym nowoczesnych technologii (zarówno małych firm rodzinnych, konsorcjum naukowych, jak i większych przedsiębiorstw), a także firm zaopatrujących w materiały dydaktyczne i służące warsztatom edukacyjnym. Pośrednio wpływają więc na zatrudnienie w przedsiębiorstwach produkujących materiały niezbędne w w edukacji (np. artykuły rysownicze, plastyczne, rzeźbiarskie, malarskie).

10. Analiza ryzyka

W niniejszym rozdziale dokonano jakościowej analizy ryzyka projektu zarówno na etapie realizacji inwestycji jak i eksploatacji inwestycji. Analiza została przeprowadzona w oparciu o listę najistotniejszych czynników ryzyka odpowiadających specyfice niniejszego projektu.

W odniesieniu do analizowanego projektu stwierdzono możliwość wystąpienia następujących czynników ryzyka

Tabela 26. Analiza jakościowa ryzyka

Czynnik ryzyka	Możliwe przyczyny niepowodzenia	Prawdopodobieństwo wystąpienia	Wpływ na projekt	Ustalenie poziomu ryzyka	Działania zapobiegawcze i minimalizujące
Niższy niż oszacowano popyt na usługi	Ryzyko może wystąpić w przypadku pojawienia się konkurencyjnych wydarzeń kulturalnych.	Niskie prawdopodobieństwo	Średni wpływ	Umiarkowany poziom ryzyka	Wnioskodawca będzie minimalizował możliwość wystąpienia tego ryzyka poprzez przeprowadzone działania informujące o prowadzonej inwestycji i jej efekcie dla ostatecznych odbiorców. Wnioskodawca będzie prowadził bieżący monitoring frekwencji odwiedzin.
Wzrost kosztów inwestycji	Ryzyko może wystąpić w wyniku zmian w prawie lub nieprzewidzianego wzrostu kosztów sprzętowych czy instalacyjnych.	Niskie prawdopodobieństwo	Średni wpływ	Umiarkowany poziom ryzyka	Wnioskodawca zminimalizował możliwość wystąpienia tego ryzyka, opierając wycenę na aktualnej dokumentacji kosztorysowo - projektowej. Ponadto wybór potencjalnych wykonawców nastąpi poprzez wybór atrakcyjnej oferty w zakresie ceny i jakości wykonania.
Opóźnienia w realizacji projektu	Ryzyko może wystąpić w wyniku przedłużającej się	Niskie prawdopodobieństwo Prawdopodobieństwo	Niewielki wpływ	Niski poziom ryzyka	Wnioskodawca jest zobowiązany do stosowania ustawy PZP.

	procedury wyboru wykonawcy usług lub dostawcy sprzętu.	wystąpienia tego ryzyka ulegnie zmianie w przypadku nieprecyzyjnych lub błędnych zapisów w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia.			Wnioskodawca dysponuje odpowiednim doświadczeniem w tym zakresie. Przewidziano odpowiednio długi czas na przygotowanie, przeprowadzenie i wyłonienie wykonawcy.
Ryzyko zagrożenia dla środowiska oraz podatności na zmiany klimatu	Ryzyko może wystąpić w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych. Zniszczenie środków trwałych w wyniku powodzi czy innych nagłych zjawisk klimatycznych.	Niskie. Lokalizacja obiektu nie jest narażona na oddziaływania środowiskowe.	Niski wpływ	Niski poziom ryzyka	Projekt nie ma negatywnego wpływu na środowisko.

11. Analiza oddziaływania na środowisko

11.1. Ocena oddziaływania na środowisko

Wspólnotowe działania na rzecz ochrony środowiska koncentrują się na polepszaniu jakości życia każdego obywatela i skupiają się na metodach, których efektywność wzrasta dzięki wzajemnej współpracy. Polityka ta realizowana jest na zasadzie międzypokoleniowej równości zbudowanej na przekonaniu, iż przyszłe pokolenia mają takie samo prawo jak my do życia w środowisku, którego stan będzie zbliżony do dzisiejszego a nawet lepszy. Zasada ta odnosi się do każdego obszaru działań, polega na znalezieniu równowagi pomiędzy ochroną środowiska, postępem gospodarczym i rozwojem społecznym, w celu zapewnienia korzystnych warunków egzystencji dla przyszłych pokoleń.

Przedmiotowy Projekt został przygotowany zgodnie z prawem dot. ochrony środowiska. W ramach opracowania niniejszego rozdziału, formułując wszelkie zapisy o oddziaływaniu projektu na środowisko, Wnioskodawca dokonał wcześniejszej analizy stosownych przepisów i wytycznych dot. oddziaływania na środowisko. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, w tym:

- Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
  - Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
  - Ustawą z dnia 27 kwietnia 2011 r. Prawo ochrony środowiska,
  - Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
  - Ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne,
  - Wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych,
- dla niniejszego projektu **nie zachodzi konieczność przeprowadzenia oceny na środowisko przedsięwzięcia oraz ustalenia zakresu raportu oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia.**

Procedura oceny w sprawie oddziaływania projektu na obszary Natura 2000:

Projekt ze względu na jego charakter nieinfrastrukturalny, formy przekazu, techniki i materiały realizacyjne oraz środki dystrybucji nie wywiera istotnego wpływu na obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Realizowane przedsięwzięcie nie ingeruje w stworzoną sieć Natura 2000 wprowadzoną przez „Dyrektywę Siedliskową” (RE 92/43/EWG) oraz „Dyrektywę Ptasią” (RE 79/409/EWG). Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. nr 92, poz. 880) obszar Natura 2000 to obszar specjalnej ochrony ptaków, wyznaczony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub specjalny obszar ochrony siedlisk, ustanowiony dla ochrony siedlisk przyrodniczych, bądź siedlisk dziko występujących roślin i zwierząt. Teren, na którym inwestycja będzie realizowana, nie należy do obszarów Natura 2000 i nie znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie miejsc do tych obszarów należących, jednocześnie nie został ujęty w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. nr 229, poz. 2313 późn. zm.), a także projekcie listy obszarów Natura 2000, opracowanej przez Ministra Środowiska, nie należy również do obszarów ujętych na Shadow List, opracowywanej przez organizacje pozarządowe.

Projekt nie stanowi źródła mogącego wywołać niekorzystne zmiany w środowisku naturalnym w otoczeniu, jak również nie wpłynie na pogorszenie warunków zdrowotnych ludzi.

Wnioskodawca przewidział w ramach projektu zakupy sprzętowe oraz działania nieinwestycyjne. Wszystkie zakupione elementy spełnią wymogi dotyczące ochrony środowiska naturalnego.

Procedura oceny w sprawie oddziaływania projektu na gospodarkę wodną:

Po szczegółowej analizie zakresu projektu Wnioskodawcy, można stwierdzić iż **projekt nie pogarsza stanu jednolitych części wód ani nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu wód.**

Analizując zakres rzeczowy przewidziany w projekcie, polegający na zakupie wyposażenia Wnioskodawca informuje, że realizacja tych prac nie będzie wymagała obniżenia poziomu wód podziemnych. Zaopatrzenie w wodę Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie realizowane jest z miejskiej sieci wodociągowej, natomiast ścieki sanitarne i wody opadowe kierowane są do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Po realizacji Projektu te rozwiązania nie ulegną zmianie.

Biorąc pod uwagę zakres prac w projekcie, które nie będą wiązać się z ingerencją w koryta cieków oraz fakt, że budynek Muzeum wyposażony jest w infrastrukturę miejską z zakresu doprowadzania wody i odprowadzania ścieków i wód opadowych, można uznać, że przedmiotowy projekt nie wpłynie negatywnie na stan ilościowy i chemiczny, jak również na elementy fizykochemiczne, biologiczne, hydromorfologiczne i stan chemiczny wód.

Reagowanie na zmiany klimatu (w szczególności w obszarze zagrożenia powodziowego):

Zakres rzeczowy Projektu przewidziany w ramach przedmiotowego Projektu nie ma wpływu na ryzyko powodziowe. Inne rodzaje zmian klimatycznych, takich jak susza, gwałtowne ulewy, śnieżyce i związane z nimi zjawiska, nie mają istotnego wpływu na realizację inwestycji. Projekt będzie realizowany zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, zakłada bowiem racjonalne gospodarowanie zasobami i ograniczenie presji na środowisko, a także uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu. Nie przewiduje się żadnego

negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze w trakcie normalnego funkcjonowania inwestycji.

11.2. Efektywność energetyczna

W ramach projektu Wnioskodawca zakłada uzyskanie rozwiązań wpływających na efektywność energetyczną.

Zakupiony sprzęt będzie posiadać certyfikowane, ujęte normami parametry zapewniające efektywność energetyczną i jak najniższe zużycie energii.

1. Zastosowane urządzenia w zakresie monitorów LCD posiadają klasę efektywności energetycznej na poziomie A

Urządzenia posiadają wbudowany czujnik oświetlenia otoczenia, który reguluje jasność wyświetlanego obrazu .

Praca urządzeń w trybie eco zmniejsza pobór prądu o 30% w stosunku do nominalnego poboru

2. Zastosowane monitory wykonane w technologii z podświetleniem LED, która to technologia cechuje się mniejszym zużyciem prądu w stosunku do tradycyjnych rozwiązań
3. Projekторы multimedialne wykonane w technologii jedno lub dwulampowej z możliwości przełączenia w tryb ekonomicznych. Praca urządzeń w trybie eco zmniejsza pobór prądu o 35% w stosunku do nominalnego poboru mocy
4. System zarządzania ekspozycją umożliwi zaprogramowanie czasu pracy wystawy dla każdego dnia w tygodniu indywidualnie. Właściwe zaprogramowanie czasu pracy - całości lub części wystawy pozwoli na oszczędność zużycia prądu na poziomie ok. 10 – 12 % w skali roku.
5. System czujek zainstalowany przy wybranych stanowiskach multimedialnych. Stanowiska będą uruchamiane w momencie, kiedy w przestrzeni ekspozycyjnej znajdować się będą zwiedzający.
Oszczędność energii elektrycznej przy zastosowaniu czujek ruchu na poziomie ok. 7% w Sali roku.

Podsumowanie:

- zastosowanie urządzeń energooszczędnych
- zastosowanie systemu zarządzania czasem pracy wystawy
- zastosowanie czujek ruchu w przestrzeni ekspozycyjnej

- zastosowanie oświetlenia ekspozycyjnego z źródłem światła LED

Pozwoli na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej na poziomie ok. 15 – 20 % w Sali roku.

12. Podsumowanie

Zgodnie z zapisami Rozdziału 1. Wnioskodawcą i Beneficjentem projektu jest Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

Zgodnie z zapisami **Rozdziału 2.** Projekt nosi tytuł „Sprzęt i wyposażenie ekspozycyjne przestrzeni edukacyjnych, warsztatowych oraz kulturalnych w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie”

W Rozdziale 3. określono, że projekt realizuje typ projektu:

Zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej oraz realizacji prac konserwatorskich (wyłącznie jako element projektu)

Zgodnie z treścią Rozdziału 4. projekt jest wykonalny pod względem formalnym i prawnym. Wnioskodawca ma w pełni uregulowane stosunki własnościowe w zakresie administrowanych nieruchomości gruntowych, na których będzie realizowany projekt – budynek posiada wpisy do Ksiąg Wieczystych. Wnioskodawca ma także tytuł prawny do użytkowania nieruchomości.

Institucja wykazuje również pełną zdolność organizacyjną zarówno do realizacji projektu, jak i jego funkcjonowania w fazie operacyjnej. Projekt przewiduje utworzenie 3 nowych miejsc pracy.

W zakresie makroekonomicznym projekt wykazuje zgodność z celami następujących dokumentów strategicznych: Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz Komunikatu Komisji EUROPA 2020 – Strategii Na Rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączaniu społecznemu, a także strategii ponadregionalnych: Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie oraz Projekt jest zgodny ze „Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030” (SRPP) a zwłaszcza z celem szczegółowym II „PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA TWÓRCOM I PROJEKTANTOM”

Wsparcie dla projektu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 12 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 stanowi pomoc publiczną, która jest udzielana zgodnie z art. 53 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre formy pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1). Wnioskodawca zgodnie z art. 4 Rozporządzenia gwarantuje zgodność realizacji projektu z przepisami o pomocy publicznej w całym okresie, w którym rozliczana będzie udzielona pomoc publiczna, tj. przez co najmniej 10 lat od dnia zawarcia umowy o dofinansowanie projektu.

W wyniku przeprowadzonej w **Rozdziale 5**. Analizy popytu wykazano, że wzrost popytu na usługi realizowane w obrębie oferty kulturowej (kulturalnej i edukacyjnej) wzrośnie o **30 451 os.** W ujęciu procentowym daje to wzrost o **31,6%**

W Rozdziale 6. wskazano, że w wyniku planowanej inwestycji wyniku realizacji projektu zostanie udostępnione blisko 38% nowej powierzchni i 35% zbiorów pozaeuropejskich do tej pory nie eksponowanych.

W dalszym ciągu **Rozdziału 6.** przedstawiono rozwiązania dla osób niepełnosprawnych oraz dla osób wykluczonych, przewidziane w projekcie, a także opisano wzrost atrakcyjności turystycznej regionu w wyniku realizacji projektu.

Zgodnie z zapisami **Rozdziału 7.** przedstawiono Harmonogram realizacji projektu Szacunek kosztów przedstawionych w harmonogramie rzeczowo-finansowym jest oparty na aktualnych kosztorysach lub też rzetelnych analizach Wnioskodawcy. Projekt jest objęty pomocą publiczną. Dla takiej kategorii projektów kalkulację maksymalnego poziomu pomocy (maksymalnej wysokości dofinansowania ze środków EFRR) dokonano na podstawie Rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (dalej GBER).

Maksymalną kwotę dofinansowania wyznaczono zgodnie z metodyką:

- Krok I: Obliczenie maksymalnej wielkości dofinansowania ze środków publicznych (EFRR + środki krajowe) w oparciu o metodologię GBER
- Krok II. Obliczenie wielkości dofinansowania środkami EFRR

W niniejszym projekcie zysk operacyjny jest mniejszy od zera, co pozwala na zastosowanie maksymalnej dopuszczalnej kwoty pomocy z EFRR na poziomie 85%.

Wnioskodawca gwarantuje dostępność środków na realizację projektu w wysokości równej szacowanym kosztom współfinansowania krajowego (środki z budżetu województwa mazowieckiego, środki własne Wnioskodawcy).

Przedstawiono również wszystkie działania, które wnioskodawca i beneficjent planuje wdrożyć w zakresie promocji i informacji o projekcie, a których celem jest zwiększenie świadomości opinii publicznej na temat udziału środków Unii Europejskiej w projektach realizowanych w ramach Programu Operacyjnego INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020 oraz podniesienie poziomu wiedzy opinii publicznej na temat celów i korzyści wynikających z realizacji projektów w ramach POIiŚ istotnych dla konkurencyjności kraju i regionów.

W Rozdziale 8 przedstawiona została analiza finansowa wskazująca zmiany w kosztach i przychodach w wyniku realizacji projektu. W realizację projektu jest zaangażowany jedynie Wnioskodawca – Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. W projekcie nie będzie występował przypadek partnerstwa projektowego. Nie będzie też występował inny niż Wnioskodawca operator odpowiedzialny za eksploatację projektu. Analiza wykazała trwałość projektu na etapie realizacji i eksploatacji.

W Rozdziale 9. przedstawiony został opis długotrwałych efektów społeczno-ekonomicznych projektu. Projekt przyczynia się w istotnym stopniu do realizacji celów osi priorytetowej i działania 8.1 „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury”.

Projekt generuje pozytywne efekty zewnętrzne w kategoriach ekonomiczno-społeczno-środowiskowych. Korzyści bezpośrednie lub pośrednie płynące z projektu zdecydowanie przewyższają możliwe do wystąpienia koszty społeczne.

W Rozdziale 10. przedstawiona została analiza ryzyka. Dla projektu dokonano jakościowej analizy ryzyka zarówno na etapie realizacji inwestycji jak i eksploatacji. Wyznaczono najistotniejsze czynniki ryzyka odpowiadające specyfice niniejszego projektu, przypisując czynnikom prawdopodobieństwo wystąpienia oraz wpływ na projekt, co pozwoliło na

ustalenie poziomu ryzyka. Dla projektu nie stwierdzono występowania ryzyk rezydualnych, czyli ryzyk nadal pozostałych po zastosowaniu działań zapobiegawczych i minimalizujących.

W Rozdziale 11 zamieszczone zostały informacje, z których wynika, że na etapie opracowywania dokumentacji projektowej, Wnioskodawca przeanalizował przedsięwzięcie w zakresie oddziaływania na środowisko w rozumieniu Ustawy z dnia 03 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa oraz ocenach oddziaływania na środowisko oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Projektowana inwestycja oraz funkcja jak i parametry powierzchniowe inwestycji nie wymagają opracowania „Środowiskowych warunków realizacji przedsięwzięcia”. Projektowana inwestycja nie jest wymienioną w rozporządzeniu, jako mogącą oddziaływać lub potencjalnie oddziaływującą na środowisko. Nie występuje również transgraniczne oddziaływanie na środowisko. Projektowana funkcja nie powoduje uciążliwości mogących mieć wpływ na tereny siedliskowe.

Projektowana inwestycja nie będzie miała ujemnego wpływu na środowisko i nie stanowi rodzaju inwestycji zaliczanej do szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi lub mogących pogorszyć stan środowiska w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dn. 14.07.1998 r.

Przedstawiona została także efektywność energetyczna projektu.

Załącznik nr 1 do SW Tabele finansowe

Załącznik nr 2 do SW Analiza popytu

Spis tabel

Tab.1 Frekwencja w instytucjach kultury i paramuzealnych w 2009 i 2014 r.....	str 24
Tabela 2. Turystyczne podróże Polaków wg województw w latach 2011-2013 (w mln osób)	str 29
Tab.3 Szacunek wielkości ruchu turystycznego w Warszawie w 2014 r.	str 30
Tab.4 Szacunek ruchu turystycznego w Warszawie w latach 2009-2014 (dla 2014 wartości średnie) str	30
Tabela 5. Analiza SWOT – Mocne i słabe strony	str 48
Tabela 6. Analiza SWOT – Szanse i <i>zagrożenia</i>	str 49
Tabela 7. Wskaźniki produktu projektu.....	str 56
Tabela 8. Wskaźniki rezultatu bezpośredniego projektu	str 58
Tabela 9. Miejsca pracy w ramach projektu	str 60
Tabela 10. Frekwencja w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie (wystawy stałe i czasowe)	str 116
Tabela 11. Frekwencja w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie w latach 2011 - 2016 (działania edukacyjne)	str 116
Tabela 12. W jakim stopniu uważa Pan/i za interesujące elementy nowej oferty programowej Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie? Łączny odsetek wskazań 6+7 Łączny odsetek wskazań na odpowiedzi na „raczej i bardzo interesujący” – top 3 elementów dla każdej grupy docelowej	str 120
Tabela 13. W jakim stopniu uważa Pan/i za interesujące planowane formy aktywności w Muzeum? „Łączny odsetek wskazań 6+7 – top 3 elementów dla każdej grupy docelowej.....	str 123
Tabela 14. W jakim stopniu uważa Pan/i za potrzebne wprowadzenie następujących elementów infrastruktury w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie? „Łączny odsetek wskazań najwyższych ocen na siedmiostopniowej skali, czyli ocen 6 i 7 – trzy najbardziej atrakcyjne elementy dla każdej grupy docelowej	str 124
Tabela 15. Frekwencja na wystawach stałych i czasowych w latach 2011 - 2016 wraz z prognozą na lata 2017 - 2020 w wariantcie bezinwestycyjnym	str 140
Tabela 16. Frekwencja podczas działań edukacyjnych w latach 2013 - 2016 wraz z prognozą na lata 2017 - 2020 w wariantcie bezinwestycyjnym	str 140
Tabela 17. Porównanie analizowanych wariantów realizacji projektu.....	str 192
Tabela 18. Selekcja wariantów inwestycji	str 195
Tabela 19. Wpływ na usługi okołoturystyczne	str 228
Tabela 20. Plan finansowania wydatków całkowitych projektu	str 230
Tabela 21. Zakładany sposób finansowania Wnioskodawcy.....	str 239
Tabela 22. Zakładany sposób finansowania projektu.....	str 239
Tabela 23. Całkowite koszty inwestycji w ujęciu rocznym.....	str 248
Tabela 24. Bezpośrednie korzyści społeczne projektu	str 253
Tabela 25. Pośrednie korzyści społeczne projektu	str 255
Tabela 26. Analiza jakościowa ryzyka	str 256

Spis wykresów

Wykres 1. Wartość dodana (lewa oś, w mln zł) oraz wartość dodana na pracującego (prawa oś, w tys. zł) w sektorze kultury wg branż w 2008 roku	str 19
Wykres 2. Struktura wg branż dla wartości dodanej w sektorze kultury w 2008 r.	str 20
Wykres 3. Udział sekcji gospodarki w wartości dodanej w 2008 roku	str 21
Wykres 4. Udział sektora kultury i przemysłów kreatywnych w wartości dodanej na poziomie województwa w 2008 roku	str 21
Wykres 5. Udział sektora kultury i przemysłów kreatywnych w zatrudnieniu na poziomie województwa w 2008 roku	str 22
Wykres 6. Wartość dodana w sektorze kultury wg województw w 2008 roku (w mln pln).....	str 23
Wykres 7. Uczęszczający do wybranych instytucji kultury wg płci (w odsetkach)	str 24
Wykres.8. Zadowolenie z oferty kulturalnej w miejscu zamieszkania	str 25
Wykres 9. Drzewo Celów.....	str 55

Wykres 10. Schemat zespołu zarządzania projektem.....	str 89
Wykres 11. Liczba muzeów w Polsce wraz z oddziałami w 2015 r.....	str 99
Wykres 12. Liczba osób zwiedzających muzea wraz z oddziałami w 2015 r.....	str 100
Wykres 13. Jak często odwiedza Pan/i: muzea i galerie sztuki?.....	Str 108
Wykres 14. Z kim najczęściej odwiedza Pan/i instytucje kultury? – ogółem [wśród osób, które odwiedzają przynajmniej 3 instytucje z: muzea i galerie sztuki/ skanseny / zamki, pałace i inne zabytki / rezerwaty przyrody. parki narodowe / centra nauki i parki rozrywki kulturowej]	str 109
Wykres 15. Z kim najczęściej odwiedza Pan/i instytucje kultury? – według wieku [wśród osób, które odwiedzają przynajmniej 3 instytucje z: muzea i galerie sztuki/ skanseny / zamki, pałace i inne zabytki / rezerwaty przyrody. parki narodowe / centra nauki i parki rozrywki kulturowej]	str 109
Wykres 16. Z kim najczęściej odwiedza Pan/i instytucje kultury? – według wieku [wśród osób, które odwiedzają przynajmniej 3 instytucje z: muzea i galerie sztuki/ skanseny / zamki, pałace i inne zabytki / rezerwaty przyrody. parki narodowe / centra nauki i parki rozrywki kulturowej]	str 110
Wykres 17 Czy ostatnia Pana/i wizyta w instytucji kultury to: [wśród osób, które odwiedzają przynajmniej 3 instytucje z: muzea i galerie sztuki/ skanseny / zamki, pałace i inne zabytki / rezerwaty przyrody, parki narodowe / centra nauki i parki rozrywki kulturowej]	str 111
Wykres 18. Czy zna Pan/ Pani wymienione instytucje kultury (choćby ze słyszenia).....	str 112
Wykres 19. Czy zna Pan/ Pani wymienione instytucje kultury (choćby ze słyszenia): – grupa: Turyści	str 113
Wykres 20. A w którym z tych muzeów kiedykolwiek Pan/i był/a?.....	Str 113
Wykres 21. A w którym z tych muzeów kiedykolwiek Pan/i był/a? – według miejsca zamieszkania	str 114
Wykres 22. A w którym z tych muzeów kiedykolwiek Pan/i był/a?: – grupa: Turyści	str 115
Wykres 24. Frekwencja w Państwowym Muzeum Etnograficznym w ujęciu miesięcznym na lata 2011-2016.....	str 116
Wykres 25. Frekwencja edukacyjna Państwowego Muzeum Etnograficznego w ujęciu miesięcznym na lata 2011-2016.....	str 117
Wykres 26. W jakim stopniu uważa Pan/i za interesujące planowane formy aktywności w Muzeum? łączny odsetek wskazań 6+7	str 122
Wykres 27. W jakim stopniu uważa Pan/i za potrzebne wprowadzenie następujących elementów infrastruktury w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie? łączny odsetek wskazań najwyższych ocen (Top 2 Box czyli ocen 6 i 7 na siedmiostopniowej skali).....	Str 124
Wykres 28. Czy był(a)by Pan/i zainteresowany/a odwiedzinami Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie w przyszłości, aby skorzystać z nowej oferty Muzeum?.....	Str 125
Wykres 29. jakim stopniu chciał(a)by Pan/i odwiedzić Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie?.....	Str 126
Wykres 30. Czy wizytę w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie chciał(a)by Pan/i powiązać z: - ogół badanych [wśród osób zainteresowanych odwiedzinami Muzeum Etnograficznego]	str 126
Wykres 31. Czy wizytę w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie chciał(a)by Pan/i powiązać z: - grupa: Turyści [wśród osób zainteresowanych odwiedzinami Muzeum Etnograficznego]	str 127
Wykres 32. Jaki sposób informowania o wydarzeniach kulturalno-artystycznych Pana/ią najczęściej przekonuje?	Str 128
Wykres 33. Jaką cenę za bilet wstępu (normalny. tj. dla dorosłych) uznał(a)by Pan/i za zbyt niską i nieadekwatną wobec walorów Muzeum Etnograficznego w Warszawie?	Str 129
Wykres 34. A jaką cenę uznał(a)by Pan/i za wysoką i wygórowaną?	Str...130
Wykres 35. Wykres trendów frekwencji na wystawach czasowych i stałych w latach 2011-2016 wraz z prognozą na 2017-2020 w wariantcie bezinwestycyjnym (modelowanie statystyczne: model Holta-Wintersa)	str 139
Wykres 36. Wykres Gantt'a	str 229